DUKE UNIVERSITY LIBRARY

PROBEN
aus griechischen Handschriften
und Urkunden

24 Tafeln in Lichtdruck

zur ersten Einführung in die griechische Paläographie

für Philologen und Historiker

herausgegeben von

Dr. Franz Steffens

ord. Professor an der Universität FREIBURG (Schweiz).

INHALT:

1. Saec. IV. ante Chr. Timotheus.
2. 163 ante Chr. Bittgesuch.
3. Saec. I. ineunte. Homer.
4a. A. D. 145. Schuldschein.
4b. A. D. 346. Brief.
5. Saec. V. Dio Cassius.
6. A. D. 512. Dioscorides.
7. A. D. 545. Schuldschein.
8. A. D. 895. Plato.
9. A. D. 949. Evangeliarium.
10. A. D. 967. Psalterium.
11. A. D. 1022. Evangeliarium.
12. A. D. 1053. Privaturkunde.
13. A. D. 1073. Jos. Flavius.
14. A. D. 1175. Basilius.
15. A. D. 1255. Theophylakt.
16. A. D. 1257. Privaturkunde.
17. A. D. 1317. Aristides.
18. A. D. 1344. Thucydides.
19. A. D. 1362. Plutarch.
20. A. D. 1374. Xenophon.
21. A. D. 1402. Plutarch.
22. A. D. 1415. Plutarch.
23. A. D. 1440. Herodot.
24. A. D. 1493. Aristoteles.

P.P.R.
Z
114
.S85
1912

TRIER, 1912.

Druck und Verlag: Kunst- und Verlagsanstalt SCHAAR & DATHE, Komm.-Ges. a. Akt.

DUKE UNIVERSITY LIBRARY

Proben aus griechischen Handschriften und Urkunden

24 Tafeln in Lichtdruck, zur ersten Einführung in die griechische Paläographie für Philologen und Historiker, herausgegeben von **Dr. Franz Steffens,** ord. Professor an der Universität Freiburg (Schweiz).

I. Saec. IV. ante Chr. — Timotheus von Milet, Die Perser. Nicht datiert; aus paläographischen Gründen (wegen der Form der Buchstaben) schreibt man den Papyrus dem 4. Jahrh. vor Chr. zu. Gefunden von L. Borchardt bei Abusir in Ägypten. — Epigraphische Schrift. Papyrus. Ich entnehme die Abbildung, mit gütiger Erlaubnis des Herausgebers und des Verlegers, der Lichtdruckausgabe: *Der Timotheos-Papyrus,* herausgegeben von U. von Wilamowitz-Möllendorff; Verlag J. C. Hinrichs, Leipzig 1903. Siehe die Transkription des Textes in jener Ausgabe, und in der kleinen Ausgabe desselben Verfassers, *Timotheos, Die Perser,* Leipzig 1903; und in den Faksimiles der *New Palaeographical Society,* Taf. 22.

βασιλευς εις φυγην ορμωντα παμμιγη στρατον
γονυπετης αικιζε σωμα φατο δε κυμαινων τυχαισιν
ιω κατασκαφαι δομων σειριαι τε ναες Ελλανιδες αι κα
τα μεν ηλικα ωλεσατε ηβαν νεων πολυανδρον ναες δε
ουκι οπισσοπορευτον αξουσιμ. πυρος δε αιθαλοεμ. μενος
αγριωι σωματι φ̣ε̣ξ̣ε̣ις στονοεντα δε αλγη εσται Περσιδι
χωραι ω βαρεια συμφορα α μ. ες Ελλαδα ηγαγες αλλ ιτε
μηκετι μελλετε ζευγνυτε μεν τετρακον ιππων
οχημα οι δε αναριθμον ολβον φορειτ επ απηνας πιμπρατε δε
σκηνας μηδε τις ημετερου γενοιτο ονησις αυτοισι πλουτου οι δε
τροπαια στησαμενοι Διος αγνοτατον τεμενος Παιανα εκελα
δησαν ιηιον ανακτα συμμετροι δ επεκτυπεον ποδων υψικροτοις
χορειαις

Αλλ ω χρυσεοκιθαριν αεξων μουσαν νεοτευχη εμοις ελθε επικουρος
υμνοισιν ιηιε Παιαν ο γαρ μ. ευγενετας μακραιων Σπαρτας μεγας
αγεμων βρυων ανθεσιν ηβας δονει λαος επιφλεγων ελαι τε αιθοπι
μωμωι οτι παλαιοτεραν νεοις υμνοις μουσαν ατιμω εγω δε ουτε
νεον τινα ουτε γεραον ουτε ισηβαν ειργω των δεκαδυμνων
τους ο δε μουσοπαλαιολυμας τουτους δε απερυκω λωβητηρας
αοιδαν κηρυκων λιγυμακροφωνων τεινοντας ιυγγας πρωτος
ποικιλομουσος οριυσυν ετεκνωσεν υιος Καλλιοπα
Πιεριας ενι Τερπανδρος α επι τωι δεκα τευξε μουσαν
εν ωιδαις Λεσβος δε Αιολιαν Αντισσα γεινατο κλεινον νυν δε
Τιμοθεος μετροις ρυθμοις τε ενδεκακρουματοις κιθαριν
εξανατελλει θησαυρον πολυυμνον οιξας Μουσαν
θαλαμευτοξ̣ν Μιλητος δε πολις νιν α θρεψασα

2. 163 ante Chr. — Bittgesuch. Harmais, ein Einsiedler im Serapeum, dem ein Mädchen namens Tathemis 1300 Drachmen, die es erbettelt hatte, anvertraute, ließ sich von der Mutter des Mädchens, Nephoris, bereden, ihr das Geld auszuhändigen, da Tathemis heiratsfähig sei und eine entsprechende Ausstattung erhalten müsse. Die Mutter tat aber nichts für ihre Tochter, und diese verlangte nun ihr Geld von Harmais. Dieser klagt daher dem Demetrius, Strategus von Memphis, er könne ohne Gefahr nicht in die Stadt gehen, und man möge ihm helfen, das Geld von der Mutter wieder zu erlangen. Geschrieben im 18. Jahre [des Ptolemäus Philometor, 181—146], und zwar, wie aus dem Bittgesuch zu schließen ist, nach dem Monat Mecheir (Januar 26 bis Februar 24). — Unciale, mit Hinneigung zur Kursive. Papyrus. Gefunden in Memphis in Ägypten. Ich entnehme die Abbildung und die Transkription, mit gütiger Erlaubnis von Herrn F. G. Kenyon, den *Greek Papyri in the British Museum,* Facsimiles, I, 18; Catalogue, with Texts, I, 31—33, London 1893.

Διονυσιωι των φιλων και στρατηγωι
πα[ρ]α Αρμαιος των εν τωι μεγαλωι Σαραπιειωι
οντων εν κατοχηι ετος πεμπτον διαζωντα
δε και αφ ων επαιτω εν τωι ιερωι αδικουμαι υπο
Νεφοριτος των απο Μεμφεως του γαρ ταυτης
θυγ[α]τριου Ταθημιος συνδιατριλβοντος εν τωι
ιερωι διαιτωμενον δε και εξ ων ελογευεν
δια δοματων συναγαγουσης δε αυτης < α̅τ
και δουσης μοι αυτας παραθηκην μετα δε τινα
χρονον της Νεφοριτος παραλογισαμενης με
και προενεγκαμε[ν]ης την Ταθημιν ωραν
εχειν ως εθος εστι τοις Αιγυπτιοις περι
. . . . .
την Ταθημ[ι]ν εν τω μεχειρ μηνι του ιηL
αποτεισει [μο]ι παρα[χ]ρημα < β̅υ εφ οις συγχωρη
σαντος μου και δοντο[ς] αυτηι εν τωι θωυθ μηνι
τας α̅τ < ουδεν τω[ν] διωμολογημενων πεποηκεν
δι ην αιτιαν περισπ[ω]μενος υπο της Ταθημιος
και απαιτουμενος τας α̅τ συμβαινει μη δυνασθαι
καταβηναι εις Μεμφι[ν] προς αναγκαιας χρειας
αξιω ουν σε μη υπεριδειν με περισπωμενον
μισοπονηρησαι τε και εφ οις διαπεπρακται
επι παραλογισμωι εαν σοι φαινηται συνταξαι
ανακαλεσασθαι αυτην επι σε καν ηι οια γραφω
επαναγκασαι παραχρημα τα δικαια μοι ποησαι
οπως και αυτος τηι Ταθ[η]μει αποδους μη περισπωμαι
τουτου δε γενομενου τευξομαι βοηθειας
ευτυχει

Zeile 3: διαζωντα sollte lauten: διαζωντος. — Zeile 6: συνδιατριλβοντος oder συνδιατριαβοντος. — Zeile 7: Josiah Forshall, der erste Herausgeber, las: διαιτωμενων. — Zeile 8: Unter dem Zeichen für drachma steht noch ein anderes unbekanntes Zeichen. — Zeile 17: Siehe das Zeichen für ετους. Der Name des Königs ist hier, wie in vielen anderen Urkunden, ausgelassen. — Zeile 18: Auch hier ist unter dem Zeichen für drachma noch ein Zeichen. βυ mit einem darübergesetzten Häkchen bedeutet 2400. — Zeile 20: Es ist nicht sicher, dass der Buchstabe vor ουδεν das Zeichen für drachma darstellt.

3. Saec. I. ineunte. — Homer, Odyssee, III, 457—491. Nicht datiert. Die Schrift ist der Schrift des Papyrus CCCLIV des Britischen Museums ähnlich, der um 10 v. Chr. geschrieben wurde. Siehe *Greek Papyri in the British Museum,* Faksimiles II, 6; siehe auch Kenyon, *The Palaeography of Greek Papyri,* Oxford 1899, 82—84. — Unciale. Papyrus. Ich entnehme die Abbildung, mit gütiger Erlaubnis von Herrn E. Maunde Thompson, den Faksimiles der *Palaeographical Society,* II, 182.

. . . . .
οι δ επει ωπτησαν κρε υπερτερα και ερυσαντ .
δαινυνθ εζομενοι· επι δ ανερες εσθλοι ̓ρροντο
οινον ενοινοχοευντες ενι χρυσεοις δεπαεσσιν·
αυταρ επει ποσιος και εδητυος εξ ερον εντο
τοισι δε μυθων ηρχε γερηνιος ιπποτα Νεστωρ·
παιδες εμοι αγε Τηλεμαχωι καλλιτριχας ιππους
ζευξαθ̓ υφ αρματ αγοντες ινα πρησσησιν οδοιο·
ως εφαθ· . . .

Die Glossen am Rande rechts lauten, gemäß der Transkription in den genannten Faksimiles der *Palaeographical Society*:

Zu Vers 468: ζη[νοδοτος?] το . . . . . ν γαρ εφαινετο
. . . . . ειν εκ της μακρας
„ „ 479: β′ α′
οινον και σιτ(ον) εθηκε αμ[μωνιος]

P.P.R.
Z
114
.S85
1912

Zu Vers 483: ου[τως] χερσιν αμ[μωνιος] ερω[τιανος?]
δ ανεβαινε και εξω[πιος?] το ανεβαινε
„ „ 486: οτ[ι] πανημ[εριος] και το λοι[πον] της ημερας
αμ[μωνιος]
„ „ 489: κε αμ[μωνιος] ο δε τοις παρ ξεινια θηκεν εντι[μα]

4a. A. D. 145. — Schuldschein. Apollonius, Sohn des Castor, in der Straße der Bithynier in Heracleia, ein Nachkomme der persischen Ansiedler in Ägypten, bekennt, daß er von Stotoëtis, dem Sohn des Horus, einem Priester, 200 Silber-Drachmen und 15 „artabas" feinen Weizen erhalten hat, die er im Monat Pauni (26. Mai bis 24. Juni) desselben Jahres zurückgeben wird. Datiert zu Heracleia, im Distrikt Themistus, im Bezirk Arsinoë, am 16. Sebastus (= 16. Thoth) des 9. Jahres des Kaisers Titus Aelius Hadrianus Antoninus Augustus Pius (= 13. Sept. 145). Da Apollonius nicht schreiben kann, so hat Alcimus, Schreiber des Registratur-Amtes in Heracleia, für ihn unterschrieben. — Kursive. Papyrus. Unser Faksimile ist etwas vergrößert. Gefunden in Socnopaei Nesus (Dimeh) in Ägypten. Ich entnehme die Abbildung und die Transkription, mit gütiger Erlaubnis von Herrn F. G. Kenyon, den *Greek Papyri in the British Museum,* Facsimiles II, 54a; Catalogue, with Texts, II, 218—219, London 1898.

Ετους ενατου αυτοκρατορος καισαρος Τιτου Αιλιου
Αδριανου Αντωνινου Σεβαστου Ευσεβους
μηνος Σεβαστου ις̄ Θωθ ις̄ εν Ηρακλεια της
Θεμιστου μεριδος του Αρσινοειτου νομου Ομολογει
Απολλωνιος Καστορος [τ]ου Σαμβα απο αμφοδου
Βιθυνων αλλων τοπων Περσης της επιγονης
ως L λβ ουλη δακτυλω προτω χειρος αριστερας
Στοτοητι Ωρου του Πανεφρεμμεως ιερει ως L λα
ουλη δακτυλω δευτερω χειρος δεξιας εχιν
παρ αυτου τον ομολογουντα παραχρημα δια χει
ρος χρησιν εντοκον αργυριου κεφαλαιου δρα
χμας διακοσιας και πυρου εν γενει νεου καθα
ρου αδολου αρταβας δεκαπεντε μετρω δρο
μω τετραχοινικω ων και την αποδωσιν ποι
ησασθω ο ομολογων τω Στοτοητει εν μηνι
Παυνι του ενεστωτος θS Αντωνινου Καισαρος
του κυριου ανυπερθετως γεινομεν[ης] της
πραξεως τω Στοτοητει εκ τε του ομολογουντος
και εκ των υπαρχοντων αυτω παντων καθα
περ εγ δικης Απολλωνιος Καστορος εχω παρα
του Στοτοητιος τας προκιμενας αργυριου δραχμας
διακοσιας και πυρου αρταβας δεκαπεντε και
αποδοσω εν μηνι Παυνι του ενεστωτος ετους
καθως προκιται Αλκιμος γρ̣ του προκιμενου γραφει°
εγραψα υπερ αυτου φαμενου μη ειδεναι γραμματ[α]
Εντεταˣ δια του εν Ηραˣ γρ̣

Zeile 7. 8: Man beachte das Zeichen für ετων. — Zeile 7. 9: In diesen Urkunden werden in der Regel nicht nur das Alter der Kontrahenten, sondern auch etwaige körperliche Merkmale angegeben (in unserer Urkunde, dass sie eine Narbe an einem Finger haben). — Zeile 12: πυρου εν γενει = Weizen „in natura" (im Gegensatz zu dem anderen Teil der Anleihe, der „in Geld" ist). — Zeile 13. 14: Es gab in Ägypten verschiedene Arten des Artaba-Maßes; eines davon wurde mit δρόμῳ bezeichnet. Siehe *Greek Papyri in the British Museum,* Catalogue, with Texts, II, 257. — Zeile 16: Das Zeichen nach θ (= 9) kommt oft für ετους vor. Vgl. Zeile 23. — Zeile 24: Siehe die Abkürzungen für γραμματευς und γραφειου. — Zeile 26: Siehe die Abkürzungen für εντεταχται (von εντασσω), Ηρακλεια und γραφειου.

4b. zirka **A. D. 346. — Brief.** Iovinus schreibt seinem „Bruder" Ammeneos (in anderen Briefen meistens Abinnaeus genannt), er möge den *praepositus,* den *princeps,* den *actuarius* und die anderen Beamten recht bald ersuchen, einer Waise die ihr zukommenden 10 „artabas" Gemüsesamen zu geben; die Waise wollte zum *dux* gehen; er aber (Iovinus), der mit allen Menschen in Frieden leben möchte, hat sie bisher davon abgehalten; er und seine Familie grüßen die Frau und die Kinder des Ammeneos. Das ungefähre Datum des Briefes erhellt aus anderen noch erhaltenen Briefen des Flavius Abinnaeus. Dieser war *praefectus castrorum* in Dionysias in Ägypten. Die datierten Briefe seiner Korrespondenz gehen vom Jahre 343 bis zum Jahre 351; die meisten sind vom Jahre 346. — Kursive. Papyrus. Ich entnehme die Abbildung und die Transkription, mit gütiger Erlaubnis von Herrn F. G. Kenyon, den *Greek Papyri in the British Museum,* Facsimiles II, 96; Catalogue, with Texts, II, 287—289.

Κυριω μου αδελφω Αμεν
νεωτι Ἰοβινος
του προσειπειν σαι εσπευσα
δια τουτων μου των γραμ
ματων ευχομενος τη θεια
προνοια υγιαινοντι σοι
και ευθυμου̣ντι αποδοθη
ναι τα παρ εμου̣ γραμματα
επιτα γραφω τη ση χρησ
τοτητι οπως σπου̣δασης
και συμβουλευσης τω πραι
ποσιτω και τω πριγκεπι και
ακτουαριω και τοις λοι
ποις υπευθυνοις παρασ
χωσι τω ιδιω ρογατω
τας του̣ λαχαναςπερμου̣
του ορφαγου̣ αρταβας δεκα
εμοι τα μεγιστα χαριζο
μενος αει γαρ εγω χαρειν
εχω φιλειασειν πασι και
μη εχθραν εχειν προς
τινα̣ εβουλετο γαρ ο ορφα
ν[ος] απελθειν προς τον
κ[υρ]ι[ον] μου̣ τον δο[υ]κα κ[αι]
δι . . . . περι του̣το̣ και α̣χρεις
δευρ[ο] επεσχον το πρα
γμα προσειπε παρ εμου
την κυριαν μου την συμβιον σου̣
και τα παιδια σου και παντας
ηδεως κατ ονομα ερρωσθαι
σε ευχομαι πολλοις χρονοις
κυριε αδελφε

Am Rande links steht, von oben nach unten: πολλα ασπαζεται υμας η συμβιος μου και Σατορνιλος και παντες οι ημετεροι.

Auf der Rückseite steht: κυριω μου αδελφω (die anderen Worte sind nicht mehr vorhanden).

Zeile 3: σαι steht für σε. — Zeile 14: vor παρασχωσι ist zu ergänzen οπως. — Zeile 15: τω ιδιω ρογατω bedeutet wohl „auf ihr (der Waise) Verlangen". — Zeile 24; Das κ nach δουκα ist über δι geschrieben. — Zeile 25: Vielleicht διδαξαι. — Es scheint wenigstens, daß αχρεις zu lesen ist (für αχρις). — Zeile 30: ηδεως wahrscheinlich für ιδιως.

5. Saec. V. — Dio Cassius, Historiae Romanae, lib. LXXIX, 14,2—16,2. Nicht datiert. Alle Fragmente der Handschrift sind jetzt in Lichtdruck herausgegeben von Pio Franchi de'Cavalieri in *Codices e Vaticanis selecti phototypice expressi* iussu Pii PP. X., vol. IX., unter dem Titel: *Cassii Dionis Cocceiani historiarum Romanarum lib. LXXIX. LXXX quae supersunt,* Rom 1909. — Unciale. Pergament. In der Transkription folge ich der Ausgabe von U. Ph. Boissevain, vol. III, 417—419, Berlin 1901.

(1) (μο)ναρχία ἅτε καὶ πρεσβεύοντι τοῦ Μακρίνου προσήκει, ἐπεὶ δ' ὑπεργήρως εἰμί, ἐκείνῳ αὐτῆς ἐξίσταμαι'" ληρεῖν δέ πως ἔδοξεν, ὥσπερ που καὶ ὁ Μακρῖνος τὸ μέγιστον τῆς γερουσίας ἀξίωμα τοιούτῳ ἀνδρὶ δούς, (10) ὅστις οὐδὲ διαλεχθῆναί τινι ἐν τῷ συνεδρίῳ καλῶς ὑπατεύων ἠδυνήθη, καὶ διὰ τοῦτο τῇ τῶν ἀρχαιρεσιῶν ἡμέρᾳ νοσεῖν προσεποιήσατο. Ὅθεν οὐκ εἰς μακρὰν τῷ Μαξίμῳ τῷ Μαρίῳ τὴν τῆς πόλεως προστασίαν ἀντ' αὐ-(20)τοῦ προσέταξε, καθάπερ ἐπὶ τοῦτο μόνον πολίαρχον αὐτὸν ποιήσας ἵνα μιάνῃ τὸ βουλευτήριον, οὐ κατ' ἐκεῖνο μόνον ὅτι ἐν τῷ μισθοφορικῷ ἐστράτευτο καὶ τὰ τῶν δημίων ἔργα καὶ προσκόπων καὶ ἑκατοντάρχων ἐπε-(30)ποιήκει, ἀλλ' ὅτι καὶ τὴν τῆς πόλεως ἀρχὴν πρὸ τοῦ

τῆς ὑπατείας ἔργου εἰλήφει, τοῦτ' ἔστιν πολίαρχος πρότερον ἢ βουλευτὴς ἐγεγόνει. Ταῦτα γὰρ περὶ αὐτὸν ὥσπερ τὰ καθ' ἑαυτόν, ὅτι τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἱππεύων ἔτι ἡρπάκει, (40) ἐπηλυγασάμενος ἔπραξεν.

Ἐκεῖνά τε οὖν τινες αὐτοῦ οὐκ ἀπεικότως (II) ἐμέμφοντο, καὶ ὅτι ἐπάρχους τόν τε Ἰουλιανὸν τὸν Οὔλπιον καὶ Ἰουλιανὸν Νέστορα ἀπέδειξε, μήτ' ἄλλην τινὰ ἀρετὴν ἔχοντας μήτ' ἐν πολλαῖς πράξεσιν ἐξητασμένους, ἀλλὰ καὶ πάνυ περιβοήτους ἐ-(10)πὶ πονηρίᾳ ἐν τῇ τοῦ Καρακάλλου ἀρχῇ γενομένους διὰ τὸ πολλὰ αὐτῷ τῶν ἀγγελιαφόρων σφᾶς ἡγουμένους πρὸς τὰς ἀνοσίους πολυπραγμοσύνας ὑπηρετῆσαι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀλίγοι ἐλογίζοντο καὶ ἀπ' αὐτῶν οὐ καθαρῶς ἐθάρσουν· (20) οἱ δὲ δὴ πλείους τῶν ἰδιωτῶν πρός τε τὴν διὰ βραχέος παρ' ἐλπίδα τοῦ Ταραύτου ἀπαλλαγὴν καὶ πρὸς τὴν ἐκείνου παραπλησίαν, ἐξ ὧν ὑποδεδείχει σφίσιν, πρὸς πάντα καὶ τὰ λοιπὰ προσδοκίαν οὐκ ἔσχον καιρὸν δι' ὀλίγου οὕτως αὐτοῦ (30) καταγνῶναι, καὶ διὰ τοῦτ' ἰσχυρῶς ἀποθανόντα ἐπόθησαν ὃν πάντως ἄν, εἴπερ ἐπὶ πλεῖον ἐβεβιώκει, διὰ μίσους ἐσχήκεισαν. Καὶ γὰρ τρυφερώτερόν πως ζῆν ἤρξατο, καὶ τῶν διαμεμφομένων τι αὐτοῦ ἐπεστρέφετο. Τὸν μὲν γὰρ Ματερνια-(40)νὸν τόν τε Δάτον οὐκ εὐλόγως μέν (τί γὰρ ἠδικήκεσαν τὸν αὐτοκράτορά σφῶν περιέποντες;)

6. zirka **A. D. 512.** — **Pedanius Dioscorides,** Über Pflanzen und Wurzeln. Geschrieben in Konstantinopel für Anicia Juliana, Tochter des Flavius Anicius Olybrius (im Jahre 492 einige Monate lang Kaiser des Westens) um das Jahr 512. Der ganze Kodex ist jetzt in Lichtdruck herausgegeben in *Codices graeci et latini photographice depicti,* Tom. X., unter dem Titel *Dioscurides. Codex Aniciae Julianae picturis illustratus, nunc Vindobonensis Med. Gr. I.* Praefati sunt Antonius de Premerstein, Carolus Wessely, Josephus Mantuani. Leiden 1906. Siehe auch Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber des Mittelalters und der Renaissance,* Leipzig 1909 (XXXIII. Beiheft zum Zentralblatt für Bibliothekwesen), 203 und 473. — Unciale. Pergament. Ich entnehme die Abbildung und die Transkription, mit gütiger Erlaubnis von Herrn E. Maunde Thompson, den Faksimiles der *Palaeographical Society,* I, 177. Unser Faksimile ist etwas verkleinert.

κενταυριον το μεγα Κενταύριον τὸ μέγα.
οι δε . ναρκην καλουσιν . οι δε . λιμνησιον . οι δε . μαρωνιον
οι δε . πληκτρωνιας . οι δε χειρωνιας . οι δε . λιμνηστις
προφηται . αιμα Ηρακλεους . Ρωμαιοι . φιερ'ρει . οι δε : ουνιφερα
οι δε . φελτερ'ραι :
Φυλλα εχει καροια βασιλικη παραπλησια προμηκη χρωματι
χλωρα ως βραμ'βης . το δε περιφερες αυτων εντετμηται
ωσπερ πριων . καυλον δε εχει ως λαπαθου διπηχη και
τριπηχη . παραφυαδας απο της ριζης εχοντα πολλας εφ ων
κεφαλαι ομοιαι μηκωνι ϋπομηκεις εν τω περιφερει
ανθος κυανον καρ'πος δε ομοιος κνηκω εγ'κειμενος
ωσπερ εν εριωδεσιν τοις ανθεσιν . ριζα παχεια . στεραια
βαρεια περι πηχεις δυο μεστη χυλου δριμεου μετα ποσης
γλυκυτητος ερυθρους . ομοιως και ο χυλος ερυθρος
φιλει δε επι γην ευηλιον δρυμους και γεολυφα . πλεονα
ζει δε εν Λυκια και της Πελοποννησσου εν Ηλιδι και
Αρκαδια και Μεσσηνη και περι Φολοην και Λυκειην και
Σμυρνεον . αρμοζει δε η ριζα ρηγμασιν πλευριτικοῖς
δύςπνοια βηχι παλαιως πάσμασιν αιμοπτυεικοῖς
απυρέτοις μετ' οίνου . πυρέσσουσι μετ' υδατος
δραχμαι δυο της ρίζης λείαι διδόμεναι και προς στρό
φους ομοίως και ϋστέρας αλγήματα . άγει δε και έμ
μηνα σχῆμα κολ'λυρίου ξυσθεῖσα και προστεθεῖσα
τη υστέρα ό τε χυλὸς τα αυτὰ ποιεῖ . έστιν δὲ και τρα
χυσματικη ϋγρά μεν κοπεῖσα ξηρά δε προβραχεῖσα και
ούτως κοπεῖσα . συνάγει δὲ και κολ'λᾶ και τα εψόμενα
δε κρέα συνάγει . εάν τις αυτὴν κόψας συνεψήσῃ .
οι δε εν Λυκία χυλίζοντες χρῶνται αντι λυκίου :

7. A. D. 545. — **Schuldschein.** Aurelius Cheides, Sohn des Phoebammon, und seine Mutter Sophia, aus Hermopolis, bekennen, daß sie von Aurelia Nemesilla, bei der sie noch eine frühere Schuld stehen haben, 4 solidi weniger 24 κεράτια geliehen haben. Datiert den 7. Pauni (26. Mai bis 24 Juni), in der VIII. Indiktion, nach dem Konsulat des Flavius Basilius (= 1. Juni 544 oder wahrscheinlicher 545). — Kursive. Papyrus. Ich entnehme die Abbildung und die Transkription, mit gütiger Erlaubnis von Herrn F. G. Kenyon, den *Greek Papyri in the British Museum,* Facsimiles, III, 87; Catalogue, with Texts, III, 271—272, London 1907.

P
X μετα την υπατειαν Φλαυιου Βασιλειου του πανευφημου Παυνι : ζ : η : ινδικ/ ‖ Αυρηλιοι Χειδης Φοιβαμμωνος εξης υπογραφων και η τουτου μητηρ Σοφια Ταυρινου ‖ μητρος Κυριλλουδος αμφοτεροι ορμωμενοι απο της Ερμουπολιτων Αυρηλια ‖ Νεμεσιλλη Φοιβαμμωνος τη ευγενεστατη απο της αυτης πολεως χαιρειν κυριας ουσης ‖ (5) και βεβαιας της προτερας ημων υποθηκης της ουσης παρα σοι της και την ιδιαν ισχυν ‖ και δυναμιν εχουσης εφ αις [π]εριεχει διαστολαις πασαις αχρι αποδοσεως ‖ του εν αυτη χρεους και επιλυσεως τουτου και νυν ομολογουμεν αλληλεγγυοι οντες ‖ κ[αι] ἀλληλα[ν]αδοχοι εσχηκεναι κ[α]ι δεδανεισθαι παρα σου εις ιδιαν ημων και αναγκαιαν ‖ χρειαν δια χειρος εξ οικου σο[υ] κεφαλαιου χρυσου νομισματια δεσποτικα ‖ (10) [. . .]ιγ[.]α τεσσαρα παρα κερατια εικοσιτεσσαρα ζυγω δημοσιω της αυτης ‖ [π]ολεως γιν̄ χρ/ νο δ π' κερ' κδ : απερ σοι αποδωσομεν εξ αλληλεγγυης οποταν ‖ [β]ουληθειης ανγατιρρητως και αναμφισβολως και απροφασιστως και ουχ ο ημας
]ησε[.]ι γνωναι σοι υπερανω επικερδιας των αυτων
. . . . . .
P
Auf der Rückseite: X Χειδου Φοιβαμμωνος και της [μητρος Σοφιας

Zeile 1: Siehe die Abkürzung für ινδικτιωνος. — Zeile 11: Siehe die Abkürzungen für die Worte γινεται χρυσου νομισματια δ παρα κερατια κ δ (die Summe, die vorher in Worten ausgeschrieben war, ist in Zahlzeichen wiederholt). Das Wort γινεται oder γινονται wird gesetzt, wenn die Gesamtsumme angegeben wird. — Zeile 12: ανγατιρρητως, wie es scheint, für αναντιρρητως.

8. A. D. 895. — **Plato,** Phaedrus. Vollendet im November 6404 nach Erschaffung der Welt, von dem Kalligraphen Johannes. Geschrieben für Arethas von Patras, später Erzbischof von Caesarea. Siehe Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* usw., 203. Dr. E. D. Clarke kaufte den Kodex 1802 im Kloster des hl. Johannes auf der Insel Patmos. Der ganze Kodex ist jetzt in Lichtdruck herausgegeben in *Codices graeci et latini photographice depicti,* tom. III.—IV., unter dem Titel: *Plato. Codex Oxoniensis Clarkianus 39.* Praefatus est Thom. W. Allen. Leiden 1898—1899. — Minuskel. Pergament.

Φαῖδρος ἢ περὶ καλοῦ. Ἠθικός.

Ὦ φίλε Φαῖδρε, ποῖ δὴ καὶ πόθεν; Παρὰ Λυσίου, ὦ Σώκρατες, τοῦ Κεφάλου· πορεύομαι δὲ πρὸς περίπατον ἔξω τείχους· συχνὸν γὰρ ἐκεῖ διέτριψα χρόνον καθήμενος ἐξ ἑωθινοῦ· τῶι δὲ σῶι καὶ ἐμῶι ἑταί-(5)ρωι πειθόμενος Ἀκουμένωι κατὰ τὰς ὁδοὺς ποιοῦμαι τοὺς περιπάτους· φησὶ γὰρ ἀκοπωτέρους εἶναι τῶν ἐν τοῖς δρόμοις. Καλῶς γάρ, ὦ ἑταῖρε, λέγει· ἀτὰρ Λυσίας ἦν ὡς ἔοικεν, ἐν ἄστει. Ναί, παρ' Ἐπικράτει, ἐν τῆιδε τῆι πλησίον τοῦ Ὀλυμπίου οἰκιαι τῆι Μορυχίαι. Τίς οὖν δὴ ἦν ἡ διατριβή; ἢ δῆλον ὅτι τῶν λόγων ὑμᾶς Λυσίας εἱστία; (10) Πεύσει, εἴ σοι σχολὴ προϊόντι ἀκούειν. Τί δάι; οὐκ ἂν οἴει με κατὰ Πίνδαρον καὶ ἀσχολίας ὑπέρτερον πρᾶγμα ποιήσεσθαι τὸ σήν τε καὶ Λυσίου διατριβὴν ἀκοῦσαι; Πρόαγε δή. Λέγοις ἄν. Καὶ μήν, ὦ Σώκρατες, προσήκουσά γέ σοι ἡ ἀκοή· ὁ γάρ τοι λόγος ἦν, περὶ ὃν διετρίβομεν, οὐκ οἶδ' ὁντινα τρόπον ἐρωτικός· γέγραφε γὰρ δὴ ὁ Λυ-(15)σίας πειρώμενόν τινα τῶν καλῶν, οὐχ ὑπὸ ἐραστοῦ δέ· ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο καὶ κεκόμψευται· λέγει γὰρ ὡς χαριστέον μὴ ἐρῶντι μᾶλλον ἢ ἐρῶντι. Ὦ γενναῖος, εἰθε γράψειεν ὡς χρὴ πένητι μᾶλλον ἢ πλουσίωι, καὶ πρεσβυτέρωι ἢ νεωτέρωι, καὶ ὅσ' ἄλλα ἐμοί τε πρόσεστι καὶ τοῖς πολλοῖς ἡμῶν· ἦ γὰρ ἂν ἀστεῖοι καὶ δημωφελεῖς εἶεν οἱ λόγοι· ἔγω-(20)γ' οὖν οὕτως ἐπιτεθύμηκα ἀκοῦσαι, ὥστ' ἐὰν βαδίζων ποιῆι τὸν περίπατον Μέγαράδε, καὶ κατὰ Ἡρόδικον προσβὰς τῶι τείχει πάλιν ἀπίηις, οὐ μή σου ἀπολειφθῶ. Πῶς λέγεις, ὦ βέλτιστε Σώκρατες; οἴει με, ἃ Λυσίας ἐν πολλῶι χρόνωι κατὰ σχολὴν συνέθηκε, δεινότατος ὢν τῶν νῦν γράφειν, ταῦτα ἰδιώτην ὄντα ἀπομνη-(25)μονεύσειν

ἀξίως ἐκείνου; πολλοῦ γε δέω· καί τοι ἐβουλόμην γ' ἂν μᾶλλον ἢ μοι πολὺ χρυσίον γενέσθαι. Ὦ Φαῖδρε, εἰ ἐγὼ Φαῖδρον ἀγνοῶ, καὶ ἐμαυτοῦ ἐπιλέλησμαι. Ἀλλὰ γὰρ οὐδέτερά ἐστι τούτων· εὖ οἶδα ὅτι Λυσίου λόγον ἀκούων ἐκεῖνος οὐ μόνον ἅπαξ ἤκουσεν, ἀλλὰ πολλάκις ἐπαναλαμβάνων ἐκέλευέν οἱ λέγειν· ὁ δὲ ε-(30)πείθετο προθύμως. Τῶι δὲ οὐδὲ ταῦτα ἦν ἱκανά, ἀλλὰ τελευτῶν παραλαβὼν τὸ βιβλίον ἃ μάλιστα ἐπεθύμει ἐπεσκόπει, καὶ τοῦτο δρῶν, ἐξ ἑωθινοῦ καθήμενος, ἀπειπὼν εἰς περίπατον ἤιει, ὡς μὲν ἐγὼ οἶμαι, νὴ τὸν κύνα, ἐξεπιστάμενος τὸν λόγον, εἰ μὴ πάνυ τίς ἦν μακρός. Ἐπορεύετο δ' ἐκτὸς τείχους, ἵνα μελετώιη. Ἀ-(35)παντήσας δὲ τῶι νοσοῦντι περὶ λόγων ἀκοὴν, ἰδὼν μὲν ἰδὼν

Die Glosse am Rande — in kleinen Uncialbuchstaben — bezieht sich auf den Ausdruck τῶν λόγων εἱστία in Zeile 9; sie lautet nach Thomas Gaisford, *Catalogus Manuscriptorum qui a E. D. Clarkio comparati in bibliotheca Bodleiana adservantur,* Oxford 1812:

Ἀττικὴ ἡ σύνταξις .... μέρους λέγειν. Ἀττικοὶ γοῦν καὶ ἔφαγον τοῦ ἄρτου φασὶν, οὐ τὸν ἄρτον, καὶ ἔπιον τοῦ οἴνου, ἀλλ' οὐ τὸν οἶνον. οὕτως οὖν καὶ ἐνταῦθα εἱστία ὑμᾶς τῶν λόγων. τὸ κοινὸν εἱστία ὑμᾶς τοῖς λόγοις. ὅσοι δὲ λείπειν φασὶ τὴν διὰ πρόθεσιν, ἵν' ἦι εἱστία ὑμᾶς διὰ τῶν λόγων, οὐ κατὰ σκοποῦ βάλλουσιν.

9. A. D. 949. — Evangeliarium, Lukas XVII, 34 — XVIII, 8. Kodex S der Evangelien. Vollendet am 5. Tag, den 1. März, zur 6. Stunde, 6457 nach Erschaffung der Welt, in der VII. Indiktion, von dem Mönch Michael. Siehe Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* usw., 322. — Liturgische Schrift. Pergament. Zwischen den Zeilen häufig Notenzeichen. Unser Faksimile ist verkleinert.

Περὶ τοῦ κριτοῦ τῆς ἀδικίας.

Ταύτη τῆ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς· εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται· . . .

Am Rande stehen die Sektionen des Ammonius und die Kanones des Eusebius: 212, V; 213, V; 214, X. — Zeile 1: Die Überschrift bezieht sich auf die unten beginnende Parabel von dem ungerechten Richter. — Zeile 16: τέλος = Das Ende der Lektion des Evangeliums.

10. post A. D. 967. — Psalterium, Ps. 98, 9—99, 5. Die Datierung der Handschrift beruht auf den Ostertafeln, die sich auf fol. 5—7 finden; sie beginnen mit dem Jahr 6475 nach Erschaffung der Welt. Siehe Martini-Bassi, *Catalogus codicum graecorum bibliothecae Ambrosianae,* Mailand 1906, I 136, No. 127. — Minuskel. Pergament. Unser Faksimile ist etwas vergrößert.

Ὑψοῦτε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ προσκυνεῖτε εἰς ὄρος ἅγιον αὐτοῦ, ὅτι ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν.

Ψαλμὸς τῶι Δαυὶδ εἰς ἐξομολόγησιν.

Ἀλαλάξατε τῶι θεῶι πᾶσα ἡ γῆ, δουλεύσατε τῶι κυρίωι ἐν εὐφροσύνηι.

Εἰσέλθετε ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει, γνῶτε ὅτι κύριος αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν.

Αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς καὶ οὐχ ἡμεῖς, ἡμεῖς δὲ λαὸς αὐτοῦ καὶ πρόβατα νομῆς αὐτοῦ.

Εἰσέλθετε εἰς τὰς πύλας αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει, εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ ἐν ὕμνοις.

Ἐξομολογεῖσθε αὐτῶι, αἰνεῖτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὅτι χρηστὸς κύριος,

11. A. D. 1022. — Evangeliarium, Matthaeus V, 4—17; Johannes I, 1—14. Unter den Bibelhandschriften: Evan. 348. Vollendet im Dezember, in der V. Indiktion, 6531 nach Erschaffung der Welt. Wahrscheinlich in Süditalien geschrieben. Siehe Martini-Bassi, *Catalogus . . . Ambrosianae,* I 108, No. 93. — Minuskel. Pergament.

Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται . . .

12. A. D. 1053. — Privaturkunde. Lucas Tromarchus und seine Brüder Pancratius, Nicolaus und Candidus, Söhne des Clepta, schenken dem Leontius, Propst des Klosters der hl. Dreifaltigkeit zu Cava, das Kloster St. Andreas in Calabrien, das zerstört und verlassen war. Datiert 6561 nach Erschaffung der Welt, VI. Indiktion. — Minuskel, mit Hinneigung zur Kursive. Pergament. Ich benutze für die Transkription Fr. Trinchera, *Syllabus graecarum membranarum* usw., pag. 49, No. 40, Neapel 1865, und den *Codex diplomaticus Cavensis,* vol. 7, pag. 193, No. 1175. Siehe auch Giannino Ferrari, *I documenti greci medioevali di diritto privato dell' Italia meridionale* e loro attinenze con quelli bizantini d'Oriente e coi papiri greco-egizii, Leipzig 1910 (in: *Byzantinisches Archiv,* Heft 4).

† Σίγνον χειρὸς Λουκὰ Τρωμάρχου. † Σίγνον χειρὸς Πανκρατίου ἀδελφὸς αὐτοῦ. † Σίγνον χειρὸς Νικολάου ἀδελφὸς αὐτοῦ. † Σίγνον χειρὸς Κάνδιδου υἱοῦ τοῦ Κλέπτη. † Εν ονοματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ἡμεῖς οἱ πρῶγεγραμμένοι Λουκᾶς καὶ Πανκράτιος καὶ Νικόλαος καὶ Κάνδιδος οἱ αὐτάδελφοι, οἱ τὰ σίγνα τοῦ τιμίου σταυροῦ ιδιοχειρὶ ποιήσαντες, τὰ παρακατίοντα εντελλῶμεθα. Ἔχομεν μοναστίριον καὶ τόπον τινὰ εκ γονικῆς ἡμῶν κλη-

(5) ρονομείας εἰς τὴν διακράτισιν τῆς Κάλαβρας· ὅπερ ἀμεληθόντες ἐν τὲς ἡμέραις ταύταις τῶν Φράνκων καὶ πῶς κρατῶμεν αὐτὸν φράνκον καὶ ἐλεύθερον· καὶ παντελὸς ἠφανησθαι καὶ πυρίκαυστον γέγονεν καὶ παντελὸς ἠρίμωται καὶ ἠφάνησθαι. Καὶ ἡ αγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία κεχαλασμικός ἔκειτο καὶ ἀλητούργητος. Εἰδῶτες δὲ (ἡμεῖς) τὴν κατάπτωσιν τοῦ τόπου, καὶ φοβούμενοι διὰ τοῦ θανάτου, σοῖ τῶ ἐυλαβεστάτω καθειγουμένω Λεοντίω τῆς μονῆς τῆς ἁγίας τρίαδος τῆς Κάβας, καὶ τοῖς σοῖς διακατόχοις, ἰδει ἀπεντεύθεν παραδίδομεν καὶ ἀφιέρωμεν τὸ εἰρημένον μοναστίριον· λέγωμεν δεὶ

(10) τὴν μονὴν τοῦ ἀποστόλου Ανδρέου σῦν πᾶση τῆ διακρατήση αὐτοῦ. Ἔστιν δὲ ὁ περιορησμὸς τῆς ἁγίας μονῆς ταῦτης: ἀπὸ μὲν ἀνατολὰς ἄρχεται ἀπὸ τῆς φούρκας τῶν ποταμῶν καὶ ἀναβέννει καὶ ἀποδίδει τὸν μέγαν κρημνὸν καὶ ἀπὸ τῶν κρημνῶν ἀναβέννη ἕως τὴν κεφαλὴν τοῦ μεγάλου Ἄτζου. Καὶ ἀπὸ τοῦ Ἄτζου ὡς κρατεῖ τὰ εἴσα καὶ ρείκτει εις τὴν μεγάλην ὁδὸν, καὶ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σκελλίζει καὶ ρήκτει εἰς τῆν βαθείαν τὴν μεγάλην. Καὶ ἀπὸ τοῦ ἄρκτρου μέρος ἄρχεται ἀπὸ τὴν στράταν τὴν μεγάλην· καὶ

(15) ὡς ὑπάγει ἡ στράτα ἕως τὴν ἀλόνην τοῦ Σικέλου καὶ ὡς καταβέννη τὴν ἀλώνην καὶ δίδει εἰς τὸ σήφωνε· καὶ ἀπὸ τοῦ σήφωνε ἀποδίδει εἰς τὸ ρυάκιν τοῦ Γαννουλούτου καὶ ἀπὸ τοῦ ρυάκειν ὡς καταβέννει καὶ δίδει εἰς τὸ ρυάκειν τοῦ Μαύρουβοῦε· καὶ ἀπὸ τοῦ ρυάκειν τοῦτου ρήκτει εἰς τὴν μεγάλην τύνπαν τῆς Καθθοῦσα· καὶ ἀπὸ τῆς Καθθοῦσα σκελλήζει τὸν βουνὸν καὶ δίδει εἰς τὸν μέγαν ποταμὸν· καὶ ὡς κατέβει ὁ ποταμὸς ἕως τοῦ ποταμοῦ ὃς καταβέννει ἀπὸ τοῦ Κεραμίδι καὶ κλύη.

(20) Δῶμεν καὶ ἀφιέρωμεν σοῖ τῶ προειρημένω οιγουμένω καὶ τοῖς σοῖς διακατόχοις, ἵνα ἔχειτε εξουσίαν ἐν αυτῶ τῶ πρωειρημένω μοναστιρίω ὡς κυριοι καὶ αυθένται ὡς παρ' ἡμῶν ἠλειφῶτες τὴν ἐξουσίαν, τοῦ ἔχειν εξουσίαν σὺ καὶ οἱ ὑπο σοῦ προβαλλόμενοι πάντοτε ποιεῖν ἐν ἀυτῶ, ὁσα οἱ θεῖοι νόμοι παρακελεύονται, ἵνα εὔχεσθαι ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτήχοις ὑπερ ημῶν. Μὴ τολμῶμεν δὲ ἡμεῖς ἀπὸ σήμερον ὁρίζην, ἡ ἐνοχλὴν ἔν τινι ἡμῶν· ἂν δὲ φάνωμεν ποτὲ καιρῶ ζήτισιν ποιούμενοι ὑπὲρ τοῦ παρ' ἡμῶν σοῖ ἐγγράφω παραδοθέντος μοναστιρίου,

(25) ὁμολογοῦμεν ἐν πρώτοις εἶναι ἡμεῖς ἀρνῆται τοῦ τιμίου καὶ ζωποιοῦ σταυροῦ, καὶ ὑποκλήνωμεν ζημιοῦσθαι εἰς τὸ διμόσιον νομισματα ιζ', καὶ προς σὲ τὸν ὀνομασθέντα Λεόντιον διδεὶν ἄλλα ζ'. Καὶ οὑτω στέργειν καὶ ἐμμένειν τὸ παρὸν παραδωτηκὸν εἰς αἰώνα αἰώνος. Ἐργάφη δὲ τὸ ὅλον ἦφος παρακλήσει ἡμῶν τῶν πρωηθέντων ἄνθρωπών δια χειρὸς Θεοφειλάκτου προτοπαπᾶ τοῦ ἀστεος ἁγίου Κύρικου ἐν ἔτει ,ςφξά, ινδικτίωνος ς', παρουσία τῶν παρευρεθέντων μαρτύρων. † Νικόλαος ἡγούμενος τοῦ Κεραμήδου μάρτυρ ὑπέγραψα.

(30) † Θεόδορος προτομανδρίτης της Καλαβρας μάρτυρ υπέγραψα.

† Ἀναστάσιος υἱὸς Λουκὰ Τρωμάρχου μάρτυρ υπέγραψα.

† Λούκας αδελφος αὐτοῦ μάρτυρ ὑπέγραψα.

† Λίκαστος τοῦ Οὐρσίνου μάρτυρ ὑπέγραψα.

13. A. D. 1073. — Menaeum. Josephus Flavius, Narratio de Maccabaeis. Vollendet im März, XI. Indiktion, 6581 nach Erschaffung der Welt, von dem Mönch Klemens. Siehe Martini-Bassi, *Catalogus . . . Ambrosianae,* II 978, No. 878, und Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* usw., 232. Siehe die Ausgabe von Naber (Bibliotheca Teubneriana), VI 291. — Minuskel. Pergament. Aus Thessalien nach Mailand gebracht.

Μηνὶ Αὐγούστω ᾱ.

Διήγησις Ἰωσίππου εἰς (5) τὸ μαρτύριον τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων Μακκαβαίων. πάτερ εὐλόγησον.

Φιλοσοφώτατον λόγον ἐπιδείκνυσθαι μέλλων, εἰ αὐτο-(10)κράτωρ ἐστὶ τῶν παθῶν ὁ εὐσεβὴς λογισμός, συμβουλεύσαιμι ἂν ὑμῖν ὀρθῶς ὅπως προθύμως προσέχητε τῇ φιλοσοφίαι. (15) Καὶ γὰρ ἀναγκαῖος εἰς ἐπιστήμην παντὶ ὁ λόγος, καὶ ἄλλως τῆς μεγίστης ὢν ἀρετῆς· λέγω δὴ ὅτι φρονήσεως περιέχει ἔπαινον, (20) εἰ ἄρα τῶν σωφροσύνης κωλυτικῶν παθῶν ὁ λογισμὸς φαίνεται ἐπικρατεῖν, γαστριμαργίας τὲ καὶ ἐπιθυμίας. Ἀλλὰ καὶ τῶν (25) τῆς δικαιοσύνης ἐμποδιστικῶν παθῶν κυριεύειν ἀναφαίνεται, οἷον κακοηθείας τὲ καὶ τῶν τῆς ἀνδρείας ἐμποδιστικῶν (30) παθῶν, θυμοῦ τὲ καὶ (Π) πόνου καὶ φόβου.

Πῶς ἴσως οὖν εἴποιεν ἄν τινες, εἰ τῶν παθῶν ὁ λογισμὸς κρατεῖ, λήθης καὶ ἀγνοίας πῶς (5) οὐ δεσπόζει; γελοῖον ἐπιχειροῦντες λέγειν. Οὐ γὰρ τῶν ἑαυτοῦ παθῶν ὁ λογισμὸς κρατεῖ, ἀλλὰ τῶν τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀνδρείας καὶ σω-(10)φροσύνης ἐναντίων, καὶ τούτων οὐχ ὥστε αὐτὰ καταλῦσαι ἀλλ' ὥστε αὐτοῖς μὴ εἶξαι.

Πολλαχόθεν μὲν οὖν καὶ ἀλλαχόθεν ἔχοιμι ἂν ὑμῖν ὑπο-(15)δεῖξαι ὅτι αὐτοκράτωρ ἐστὶ τῶν παθῶν ὁ λογισμός, πολὺ δὲ πλέον ἀπὸ τούτων ἀποδείξαιμι ἀπὸ τῆς ἀνδραγαθίας τῶν ὑπὲρ αὐτῆς ἀ-(20)ποθανόντων, Ἐλεαζάρου τὲ καὶ ἑπτὰ ἀδελφῶν καὶ τῆς τούτων μητρός· ἅπαντες γὰρ οὗτοι ὑπὲρ τῶν τοῦ θεοῦ νόμων ἕως θανάτου πόνων (25) καταφρονήσαντες, καὶ ὑπὲρ θεοσεβείας τὸ ζῆν αὐτῶν ὑπεριδόντες, ὑπέδειξαν ὅτι περικρατεῖ τῶν παθῶν ὁ λογισμός. Τῶν μὲν (30) οὖν ἀρετῶν ἔπεστί μοι ἐπαι(νεῖν)

14. A. D. 1175. — **Basilius,** Homiliae in Hexaemeron, VI. VII. Siehe Migne, *Patrologia graeca*, 29, col. 145. Vollendet am 13. September, in der IX. Indiktion, 6684 nach Erschaffung der Welt, vom Schreiber Johannes. — Minuskel. Pergament.

ἀλλὰ μικραῖς τισὶν καὶ ἀμυδραῖς ἐμφάσεσιν δι' αὐτῶν πρὸς βιβασθῆναι· ὥσπερ καὶ δι' ἐ-(5)κάστου τῶν μικροτάτων ἐν ζώοις ἢ ἐν βοτάναις. Ἀρκεσθῶμεν τοῖς εἰρημένοις. Ἐγὼ μὲν εὐχαριστήσας (10) τῷ τὴν μικράν μοι ταύτην διακονίαν τοῦ λόγου χαρισάμενος, ἡμεῖς δὲ τῷ διατρέφοντι ὑμᾶς ταῖς πνευματι-(15)καῖς τροφαῖς, ὃς καὶ νῦν ὑμᾶς οἷον κριθίνω τινὶ ἄρτω τῇ εὐτελείᾳ τῆς ἡμετέρας φωνῆς διέθρεψεν· καὶ (20) διατρέφοι γε εἰς ἀεὶ, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως, χαριζόμενος ἡμῖν τὴν φανέρωσιν τοῦ πνεύματος, ἐν (25) Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, (30) ἀμήν.

Λόγος ζ̄.

(5) Καὶ εἶπεν ὁ θεὸς „Ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν κατὰ γένος, καὶ πετεινὰ πετώμενα (10) κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ κατὰ γένος". Μετὰ τὴν τῶν φωστήρων δημιουργίαν καὶ τὰ ὕδατα λοιπὸν πλη-(15)ροῦται ζώων, ὥστε καὶ ταύτην διακοσμηθῆναι τὴν λήξιν. Ἀπέλαβεν μὲν γὰρ ἡ γῆ τῶν ἐκ τῶν οἰκείων βλαστημά-(20)των κόσμον· ἀπέλαβεν δὲ ὁ οὐρανὸς τῶν ἄστρων τὰ ἄνθη, καὶ οἱονεὶ διδύμων ὀφθαλμῶν βολαῖς, τῇ συζυγίᾳ (25) τῶν μεγάλων φωστήρων κατεκοσμήθη. Λειπόμενον ἦν καὶ τοῖς ὕδασι τὸν οἰκεῖον κόσμον ἀποδοθεῖναι. Ἦλ-(30)θεν πρόσταγμα, καὶ εὐθὺς ποταμοὶ ἐνεργοὶ,

Die Ausgabe von Migne hat in Zeile I, 3: προβιβασθῆναι; Zeile 12: χαρισαμένω; Zeile 13: ὑμεῖς: Zeile 23: ὑμῖν; Zeile II, 18: τὸν; Zeile 29: ἀποδοθῆναι.

15. A. D. 1255. — **Theophylakt,** In quatuor evangelia enarrationes. Siehe Migne, *Patrologia graeca*, 123, col. 492. Vollendet am 12. Juni, in der XIII. Indiktion, 6763 nach Erschaffung der Welt, vom Mönch Nicander. Siehe Henri Omont, *Fac-similés des manuscrits grecs datés de la Bibliothèque Nationale*, Paris 1891, Taf. 55. — Minuskel. Papier.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιτομὴ διαφόρων ἐξηγητῶν. Εἰς τὸ κατὰ Μάρκον ἅγιον εὐαγγέλιον.

Τὸ κατὰ Μάρκον εὐαγγέλιον, μετὰ δέκα ἔτη τῆς Χριστοῦ ἀναλήψεως συνεγράφη ἐν Ῥώμῃ· ἦν μὲν γὰρ οὗτος ὁ Μάρκος Πέτρου μαθητὴς, ὃν καὶ υἱὸν αὐτοῦ ὁ Πέτρος ὀνομάζει πνευματικὸν· ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Ἰωάννης ἀνεψιὸς Βαρνάβα· ἀλλὰ καὶ Παύλου συνέκδημος· τέως μέν τοι Πέτρῳ συνὼν τὰ πλεῖστα (5) καὶ ἐν Ῥώμῃ συνῆν, ἠτήσαντο οὖν αὐτὸν οἱ ἐν Ῥώμῃ πιστοὶ, μὴ μόνον ἀγράφως κηρύσσειν, ἀλλὰ δὲ ἐγγράφως αὐτοῖς ἐκθέσθαι τὴν κατὰ Χριστὸν πραγματείαν. Μόλις οὖν πεισθεὶς συνέγραψε. Τῷ δὲ Πέτρῳ ἀπεκαλύφθη παρὰ θεοῦ, ὅτι ὁ Μάρκος συνέγραψεν εὐαγγέλιον. Ἰδὼν οὖν καὶ ἐπιβεβαιώσας ὡς ἀληθὲς, εἶτα καὶ ἐπίσκοπον αὐτὸν ἐξαπέστειλεν εἰς Αἴγυπτον. Ἔνθα δὴ καὶ κηρύξας, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὲ ἐκκλησίαν συστησάμενος, τοὺς πρὸς τῷ μεσημβρινῷ κλίματι, πάντας ἐφώτισεν. Ἔστι (10) δὲ ὁ χαρακτὴρ τοῦ εὐαγγελίου σαφὴς· καὶ οὐδὲν ἔχων περινενοημένον· σχεδὸν δὲ κατὰ πάντα τῷ Ματθαίῳ συντρέχει ὁ παρὼν εὐαγγελιστής· πλὴν ὅσον ὁ Ματθαῖος πλατύτερος, καὶ ὅτι ὁ μὲν Ματθαῖος τῆς κατὰ σάρκα γενέσεως τοῦ κυρίου ἐν ἀρχῇ μνημονεύει· οὗτος δὲ ἀπὸ τοῦ προφήτου ἤρξατο Ἰωάννου. Ὅθεν τινὲς, εἰ καὶ περιεργότερον δοκεῖ, τοιοῦτόν τι νόημα εἶπον ἐπὶ τοῖς εὐαγγελισταῖς· ὁ ἐπὶ τῶν Χερουβὶμ καθήμενος θεὸς, ἃ τετραπρόσωπα ἡ γραφὴ λέγει, παρέδωκεν ἡμῖν τετράμορφον τὸ εὐαγγέλιον, (15) ἑνὶ πνεύματι συνεχόμενον. Ὥσπερ οὖν τὰ Χερουβὶμ ἕκαστον, ἓν μὲν πρόσωπον ἔχει ὅμοιον λέοντι, ἕτερον δὲ ἀνθρώπῳ, καὶ ἕτερον ἀετῷ, καὶ ἕτερον μόσχῳ, οὕτως καὶ ἡ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος πραγματεία. Τὸ μὲν κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον ἔχει λέοντος πρόσωπον· βασιλικὸν γὰρ ὁ λέων καὶ ἡγεμονικόν· ὁμοίως οὖν καὶ Ἰωάννης ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ καὶ δεσποτικοῦ ἀξιώματος τῆς θεότητος τοῦ λόγου ἤρξατο, εἰπών „Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος". Τὸ δὲ κατὰ Ματθαῖον ἀνθρωποπρόσωπον· ἀπὸ γὰρ (20) τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως καὶ ἐνανθρωπήσεως τοῦ λόγου ἤρξατο. Τὸ δὲ κατὰ Μάρκον ἀετῷ παρεικαζόμενον· ἀπὸ γὰρ προφήτου ἤρξατο τοῦ Ἰωάννου· ἡ δὲ προφητικὴ χάρις, προορατικὴ οὖσα καὶ ὀξέως τὰ πόρρω βλέπουσα, ἀετός ἐστι· φασὶ γὰρ τὸν ἀετὸν ὀξυδερκέστατον εἶναι. ὥς τε καὶ μόνον ἐκ τῶν ἄλλων ζώων πρὸς τὸν ἥλιον δύνασθαι ἀτενίζειν μὴ κάμνοντα. Μόσχῳ δὲ ὅμοιον τὸ κατὰ Λουκᾶν, διότι ἀπὸ τῆς ἱερατείας τοῦ Ζαχαρίου ἤρξατο, ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ λαοῦ θυ-(25)μιῶντος· καὶ μόσχος δὲ ἦν ὁ θυόμενος τότε. Ἄρχεται οὖν ὁ Μάρκος τοῦ εὐαγγελίου ἀπὸ τῆς τοῦ προδρόμου διαγωγῆς καὶ ἀναδείξεως. Ἄκουε οὖν τί φησί.

Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. Ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις· „Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ".

(30) Ἰωάννην τὸν τελευταῖον τῶν προφητῶν ἀρχὴ εἶναι τοῦ εὐαγγελίου τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ φησί. Τὸ γὰρ τέλος τῆς παλαιᾶς ἀρχὴ τῆς νέας διαθήκης. Ἡ δὲ μαρτυρία τοῦ προδρόμου ἀπὸ δύο προφητῶν ἐλήφθη. Τοῦ μὲν γὰρ Μαλαχίου ἐστὶ τὸ „Ἰδοὺ ἀποστελῶ τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προ-(σώπου)

16. A. D. 1257. — **Privaturkunde.** Die Brüder Petrus, Georgius und Bartholomaeus, Söhne des Gregorius, verkaufen dem Basilius, Sohn des Nicolaus, zwei Teile eines Hauses, von welchem Basilius schon einen Teil besitzt, zum Preise von 100 Gold-Tareni. Datiert Reggio, 26. November, in der I. Indiktion, 6766 nach Erschaffung der Welt. — Minuskel, stark kursiv. Pergament. Ich benutze für die Transkription Fr. Trinchera, *Syllabus graecarum membranarum* usw., pag. 423, No. 299. Die Unterschriften teilweise unleserlich, da eine dunkle Flüssigkeit darüber gestrichen wurde.

Ἐν ὀνόματι κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀμήν. Ἐν τῷ ,ασνζ΄ ἔτει τῆς αὐτοῦ σωτηριώδους σαρκώσεως, μηνὶ Νοεμβρίῳ κς΄, ἰνδικτίωνος πρώτης, δεσπόζοντος τοῦ κυρίου ἡμῶν Κονράδου δευτέρου, θεοῦ χάριτι Ἱεροσολύμων καὶ Σικελίας ῥηγὸς καὶ δουκὸς Σουαβίας, τετάρτω ἔτει τοῦ ἀμφοτέρου αὐτοῦ κράτους· ἐπιτροπεύοντος αὐτοῦ γενικῶς ἐν τῷ κράτει Σικελίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Μανφρέδου υἱοῦ τοῦ ποτὲ κυρίου ἡμῶν Φεδερίκου βασιλέως Ῥωμαίων θεοῦ χάριτι πρίγκιπος Ταρέντου καὶ τῆς τιμῆς τοῦ βουνοῦ τοῦ ἁγίου ἀγγέλου κυρίου, εὐτυχῶς ἀμήν. Ἐνώπιον ἡμῶν Ἰωάννου Λεάνδρου

(5) κριτοῦ πόλεως Ῥηγίου, μαίστρου Νικάνδρου πουβλίκου νοταρίου τῆς αὐτῆς, καὶ μαρτύρων τῶν ὑπογεγραμμένων εἰς τοῦτο κεκλημένων καὶ ἠξιωμένων, οἱ αὐτάδελφοι Πέτρος, Γεώργιος καὶ Βαρθολομαῖος, υἱοὶ τοῦ ποτὲ Γρηγορίου, Λαγωδάρη, κάτοικοι χωρίου Λαγωδαρῶν διακρατήσεως Μεσῶν, οἰκεία αὐτῶν καὶ ἐλευθέρα τῇ θελήσει, μὴ βιαζόμενοι ἢ ὀχλούμενοι παρά τινος, ἀναλαμβάνοντες ἐπ' αὐτοὺς πᾶσαν ὄχλησιν ξένων τε καὶ ἰδίων, πεπράκασι, παρεδώκασι καὶ παρουσιαστικῶς ἐφόρεσαν μετά τινος

ξύλου τῶ Βασιλείω, υἱῶ Νικολάου Καλαβροῦ, τὸ δίμοιρον αὐτῶν μέρος, ὃ ἐκέκτηντο ἐν τῶ ὑπογραφησομένω αὐτῶν οἴκω, ὃ ὡμολόγησαν κεκτῆσθαι

(10) εἰς τὴν τοποθεσίαν χωρίου Ἐρασιῶν, κοινῶς καὶ ἀμοιράστως μετὰ τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου, ὅστις τὸ ἕτερον τρίτον οἴκου του εἰρημένου ἐκέκτητο ἀδιαχωρίστως μετ' αὐτῶν, ὡς ἔφησαν, ἐκ δικαίου ἀνταλλαγῆς ποιηθείσης περὶ αὐτοὺς ἤδη καιροῦ συχνοῦ παρωχηκότος, μετὰ παντὸς αὐτοῦ τοῦ διμοίρου μέρους, δικαιώματος εἰσοδοεξόδου, περιοχῆς καὶ διακρατήσεως, ὁλόκληρον καὶ διόλου ἐλεύθερον, διὰ χρυσοῦ ταρία ἑκατὸν τοῦ γενικοῦ ζυγοῦ· ἅτινα ἑκατὸν ταρία οἱ εἰρημένοι αὐτάδελφοι ὡμολόγησαν ἀνειληφέναι καὶ δέξασθαι παρὰ τοῦ εἰρημένου Βασιλείου ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν τέλεια καὶ καλῶς ἐζυγιασμένα, ὑπὲρ δικαίου καὶ τελείου τιμήματος

(15) διμοίρου αὐτῶν οἴκου τοῦ εἰρημένου. Καὶ ἀποξενώσαντες αὐτοὺς καὶ τοὺς αὐτῶν κληρονόμους ἀπὸ τοῦ εἰρημένου οἴκου διόλου πρὸς τὸν εἰρημένον ἀγοραστὴν καὶ τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους τοῦτον μετέφερον. Καὶ ἐξουσίαν αὐτῶ ἔδωκαν, τοῦ κρατεῖν αὐτὸν τοῦτον ἔχειν καὶ νέμεσθαι ἔνθεν διηνεκῶς εἰς ἰδίαν ἐξουσίαν καὶ κυριότητα, καὶ ἐξεῖναι αὐτῶ πωλεῖν τοῦτον καὶ ποιεῖν ἐν αὐτῶ καὶ ἐξ αὐτοῦ κατὰ τὸ ἴδιον βούλημα. Καὶ ἀποτασσόμενοι τῆ περὶ ἀναργυρίας ἀζυγίας, δόλου καὶ πλάνης παραγραφῆ, καὶ βοηθεία παντὸς νόμου καὶ συνήθως δυναμένη ἀντιθέσθαι κατὰ τοῦ παρόντος ἐγγράφου καὶ πράσεως, ἐκ συμφώνου καὶ ἐ-

(20) περωτήσεως ἐνσόλιδουμ. ἐν ὑποθήκη τῶν αὐτῶν ἀγαθῶν, ἔστερξαν καὶ ὑπέσχοντο αὐτῶ τὴν τούτου νόμιμον διεκδίκησιν ἀπὸ παντὸς προσώπου, καὶ ὑπεξαίρειν ἀπὸ πάσης ἀγωγῆς καὶ βάρους· καὶ ἵνα διηνεκῶς τὴν παροῦσαν πράσιν στερεὰν ἕξουσι καὶ ἀσφαλῆ, ὑπὸ ποίνης αὐγουσταλίων ὀκτὼ, τῆς ποίνης ἀποφληθείσης ἢ οὔ, τῶν εἰρημένων μενόντων ἀεὶ ἀρραγῶν καὶ παγίων. Περιορίζεσθαι δ' ἔφησαν τὸν εἰρημένον οἶκον οὕτως: ἐξ ἀνατολῆς οἶκος καὶ κήπος νοταρίου Βασιλείου Δυσκόμητος· δυσμῶν οἶκος Μαρίας τοῦ Παχαι· βορρᾶς οἶκος Περεγρίνου Μηχαλίτζη· καὶ νότου κήπος τῶν εἰρημένων ἀδελφῶν. Ὅθεν εἰς ὑπόμνησιν μέλλουσαν καὶ διηνεκὴν ἀσφάλειαν τοῦ εἰρημένου

(25) ἀγοραστοῦ, αἰτησάντων πρατῶν τῶν εἰρημένων καὶ συναινεσάντων πρὸς ἡμᾶς τοὺς εἰρημένους κριτὴν καὶ νοτάριον, ὡς εἰς οἰκείους αὐτῶν, — ἐν τῶ γνῶναι μὴ εἶναι οἰκείους αὐτῶν κριτὴν καὶ νοτάριον — ἐποιήσαμεν αὐτοῖς ἔνθεν τὸ παρὸν ἔγγραφον, διὰ χειρῶν ἐμοῦ τοῦ εἰρημένου μαίστρου Νικάνδρου πουβλίκου νοταρίου Ῥηγίου, ὑπογραφὲν παρ' ἡμῶν ἰδιοχείρως. Ἐγράφη εἰς τὸ Ῥήγιον, μηνὶ καὶ ἰνδικτίωνι τοῖς εἰρημένοις, ἔτει τοῦ κόσμου ,ϛψξϛ΄.

† Ἰωάννης Λεάνδρου κριτὴς Ῥηγίου ὑπέγραψα.

† Νικόλαος υἱὸς ὁ τοῦ Βαλδινερβίνου μάρτυρ.

† καὶ ἐγὼ Θεόδωρος τοῦ Γερμανίτου μάρτυρ ἰδιοχειρός.

† καὶ ἐγὼ Βασίλειος τοῦ Μαβρίκου μάρτυρ ἰδιοχειρὸς ὑπέγραψα.

† καὶ ἐγῶ Νικόλαος τοῦ Θεοπρίπου ἰδιοχειρὸς μάρτυρ.

† καὶ ἐγῶ Γεώργιος τοῦ Ξυροῦ παρακληθεῖς ὑπέγραψα ἰδιοχειρός.

† καὶ ὁ προσημανθεὶς μαίστρος Νίκανδρος πούβλικος νοτάριος Ῥηγίου ἔγραψα καὶ ὑπέγραψα.

17. A. D. 1317. — **Aristides,** In puteum Aesculapii. In Serapim. Siehe die Ausgabe von Dindorf, I, 414 und I, 81. Vollendet am 28. Juli, in der XV. Indiktion, 6825 nach Erschaffung der Welt, von Theodosius Euphemianus. Siehe Martini-Bassi, *Catalogus . . . Ambrosianae,* I 526, No. 436. — Minuskel. Papier. Unser Faksimile ist vergrößert.

θεοῖς· λοιπὸν ἓν εἰπεῖν· ὅτι καὶ ὅσια ἂν ποιοῖμεν, οὕτω κρίνοντες· ὁ γὰρ θεὸς πρῶτος περὶ αὐτοῦ ταύτην τὴν ψῆφον ἤνεγκεν, ὡς φασίν.

Εἰς τὸν Σάραπιν.

Εὔδαιμόν γε τὸ τῶν ποιητῶν ἐστι γένος καὶ πραγμάτων ἀπήλλακται πανταχῆ. (5) Οὐ γὰρ μόνον αὐτοῖς ἔξεστι τὰς ὑποθέσεις τοιαύτας ὁποίας ἂν αὐτοὶ βουληθῶσιν ἑκάστοτε ἐνστήσασθαι· οὔτε ἀληθεῖς· οὔτε ἐνίοτε πιθανάς· ἀλλ' οὐδὲ ἐχούσας σύστασιν τὸ παράπαν, εἴ τις ὀρθῶς βούλοιτο σκοπεῖν· ἀλλὰ καὶ διαχαράττουσι ταύτας οὕτως, ὅπως ἂν αὐτοῖς δόξῃ νοήμασί τε καὶ ἐνθυμήμασιν ὧν ἔνια εἴ τις τὰ πρὸ αὐτῶν τὲ καὶ μετὰ ταῦτα ἀφέλοι (10) οὐδὲ μαθεῖν ἐστιν αὐτά γε καθ' ἑαυτὰ ὅ τι δηλοῖ. Ὁμοῦ δὲ πάντων λεχθέντων συνέντες ἀπεδεξάμεθα ὥσπερ ἀγαπήσαντες ὅτι συνήκαμεν. Ἐνίων δὲ τὰς ἀρχὰς εἰπόντες τὸ λοιπὸν ἀφῆκαν, ὥσπερ καταγνόντες, τὰ δὲ τῆς ἀρχῆς στερήσαντες, ἄλλων δὲ τὰ μέσα ἐξελόντες, ἀποχρῆν ὠήθησαν, ὥσπερ τύραννοί τινες τῶν ὀνομάτων ὄντες. Ἔπειτα δὲ οὐδὲν αὐτοῖς (15) ἀτόλμητον οὐδ' ἄπορόν ἐστιν, ἀλλὰ θεοὺς ἀπὸ μηχανῆς αἴρουσι, καὶ εἰς πλοῦν ἐμβιβάζουσι συμπλεῖν οἷς ἂν αὐτοῖς δοκῆ, καὶ ποιοῦσιν οὐ μόνον συγκαθημένους, ἂν οὕτω τύχοι, τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ συμπίνοντας καὶ λύχνους ἔχοντας φῶς ποιοῦντας. Καὶ ταῦτα δὴ οὕτω μεγαλοπρεπεῖς εἰσίν· ἀφ' οὗ πᾶς ὅδε λόγος ὡρμήθη, ὡς εἰσὶν εὐδαίμονες κατ' αὐτὸν τὸν Ὅμηρον (20) ῥεῖα ζώοντες, ἐπειδὰν ποιῶσι τοὺς ὕμνους καὶ παιᾶνας τοῖς θεοῖς. Αἱ δὲ στροφαὶ ἢ περίοδοι ἀπεπλήρωσαν τὸ πᾶν. Καὶ Δᾶλον ἀμφιρρύταν εἰπόντες, ἠδὲ τερπικέραυνον, ἢ πόντον ἐρίβρομον, καὶ παρελθόντες ὡς Ἡρακλῆς εἰς Ὑπερβορέους ἀφίκετο, καὶ ὡς Ἰανὸς ἦν μάντις παλαιὸς, ἢ ὡς τὸν Ἀνταῖον Ἡρακλῆς, ἢ Μίνωα, ἢ Ῥαδάμανθυν προσθέντες, ἢ Φά-(25)σιν, ἢ Ἴστρον. ἢ ὡς αὐτοὶ θρέμματα Μουσῶν εἰσι καὶ ἄμαχοί τινες εἰς σοφίαν ἀναφθεγξάμενοι, αὐτάρκως σφίσιν ὑμνεῖσθαι νομίζουσι, καὶ οὐδὲ τῶν ἰδιωτῶν οὐδεὶς πλέον ἐπιζητεῖ παρ' αὐτῶν Οὕτω δὲ σφόδρα αὐτοὺς ἱεροὺς ἄγομεν καὶ σεμνύνομεν ὥστε καὶ αὐτὸ τὸ ποιεῖν τοὺς ὕμνους τοῖς θεοῖς καὶ προσαγορεύειν τούτοις παρακεχωρήκαμεν, ὥσ-(30)περ προφήταις ὡς ἀληθῶς οὖσι τῶν θεῶν. Καὶ οὐδὲ τὸ προσῆκον ὀρθῶς ὑποθέσθαι καὶ διαχειρίσαι τοῖς πᾶσιν ἐξητασμένως ἐστὶ καὶ διὰ πάσης ἐλθεῖν ἀκριβείας εἰς ὅσον ἀνθρώπω δυνατὸν τέτακται, οὐδὲν ἡγούμεθα δεῖν πρός γε τοὺς θεοὺς χρῆσθαι, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τὰ ἄλλα πάντα ἀγωνίσματα τῶ λόγω χρώμεθα, καὶ πανηγύρεις τὲ ἐγκωμιάζομεν καὶ πράξεις (35) ἀνδρῶν καὶ πολέμους ἀφηγούμεθα, καὶ μύθους ποιοῦμεν, καὶ τοῖς δικαστηρίοις ἀγωνιζόμεθα, καὶ πρὸς πάνθ', ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἡμῖν

18. A. D. 1344. — **Thucydides,** Historiae, lib. IV. V. Vollendet 6852 nach Erschaffung der Welt. Siehe Martini-Bassi, *Catalogus . . . Ambrosianae,* II, 880, No. 785. — Minuskel. Papier.

(ἀνέ)μεινεν ἡμέραν γενέσθαι· καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα· καὶ ἕνατον ἔτος τῶ πολέμω ἐτελεύτα τῶδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

Θουκυδίδου τοῦ τοῦ Ὀλόρου ἱστοριῶν, πέμπτη.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους αἱ μὲν ἐνιαύσιοι σπονδαὶ διελέλυντο μέχρι (5) Πυθίων· καὶ ἐν τῆ ἐκεχειρία Ἀθηναῖοι Δηλίους ἀνέστησαν ἐκ Δήλου, ἡγησάμενοι κατὰ παλαιάν τινα αἰτίαν οὐ καθαροὺς ὄντας ἱερῶσθαι, καὶ ἅμα ἐλλιπὲς σφίσιν εἶναι τοῦτο τῆς καθάρσεως, ἢ πρότερόν μοι δεδήλωται ὡς ἀνελόντες τὰς θήκας τῶν τεθνεώτων ὀρθῶς ἐνόμισαν ποιῆσαι. Καὶ οἱ μὲν Δήλιοι Ἀτραμύτειον Φαρνάκους δόντος αὐτοῖς ἐν τῆ Ἀσία (10) ὤκησαν, οὕτως ὡς ἕκαστος ὥρμητο.

Κλέων δὲ Ἀθηναίους πείσας ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία ἐξέπλευσε μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν, Ἀθηναίων μὲν ὁπλίτας ἔχων διακοσίους καὶ χιλίους καὶ ἱππέας τριακοσίους, τῶν δὲ ξυμμάχων πλείους, ναῦς δὲ τριάκοντα. Σχὼν δὲ ἐς Σκιώνην πρῶτον ἔτι πολιορκουμένην καὶ προσλαβὼν αὐτόθεν ὁπλίτας (15) τῶν φρουρῶν, κατέπλευσεν ἐς τὸν Κολοφωνίων λιμένα, τῶν Τορωναίων ἀπέχοντα οὐ πολὺ τῆς πόλεως. Ἐκ δ' αὐτοῦ, αἰσθόμενος ὑπ' αὐτομόλων ὅτι οὐδὲ Βρασίδας ἐν τῆ Τορώνη οὔτε οἱ ἐνόντες ἀξιόμαχοι εἶεν, τῆ μὲν στρατιᾶ τῆ πεζῆ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν, ναῦς δὲ περιέπεμψε δέκα τὸν λιμένα περιπλεῖν. Καὶ πρὸς τὸ περιτείχισμα πρῶτον ἀφικνεῖται, ὃ προσ-(20)περιέβαλε τῆ πόλει ὁ Βρασίδας, ἐντὸς βουλόμενος ποιῆσαι τὸ προάστειον καὶ διελὼν τοῦ παλαιοῦ τείχους μίαν αὐτὴν ἐποίησε πόλιν. Βοηθήσαντες δὲ ἐς αὐτὸ Πασιτελίδας τὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων καὶ ἡ παροῦσα φυλακὴ προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων ἠμύνοντο. Καὶ ὡς ἐβιάζοντο καὶ αἱ νῆες ἅμα περιέπλεον ἐς τὸν λιμένα περιπεμφθεῖσαι, δείσας ὁ Πασι-(25)τελίδας μὴ αἵ τε νῆες φθάσωσι λαβοῦσαι ἔρημον τὴν πόλιν καὶ τοῦ τειχίσματος ἁλισκομένου ἐγκαταληφθῆ, ἀπολιπὼν αὐτὸ δρόμω ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι φθάνουσιν οἵ τε ἀπὸ τῶν νεῶν ἑλόντες τὴν Τορώνην καὶ ὁ πεζὸς ἐπισπόμενος αὐτοβοεί, κατὰ τὸ διηρημένον τοῦ παλαιοῦ τείχους ξυνεσπεσών. Καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν τῶν Πελοποννησίων (30) καὶ Τορωναίων εὐθὺς ἐν χερσὶ, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον καὶ Πασιτελίδαν τὸν ἄρχοντα. Βρασίδας δὲ ἐβοήθει μὲν τῆ Τορώνη, αἰσθόμενος δὲ καθ' ὁδὸν ἁλωκυῖαν ἀνεχώρησεν, ἀποσχὼν τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίους μὴ φθάσαι ἐλθών. Ὁ δὲ Κλέων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τρόπαιά τε ἔστησαν δύο, τὸ μὲν κατὰ τὸν λιμένα, τὸ δὲ πρὸς τῶ τειχίσματι, καὶ τῶν Το(ρωναίων)

19. A. D. 1362. — **Plutarch,** Vitae parallelae, Sulla. Agesilaus. Vollendet am 5. Tag der Woche, den 7 April, XV. Indiktion, 6870 nach Erschaffung der Welt, von Μανουὴλ Τζυκανδύλη. Siehe Martini-Bassi, *Catalogus . . . Ambrosianae,* II, 1072, No. 1000; Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* usw., 281. Siehe die Ausgabe Plutarchs von Sintenis (Bibliotheca Teubneriana) II, 469 und III, 142. — Minuskel. Papier.

Σύλλας δὲ φυγὰς ὢν καὶ κατεστασιασμένος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, καθ' ὃν χρόνον ἠλαύνετο μὲν αὐτοῦ γυνὴ, κατεσκάπτετο δὲ οἰκία, φίλοι δὲ ἀπέθνησκον, αὐτὸς ἐν Βοιωτίᾳ ταῖς ἀναριθμήτοις μυριάσι παρατασσόμενος καὶ κινδυνεύων ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἴστη τρόπαιον, καὶ Μιθριδάτῃ συμμαχίαν διδόντι καὶ δύναμιν ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς οὐδὲν ουδαμῆ μα-(5)λακὸν ἐνέδωκεν οὐδὲ φιλάνθρωπον, ἀλλ' οὐδὲ προσεῖπεν οὐδὲ τὴν δεξιὰν ἐνέβαλε πρότερον ἢ πυθέσθαι παρόντος, ὅτι καὶ τὴν Ἀσίαν ἀφίησι καὶ τὰς ναῦς παραδίδωσι καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἐξίσταται καὶ Βιθυνίας καὶ Καππαδοκίας. Ὧν οὐδὲν ὅλως δοκεῖ Σύλλας κάλλιον ἔργον οὐδὲ ἀπὸ μείζονος εἰργάσθαι φρονήματος, ὅτι τὸ κοινὸν τοῦ οἰκείου πρόσθεν θέμενος καὶ καθάπερ οἱ γενναῖοι κύνες οὐκ ἂν εἰς τὸ δῆγμα καὶ τὴν λαβὴν πρότερον (10) ἢ τὸν ἀνταγωνιστὴν ἀπειπεῖν, τότε πρὸς τὴν τῶν ἰδίων ἄμυναν ὥρμησεν. Ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ τὸ περὶ τὰς Ἀθήνας ἔχει τινὰ ῥοπὴν εἰς ἤθους σύγκρισιν· εἴ γε Σύλλας μὲν ὑπὲρ τῆς Μιθριδάτου δυνάμεως καὶ ἡγεμονίας πολεμήσασαν αὐτῷ τὴν πόλιν ἑλὼν ἐλευθέραν ἀφῆκε καὶ αὐτόνομον, Λύσανδρος δὲ τοσαύτης ἡγεμονίας καὶ ἀρχῆς ἐκπεσοῦσαν οὐκ ὤκτειρεν, ἀλλὰ καὶ τὴν δημοκρατίαν ἀφελόμενος ὠμοτάτους αὐτῇ (15) καὶ παρανόμους ἀπέδειξε τοὺς τυράννους. Ὥρα δὴ σκοπεῖν μὴ πολὺ τἀληθοῦς ἁμαρτάνωμεν ἀποφαινόμενοι πλέονα μὲν κατωρθωκέναι Σύλλαν, ἐλάττονα δὲ ἐξημαρτηκέναι Λύσανδρον, καὶ τῷ μὲν ἐγκρατείας καὶ σωφροσύνης, τῷ δὲ στρατηγίας καὶ ἀνδρίας ἀποδιδόντες τὸ πρωτεῖον. Σύλλας.

Ἀγησίλαος.

(20) Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου βασιλεύσας ἐπιφανῶς Λακεδαιμονίων κατέλιπεν υἱὸν ἐκ γυναικὸς εὐδοκίμου Λαμπριδοῦς Ἄγιν, καὶ πολὺ νεώτερον ἐξ Εὐπωλίας τῆς Μελισιππίδα θυγατρὸς Ἀγησίλαον. Ἐπεὶ δὲ τῆς βασιλείας Ἄγιδι προσηκούσης κατὰ τὸν νόμον ἰδιώτης ἐδόκει βιοτεύειν ὁ Ἀγησίλαος, ἦχθη τὴν λεγομένην ἀγωγὴν ἐν Λακεδαίμονι, σκληρὰν μὲν οὖσαν τῇ διαίτῃ (25) καὶ πολύπονον, παιδεύουσαν δὲ τοὺς νέους ἄρχεσθαι. Διὸ καὶ φασιν ὑπὸ τοῦ Σιμωνίδου τὴν Σπάρτην προσηγορεῦθαι δαμασίμβροτον, ὡς μάλιστα διὰ τῶν ἐθῶν τοὺς πολίτας τοῖς νόμοις πειθηνίους καὶ χειροήθεις ποιοῦσαν, ὥσπερ ἵππους εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δαμαζομένους. Ταύτης ἀφίησιν ὁ νόμος τῆς ἀνάγκης τοὺς ἐπὶ βασιλεία τρεφομένους παῖδας. Ἀγησιλάῳ δὲ καὶ τοῦτο ὑπῆρξεν ἴδιον, ἐλθεῖν ἐπὶ (30) τὸ ἄρχειν μὴ ἀπαίδευτον τοῦ ἄρχεσθαι. Διὸ καὶ πολὺ τῶν βασιλέων εὐαρμοστότατον αὑτὸν τοῖς ὑπηκόοις παρέσχε, τῷ φύσει ἡγεμονικῷ καὶ βασιλικῷ προσκτησάμενος ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς τὸ δημοτικὸν καὶ φιλάνθρωπον. Ἐν δὲ ταῖς καλουμέναις ἀγέλαις

20. A. D. 1374. — **Xenophon,** Anabasis, lib. II. III. Vollendet im März, in der XII. Indiktion, 6882 nach Erschaffung der Welt. Siehe Martini-Bassi, *Catalogus . . . Ambrosianae,* II, 896, No. 801. — Minuskel Papier. Unser Faksimile ist vergrößert.

ἦστην δὲ ἄμφω ἀμφὶ τετταράκοντα ἔτη ἀπὸ γενεᾶς.

Ξενοφῶντος Κύρου ἀναβάσεως τρίτον.

Ὅσα μὲν δὴ ἐν τῇ ἀναβάσει τῇ μετὰ Κύρου οἱ Ἕλληνες ἔπραξαν μέχρι τῆς μάχης· καὶ ὅσα ἐπεὶ Κῦρος ἐτελεύ-(5)τησεν ἐγένετο ἀπιόντων τῶν Ἑλλήνων σὺν Τισσαφέρνει ἐν ταῖς σπονδαῖς, ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ δεδήλωται. Ἐπεὶ δὲ οἵ τε στρατηγοὶ συνειλημένοι ἦσαν καὶ τῶν λοχαγῶν καὶ στρατιωτῶν οἱ συνεπόμενοι ἀπολώλεσαν, ἐν πολλῇ δὴ ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ Ἕλληνες, ἐνθυμούμενοι μὲν ὅτι ἐ-(10)πὶ ταῖς βασιλέως θύραις ἦσαν, κύκλῳ δ' αὐτοῖς πάντη πολλὰ καὶ ἔθνη καὶ πόλεις πολέμιαι ἦσαν, ἀγορὰν δὲ οὐδεὶς παρέξειν ἔμελλεν, ἀπεῖχον δὲ τῆς Ἑλλάδος πλέον ἢ μύρια στάδια, ἡγεμὼν δ' οὐδεὶς τῆς ὁδοῦ ἦν, ποταμοὶ δὲ διεῖργον ἀδιάβατοι ἐν μέσῳ τῆς οἴκαδε (15) ὁδοῦ, προδεδῶκασι δὲ αὐτοὺς καὶ οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβάντες βάρβαροι, μόνοι δὲ καταλελειμμένοι ἦσαν οὐδὲ ἱππέα οὐδένα σύμμαχον ἔχοντες, ὥστ' εὔδηλον ἦν ὅτι νικῶντες μὲν οὐδ' ἂν ἕνα καταλείποιεν, ἡττηθέντων δ' αὐτῶν οὐδεὶς ἂν λειφθείη· ταῦτ' ἐννοούμενοι καὶ (20) ἀθύμως ἔχοντες ὀλίγοι μὲν αὐτῶν εἰς τὴν ἑσπέραν σίτου ἐγεύσαντο, ὀλίγοι δὲ πῦρ ἀνέκαυσαν, ἐπὶ δὲ τὰ ὅπλα πολλοὶ οὐκ ἦλθον ταύτῃ τῇ νυκτί· ἀνεπαύοντο δὲ ὅπου ἐτύγχανεν ἕκαστος, οὐ δυνάμενοι καθεύδειν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυ-(25)ναικῶν, παίδων, οὓς οὔποτ' ἐνομίζον ἔτι ὄψεσθαι.

21. A. D. 1402. — **Plutarch,** Moralia, De esu carnium. De fato. Vollendet am 31. des 12. Monats, in der X. Indiktion, 6910 nach Erschaffung der Welt, von Andreas Leantinus. Siehe Cosimus Stornajolo, *Codices Urbinates graeci* (in: *Bibliothecae apostolicae Vaticanae codices manuscripti recensiti iubente Leone XIII. Pont. Max.*), Rom 1895, 153; Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* usw., 27. Siehe die Ausgabe Plutarchs von Bernardakis (Bibliotheca Teubneriana) VI, 116 und III, 467. — Minuskel. Papier. Die Überschriften fehlen. Auf unserer Seite sollte in Zeile 25 stehen: Περὶ εἱμαρμένης.

υἱὸν τὸν κείμενον ἢ ἀδελφὸν ἢ πατέρα ἢ σύσκηνον εἶναι· τί βέλτιον, ὑπονοίᾳ προσθέμενον οὐκ ἀληθεῖ προέσθαι τὸν ἐχθρὸν ὡς φίλον, ἢ καταφρονήσαντα τοῦ μὴ βεβαίου πρὸς πίστιν ἀνελεῖν τὸν οἰκεῖον ὡς πολέμιον; ἐκεῖνο δεινὸν φήσετε πάντες. Σκόπει δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ τραγωδίᾳ Μερόπην ἐπὶ τὸν υἱὸν αὐτὸν ὡς φονέα τοῦ υἱοῦ πέλεκυν ἀραμένην καὶ λέγουσαν „ὠνητέραν (5) ἢ τήνδ' ἐγὼ δίδωμί σοι πληγὴν", ὅσον ἐν τῷ θεάτρῳ κίνημα ποιεῖ, συνεξορθιάζουσα φόνου, καὶ δέος μὴ φθάσῃ τὸν ἐπιλαμβανόμενον γέροντα καὶ τρώσῃ τὸ μειράκιον. Εἰ δὲ ἕτερος γέρων παρειστήκει λέγων „παῖσον, πολέμιός ἐστιν·" ἕτερος δὲ „μὴ παίσῃς, υἱός ἐστι·" πότερον ἀδίκημα μεῖζον, ἐχθροῦ κόλασιν ἐκλιπεῖν διὰ τὸν υἱὸν ἢ τεκνοκτονίᾳ περιπεσεῖν ὑπὸ τῆς πρὸς τὸν ἐχθρὸν ὀργῆς; ὁπότε τοίνυν οὐ μῖσος ἐστὶν οὐδὲ θυμὸς ὁ πρὸς τὸν φόνον ἐξάγων ἡμᾶς (10) οὐδὲ ἄμυνά τις οὐδὲ φόβος ὑπὲρ αὐτῶν, ἀλλ' εἰς ἡδονῆς μέρος ἔστηκεν ἱερεῖον ἀνακεκλασμένῳ τραχήλῳ ὑποκείμενον, εἶτα λέγει τῶν φιλοσόφων ὁ μὲν „κατάκοψον, ἄλογόν ἐστι ζῷον". Ὁ δὲ „ἀνάσχου· τί γὰρ εἰ συγγενοῦς ἢ θεοῦ τινὸς ἐνταῦθα ψυχὴ κεχώρηκεν"; ἴσος γε, ὦ θεοί, καὶ ὅμοιος ὁ κίνδυνος ἔχει, ἂν ἀπειθῶ φαγεῖν κρέας, ἂν ἀπιστῶ φονεῦσαι τέκνον ἢ ἕτερον οἰκεῖον; Οὐκ ἴσος δέ τις οὗτος ὁ ἀγὼν τοῖς Στωικοῖς ὑπὲρ τῆς σαρκοφαγίας. Τίς ὁ πολύστομος εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὰ (15) ὀπτανεῖα; Τί τὴν ἡδονὴν θηλύνοντες καὶ διαβάλλοντες ὡς οὔτε ἀγαθὸν οὔτε προηγούμενον οὔτε οἰκεῖον οὕτως πρὸς τὰ περὶ τὴν ἡδονὴν ἐσπουδάκασι; καὶ μὴν ἀκόλουθον ἦν αὐτοῖς, εἰ μύρον ἐξελαύνουσι καὶ πέμμα τῶν συμποσίων, μᾶλλον αἷμα καὶ σάρκα δυσχεραίνειν. Νῦν δὲ ὥσπερ εἰς τὰς ἐφημερίδας φιλοσοφοῦντες δαπάνην ἀφαιροῦσι τῶν δείπνων ἐν τοῖς ἀχρήστοις καὶ περιττοῖς, τὸ δὲ ἀνήμερον τῆς πολυτελείας καὶ φονικὸν οὐ παραιτοῦνται. „Ναί, φησὶν, οὐδὲν (20) γὰρ ἡμῖν πρὸς τὰ ἄλογα οἰκεῖον ἐστίν." Οὐδὲ γὰρ πρὸς τὰ ξενικὰ τῶν ἡδυσμάτων· ἀλλὰ καὶ τούτων ἀποτρέπεσθε, τὸ μὴ χρήσιμον μὴ δὲ ἀναγκαῖον ἐν ἡδονῇ πανταχόθεν ἐξελαύνοντες. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἤδη σκεψώμεθα, τὸ μηδὲν εἶναι πρὸς τὰ ζῷα δίκαιον ἡμῖν, μὴ δὲ τεχνικῶς μὴ δὲ σοφιστικῶς, ἀλλὰ τοῖς πάθεσιν ἐμβλέψαντες τοῖς ἑαυτῶν καὶ πρὸς ἑαυτοὺς ἀνθρωπικῶς λαλήσαντες καὶ ἀνακρίναντες.

[Περὶ εἱμαρμένης.]

(26) [Τ]ὰ περὶ τῆς εἱμαρμένης δοκοῦντα ἡμῖν, ὡς οἷόν τε σαφῶς καὶ συντόμως πειράσομαι ἐπιστεῖλαί σοι, φίλτατε Πείσων, ἐπειδὴ σὺ τοῦτο ἠξίωσας οὐκ ἀγνοῶν ἣν ἔχω πρὸς τὸ γράφειν εὐλάβειαν. Πρῶτον τοίνυν ἴσθι, ὅτι εἱμαρμένη διχῶς καὶ λέγεται καὶ νοεῖται· ἡ μὲν γάρ ἐστιν ἐνέργεια ἡ δὲ οὐσία· πρῶτον μὲν οὖν ἐνέργειαν τύπῳ ὑπέγραψεν ὁ Πλάτων, (30) ἔν τε τῷ Φαίδρῳ λέγων „θεσμός τε Ἀδραστείας ὧδε, ἥτις ἂν θεῶ ξυνοπαδὸς γενομένη"· ἐν δὲ τῷ Τιμαίῳ „νόμους" οὓς ἐπὶ τῇ τοῦ παντὸς φύσει ὁ θεὸς εἶπε ταῖς ἀθανάτοις ψυχαῖς· ἐν δὲ τῇ Πολιτείᾳ „Ἀνάγκης θυγατρὸς κόρης Λαχέσεως λόγον" φησὶν εἶναι τὴν εἱμαρμένην, οὐ τραγικῶς ἀλλὰ θεολ[ογ]ικῶς τὸ ἀρέσκον αὐτῷ ἀποφαινόμενος. Εἰ δὲ κοινότερον ἐθέλει τις ταῦτα μεταλαβὼν ὑπογράψαι, ὡς μὲν ἐν Φαίδρῳ λέγοιτ' ἂν ἡ εἱμαρμένη λόγος θεῖος

22. A. D. 1416. — **Plutarch,** Vitae parallelae, Theseus. Vollendet am 3. Januar, IX. Indiktion, 6924 nach Erschaffung der Welt, von dem Mönch

Stephanus und einem anderen Schreiber. Siehe Cosimus Stornajolo, *Codices Urbinates graeci* usw., 147; Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* usw., 404 Siehe die Ausgabe Plutarchs von Sintenis (Bibliotheca Teubneriana) I, 1. — Minuskel. Papier.

Πλουτάρχου βίων παραλλήλων βιβλίον α΄. Θησεύς.

Ὥσπερ ἐν ταῖς γεωγραφίαις, ὦ Σόσσιε Σενεκίων, οἱ ἱστορικοὶ τὰ διαφεύγοντα τὴν γνῶσιν αὐτῶν τοῖς ἐσχάτοις μέρεσι τῶν πινάκων πιεζοῦντες ἐνίοις παραγράφουσιν ὅτι „Τὰ δ' ἐπέκεινα θῖνες ἄνυδροι καὶ θηριώδεις", ἢ „πηλὸς ἀΐδνης" ἢ „Σκυθικὸν ὄρος" ἢ „πέλαγος πεπηγός", οὕτως ἐμοὶ περὶ τὴν τῶν (5) βίων τῶν παραλλήλων συγγραφὴν τὸν ἐφικτὸν εἰκότι λόγῳ καὶ βάσιμον ἱστορία πραγμάτων ἐχομένη χρόνου διελθόντι περὶ τῶν ἀνωτέρω καλῶς εἶχεν εἰπεῖν, „τὰ δ' ἐπέκεινα τερατώδη καὶ τραγικὰ, ποιηταὶ καὶ μυθογράφοι νέμονται καὶ οὐκέτ' ἔχει πίστιν οὐδὲ σαφήνειαν". Ἐπεὶ δὲ τὸν περὶ Λυκούργου τοῦ νομοθέτου καὶ Νομᾶ τοῦ βασιλέως λόγον ἐκδόντες ἐδοκοῦμεν οὐκ ἂν ἀλόγως τῷ Ῥωμύλῳ προσαναβῆναι πλησίον τῶν χρόνων αὐτοῦ τῇ ἱστορίᾳ γεγονότες, σκοποῦντι δέ μοι

τοιῶδε φωτὶ (κατ' Αἰσχύλον) τίς ξυμ-(10)βήσεται:

τίν' ἀντιτάξω τοιῶδε; τίς φερέγγυος;

ἐφαίνετο τὸν τῶν καλῶν καὶ ἀοιδίμων οἰκιστὴν Ἀθηνῶν ἀντιστῆσαι καὶ παραβαλεῖν τῷ πατρὶ τῆς ἀνικήτου καὶ μεγαλοδόξου Ῥώμης, εἴη μὲν οὖν ἡμῖν ἐκκαθαιρομένοις λόγῳ τὸ μυθῶδες ὑπακοῦσαι καὶ λαβεῖν ἱστορίας ὄψιν, ὅπου δ' ἂν αὐθαδῶς τοῦ πιθανοῦ περιφρονῇ καὶ μὴ δέχηται τὴν πρὸς τὸ εἰκὸς μίξιν, εὐγνωμόνων ἀκροατῶν δεησόμεθα καὶ πράως τὴν ἀρχαιολογίαν προσδεχομένων. Ἐδόκει δ' οὖν ὁ Θησεὺς τῷ Ῥωμύλῳ κατὰ πολλὰς ἐναρμόττειν ὁμοιότητας· ἄμ-(15)φω μὲν ἀνεγγύω καὶ σκοτίω γενόμενοι δόξαν ἔσχον ἐκ θεῶν γεγονέναι,

Ἄμφω δ' αἰχμητὰ, τό γε δὴ καὶ ἴδμεν ἅπαντες,

καὶ μεταξὺ τοῦ δυνατοῦ τὸ συνετὸν ἔχοντες. Πόλεων δὲ τῶν ἐπιφανεστάτων ὁ μὲν ἔκτισε τὴν Ῥώμην, ὁ δὲ συνώκισε τὰς Ἀθήνας· ἁρπαγὴ δὲ γυναικῶν ἑκατέρῳ πρόσεστιν. Οὐδέτερος δὲ δυστυχίαν περὶ τὰ οἰκεῖα καὶ νέμεσιν ἐγγενῆ διέφυγεν, ἀλλὰ καὶ τελευτῶντες ἀμφότεροι λέγονται τοῖς ἑαυτῶν προσκροῦσαι πολίταις, εἴ τι τῶν ἥκιστα τραγικῶς εἰρῆσθαι δοκούντων ὄφελός (20) ἐστι πρὸς ἀλήθειαν. Θησέως τὸ μὲν πατρῶον γένος εἰς Ἐρεχθέα καὶ τοὺς πρώτους αὐτόχθονας ἀνήκει, τῷ δὲ μητρώῳ Πελοπίδης ἦν. Πέλοψ γὰρ οὐ χρημάτων πλήθει μᾶλλον ἢ παίδων μέγιστον ἴσχυσε τῶν ἐν Πελοποννήσῳ βασιλέων, πολλὰς μὲν ἐκδόμενος θυγατέρας τοῖς ἀρίστοις, πολλοὺς δὲ ταῖς πολιτείαις ἐγκατασπείρας ἄρχοντας· ὧν εἷς γενόμενος Πιτθεὺς ὁ Θησέως πάππος πόλιν μὲν οὐ μεγάλην τὴν Τροιζηνίων ὤκισε, δόξαν δὲ μάλιστα πάντων ὡς ἀνὴρ λόγιος ἐν τοῖς τότε καὶ σοφώτατος ἔσχεν. Ἦν δὲ τῆς (25) σοφίας ἐκείνης τοιαύτη τις, ὡς ἔοικεν, ἰδέα καὶ δύναμις, οἵα χρησάμενος Ἡσίοδος εὐδοκίμει μάλιστα περὶ τὰς ἐν τοῖς Ἔργοις γνωμολογίας. Καὶ μίαν γε τούτων ἐκείνην λέγουσι Πιτθέως εἶναι

Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔστω.

Τοῦτο μὲν οὖν καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος εἴρηκεν, ὁ δ' Εὐριπίδης τὸν Ἱππόλυτον ἁγνοῦ Πιτθέως παίδευμα προσειπὼν ἐμφαίνει τὴν περὶ τὸν Πιτθέα δόξαν. Αἰγεῖ δὲ παίδων δεομένῳ τὴν Πυθίαν ἀνελεῖν λέγουσι τὸν θρυλλούμενον χρησμὸν, διακελευομένην μηδεμιᾷ (30) γυναικὶ συγγενέσθαι πρὶν ἐλθεῖν εἰς Ἀθήνας, οὐ πάνυ δὲ τοῦτο φράζειν εὐδήλως δοκοῦσαν· ὅθεν εἰς Τροιζῆνα παρελθὼν ἀνεκοινοῦτο Πιτθεῖ τὴν τοῦ θεοῦ φωνὴν ἔχουσαν οὕτως·

Ἀσκοῦ τὸν προῦχοντα πόδα, μέγα φέρτατε λαῶν,

μὴ λύσῃς πρὶν δῆμον Ἀθηναίων εἰσαφικέσθαι·

ἃ δῆλον ὅτι νοήσας ὁ Πιτθεὺς ἔπεισεν αὐτὸν ἢ διηπάτησε τῇ Αἴθρᾳ συγγενέσθαι. Συνελθὼν δὲ καὶ γνοὺς ἐκεῖνος, ὅτι τῇ Πιτθέως θυγατρὶ συγγέγονε, καὶ κύειν αὐτὴν ὑπονοήσας, ἀπέλιπε ξίφος καὶ πέδιλα κρύψας ὑπὸ πέτραν με-(35)γάλην ἐντὸς ἔχουσαν κοιλότητα συμμέτρως ἐμπεριλαμβάνουσαν τὰ κείμενα· φράσας δὲ πρὸς μόνην ἐκείνην καὶ διακελευσάμενος, ἂν υἱὸς ἐξ αὐτοῦ γένηται καὶ λαβὼν ἀνδρὸς ἡλικίαν δυνατὸς ᾖ τὴν πέτραν ἀναστῆσαι καὶ ὑφελεῖν τὰ καταλειφθέντα, πέμπειν πρὸς αὐτὸν ἔχοντα ταῦτα μηδενὸς εἰδότος, ἀλλ' ὡς ἥκιστα μάλιστα λανθάνοντα πάντας (ἰσχυρῶς γὰρ ἐδεδοίκει τοὺς Παλλαντίδας ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ καὶ διὰ τὴν ἀπαιδίαν καταφρονοῦντας· ἦσαν δὲ πεντήκοντα παῖδες ἐκ Πάλλαντος γεγονότες), ἀπήει. Τεκούσης δὲ τῆς Αἴθρας υἱὸν οἱ μὲν εὐθὺς ὀνομασθῆναι Θησέα λέγουσι διὰ τὴν

23. A. D. 1440. — **Herodot,** Historiae, lib. VI. Vollendet im August, III. Indiktion, 6948 nach Erschaffung der Welt, vom Diakon Johannes. Siehe Salvator Cyrillus, *Codices graeci manuscripti regiae bibliothecae Borbonicae, descripti atque illustrati,* Neapel 1832, II, 305 (irrtümlicherweise ist dort als Datum der Handschrift das Jahr 1340 angegeben; vgl. Gardthausen, *Griechische Palaeographie,* Leipzig 1879, 354. 358); Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* usw., 200. — Minuskel. Papier. Unser Faksimile ist vergrößert.

Ἡροδότου ἱστοριῶν ἕκτη ἡ Ἐρατῶ.

Ἀρισταγόρης μέν νυν Ἰωνίην ἀποστήσας οὕτω τελευτᾷ, Ἱστιαῖος δὲ ὁ Μιλήτου τύραννος μεμετημένος ὑπὸ Δαρείου παρῆν ἐς Σάρδεις. Ἀπιγμένον δὲ αὐτὸν ἐκ τῶν Σούσων εἴρετο Ἀρταφρένης ὁ Σαρδίων (5) ὕπαρχος κατὰ κοῖόν τι δοκέει Ἴωνας ἀπεστᾶναι ὑπὸ Δαρείου. Ὁ δὲ οὔτε εἰδέναι ἔφη ἐθώμαζέ τε τὸ γεγονὸς ὡς οὐδὲν δῆθεν τῶν παρεόντων πρηγμάτων ἐπιστάμενος. Ὁ δὲ Ἀρταφρένης ὁρέων αὐτὸν τεχνάζοντα εἶπεν, εἰδῶς τὴν ἀτρεκίην τῆς ἀποστάσεως· οὕτω τοι, Ἱστίαιε, ἔχει κατὰ ταῦτα τὰ πρήγματα· τοῦτο τὸ ὑπόδημα ἔρραψας μὲν σὺ, ὑπεδή-(10)σατο δὲ ὁ Ἀρισταγόρης. Ἀρταφρένης μὲν ταῦτα ἐς τὴν ἀπόστασιν ἔχων εἶπεν, Ἱστίαιος δὲ δείσας ὡς συνιέντα Ἀρταφρένεα ὑπὸ τὴν πρώτην ἐπελθοῦσαν νύκτα ἀπέδρη ἐπὶ θάλασσαν, βασιλέα Δαρεῖον ἐξηπατηκὼς· ὃς Σαρδὼ νῆσον τὴν μεγίστην ὑποδεξάμενος κατεργάσασθαι ὑπέδυνε τῶν Ἰώνων τὴν ἡγεμονίην τοῦ πρὸς Δαρεῖον (15) πολέμου. Διαβὰς δὲ ἐς Χῖον ἐδέδη ὑπὸ Χίων, καταγνωσθεὶς πρὸς αὐτῶν νεώτερα πρήσσειν πρήγματα ἐς αὐτοὺς ἐκ Δαρείου. Μαθόντες μέντοι οἱ Χῖοι τὸν πάντα λόγον, ὡς πολέμιος εἴη βασιλέϊ, ἔλυσαν αὐτὸν· ἐνθαῦτα δὴ εἰρωτεόμενος ὑπὸ τῶν Ἰώνων ὁ Ἱστίαιος κατ' ὅ τι προθύμως οὕτως ἐπέστειλε τῷ Ἀρισταγόρῃ ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλέος καὶ κακὸν τοσοῦτον (20) εἴη Ἴωνας ἐξεργασμένος, τὴν μὲν γενομένην αὐτοῖσιν αἰτίην οὐ μάλα ἐξέφαινεν, ὁ δὲ ἔλεγέ σφιν ὡς βασιλεὺς Δαρεῖος ἐβουλεύσατο Φοίνικας μὲν ἐξαναστήσας ἐν τῇ Ἰωνίᾳ κατοικίσαι, Ἴωνας δὲ ἐν τῇ Φοινίκῃ, καὶ τούτων εἵνεκα ἐπιστείλειεν. Οὐδέν τι πάντως ταῦτα βασιλέος βουλευσαμένου ἐδειμάτου τοὺς Ἴωνας. Μετὰ δὲ ὁ Ἱστίαιος δι' ἀγγέλου ποιεύμενος Ἑρμίππου ἀνδρὸς Ἀταρνίτεω τοῖσιν ἐν Σάρδεσιν ἐοῦσι Περσέων ἔπεμπε βιβλία ὡς προλελεσχηνευμένων αὐτῷ ἀποστάσιος πέρι. Ὁ δὲ

24. A. D. 1493. — **Aristoteles,** Politica, lib. VI. Vollendet am 24. April 1493 nach Christi Geburt, vom Priester Johannes Rhosus aus Kreta, in Rom. Siehe Salvator Cyrillus, *Codices . . . Borbonicae* usw.; Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* usw., 190. Siehe die Ausgabe von Aristoteles, Politica, von Susemihl (Bibliotheca Teubneriana), 225. — Minuskel. Papier.

Πόσαι μὲν οὖν διαφοραὶ καὶ τίνες τοῦ τε βουλευτικοῦ καὶ κυρίου τῆς πολιτείας καὶ (5) τῆς περὶ τὰς ἀρχὰς τάξεως καὶ περὶ δικαστηρίων· καὶ ποία πρὸς ποίαν συντέτακται πολιτείαν, ἔτι δὲ περὶ (10) φθορᾶς τε καὶ σωτηρίας τῶν πολιτειῶν, ἐκ ποίων τε γίνεται καὶ διὰ τίνας αἰτίας, εἴρηται πρότερον· ἐπεὶ δὲ τετύχηκεν εἶδη πλείω δημοκρατίας ὄντα καὶ τῶν ἄλλων (15) ὁμοίως πολιτειῶν, ἅμα τε περὶ ἐκείνων εἴ τι λοιπὸν, οὐ χεῖρον ἐπισκέψασθαι, καὶ τὸν οἰκεῖον καὶ τὸν συμφέροντα τρόπον ἀποδοῦναι πρὸς ἑκάστην. Ἔτι δὲ καὶ τὰς συναγωγὰς αὐτῶν (20) τῶν εἰρημένων ἐπισκεπτέον πάντων τῶν τροπῶν· ταῦτα γὰρ συνδυαζόμενα ποιεῖ τὰς πολιτείας ἐπαλλάττειν, ὥστε ἀριστοκρατίας τὲ ὀλιγαρχικὰς εἶναι καὶ πολιτείας δημο-(25)κρατικωτέρας. Λέγω δὲ τοὺς συνδυασμοὺς, οὓς δεῖ μὲν ἐπισκοπεῖν, οὐκ (II) ἐσκεμμένοι δ' εἰσὶ νῦν, οἷον ἂν τὸ μὲν βουλευόμενον καὶ τὸ περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας ὀλιγαρχικῶς ἢ συντεταγμένον, καὶ τὸ περὶ τὸ βουλόμενον ὀλι-(5)γαρχικῶς, ἀριστοκρατικῶς δὲ τὸ περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας, ἢ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον μὴ πάντα συντεθῇ τὰ τῆς πολιτείας οἰκεῖα. Ποία μὲν οὖν δημοκρατία πρὸς ποίαν ἁρμόττει πολιτείαν, ὡσαύτως (10) δὲ καὶ ποία τῶν ὀλιγαρχικῶν ποίῳ πλήθει, καὶ τῶν λοιπῶν δὲ πολιτιῶν τί συμφέρει τισὶν, εἴρηται πρότερον· ὅμως δὲ δεῖ γενέσθαι δῆλον, μὴ μόνον ποία τούτων τῶν πολιτειῶν ἀρίστη ταῖς (15) πόλεσιν, ἀλλὰ καὶ πῶς δεῖ κατασκευάζειν καὶ ταύτας καὶ τὰς ἄλλας, ἐπέλθωμεν συντόμως. Καὶ πρῶτον περὶ

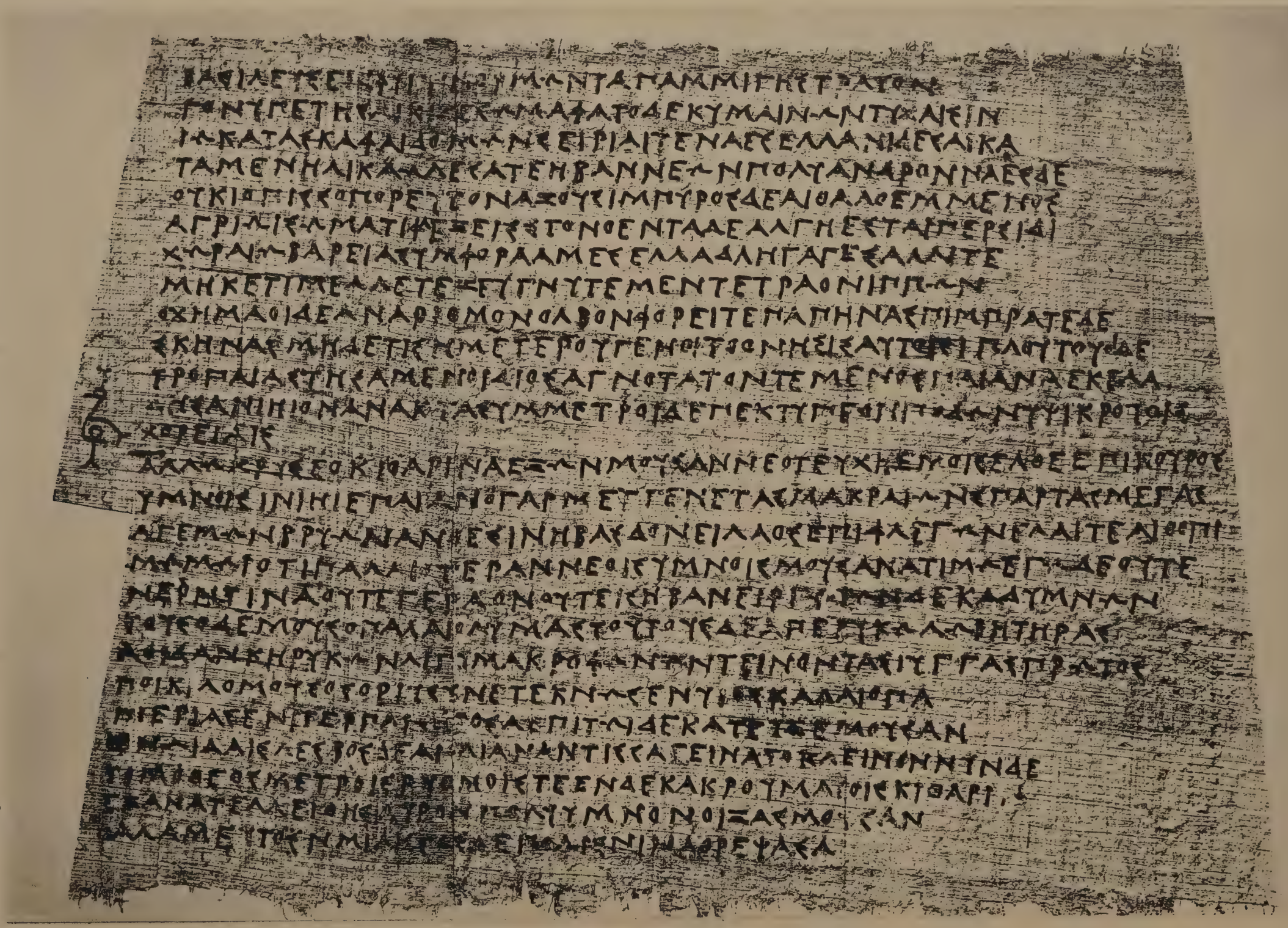

Saec. IV. ante Chr. — Timotheus von Milet, Die Perser.

Berlin, Königliche Museen, Aegyptische Abteilung.

(Aus: »Der Timotheos-Papyrus«, herausgegeben von U. von Wilamowitz-Moellendorff; Verlag J. C. Hinrichs, Leipzig.)

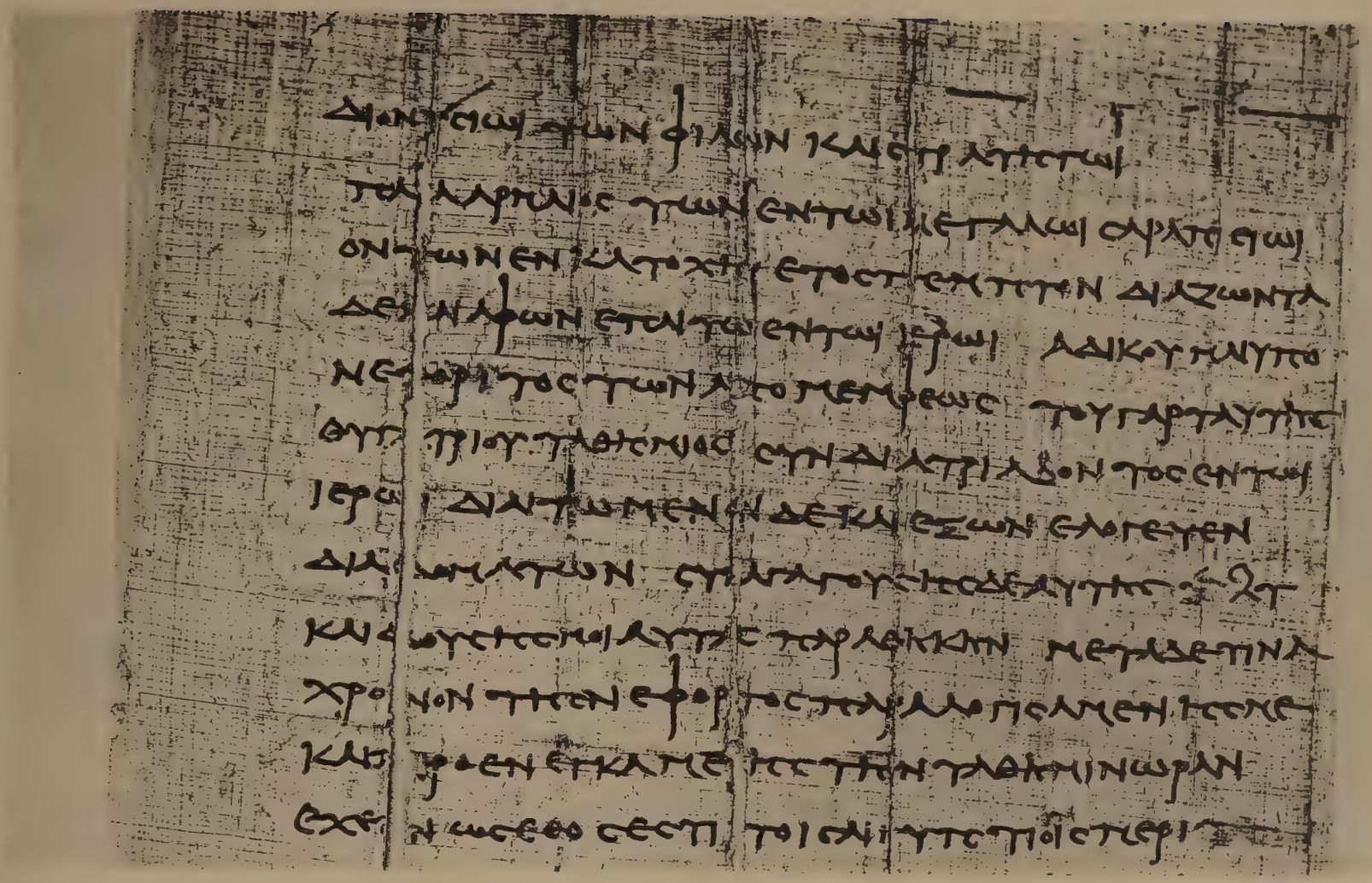

163 ante Chr. — Bittgesuch.

London, British Museum, Papyrus XXIV.

(Aus: Greek Papyri in the British Museum, I, 18.)

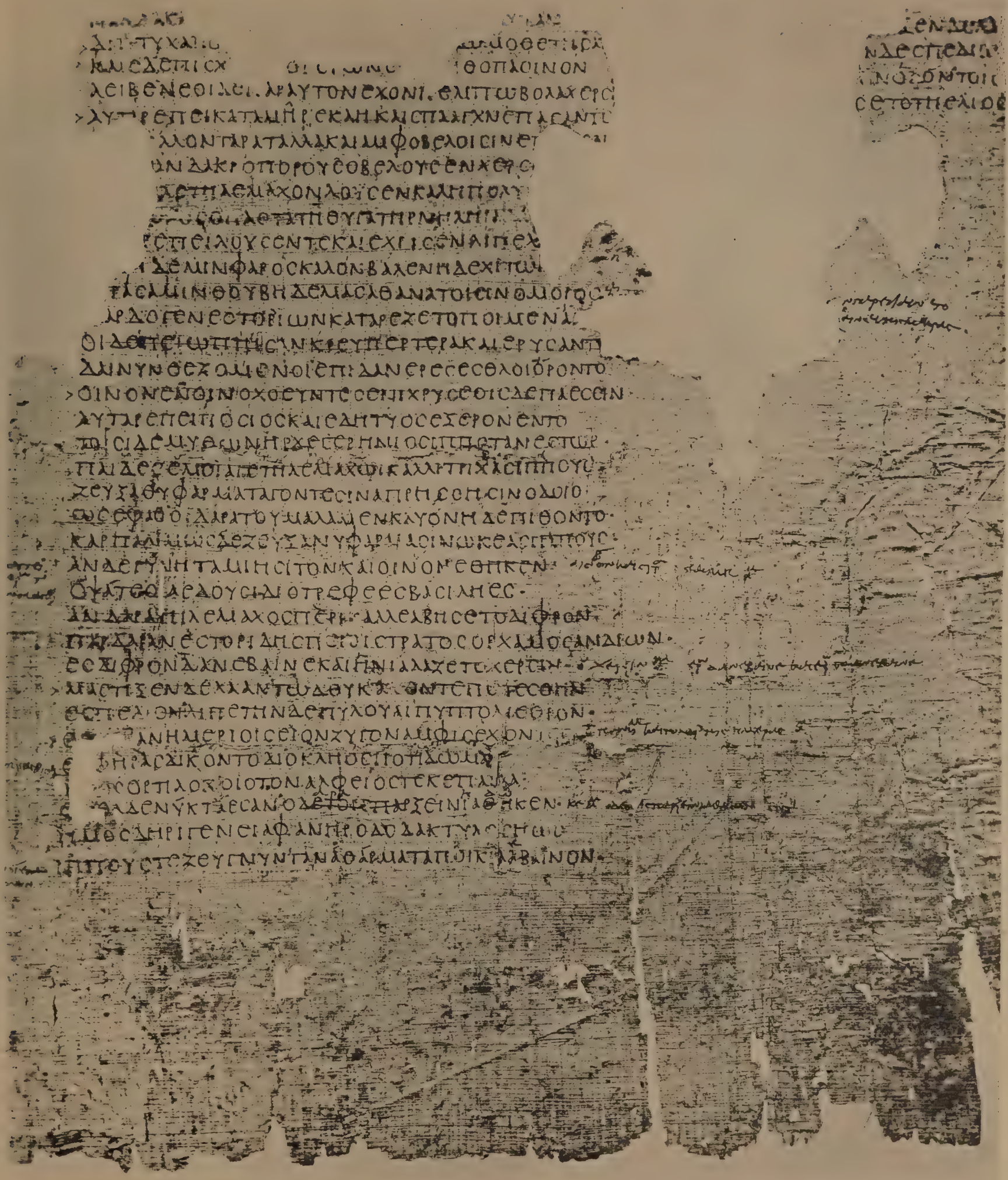

Saec. I. ineunte. — Homer, Odyssee, III, 457—491.
London, British Museum, Papyrus CCLXXI.
(Aus den Facsimiles der Palaeographical Society, II, 182.)

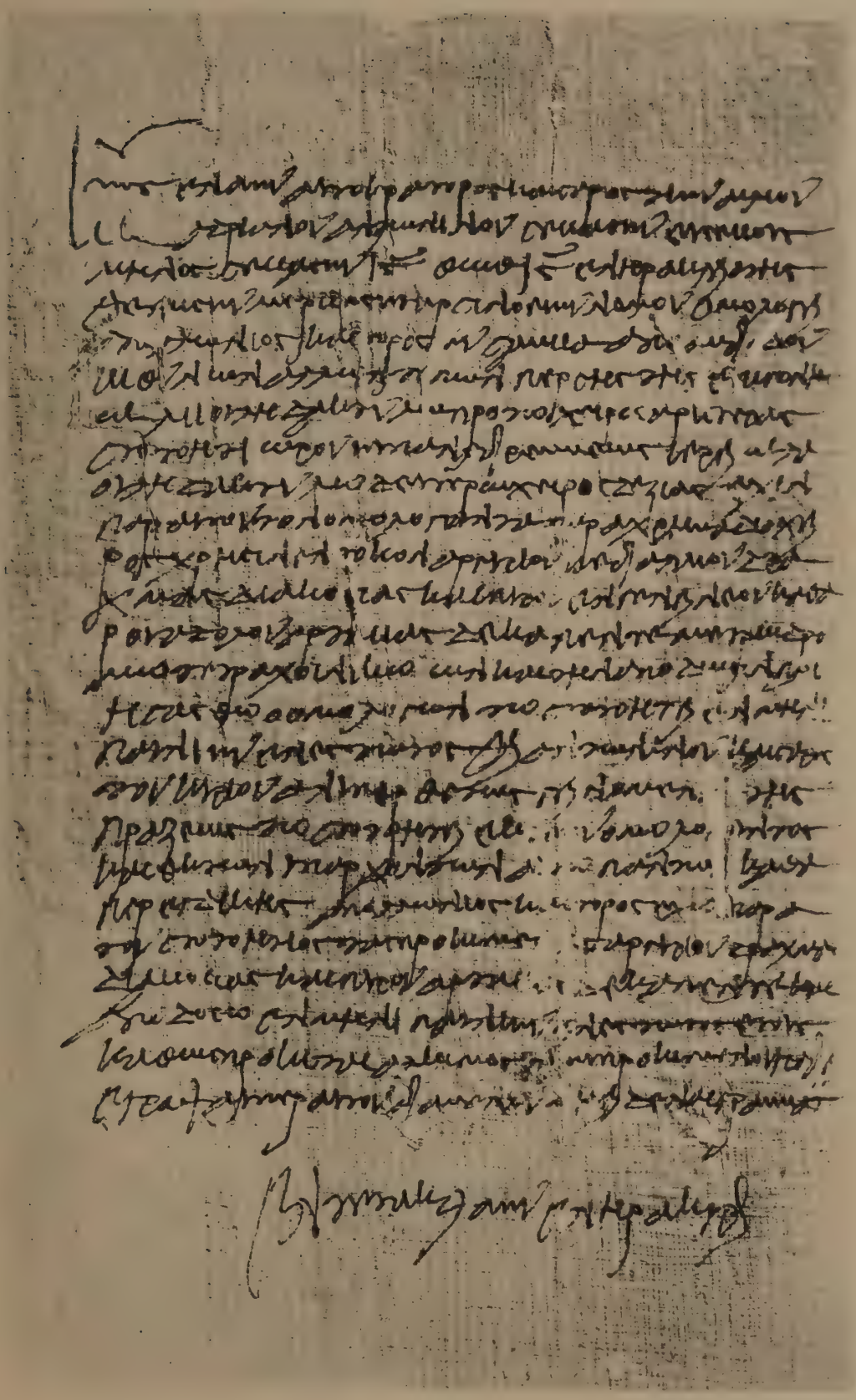

A. D. 145. — Schuldschein.

London, British Museum, Papyrus CCCVIII.

(Aus: Greek Papyri in the British Museum, II, 54.)

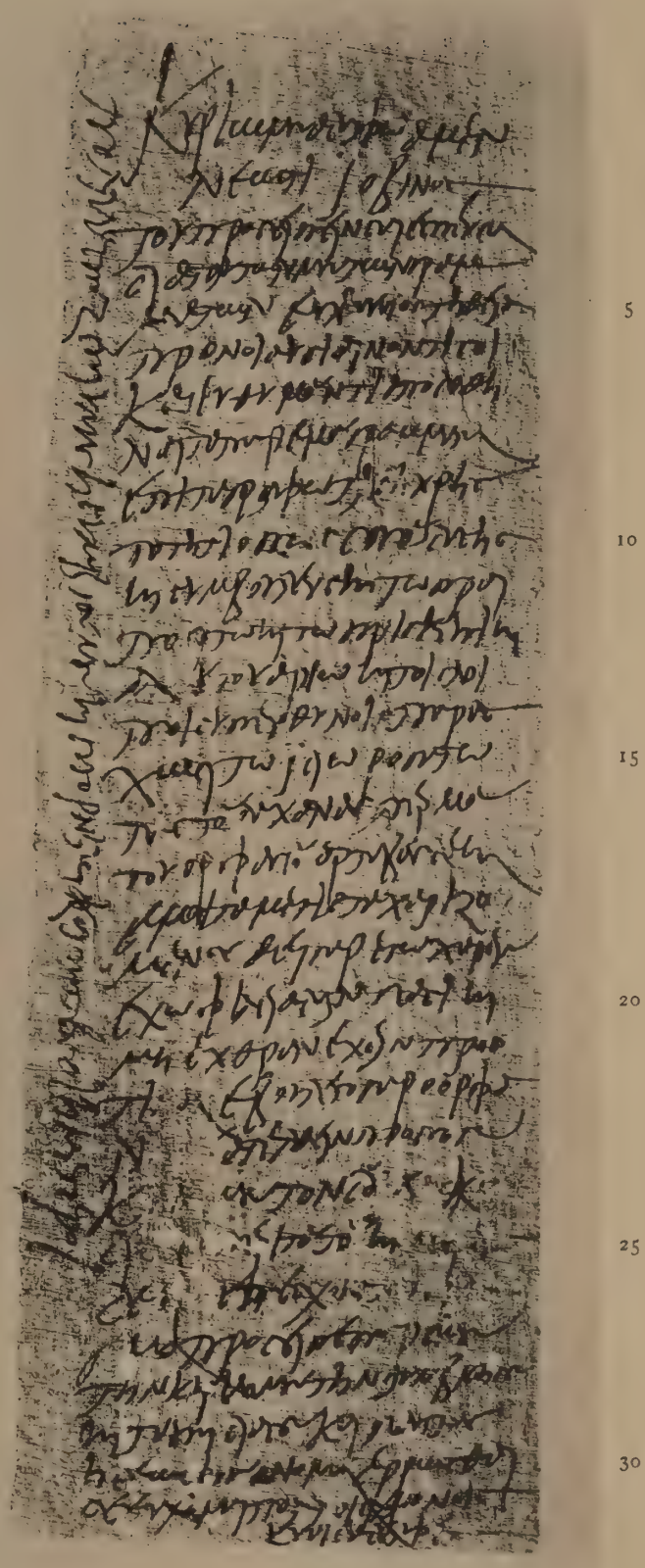

circa **A. D. 346. — Brief.**

London, British Museum, Papyrus CCCCIX.

(Aus: Greek Papyri in the British Museum, II, 96.)

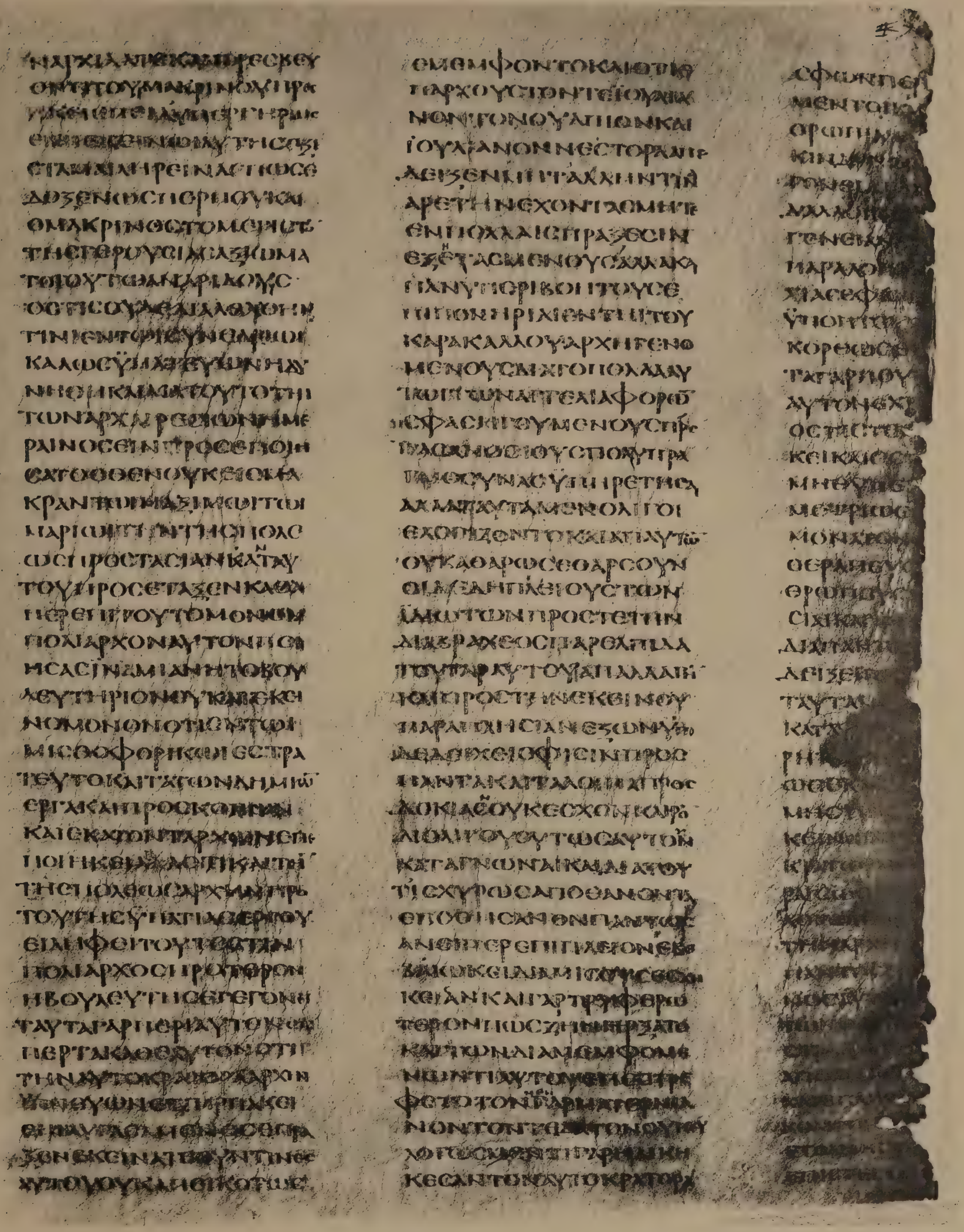

Saec. V. — Dio Cassius, Historiae Romanae, lib. LXXIX, 14, 2—16, 2.
Rom, Biblioteca Vaticana, Vat. grec. 1288, fol. 4r.

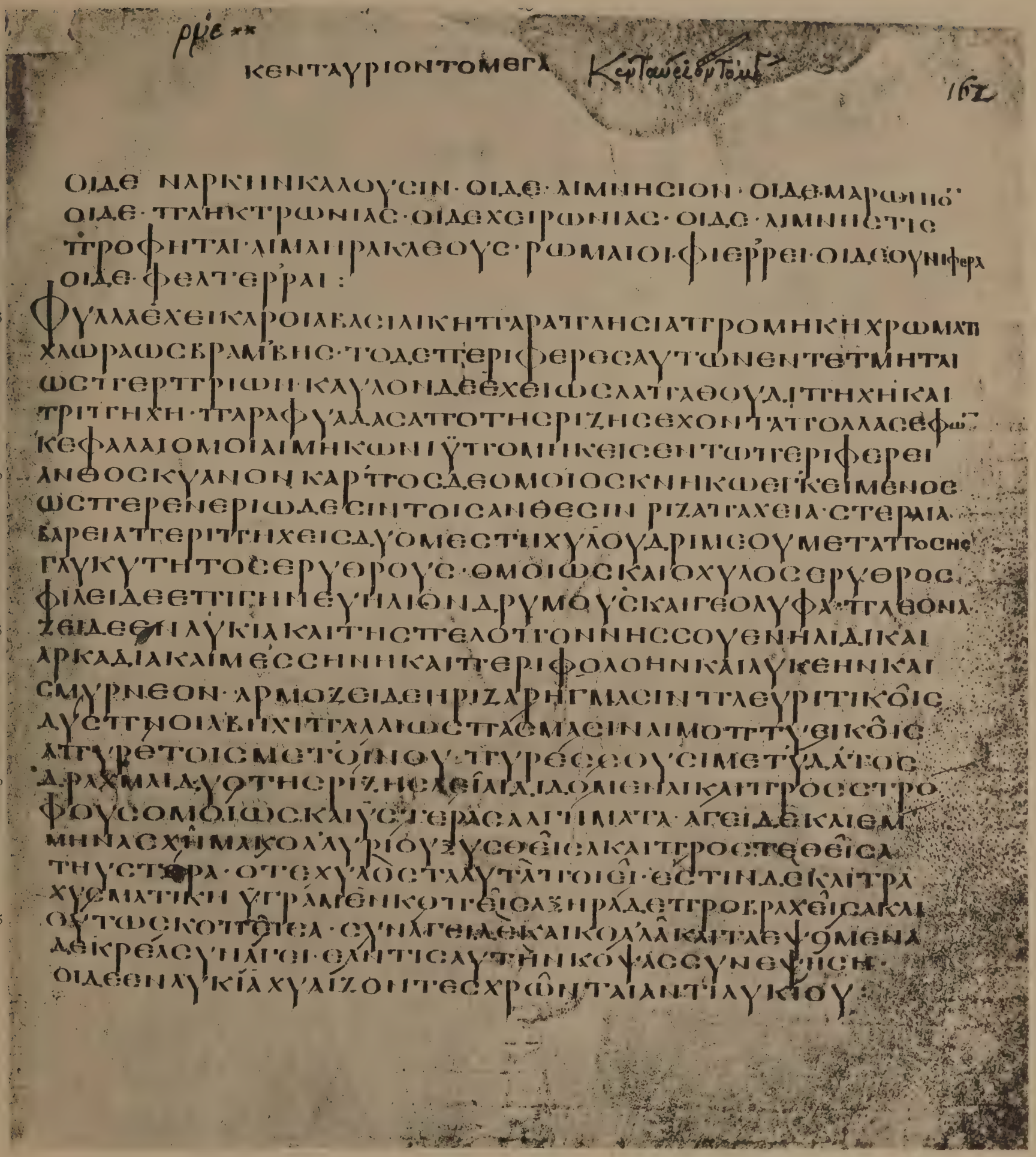

circa **A. D. 512. — Dioscorides.**

Wien, Hofbibliothek, Suppl. Graec. 4, pag. 162.

(Aus den Facsimiles der Palaeographical Society, I, 177.)

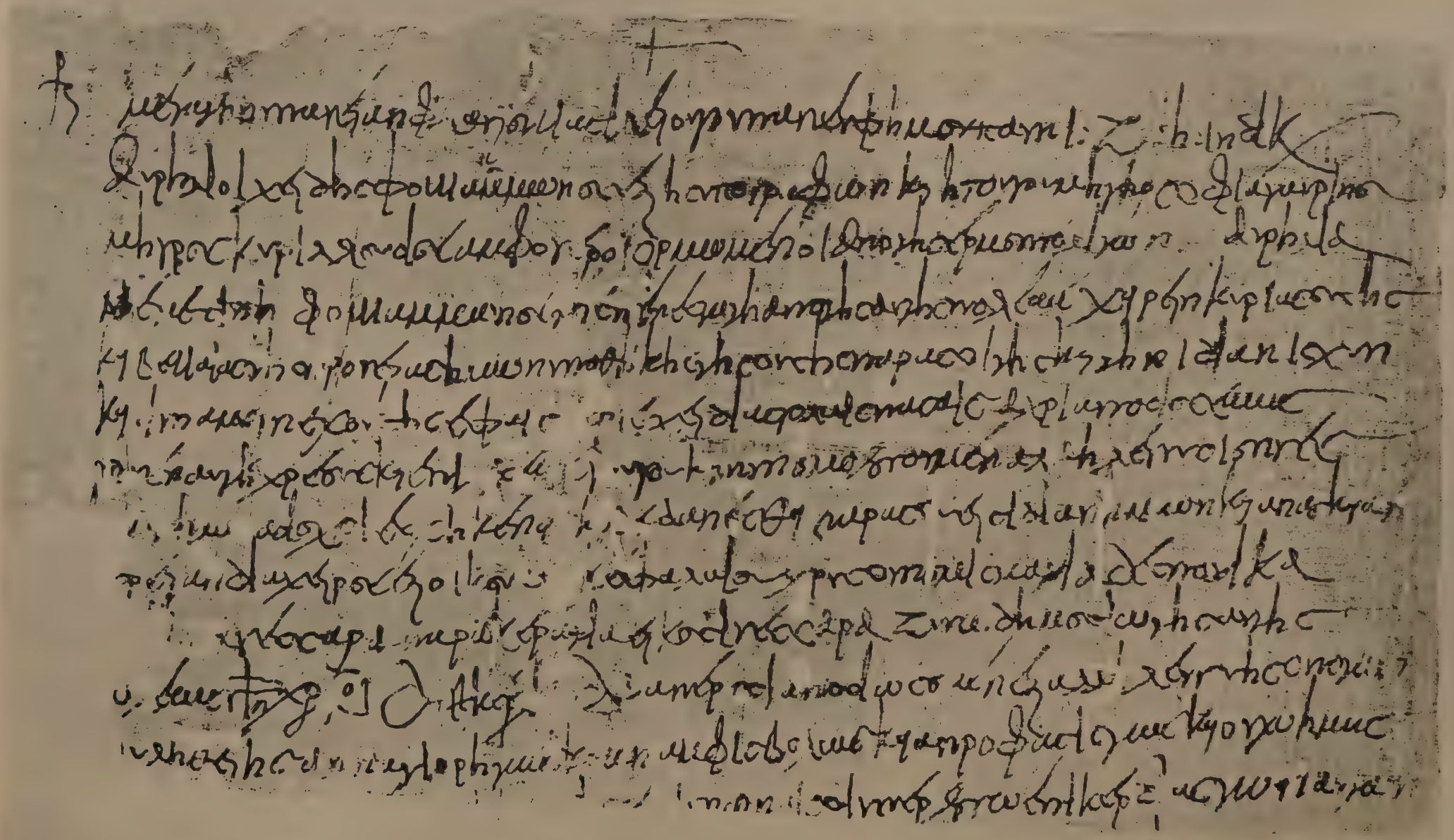

A. D. 545. — Schuldschein.

London, British Museum, Papyrus 1319.

(Aus: Greek Papyri in the British Museum, III, 87.)

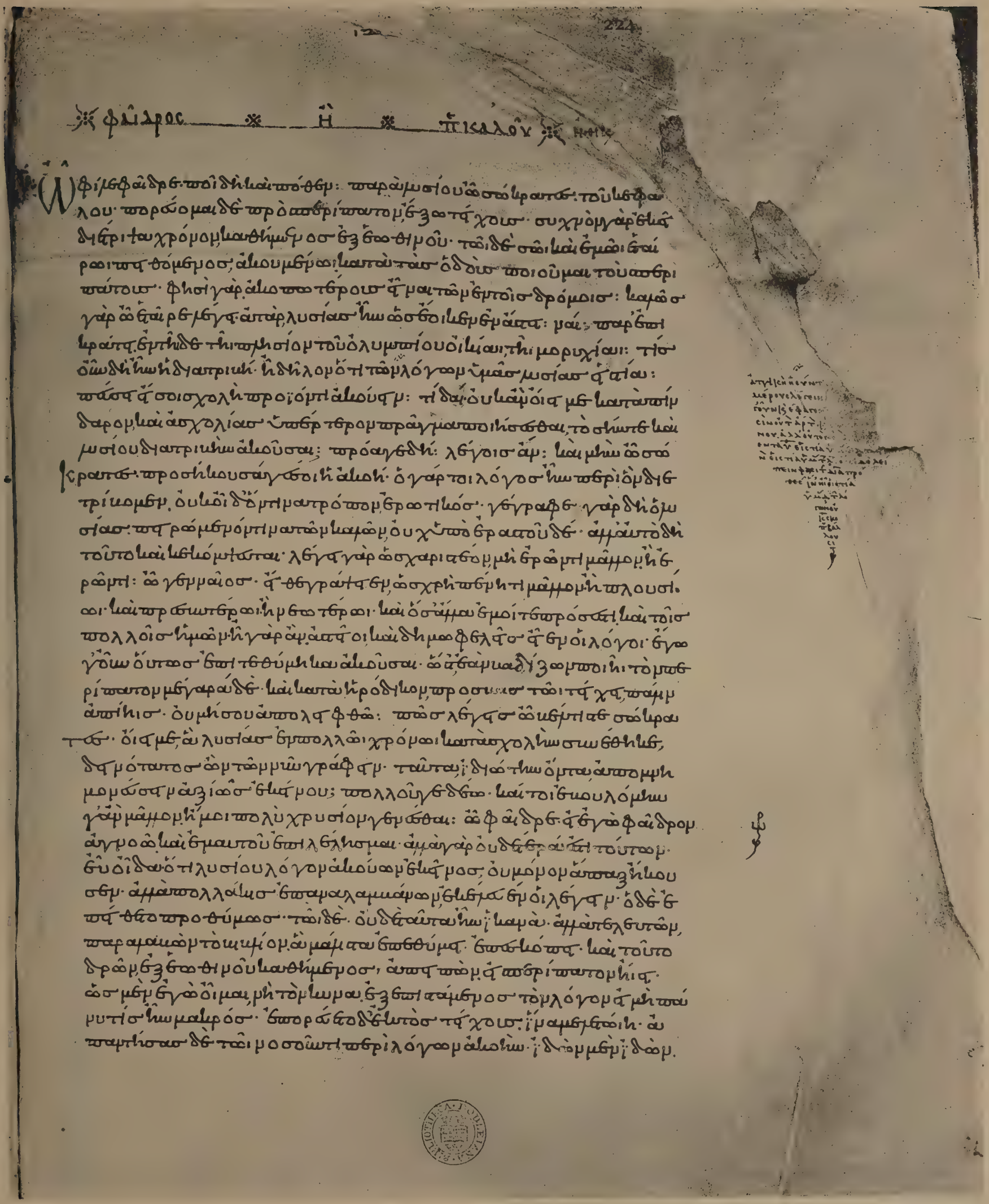

224

ΦΑΙΔΡΟΣ Η ΠΕΡΙ ΚΑΛΟΥ

Ὦ φίλ' Ἀδείμαντε, ποῖ δή ποτε καὶ πόθεν· παρὰ μὲν σοῦ ἄρτι τὸν Λυσίαν τὸν τοῦ Κεφάλου· πορεύομαι δὲ περὶ ἀπορρήτου τινός, ἐπὶ τὸ χρῶν· συχνὸν γὰρ ἤδη χρόνον μετὰ τοῦ πολλοῦ ὄχλου ἐν τῇ ἀγορᾷ διατρίβων θαυμαστῶς ἐξέπληξας· καὶ ὀλίγου δεῖν καὶ ἐγὼ καὶ Ἐρυξίμαχος ἐπὶ σὲ ἐλθεῖν ἐκ τοῦ συμποσίου. τὸν δὲ Λυσίαν ἆρ' οὐκ ἐν ἀστεῖ φὴς εἶναι; ἀλλ' ἐν οἰκίᾳ μεθ' ἡμέραν ἐν ἐκείνῃ ἐν ἧπερ ἐκεῖνος ἐτύγχανε καὶ ἐγὼ διῆγον· ἐν τῇ παλαιᾷ τοῦ Κέφαλου. ἐπιμελῶς γὰρ δὴ ἐκεῖνος ἐπιδημεῖ τε καὶ διατρίβει ἐν τῇ πόλει ἀφ' οὗ γε καὶ Εὐθύδημος ὁ νῦν ἐπιδημεῖ·

ΠΤΟΥΚΡΙΤΟΥΤΗCΑΔΙΚΙΑC

ΤΑΥΤΗΤΗΝΥΚΤΙ· ΕΝΤΗΙΠΟΛΕΙΕΚΕΙΝΗΙΚΑΙ
ΕCΟΝΤΑΙΔΥΟΕΠΙΚΛΙ ΗΡΧΕΤΟΠΡΟCΑΥΤΟΝ
ΝΗCΜΙΑC· ΕΙCΠΑΡΑΛΗ ΛΕΓΟΥCΑ+ΕΚΔΙΚΗCΟΝ
ΦΘΗCΕΤΑΙ·ΚΑΙΟΕ ΜΕΑΠΟΤΟΥΑΝΤΙΔΙ
ΤΕΡΟCΑΦΕΘΗCΕΤΑΙ· ΚΟΥΜΟΥ+ΚΑΙΟΥΚΗ
ΔΥΟΕCΟΝΤΑΙΑΛΗΘΟΥ ΘΕΛΗCΕΝΕΠΙΧΡΟΝΟΝ+
CΑΙΕΠΙΤΟΑΥΤΟ·ΜΙΑ ΜΕΤΑΔΕΤΑΥΤΑ·ΕΙΠΕΝ
ΠΑΡΑΛΗΦΘΗCΕΤΑΙ. Ε ΕΝΕΑΥΤΩΙ+ΕΙΚΑΙΤΟΝ
ΚΑΙΕΤΕΡΑΙΑΦΕΘΗCΕΤΑΙ· ΘΝΟΝΦΟΒΟΥΜΑΙ·ΚΑΙ
ΚΑΙΑΠΟΚΡΙΘΕΝΤΕC. ΑΝΘΡΩΠΟΝΟΥΚΕΝΤΡΕΠΟ
ΛΕΓΟΥCΙΝΑΥΤΩ· ΜΑΙ·ΔΙΑΓΕΤΟΠΑΡΕΧΕΙΝ
ΠΟΥΚΕ·ΟΔΕΕΙΠΕΝΑΥ ΜΟΙΚΟΠΟΝΤΗΝΧΗ
ΤΟΙC·ΟΠΟΥΤΟCΩΜΑ· ΡΑΝΤΑΥΤΗΝ·ΕΙΚΑΙΚΗ
ΕΚΕΙCΥΝΑΧΘΗCΟΝ CΩΑΥΤΗΝ·ΙΝΑΜΗΕΙC
ΤΑΙΟΙΑΕΤΟΙ· Τ ΤΕΛΟCΕΡΧΟΜΕΝΗΥΠΟ
ΛΕΓΕΝΔΕΚΑΙΠΑΡΑ ΠΙΑΖΗΜΕ+ΕΙΠΕΝΔΕ
ΒΟΛΗΝΑΥΤΟΙC·ΠΡΟC ΚC+ΑΚΟΥCΑΤΕΤΙΟ
ΤΟΔΕΙΝΠΑΝΤΟΤΕ ΚΡΙΤΗCΤΗCΑΔΙΚΙΑC
ΠΡΟCΕΥΧΕCΘΑΙΑΥΤΟΥC ΛΕΓΕΙ+ΖΟΔΕΘCΟΥΜΗ
ΚΑΙΜΗΕΚΚΑΚΕΙΝΗ ΠΟΙΗCΕΙΤΗΝΕΚΔΙΚΗ
ΓΩΝ·ΘΣ·ΕΙΠΕΝΟΚCΤΗΝΠΑ CΙΝΤΩΝΕΚΛΕΚΤΩΝ
ΚΡΙΤΗCΤΙCΗΝΕΝΤΙ ΡΑΒ+ ΑΥΤΟΥΣΤΩΝΒΟΩΝ
ΝΙΠΟΛΕΙ·ΤΟΝΘΝ ΤΩΝΠΡΟCΑΥΤΟΝΣΗ
ΜΗΦΟΒΟΥΜΕΝΟC. ΜΕΡΑCΚΑΙΝΥΚΤΟC
ΚΑΙΑΝΟΝΜΗΕΝΤΡΕ ΖΚΑΙΜΑΚΡΟΘΥΜΩΝ
ΠΟΜΕΝΟC+ΧΗΡΑΔΕΗΝ· ΕΠΑΥΤΟΙCΖΛΕΓΩΥΜΙΝ+

A. D. 949. — Evangeliarium, Lucas XVII, 34—XVIII, 8.
Rom, Biblioteca Vaticana, Vat. grec. 354, fol. 161.

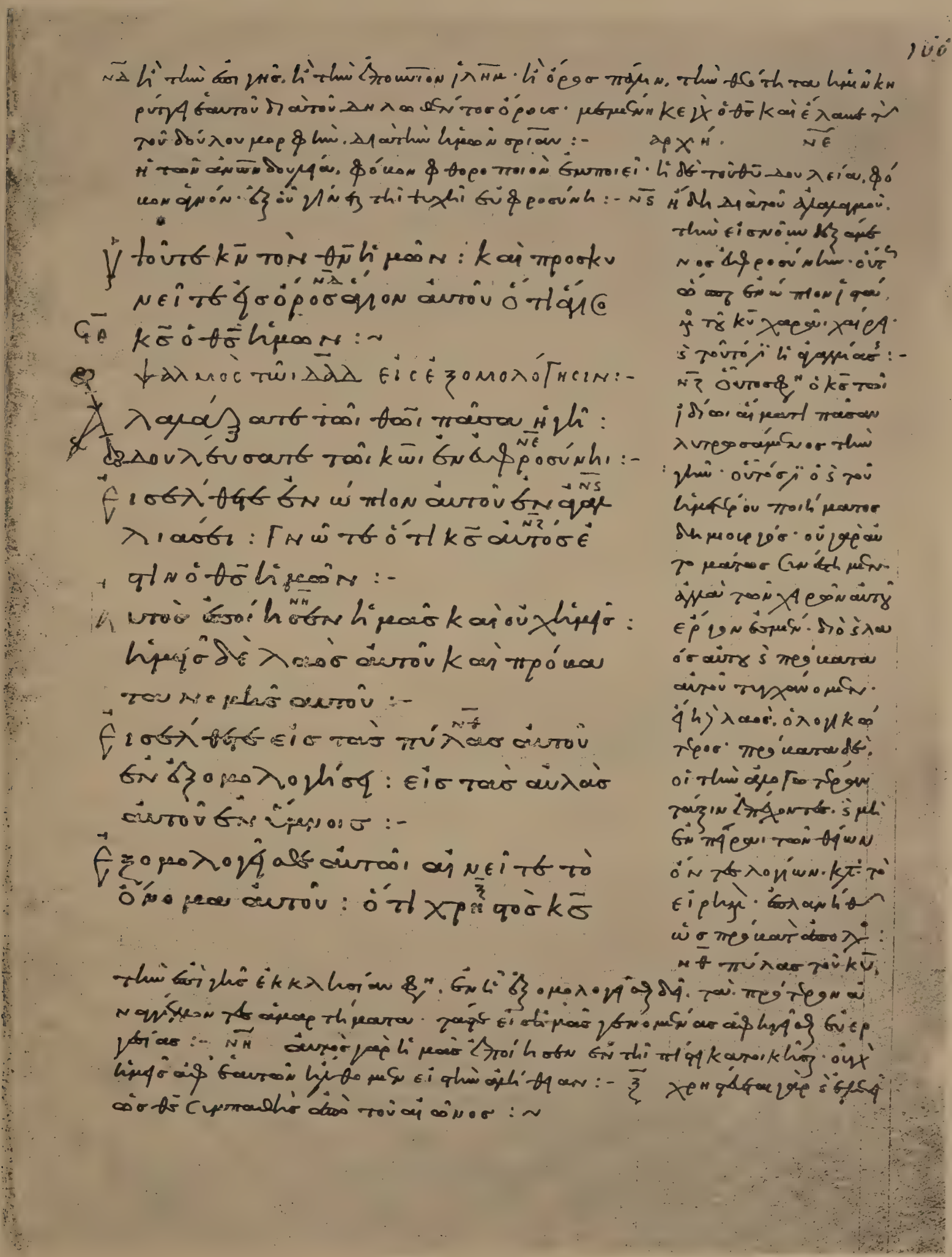

circa **A. D. 967. — Psalterium,** Ps. 98,9—99,5.
Mailand, Biblioteca Ambrosiana, B. 106, parte superiore, fol. 166.

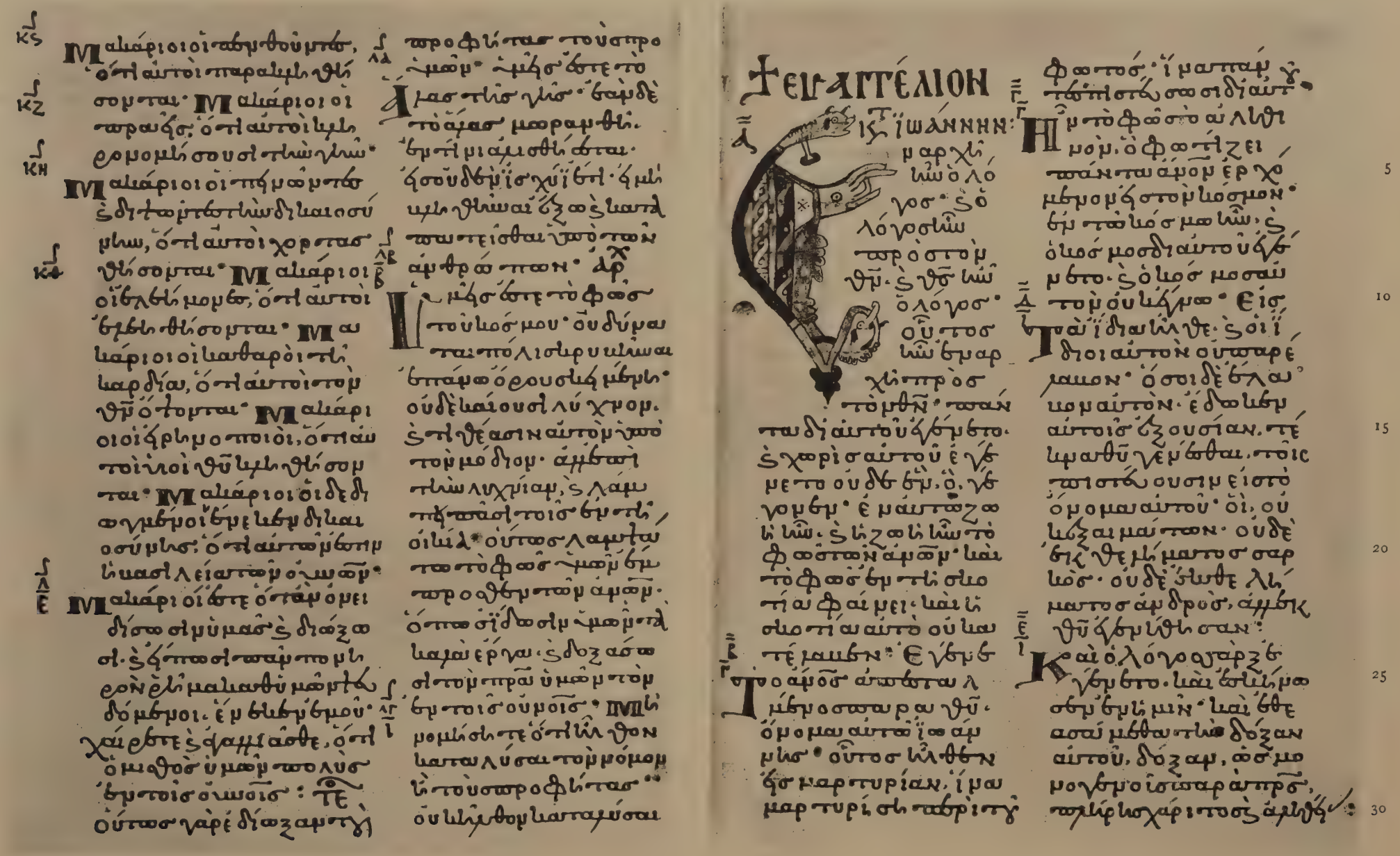

A. D. 1022. — Evangeliarium, Matthaeus, V, 4—17; Johannes, I, 1—14.
Mailand, Biblioteca Ambrosiana, B. 56, parte superiore, fol. 28ᵛ & fol. 150.

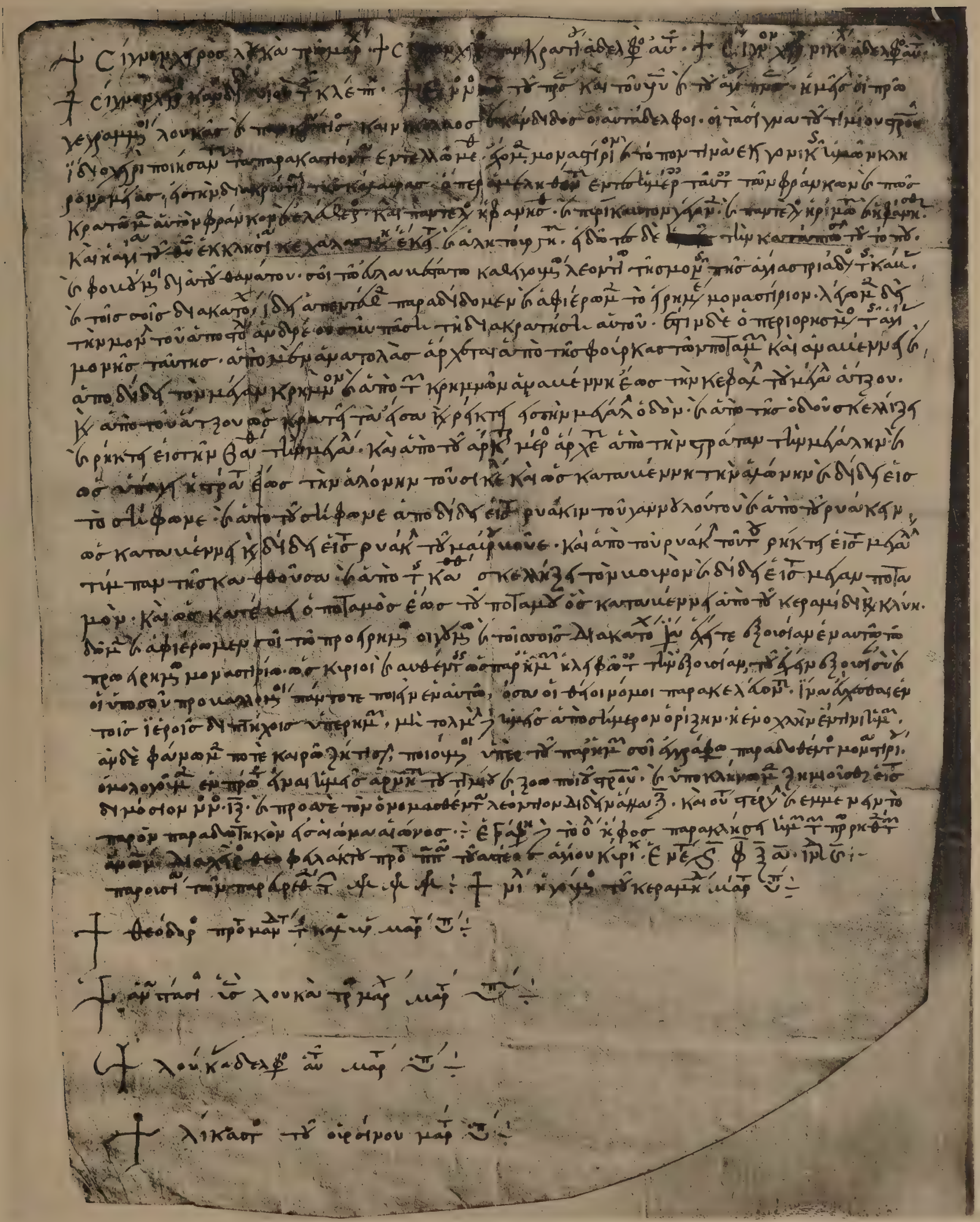

A. D. 1053. — Privaturkunde.

Badia della SS. Trinità di Cava de' Tirreni, Pergamene greche 6.

ΜΗΝΙ ΑΥΓΟΥϹΤΩ Α:

† Διήγησις ἰωσίππου εἰς
τὸ μαρτύριον τῶν ἁ
γίων καὶ ἐνδόξων μακ
καβαίων: περ ἑν:-

Φιλοσοφώτατον μόνον ὄντι
δεῖ μυεῖσθαι μόγμων· ἑαυτῷ
κρώτων ἀρίστων τῶν παθῶν
ὁ αὐστηρὸς λογισμός, σὺν
μουμόυσαι μὲν ὑμῖν ὀρθῶ·
ὅσων πρεσβύτερος προσό
χη τὸ τῆς φιλοσοφίας·
καὶ γὰρ αὐθαίρετος ἑαυτὸν
τιμὴν παρέστησε λόγος·
ἄμεσος τῆς μεγίστης ἀρε
τῆς· λέγω δὲ ὅτι φρονή
σεως περιέχεται μόνον·
ἑαυτῶν τῶν σωφροσύνης κω
λυτικῶν παθῶν, ὁ λογι
σμὸς σφαίμβεται κρατεῖν·
ναὶ φιλαρχίας τε καὶ φι
λοθυμίας· ἀλλὰ καὶ τῶν
τῆς δικαιοσύνης ἐμποδι
στικῶν παθῶν κυριεύει
αὐτοφαίνεται· οἷον καὶ
κοινωνῆσαι τε, καὶ τῶν τῆς
ἀνδρείας ἐμποδιστικῶν
παθῶν· θυμοῦ τε καὶ

νόμου καὶ φόβου·
Πῶς ἴσως οὖν ἄν τις εἴποι ἀμφι·
ἑαυτῶν παθῶν ὁ λογισμὸς κρα
τεῖ· λέγεται δὲ καὶ αὐγνείας, πῶς
οὐδαμῶς ἔχει· γενόμενος γὰρ
ῥᾳδίως τοῦ μίγνυσθαι· οὐ γὰρ τῶν
δαιμόνων παθῶν ὁ λογισμὸς κρα
τεῖ· ἀλλὰ τῶν τῆς δικαι
οσύνης καὶ ἀνδρείας καὶ σω
φροσύνης ἐμποδιστικῶν· καὶ τού
των, οὐχ ὡς τὸ αὐτὸ καὶ ταυτα
μοῦσαι· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτοῖς μὴ ἔχειν·
Πόμφχο θεν μὲν οὖν καὶ ἀμφι
χόλθεν, ἔχοι μὲν ὑμῖν ὑπο
δεῖξαι ὅτι αὐτοκρατὴς
τῶν παθῶν ὁ λογισμός· πο
λὺ δὲ πρότερον, ἀπὸ τοῦ τῶν ἀ
ποδέξαι με· ἀπὸ τῆς ἀνδρα
γαθίας τῶν ὑπὲρ αὐτῆς ἀ
ποθανόντων· ἐλεάζαρ γὰ
ρ τε καὶ ἑπτὰ ἀδελφῶν, ἓν τῆς
τοῦ τῶν μρς· ἀνέφαν τοῦ
γὰρ οὖ τοι· ὑπὲρ τῶν τοῦ θῦ·
μοίμων· ὑπὸ τυραννικοῦ πόνων
κατανφρονήσαν τες· καὶ ὑ
πὲρ θεοσεβείας τὸ ζῆν ἀν
τῶν ὑπομεῖναν τες, ὑπόδει
γμά τι πρὸς ἡμᾶς τῶν τῆς πα
θῶν ὁλογισμός· τῶν μὲν
οὖν ἀρχῶν, ὅσα τις μοι δοκεῖ

A. D. 1073. — Menaeum. Josephus Flavius, In Maccabaeos.
Mailand, Biblioteca Ambrosiana, C. 186, parte inferiore, fol. 95ᵛ.

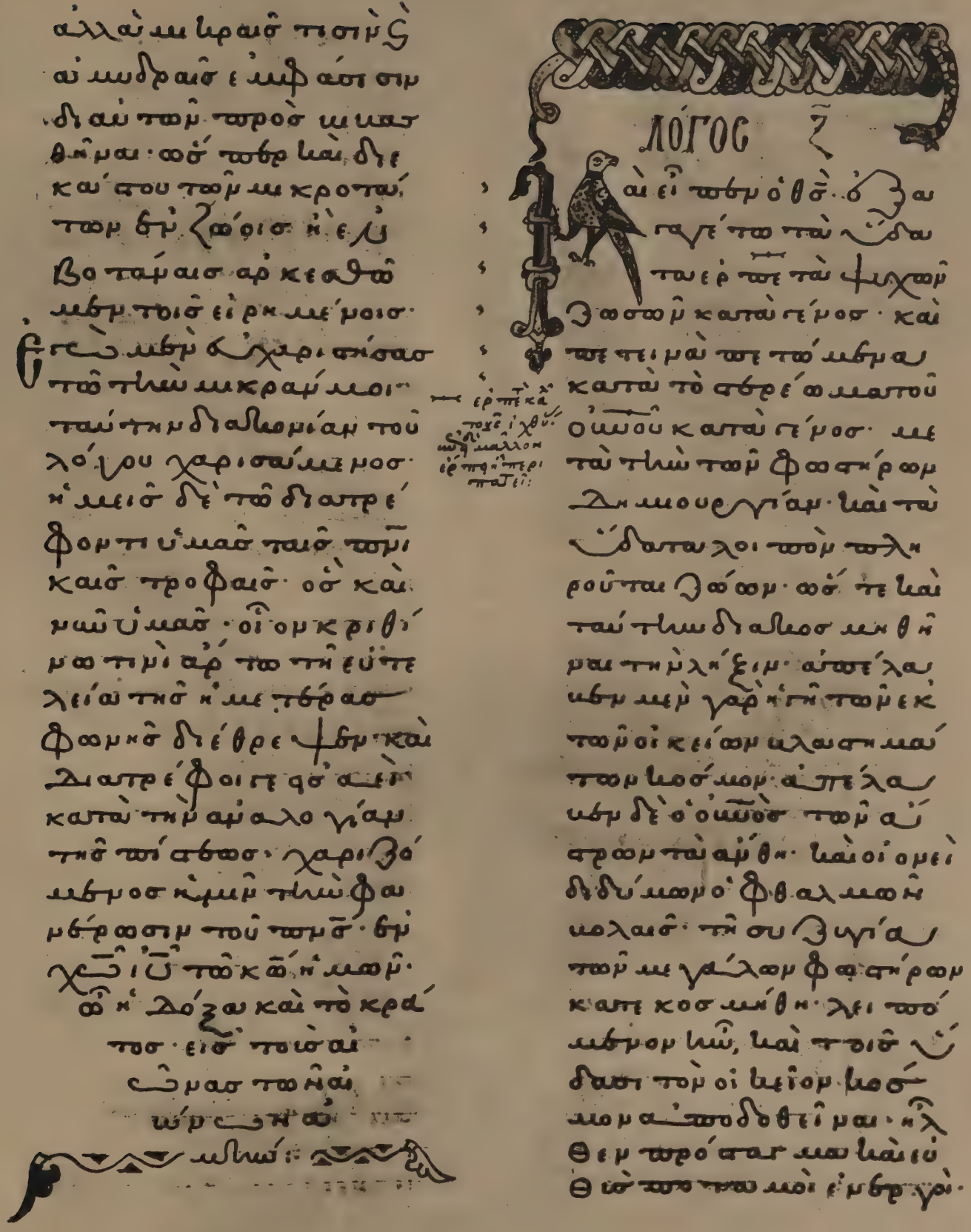

ΛΟΓΟC ζ̄

ἀλλὰ μὴ ἱκανὸς τις ἐστὶν ὁ μωδραίνειν ἐμφάσεσιν διὰ τοῦ τοιούτου τὸν νοῦν ἐκκαλεῖσθαι· ὁ δὲ τοῦ μικροῦ τούτου βοτάνιον ἐν ζωοῖς ἢ ἐν βοτάναις ἀρκεσθῶ μόνοις τοῖς εἰρημένοις· ἐγὼ δὲ καὶ χαρισάμενος τῷ τὴν μικρὰν μοι ταύτην διαλαμπίδα τοῦ λόγου χαρισάμενος· ἢ μᾶλλον δὲ τῷ διατρέφοντι ὑμᾶς καὶ τρέφοντι· οὐ καὶ ὑμῶν ὑμᾶς· οἱ ὁμοίως μοι τὴν εὐπετῆ λείαν τοῦ ἡμετέρου φωνὴν διέβρεξεν καὶ διατρέφοι τε ἀεὶ κατὰ τὴν αὐαλόγλωσσον τῶν ἀκουόντων χάριν ὑμῶν ἡμῖν τὴν φωνὴν μέρος τι τοῦ σοῦ· ἵνα χ̄ῡ̄ τῷ κῷ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν·

ἐρωτικὰ ποιεῖ ἰχθύς· ὡς μᾶλλον ἐρωτηθῆναι πάλιν·

ΛΟΓΟC ζ̄

Ἀεὶ ποτὲ ὁ θεὸς ὁ παντὸς τοῦ κόσμου ποιητὴς καὶ δημιουργὸς καὶ τοῦ ἐπουρανίου τοῦ ψυχοῦ θεσμοῦ καὶ τοῦ ἐπιγείου τοῦ ἐν τῷ μεταξὺ καὶ τοῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ τοῦ κατὰ τὸ σύμπαν ἐμψύχου καὶ ἀψύχου διακοσμήσεως ἐν ἑπτὰ ἡμέραις τὴν τοῦ κόσμου ἐτέλεσε δημιουργίαν· καὶ τοῦ μὲν οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ ἐν μέσῳ τούτων ἀέρος καὶ τοῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ ὑγροῦ καὶ τῶν ἐν τούτοις ἁπάντων ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὴν ἀρχὴν ἐποιήσατο· τοῦ δὲ στερεώματος τοῦ μεταξὺ τῶν ὑδάτων ἐν δευτέρᾳ· τῆς δὲ ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ἐν αὐταῖς ἐν τρίτῃ· τοῦ δὲ φωστῆρος τοῦ μεγάλου καὶ τῶν ἀστέρων ἐν τετάρτῃ· τῶν δὲ πτηνῶν καὶ τῶν ἐνύδρων ἐν πέμπτῃ· τῶν δὲ τετραπόδων καὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐν ἕκτῃ· τῶν δὲ ὅλων ἐν ἑβδόμῃ τὴν συντέλειαν ἐποιήσατο· τὴν συγγένειαν τοῦ μεγάλου φωστῆρος καὶ κοσμικοῦ θεωρήματος, καὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ μείζονος καὶ ἐξουσιαστικοῦ ἀποδοθέντος αὐτῷ κλήθεν πρὸς ἀκριβῆ καὶ θεωρητικὸν ἐμβρίθειαν·

A. D. 1175. — Basilius, Homiliae in Hexaëmeron, VI—VII.
Neapel, Biblioteca Nazionale, II. Aa. 18, fol. 63ᵛ.

277

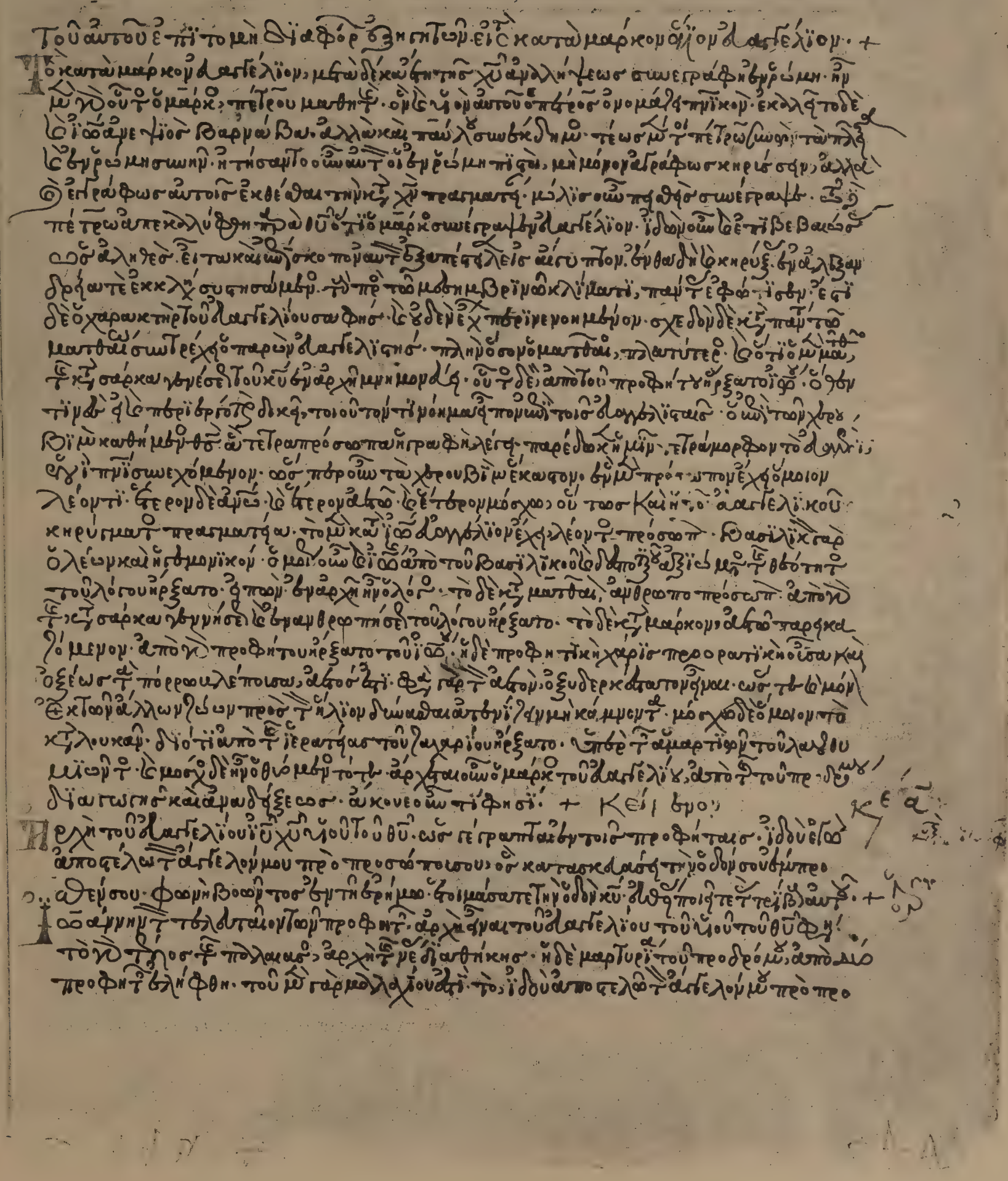

A. D. 1255. — Theophylakt, In quattuor evangelia enarrationes.
Paris, Bibliothèque Nationale, Ms. grec 194a, fol. 277.

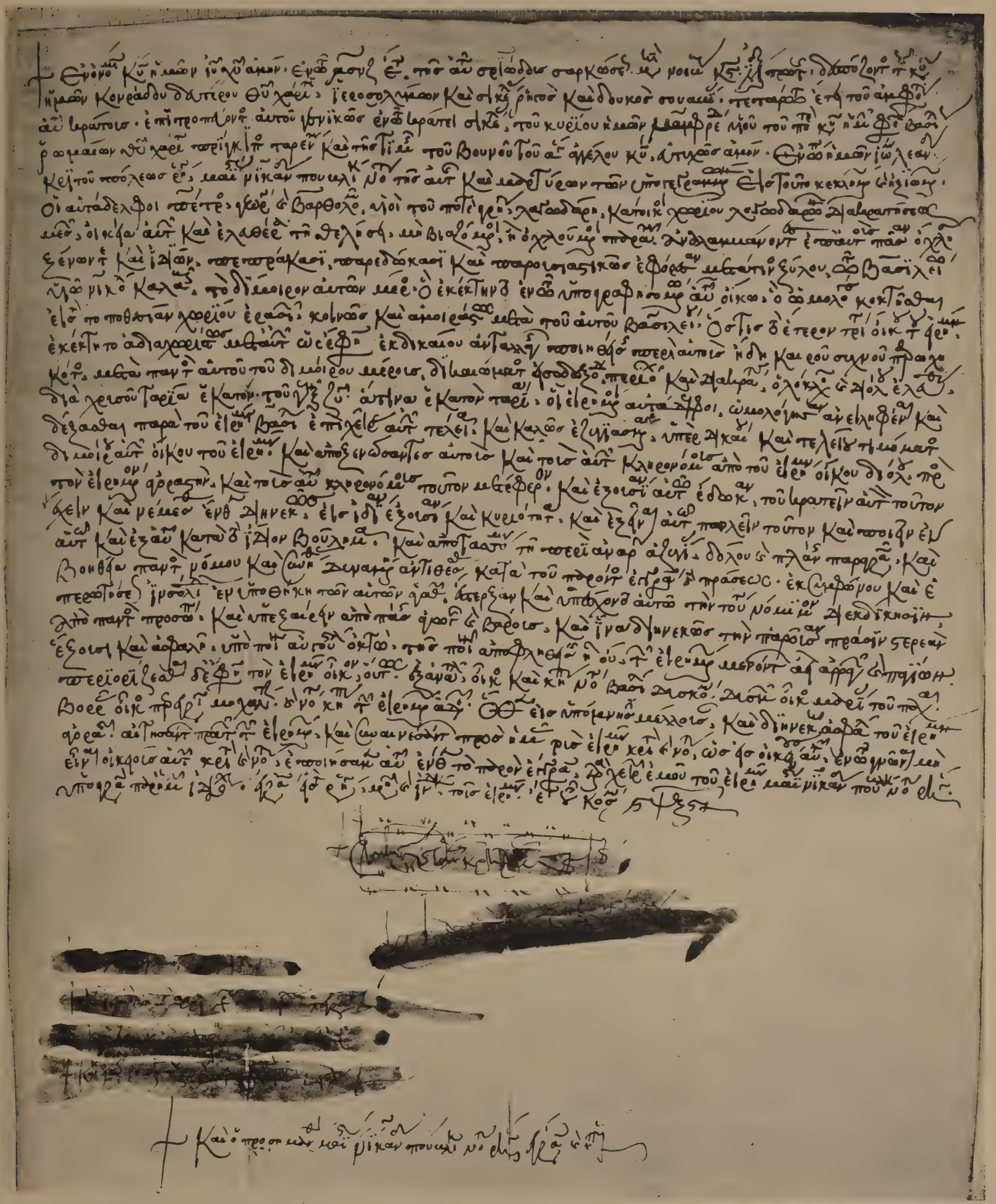

A. D. 1257. — Privaturkunde.

Badia della SS. Trinità di Cava de' Tirreni, Pergamene greche 93.

θεοῖς· λοιπὸν δ' ἐστὶν· ὅτι καὶ ὅσια δι' οἷς μὲν οὕτω κεῖνον τὸν
ὄντα θεὸς πρῶτος περὶ αὐτοῦ ταῦτ' ἐμήνυσε φωνὴν ἱερέως ἔχων·

+ ἁγὴ ὁδὸς ἀρχαίων· +

ρε

Οὐδαμοῦ γε τῶν ποιητῶν ἔστιν εὑρεῖν, ὃς πρᾶγμα τῶν ἀπλουστάτων
οὕτω λιμνάζον αὐτοῖς ἐξεργάσατο καὶ τοσαύτας ὑποθέσεις τοιαύτας ὁποίας δι' αὐτοὺς βουλη-
θῶμεν ἔχειν τοῖς ἐντυγχάνουσιν· οὔτε ἀληθεῖς· οὔτ' ἐνίοτε πιθανάς· ἀλλ'
οὐδὲ ἐχούσας σύμφωνον τὸ πᾶν ἑαυτῇ· ὅτε ὀρθῶς βουλοίμεθα σκοπεῖν·
ἀλλ' ἁπλῶς ἅπαντα οὕτω ταῦτας οὔσας, ὅπως ἂν αὐτοῖς δόξῃ· μόνιμα δ' οὐ-
δὲ ἐν τοῖς μύθοις ὄντα· ἵνα δ' ὅτε τὰ πρὸ αὐτῶν τε καὶ μετ' αὐτὰ ἀφῇ οἱ
οὐδὲ μαθεῖν ἔστιν αὐτοῖς ἔτι καθ' αὑτὰ ὅτι δηλοῖ· ὃ μὲν δὴ πάντων λεχθέν-
των, ὡς ἐμοὶ τὸ ἀπόδειξαι μεθαῦς πάλαι πόθεν τ' ὅτι ὡς ἐμὴ κατ-
ηρίων τ' ἀρχὰς ἀπόντων, τὸ λοιπὸν ἀφ' ἧς καὶ μῶς πάλαι καταγόντων,
τ' ἀπὸ τῆς ἐμῆς στερήσαντος, ἀμωνδὲ τὰ μὲ ἀποδείξαντος, ἀποχωμι φῦ-
ναι, ὡς πολυφανῆ οἱ τῶν ὀνομάτων· εἰ πάντ' ἀπ' οὐδὲ ἐν αὐτῶν
ἀπολωλεκτῶν· οὐδὲ πρόνοιαν· ἀλλ' ἐθέλει ἀπὸ μηχανῆς αἴρουσι φῆς πλ
ῆθος βάλλουσι σῦμπλῆν οἷς ἐν αὐτοῖς δρᾶμα· ἅ ποιοῦσι οὐ μόνον σῦ-
καθημένῳ ἀνοῦτως ὑποῖς ἀνοῖς, ἀλλὰ ἅ σῦμπόνους. ἅ λῦχνους
ἐχοντας φῶς ποιοῦντας. ἅ ταῦτ' ἀπὸ μηχανῆς μεγάλο πρᾶξις φῆ· ἀφ' ὧν
πᾶς ὁ δι' ὑπόκρισιν ὧρμηθ· ὡς φῆ ἀ δαίμονος καταῦτὸν τὸν ὄμηρον,
ῥᾴζων τοῦ· ἦ δαὶ ποιῶ οἱ τοιῶ ὧμοιον ἅ πᾶσι ἀνάσσοις θεοῖς· αὖ
τρο φαὶ ἦ περὶ ὁ λοί, ἀ πὶ πλήρωσον τὸ πᾶν· ἅ δαίλον ἀμφὶ ῥῦτᾶκ
φ' πόν πο· ἦ δι' τρῖπ κύλαμον· ἦ πόντον δ' ἰ Βροτεῖον· ἅ πῖ ελόν τ
ὧς ἔπρακλῆς φ' ὕπ' Βορείω ἀ φίκετο· ἅ ὧς οἱ ἀνὸς ἦν μάν τις παλαι-
ὴς τὸν ἀντ αῖον ἔπρακλῆς ἦ λεῖνωα ἦ ρᾶδάμανθῶ· προς θεὴν τ' ἦ φα
σῖν· ἦ ἴ τρον· ἦ ὅς αὐτοὶ θρῖ ματα μῦσῶν εἰ οἱ καὶ ἀ μᾳ οἱ
τῦν δ' ἐς ἁφίαν ἀναφθεῖ σαμενοι· ἀ τὸ μὴ σφῖ σῖν ὔμμ' ἅ δαμονομῖ
ξουσῖ· ἅ οὐδὲ τῶν ἰ ἀτρῶν οὐδὲ πλέον ἢ ζητᾶ πᾶσ· οὕτω
σφῶ δρα αὐτὴ ἴ βοῶ ἀ γομ καὶ σι μῦνομ, ὥς τ' ἅ αὐτὸ τοῖ φῆ
τῦ μὴ τοῖς θεοῖς ἅ προσᾶγοε ἀ ξειν, τοῦτοις πᾶ ακιχωρήκαμ. ὡς
πᾶ προ φήτ ας ὡς ἀληθῶς οὖσι τῶν θεῶν· ἅ οὐ ἦ τὸ προσῶκον ὀρθῶ
σαι καὶ διαχρεῖσαι τοῖς παρ' ἡμῶν θεοῖς· ἅ διὰ πα
ελθεῖν ἀ ρῖβ ἔστας, φ' ὅσον ἀνῶ, δῦνατ' πέτακτ', οὐ δ' ἦ τοῦ με θα
δεῖν προσῆκον τὸ θεῖ' χειν ἄδαι· ἀ λὰ πῖ μ' τὰ ἀ λῆ πάντ' ἀ γωνῖ σ
μ' τὰ, τῶν λόγων χωμεθα· ἅ πανηγῦρι σταῖ πῶ μῖ α ζομεν· ἅ πρὰξ ις
ἀνδρῶν· ἅ πολεμῶ ἀ φηγού με θα· ἅ μῖ θῆ ποιοῦμεν· ἅ τοῖς δὲ
καγκεῖ οις ἀ γωνῖ ζόμεθα· ἅ προ ε πάνθ' ὧς ε ἶ πος φ' πᾶν ἦ μεῖν

A. D. 1317. — Aristides, In puteum Aesculapii. In Serapim.
Mailand, Biblioteca Ambrosiana, H. 52, parte superiore, fol. 158.

ἐπὶ νεμῆται ἐς τὰ νέα θαι· καὶ ὁ χθμων ἐ τῆδε τα· καὶ ἐν ἀτ ὀν τος τῶ·
πολέμω ἐ τῆδε τα τῶδε, ὃν θουκυδί δης ξυ νέ γρα ψεν·

θουκυδί δου τοῦ Ὀλό ρου Ἱστο ρι ῶν, πρώτη·

οὐδὲ πιθανομένους θε έους, ἂν μὲν ἡσυχάσω σι οἱ ἄλλοι Ἕλλη νες τὸν πόλεμον
πυθίων· καὶ ἐπὶ τῆ ἐ κεχει ρί α ἀθη ναῖοι, δηλίους ἀνέ στησαν ἐκ δήλου· ἣν
οἰκοῦντες κατὰ πάλαι ἀν τινα δαί τιαν, σύνοικοι οὐκ ἐθέλουσι εἶναι ἱερᾶθεν· καὶ
ἀλλε πί σφι σύνεσις αὐτοῦ τοῦ πε ὶ δέους, ἣν πρό τερον μοι δε δή λω
ται ὡς ἀνήκου στας ἑ κά στῳ τῶν τε νε ώτων, ὅ θεν ὡς ἐ νόμι σαν πο ιῆσαι·
Καὶ οἱ μὲν δὴ λοι δ᾽ τε ἀλλ᾽ τέλευ τῶν φλε νά κους δόν τος αὐ τοῖς ἐν τῇ ἀσ φ
ὡς κη σαν οὕτως ὡς ἕ κα στος ἔ μελ λε το· πλεῖ ους δὲ ἀθη ναίους πί σας,
ἐς τὰ ἐ πι θε ά κης χω ρί α, ὁξέ πλα σε μετ᾽ τὰ τὼ ἐ κεχει ρί αν· ἀ θη ναίων
μὲν, ὁπλῖ ται ἐ γέ νον το ἑ κα τὸν καὶ χῑ λί ους· καὶ ἱπ πῆς, τε λα κό σ
ους· τῶν δὲ ξυ μμά χων, πλεί ους· ναῦς δὲ, τε λά κον τα· σφῶν δὲ, ἐ ξα κι σ
χῑ λί ων πε ζῶν ἦν τὸ ἀ ρι θμὸς ὁπλι τῶν, ἃ προ σῆ λθε ν αὐ τό θεν ὁ πλῖ ται
τῶν φε ρε νε ῶν, κατ᾽ ἐ πλα σεν ἐς τοὺ κο λο φω νί ους λι μέ να τῶν πο ρω
δ᾽ πε χον τα, οὐ πολὺ τῆς πό λε ως· ἐκ δὲ τοῦ σαι ἀθη ναῖοι πά σῃ τῇ δυ νά με ι
ὅ τι οὐδὲ βε α σί δαν ἐν τῇ πε δί ῳ, οὔ τε οἰ ἐν οὖ τες ἐ ξῆ λθον ἐ πι βοη θῆ σαι
σε λτι α τῇ πό λει, ἐ χώ ρε ι ἐς τὸν πό λιν· ναῦ ς δὲ, πλεί ους ἢ πε ντή κο ντα δὲ κα τὸν
λι μέ να πλῖ σαν· καὶ πε ὸς τὸ πλῖ τεῖ χος ἀπε ῶ σαν τὸ ἀ φι κνεῖ σθαι. ὅ πος
μὴ πλεῖ ον ἐ βά λλε τῇ πό λει ὅ βε α σί δαν, ἐν τὸς βου λό με νος πο ιῆ σαι τὸ πε ρᾶ σαι
ον· καὶ δι ε λὼν τοῦ πλα τέ ος τεί χους, μὴ ἀν αὖ θις ἐ πι βοη θῆ σαι πό λιν· βοη θη
σάν τες δὲ, ἐς αὐ τὸ, πᾶ σι τὴ σι δε ε σι τε ῦ λα κε δαι μό νι ος δὲ χων, ὡ ς ἦ ν πε ρὶ οὗ
σαφῦ λα κή, πρὸς βά λλον τῶν ἀ θη ναί ων, ἡ μι ώ νου το· καὶ ὡς ἐ βού λο ντο
Καὶ αὖ νῆ σες ἄλ λαι πλεί ους ἐς τὸν λι μέ να πλῖ σαν ἐ φθά σα σαι, δεί σας ὅ πως
τὴ ν δύ ω σι καὶ αὖ τε νῆ σο φθά σω σι λα βοῦ σαι ἐ ρη μοῦ τὴν πό λιν, καὶ τοῦ τ᾽
χῑ ό μα τος ἀλ λο με νου ἐ κα τα λη φθῆ, ἀ πολ λῶν αὐ τό, δρο μῶν ἐ χώ ρει ἐς
τὸν πό λιν. οἱ δὲ ἀθη ναῖοι φθά σω σιν οἱ τε ἀ πὸ τῶν νε ῶν ἐ λού με νοι τοῦ τὸ
εὐ νω, καὶ ὅ πλοι ἐ πι βα σό με νοι αὐ τοῦ βοη θοῦ σι κατ᾽ τὸ δι η ρη μέ νον τοῦ πα
λαι οῦ πε ί χους ξυ ε σεσ θαι. καὶ τοὺς μὲν, ἀ πε κτει ναν τῶν πλη σι ον νή σ
καὶ τοὺς ναὶ ὧν ἀ φυ σῶ σι τοὺς δὲ, ζω ν τας ἔ λα βον. Καὶ πα σι τῇ ἀ γο
τὸν ἀ φί ξε σθαι· Βε α σί δαν δὲ, ἐ βο ή θει μὲν, τὰ τορ ώ νη· ἀ πο δο μέ νος δὲ
Καθ᾽ ὃ δὸν ἐ λω κή σαν, ἀ νε χώ ρη σεν· ἀ πο σχὼν τε σσα ρά κο ντα μά λι στα
σταδί ους μὴ φθά σω σι θῶν· ὅ δὲ μι λέ ων καὶ οἱ ἀ θη ναῖ οι, τε ό πα σι τε ἔ στη
σαν δύ ο· τὸ μὲν, κατὰ τὸν λι μέ να· τὸ δὲ, πρὸς τῷ τεί χι σμα τι· Καὶ τῶν τὸ

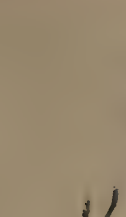

:· ἀγησίλαος ·:

A. D. 1362. — **Plutarch,** Vitae parallelae, Sulla. Agesilaus.
Mailand, Biblioteca Ambrosiana, D. 538, parte inferiore, fol. 253.

39

ἡ κω διὰ μέφω. αὐ φὶ τὸ παραλιν τα ἐ τὴ διαβ τὴν ἐ αὐ :—

οἱ ξενοφῶν τος. κύρ γαν αβα σι ως τρί τον :—

Ὅσα μὲν δὴ ἐν τῇ καὶ αβά σει τῇ μετὰ κύρου οἱ Ἕλληνες ἐ πρᾶξαν μέχρι τῆς μάχης. καὶ ὁ δὲ ἐπὶ κῦρος ἐ τελ ευ τή σεν ἐ γέ νε το ἀ πὸ τού των τῶν Ἑλλήνων σω τί α δ' ἐφ' ἑ αὐ τοὺς ἀσφα λείας. ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ δεδή λω ται. ἐπὶ δὲ οἱ τε σρα τη γοὶ σὺν ἡλι κί οις ἦσαν. καὶ τῶν λοχα γῶν καὶ σρα τι ω τῶν οἱ σὺν ἐ πόλ εμ οι δ' ἀπο λώ λε σαν. ἐν πολλῇ δὲ ἀ πο ρί ᾳ ἦσαν οἱ Ἕλληνες. ἐν θυ μου μέ νοις μὲν, ὅτι ἐ πὶ τοὺς βα σι λέ ως θύ ραις ἦσαν. κύ κλῳ δὲ σὺν τοῖς πάν τ' πολλὰ καὶ ἔθνη καὶ πό λεις πο λε μί ους ἦσαν. λό φοι δὲ γ' δὴ σαν ἐ ξαί φνης ἐ μπε σόν τες. ἀ πο ρί α δὲ τῆς ἔλα σσον πλέ ον, ἢ μυ ρί ους ἀ δί κα. ἦ γε μὼν δὴ γ' δὴ σι τῆς ὁ δὸς ἣν ποτα μοὶ δὲ διάρ γου ἀ διά βα τοι. ἐν μέ σῳ τῆς οἰ κα δε ὁδὸν. πρὸ δε δό κα σι δὲ αὐ τοὺς καὶ οἱ σὺν κύ ρῳ ἀνά βαν τες βάρ βα ροι. πε ῖ νοι δὲ κα τα λε λυ μέ νοι ἦσαν. γὰρ εἶ πε ἀ γὰρ ἀ σύ μα τον ἔ χον τες. ὃς τ' δ' ἂν λοιπὸν ὁτιν' ἱ κῶν τες ἐν. γὰρ ἐν ἀ κα τα καί νοι ἐν. ἢ πλη θὲν τῶν ἀν' ὧν, γὰρ σὺν ἡλι φθή η. τῶν τ' ἐν νοή σα ντες ἢ ἀ θύ μως ἔ χον τες, ὀ λί γοι μὲν αὐ τῶν ἀ σθε νεί ας ἕ νε κα τὴν ἔ σω ρον ἐ πὶ τοῦ ἔ βα λον το. ὀ λί γοι δὲ πῦ ρα ὐ ἐ κά η σαν. ἐ πὶ τὰ ὅ πλα πολλὴ γὰρ κὴ ἦν τῶν τῇ. αὐ τὰ πα νον τὸ δὲ, ὅ τι γ' ἐ τύ γχα νεν ἕ κα στος. γὰρ ἀ μέ λει καὶ γὰρ ἀ δὴ ν ὑ πὸ λύ πης. καὶ πό θου πρί α ων. γο νέ ων. γυ ναι κῶν. παι δί ων. οὔ τ' γὰρ τ' ἔ νο μί ζον εἰ πὼ ἡ δέ α.

A. D. 1374. — Xenophon, Anabasis, lib. III.
Mailand, Biblioteca Ambrosiana, A. 78, parte inferiore, fol. 39.

ὑγοῦ τὸν κείμενον · ἢ ἀδελφόν · ἢ πρᾶ · ἢ σίκηνον εἶναι · Τί δὲ πίονα ὑπονοοῦντες προσθέμενοι
οὐκ ἂν ἤθελε προσάψασθαι τὸν ἐχθρὸν ὡς φίλου. ἢ καταφρονήσαντα τοῦ μὴ βεβαίου πρὸς πίστιν, ἀνε-
λεῖν τὸν οἰκεῖον ὡς πολέμιον · ἐκ δὲ μόνου φήσετε πάντες · σκοπεῖν δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ πράξει
μερόπων ἑκάστου τὸν ὑγιᾶ αὐτοῦ. ὡς φορέω τοῦ ὑγροῦ, πέλεκυν δραμεῖν καὶ λέγουσαν, ὡμητέρα
ἢ πήνδε τὼ δίδυμοῖσι πλησμονήν. ὅσον ἐμ τῷ θεάτρῳ καὶ μὴ ποιᾶσιν ἐξορθιάζουσαν φόνου · καὶ
δεῖσε μὴ φθάσῃ τὸν ἐπιλαμβανόμενον χέρητα καὶ πρώτην τὸ μάρμαρον · ἀλλ' ἕτερος τέρων, πᾶ
ῥᾳδίκειε λέγων, πᾶσιν, πολέμιός ἐστιν · ἕτερος δὲ, μὴ πάσης ὑός ἐστι, πότερον αὐλὴν κρεῖ-
μᾶλλον. ἐχθροῦ κόλασιν ἐκλιπεῖν δι' ἀτὸν ὑόν, ἢ τε κωκυτοῦ περὶ πεσεῖν ὑπὸ τῆς πρὸς τὸν
ἐχθρὸν ὀργῆς · ὅπου τοίνυν οὐμῆσός ἐστιν · οὐδὲ θύμος ὅπρος τὸν φόνον ἐξαγωνιᾶν. οὐδὲ ἄμωσπις οὐδὲ φόβος ὑπὲρ αὐτῶν. ἀλλ' εἰς ἡδονῆς μέρος ἔτικεν ἱερεῖον ἀγαπεκλασμῶς
πράττων ὑποκάμενον · εἶτα τὰ τῶν φιλοσόφων, ὅμως, καὶ ἀνθρωπον, ἀλλοτρίως πίονα. ὀλί-
γα ἄρα δ' συγγενοῖς ἢ θεοῦ τινος ἐνταῦθα τέτηκε χωρήσει. ἴσος τε ὢν θεοῖς καὶ ὅμοιος
ὁκίνδυνος ἔχει · ἀλλ' ἀπιθῶ, φαμὲν πρέας · ἀλλ' ἀπιστῶ φονεῦσαι, τέκνον ἢ ἕτερον οἰκεῖον, οὐκίας
δεῖς οὗτος ὅμως τοῖς στωικοῖς, ὑπὲρ τῆς σαρκοφαγίας · Τίς ὁ πολύτομος δὲ τὴν γαστέρα καὶ τὰ
ὀπτὰ ἀδω · Τί τὴν ἡδονὴν θηλύνοντες καὶ διαβάλλοντες. ὡς οὔτε ἀγαθὸν, οὔτε προηγούμενον.
οὔτε οἰκεῖον, οὕτως πρὸς τὰ περὶ τὴν ἡδονὴν ἐσπουδακασι · καὶ μὴν ἀκολουθοῦσιν αὐτοῖς ἀμύρ-
ἐξελαύνουσι καὶ στέμμα τῶν συμποσίων, μᾶλλον αἷμα καὶ σφάγια δὲ χεραίνειν. ὧν δὲ ὡς πρὸ
δεῖ τὰς ἐφημερίδας φιλοσοφοῦντες. δαπανῶσιν ἀφαιροῦσι τῶν δαπάνων, ἐντοῖς ἀρήτοις καὶ
περιττοῖς. Τὸ δὲ ἀνήμερον τῆς πολυτελείας καὶ φονικὸν οὐ παραιτοῦνται, ναὶ φησὶν. οὐδὲ
γὰρ ἡμῖν πρὸς τὰ ἄλογα οἰκεῖόν ἐστιν · οὐδὲ γὰρ πρὸς τὰ ξενικὰ, τῶν ἀδικημάτων. ἀλλὰ καὶ
τούτων ἀποτρέπεσθε, τὸ μὲν χρήσιμον, μὴ δὲ ἀναγκαῖον ἐν ἡδονῇ · πόθεν τὰ χρήματα ἐξελά-
νοντες · οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἤδη σκεπτώμεθα τὸ μηδὲν δίκαια πρὸς τὰ ῥᾴστα δικαιοῦν ἡμῖν · μὴ
δὲ τεχνικῶς · μὴδὲ σοφιστικῶς · ἀλλὰ τοῖς πάθεσιν ἐμβλέποντες τοῖς ἑαυτῶν · καὶ πρὸς
ἑαυτοὺς ἀνθρωπικῶς λαλήσοντες καὶ ἀνακρίνοντες :

ἃ περὶ τῆς εἱμαρμένης δοκοῦσιν ἡμῖν ὅσοι οὐτέσαφῶς, καὶ σωτόμως πραγσόμεθα
ἐπιστάλασοι φίλτατε πειόσων ἐπάδηοὺ τοῦτο ἠξίωσας · οὐ καθηγοῦν ἣν ἔχω πρὸς τὸ
πράφειν ἐναλόγειαν · πρῶτον τοίνυν ἴσθι ὅτι ἡμαρμένη δίχως καὶ λέγεται καὶ νοεῖται.
ἡμὲν γάρ ἐστιν ἐνέργεια · ἡδὲ, ἀνσῖ · πρῶτον μὲν οὖν ἐνέργειαν, τὸν σωσείραν ἢ πλᾶ.
ἔντε τῶ φαύλως λέγων · θεσμός τε ἀδράκτας ὧδε ἢ πὶς ἀνθεώξωσπαδὸς γενομένη. ἐν
δὲ τῷ πὶ μαίω, νόμους οὓς ἐπὶ τῇ τοῦ πάντος φύσει ὅθεος ἔθηκε. Ταῖς ἀθανάτοις ψυχαῖς · ἐν
δὲ τῇ πολιτείᾳ, ἀναγκαῖον θυγατρὸς κόρης λαχέσεως · λόγον φησὶν εἶναι τὴν ἡμαρμένην. οὐ
τραγικῶς. ἀλλὰ θεολικῶς, Τὸ ἀρέσκον αὐτῷ λέγοντος · ἆρ' οὖν ἕτερον ἐθέλει
Τίς ταῦτα μὴ λαβὼν ὑπομνήματα · ὡς μὲν ἐν Φαίδωνι τοῖς πάλαι ἡμαρμένην, λόγος θεὸς

A. D. 1402. — Plutarch, Moralia, De esu carnium. De fato.
Rom, Biblioteca Vaticana, Urbinas grec. 100, fol. 178.

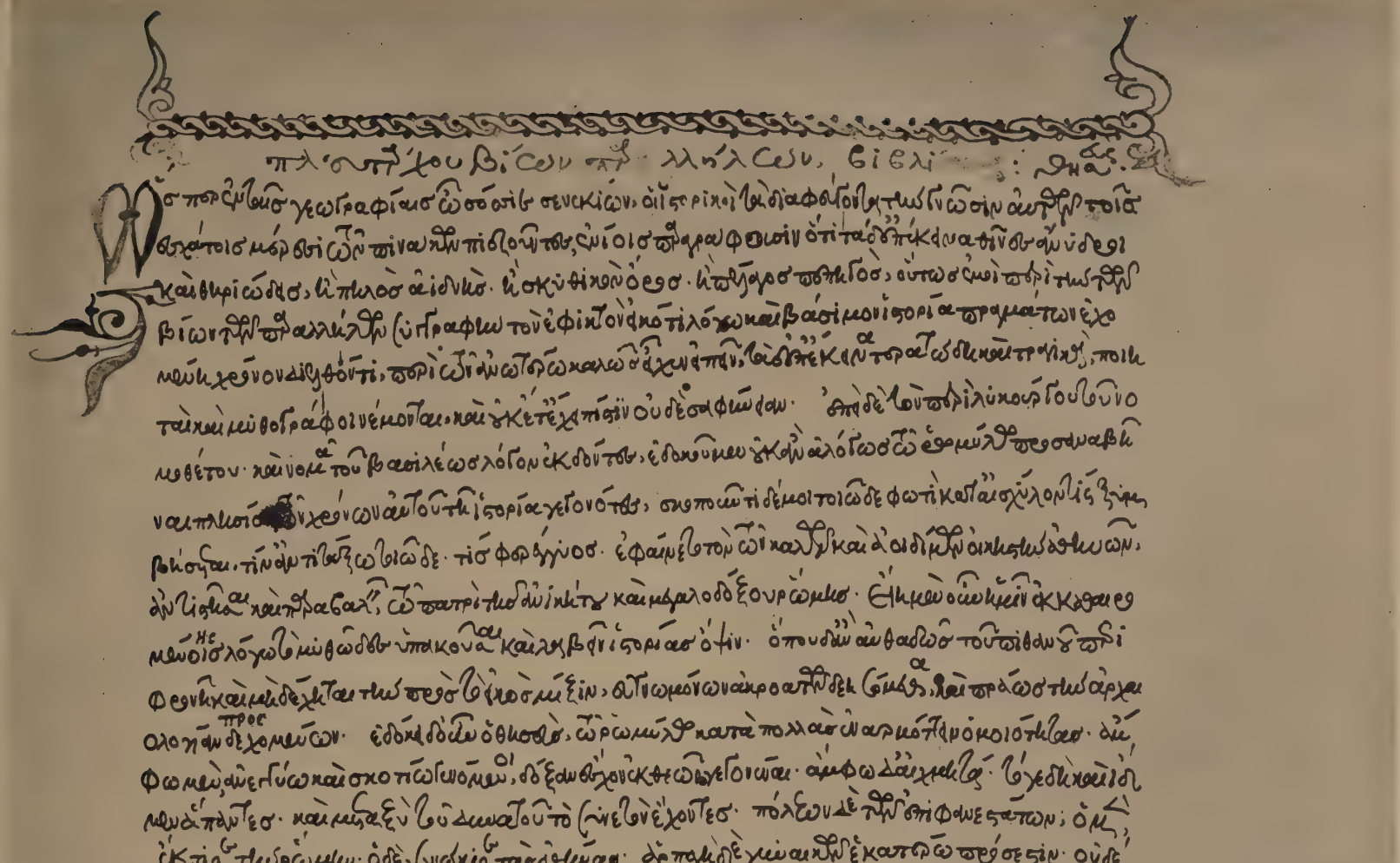

A. D. 1416. — **Plutarch,** Vitae parallelae, Theseus.
Rom, Biblioteca Vaticana, Urbinas grec. 96, fol. 1.

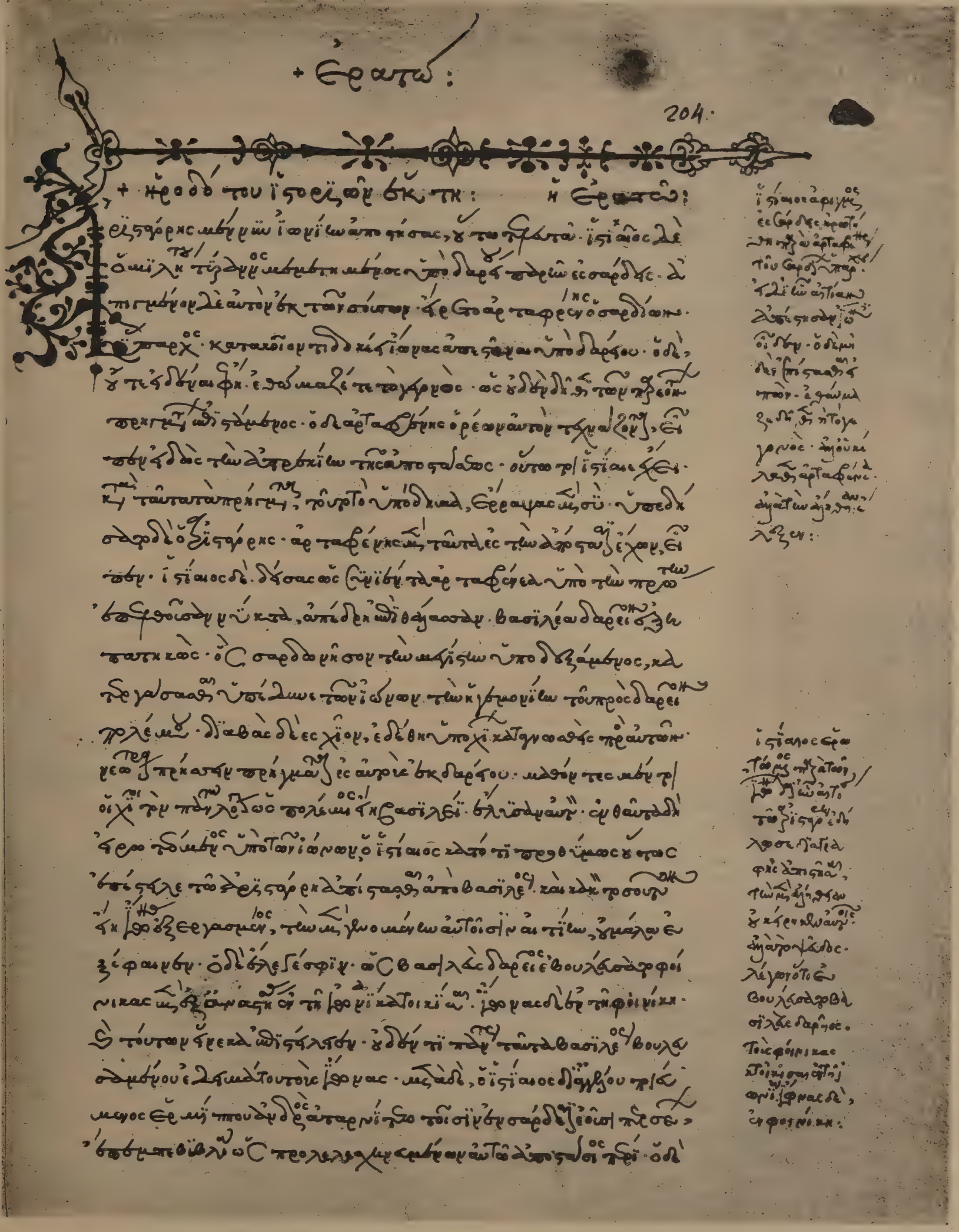

A. D. 1440. — **Herodot,** Historiae, lib. VI.
Neapel, Biblioteca Nazionale, III. B. 1, fol. 204.

οη /
βιβλι,
ϙη /
.ϛ.

ρὰη

Ὁσαι μὲν οὖν διαφο-
καὶ τίνες τοῦ τε βου-
λευτικοῦ καὶ κυρίου
τῆς πολιτείας· καὶ
τῆς περὶ τὰς ἀρχὰς
τάξεως· καὶ περὶ
δικαστηρίων· καὶ
ποία πρὸς ποίαν
συντείνων τῶν κατὰ πολιτείαν· ἔτι δὲ π
φθορὰς τε καὶ σωτηρίας τῶν πολι-
τειῶν· ἐκ ποίων τε γίγνηται καὶ διὰ
τίνας αἰτίας, εἴρηται πρότερον·
ὅσαι τε δὴ τετύχηκεν εἶδη πλείω
δημοκρατίας ὄντα· καὶ τῶν ἄλλων
ὁμοίως πολιτειῶν, ἅμα τε περὶ ἑκάτ
εἴ τι λοιπόν, οὐχ ἧττον ὡσαύτως
ἁρμόττον καὶ τὸν συμφέροντα τὸ
τρόπον ἀποδοῦναι πρὸς ἑκάστην·
ἔτι δὲ καὶ τὰς σώσεις αὐτῶν
τῶν εἰρημένων ὡσαύτως καὶ τοὺς
τῶν τρόπων· τίνα γὰρ σώζουσι
ζόμενοι, ποιεῖ τὰς πολιτείας ἑκά
λαίπειν· ὅσ τε ἀριστοκρατίας τε ὀλι-
γαρχίας εἶναι· καὶ πολιτείας δημο-
κρατικωτέρας· λέγω δὲ τοὺς σώζου-
σους· οἷς δεῖ μὲν ὡσαύτως ὑπάρχειν,

ϙη /
ϛ

ἐσκεμμένοις δεῖ σὺν μικρῷ. οἷον ἀρ-
ὃ μὲν βουλευόμενον· καὶ τὸ περὶ τὰς
ἀρχαιρεσίας ὀλιγαρχικῶς εἶναι συν-
τεταγμένον· καὶ τὸ περὶ τὸ βουλόμενον, ὀλι-
γαρχικῶς· ἀριστοκρατικῶς δὲ τὸ περὶ
τὰς ἀρχαιρεσίας, εἰ καὶ ἄλλον πρὸς
μηδὲν ἄνευ τοῦ τῆς πολιτείας
οἰκεῖα· ποία μὲν οὖν δημοκρατία
πρὸς ποίαν ἁρμόττει πολιτείαν· ὡς συν/ ως ἡ πολίτ.
δὲ καὶ ποίαν τῶν ὀλιγαρχικῶν ποίῳ
πλήθει· καὶ τῶν λοιπῶν δὲ πολιτειῶν ὁπ
τῇ συμφέρει τίσιν, εἴρηται πρότερ.
ὁ μὲν οὖν δεῖ περὶ αὐτῶν λέγειν, μικρὸν
τοσαῦτα τούτων τῶν πολιτειῶν ἀρέσκει τοῖς
τοῖς ἄρχειν· ἀλλὰ καὶ ποῖος δεῖ κατασκε-
ἄζειν, καὶ ταύτας καὶ τὰς ἄλλας·
ἐπέλθωμεν σύντομως· πρῶτ
δεῖ δημοκρατίας εἰπεῖν·
ἅμα γὰρ καὶ περὶ τῆς λοιπῆς εἰμένης
τῆς πολιτείας φανερὸν ἀναιρεῖν,
καλοῦσι τινες, ὀλιγαρχίαν· λε-
πτέον δὲ πρὸς ταύτην τὴν μέθοδον
τοὺς τὰ δημοτικὰ· καὶ τὰ δο-
κοῦντα τοῖς δημοκρατίαις ἀκολουθ ϙ
ἐκ τῶν τοιούτων σύντιθεμένων, τὰ
τῆς δημοκρατίας εἶδος γίγνεσθαι σύμ-
βαίνει·

In unserm Verlage ist auch erschienen und durch jede Buchhandlung zu beziehen:

Fr. Steffens, Lateinische Paläographie.

Zweite vermehrte Auflage. 125 Tafeln in Lichtdruck mit gegenüberstehender Transkription nebst Erläuterungen und einer systematischen Darstellung der Entwicklung der lateinischen Schrift. In eleganter Mappe. Preis M. 60.—

Das Werk gibt in chronologischer Reihenfolge Beispiele der lateinischen Schrift und der aus ihr hervorgegangenen Schriften von den ältesten Zeiten bis zum 18. Jahrhundert. Die Einleitung enthält auf 40 Seiten eine systematische Darstellung der Geschichte der lateinischen Schrift und eine Erklärung der Abkürzungsmethoden der römischen und mittelalterlichen Schreiber.

— — **Paléographie latine.**

Edition française d'après la nouvelle édition allemande, par R. Coulon, O. P. M. 64.— (fr. 80.—)

— — **Proben aus Handschriften lateinischer Schriftsteller.**

24 Tafeln in Lichtdruck. Separatabzüge aus dem oben genannten Werk „Lateinische Paläographie", vermehrt um 6 neue Abbildungen. Zweite vermehrte Auflage. Preis M. 5.—

Prospekte gratis und franko zur Verfügung.

DUKE UNIVERSITY LIBRARY

PROBEN
aus griechischen Handschriften
und Urkunden

24 Tafeln in Lichtdruck

zur ersten Einführung in die griechische Paläographie

für Philologen und Historiker

herausgegeben von

Dr. Franz Steffens

ord. Professor an der Universität FREIBURG (Schweiz).

INHALT:

1. Saec. IV. ante Chr. Timotheus.
2. 163 ante Chr. Bittgesuch.
3. Saec. I. ineunte. Homer.
4a. A. D. 145. Schuldschein.
4b. A. D. 346. Brief.
5. Saec. V. Dio Cassius.
6. A. D. 512. Dioscorides.
7. A. D. 545. Schuldschein.
8. A. D. 895. Plato.
9. A. D. 949. Evangeliarium.
10. A. D. 967. Psalterium.
11. A. D. 1022. Evangeliarium.
12. A. D. 1053. Privaturkunde.
13. A. D. 1073. Jos. Flavius.
14. A. D. 1175. Basilius.
15. A. D. 1255. Theophylakt.
16. A. D. 1257. Privaturkunde.
17. A. D. 1317. Aristides.
18. A. D. 1344. Thucydides.
19. A. D. 1362. Plutarch.
20. A. D. 1374. Xenophon.
21. A. D. 1402. Plutarch.
22. A. D. 1415. Plutarch.
23. A. D. 1440. Herodot.
24. A. D. 1493. Aristoteles.

P.P.R.
Z
114
.S85
1912

TRIER, 1912.

Druck und Verlag: Kunst- und Verlagsanstalt SCHAAR & DATHE, Komm.-Ges. a. Akt.

DUKE UNIVERSITY LIBRARY

Proben aus griechischen Handschriften und Urkunden

24 Tafeln in Lichtdruck, zur ersten Einführung in die griechische Paläographie für Philologen und Historiker, herausgegeben von **Dr. Franz Steffens,** ord. Professor an der Universität Freiburg (Schweiz).

I. Saec. IV. ante Chr. — Timotheus von Milet, Die Perser. Nicht datiert; aus paläographischen Gründen (wegen der Form der Buchstaben) schreibt man den Papyrus dem 4. Jahrh. vor Chr. zu. Gefunden von L. Borchardt bei Abusir in Ägypten. — Epigraphische Schrift. Papyrus. Ich entnehme die Abbildung, mit gütiger Erlaubnis des Herausgebers und des Verlegers, der Lichtdruckausgabe: *Der Timotheos-Papyrus,* herausgegeben von U. von Wilamowitz-Möllendorff; Verlag J. C. Hinrichs, Leipzig 1903. Siehe die Transkription des Textes in jener Ausgabe, und in der kleinen Ausgabe desselben Verfassers, *Timotheos, Die Perser,* Leipzig 1903; und in den Faksimiles der *New Palaeographical Society,* Taf. 22.

βασιλευς εις φυγην ορμωντα παμμιγη στρατον
γονυπετης αικιζε σωμα φατο δε κυμαινων τυχαισιν
ιω κατασκαφαι δομων σειριαι τε ναες Ελλανιδες αι κα
τα μεν ηλικα ωλεσατε ηβαν νεων πολυανδρον ναες δε
ουκι οπισσοπορευτον αξουσιμ πυρος δε αιθαλοεμ μενος
αγριωι σωματι φεξεις στονοεντα δε αλγη εσται Περσιδι
χωραι ω βαρεια συμφορα α μ ες Ελλαδα ηγαγες αλλ ιτε
μηκετι μελλετε ζευγνυτε μεν τετραον ιππων
οχημα οι δε αναριθμον ολβον φορειτ επ απηνας πιμπρατε δε
σκηνας μηδε τις ημετερου γενοιτο ονησις αυτοισι πλουτου οι δε
τροπαια στησαμενοι Διος αγνοτατον τεμενος Παιανα εκελα
δησαν ιηιον ανακτα συμμετροι δ επεκτυπεον ποδων υψικροτοις
χορειαις

Αλλ ω χρυσεοκιθαριν αεξων μουσαν νεοτευχη εμοις ελθε επικουρος
υμνοισιν ιηιε Παιαν ο γαρ μ ευγενετας μακραιων Σπαρτας μεγας
αγεμων βρυων ανθεσιν ηβας δονει λαος επιφλεγων ελαι τε αιθοπι
μωμωι οτι παλαιοτεραν νεοις υμνοις μουσαν ατιμω εγω δε ουτε
νεον τινα ουτε γεραον ουτε ισηβαν ειργω των δεκαδυμνων
τους ο δε μουσοπαλαιολυμας τουτους δε απερυκω λωβητηρας
αοιδαν κηρυκων λιγυμακροφωνων τεινοντας ιυγγας πρωτος
ποικιλομουσος οριυσυν ετεκνωσεν υιος Καλλιοπα
Πιεριας ενι Τερπανδρος α επι τωι δεκα τευξε μουσαν
εν ωιδαις Λεσβος δε Αιολιαν Αντισσα γεινατο κλεινον νυν δε
Τιμοθεος μετροις ρυθμοις τε ενδεκακρουματοις κιθαριν
εξανατελλει θησαυρον πολυυμνον οιξας Μουσαν
θαλαμευτοξν Μιλητος δε πολις νιν α θρεψασα

2. 163 ante Chr. — Bittgesuch. Harmais, ein Einsiedler im Serapeum, dem ein Mädchen namens Tathemis 1300 Drachmen, die es erbettelt hatte, anvertraute, ließ sich von der Mutter des Mädchens, Nephoris, bereden, ihr das Geld auszuhändigen, da Tathemis heiratsfähig sei und eine entsprechende Ausstattung erhalten müsse. Die Mutter tat aber nichts für ihre Tochter, und diese verlangte nun ihr Geld von Harmais. Dieser klagt daher dem Demetrius, Strategus von Memphis, er könne ohne Gefahr nicht in die Stadt gehen, und man möge ihm helfen, das Geld von der Mutter wieder zu erlangen. Geschrieben im 18. Jahre [des Ptolemäus Philometor, 181—146], und zwar, wie aus dem Bittgesuch zu schließen ist, nach dem Monat Mecheir (Januar 26 bis Februar 24). — Unciale, mit Hinneigung zur Kursive. Papyrus. Gefunden in Memphis in Ägypten. Ich entnehme die Abbildung und die Transkription, mit gütiger Erlaubnis von Herrn F. G. Kenyon, den *Greek Papyri in the British Museum,* Facsimiles, I, 18; Catalogue, with Texts, I, 31—33, London 1893.

Διονυσιωι των φιλων και στρατηγωι
πα[ρ]α Αρμαιος των εν τωι μεγαλωι Σαραπιειωι
οντων εν κατοχηι ετος πεμπτον διαζωντα
δε και αφ ων επαιτω εν τωι ιερωι αδικουμαι υπο
Νεφοριτος των απο Μεμφεως του γαρ ταυτης
θυγ[α]τριου Ταθημιος συνδιατριλβοντος εν τωι
ιερωι διαιτωμενον δε και εξ ων ελογευεν
δια δοματων συναγαγουσης δε αυτης < ᾱτ
και δουσης μοι αυτας παραθηκην μετα δε τινα
χρονον της Νεφοριτος παραλογισαμενης με
και προενεγκαμε[ν]ης την Ταθημιν ωραν
εχειν ως εθος εστι τοις Αιγυπτιοις περι
. . . . .
την Ταθημ[ι]ν εν τω μεχειρ μηνι του ιηL
αποτεισει [μο]ι παρα[χ]ρημα < βυ εφ οις συγχωρη
σαντος μου και δοντο[ς] αυτηι εν τωι θωυθ μηνι
τας ᾱτ < ουδεν τω[ν] διωμολογημενων πεποηκεν
δι ην αιτιαν περισπ[ω]μενος υπο της Ταθημιος
και απαιτουμενος τας ᾱτ συμβαινει μη δυνασθαι
καταβηναι εις Μεμφι[ν] προς αναγκαιας χρειας
αξιω ουν σε μη υπεριδειν με περισπωμενον
μισοπονηρησαι τε και εφ οις διαπεπρακται
επι παραλογισμωι εαν σοι φαινηται συνταξαι
ανακαλεσασθαι αυτην επι σε καν ηι οια γραφω
επαναγκασαι παραχρημα τα δικαια μοι ποησαι
οπως και αυτος τηι Ταθ[η]μει αποδους μη περισπωμαι
τουτου δε γενομενου τευξομαι βοηθειας
ευτυχει

Zeile 3: διαζωντα sollte lauten: διαζωντος. — Zeile 6: συνδιατριλβοντος oder συνδιατριαβοντος. — Zeile 7: Josiah Forshall, der erste Herausgeber, las: διαιτωμενων. — Zeile 8: Unter dem Zeichen für drachma steht noch ein anderes unbekanntes Zeichen. — Zeile 17: Siehe das Zeichen für ετους. Der Name des Königs ist hier, wie in vielen anderen Urkunden, ausgelassen. — Zeile 18: Auch hier ist unter dem Zeichen für drachma noch ein Zeichen. βυ mit einem darübergesetzten Häkchen bedeutet 2400. — Zeile 20: Es ist nicht sicher, dass der Buchstabe vor ουδεν das Zeichen für drachma darstellt.

3. Saec. I. ineunte. — Homer, Odyssee, III, 457—491. Nicht datiert. Die Schrift ist der Schrift des Papyrus CCCLIV des Britischen Museums ähnlich, der um 10 v. Chr. geschrieben wurde. Siehe *Greek Papyri in the British Museum,* Faksimiles II, 6; siehe auch Kenyon, *The Palaeography of Greek Papyri,* Oxford 1899, 82—84. — Unciale. Papyrus. Ich entnehme die Abbildung, mit gütiger Erlaubnis von Herrn E. Maunde Thompson, den Faksimiles der *Palaeographical Society,* II, 182.

. . . . .
οι δ επει ωπτησαν κρε υπερτερα και ερυσαντ .
δαινυνθ εζομενοι· επι δ ανερες· εσθλοι ρροντο .
οινον ενοινοχοευντες ενι χρυσεοις δεπαεσσιν·
αυταρ επει ποσιος και εδητυος εξ ερον εντο
τοισι δε μυθων ηρχε γερηνιος ιπποτα Νεστωρ·
παιδες εμοι αγε Τηλεμαχωι καλλιτριχας ιππους
ζευξαθ' υφ αρματ αγοντες ινα πρησσησιν οδοιο·
ως εφαθ· . . .

Die Glossen am Rande rechts lauten, gemäß der Transkription in den genannten Faksimiles der *Palaeographical Society*:

Zu Vers 468: ζη[νοδοτος?] το . . . . . ν γαρ εφαινετο
. . . . . ειν εκ της μακρας

„ „ 479: β′ α′
οινον και σιτ(ον) εθηκε αμ[μωνιος]

P.P.R.
Z
114
.S85
1912

Zu Vers 483: ου[τως] χερσιν αμ[μωνιος] ερω[τιανος?]
δ ανεβαινε και εξω[πιος?] το ανεβαινε
„ „ 486: οτ[ι] πανημ[εριος] και το λοι[πον] της ημερας
αμ[μωνιος]
„ „ 489: κε αμ[μωνιος] ο δε τοις παρ ξεινια θηκεν εντι[μα]

4a. A. D. 145. — Schuldschein. Apollonius, Sohn des Castor, in der Straße der Bithynier in Heracleia, ein Nachkomme der persischen Ansiedler in Ägypten, bekennt, daß er von Stotoëtis, dem Sohn des Horus, einem Priester, 200 Silber-Drachmen und 15 „artabas" feinen Weizen erhalten hat, die er im Monat Pauni (26. Mai bis 24. Juni) desselben Jahres zurückgeben wird. Datiert zu Heracleia, im Distrikt Themistus, im Bezirk Arsinoë, am 16. Sebastus (= 16. Thoth) des 9. Jahres des Kaisers Titus Aelius Hadrianus Antoninus Augustus Pius (= 13. Sept. 145). Da Apollonius nicht schreiben kann, so hat Alcimus, Schreiber des Registratur-Amtes in Heracleia, für ihn unterschrieben. — Kursive. Papyrus. Unser Faksimile ist etwas vergrößert. Gefunden in Socnopaei Nesus (Dimeh) in Ägypten. Ich entnehme die Abbildung und die Transkription, mit gütiger Erlaubnis von Herrn F. G. Kenyon, den *Greek Papyri in the British Museum,* Facsimiles II, 54a; Catalogue, with Texts, II, 218—219, London 1898.

Ετους ενατου αυτοκρατορος καισαρος Τιτου Αιλιου
Αδριανου Αντωνινου Σεβαστου Ευσεβους
μηνος Σεβαστου ῑ̄ς̄ Θωθ ῑ̄ς̄ εν Ηρακλεια της
Θεμιστου μεριδος του Αρσινοειτου νομου Ομολογει
Απολλωνιος Καστορος [τ]ου Σαμβα απο αμφοδου
Βιθυνων αλλων τοπων Περσης της επιγονης
ως L λβ ουλη δακτυλω προτω χειρος αριστερας
Στοτοητι Ωρου του Πανεφρεμμεως ιερει ως L λα
ουλη δακτυλω δευτερω χειρος δεξιας εχιν
παρ αυτου τον ομολογουντα παραχρημα δια χει
ρος χρησιν εντοκον αργυριου κεφαλαιου δρα
χμας διακοσιας και πυρου εν γενει νεου καθα
ρου αδολου αρταβας δεκαπεντε μετρω δρο
μω τετραχοινικω ων και την αποδωσιν ποι
ησασθω ο ομολογων τω Στοτοητει εν μηνι
Παυνι του ενεστωτος θS Αντωνινου Καισαρος
του κυριου ανυπερθετως γεινομεν[ης] της
πραξεως τω Στοτοητει εκ τε του ομολογουντος
και εκ των υπαρχοντων αυτω παντων καθα
περ εγ δικης Απολλωνιος Καστορος εχω παρα
του Στοτοητιος τας προκιμενας αργυριου δραχμας
διακοσιας και πυρου αρταβας δεκαπεντε και
αποδοσω εν μηνι Παυνι του ενεστωτος ετους
καθως προκιται Αλκιμος γρ̣ι του προκιμενου γραφει°
εγραφα υπερ αυτου φαμενου μη ειδεναι γραμματ[α]
Εντετα^{x} δια του εν Ηρα^{x} γρ̣ι

Zeile 7. 8: Man beachte das Zeichen für ετων. — Zeile 7. 9: In diesen Urkunden werden in der Regel nicht nur das Alter der Kontrahenten, sondern auch etwaige körperliche Merkmale angegeben (in unserer Urkunde, dass sie eine Narbe an einem Finger haben). — Zeile 12: πυρου εν γενει = Weizen „in natura" (im Gegensatz zu dem anderen Teil der Anleihe, der „in Geld" ist). — Zeile 13. 14: Es gab in Ägypten verschiedene Arten des Artaba-Maßes; eines davon wurde mit δρόμῳ bezeichnet. Siehe *Greek Papyri in the British Museum,* Catalogue, with Texts, II, 257. — Zeile 16: Das Zeichen nach θ (= 9) kommt oft für ετους vor. Vgl. Zeile 23. — Zeile 24: Siehe die Abkürzungen für γραμματευς und γραφειου. — Zeile 26: Siehe die Abkürzungen für εντεταχται (von εντασσω), Ηρακλεια und γραφειου.

4b. zirka **A. D. 346. — Brief.** Iovinus schreibt seinem „Bruder" Ammeneos (in anderen Briefen meistens Abinnaeus genannt), er möge den *praepositus,* den *princeps,* den *actuarius* und die anderen Beamten recht bald ersuchen, einer Waise die ihr zukommenden 10 „artabas" Gemüsesamen zu geben; die Waise wollte zum *dux* gehen; er aber (Iovinus), der mit allen Menschen in Frieden leben möchte, hat sie bisher davon abgehalten; er und seine Familie grüßen die Frau und die Kinder des Ammeneos. Das ungefähre Datum des Briefes erhellt aus anderen noch erhaltenen Briefen des Flavius Abinnaeus. Dieser war *praefectus castrorum* in Dionysias in Ägypten. Die datierten Briefe seiner Korrespondenz gehen vom Jahre 343 bis zum Jahre 351; die meisten sind vom Jahre 346. — Kursive. Papyrus. Ich entnehme die Abbildung und die Transkription, mit gütiger Erlaubnis von Herrn F. G. Kenyon, den *Greek Papyri in the British Museum,* Facsimiles II, 96; Catalogue, with Texts, II, 287—289.

Κυριω μου αδελφω Αμεν
νεωτι Ἰοβινος
του προσειπειν σαι εσπευσα
δια τουτων μου των γραμ
ματων ευχομενος τη θεια
προνοια υγιαινοντι σοι
και ευθυμο^{υ}ντι αποδοθη
ναι τα παρ εμο^{υ} γραμματα
επιτα γραφω τη ση χρησ
τοτητι οπως σπο^{υ}δασης
και συμβουλευσης τω πραι
ποσιτω και τω πριγκεπι και
ακτουαριω και τοις λοι
ποις υπευθυνοις παρασ
χωσι τω ιδιω ρογατω
τας το^{υ} λαχαναασπερμο^{υ}
του ορφανο^{υ} αρταβας δεκα
εμοι τα μεγιστα χαριζο
μενος αει γαρ εγω χαρειν
εχω φιλειασειν πασι και
μη εχθραν εχειν προς
τινα εβουλετο γαρ ο ορφα
ν[ος] απελθειν προς τον
κ[υρ]ι[ον] μου τον δ̣ο[υ]κα κ[αι]
δι . . . . περι το^{υ}το^{υ} και αχρεις
δευρ[ο] επεσχον το πρα
γμα προσειπε παρ εμου
την κυριαν μου την συμβιον σο^{υ}
και τα παιδια σου και παντας
ηδεως κατ ονομα ερρωσθαι
σε ευχομαι πολλοις χρονοις
κυριε αδελφε

Am Rande links steht, von oben nach unten: πολλα ασπαζεται υμας η συμβιος μου και Σατορνιλος και παντες οι ημετεροι.

Auf der Rückseite steht: κυριω μου αδελφω (die anderen Worte sind nicht mehr vorhanden).

Zeile 3: σαι steht für σε. — Zeile 14: vor παρασχωσι ist zu ergänzen οπως. — Zeile 15: τω ιδιω ρογατω bedeutet wohl „auf ihr (der Waise) Verlangen". — Zeile 24; Das κ nach δουκα ist über δι geschrieben. — Zeile 25: Vielleicht διδαξαι. — Es scheint wenigstens, daß αχρεις zu lesen ist (für αχρις). — Zeile 30: ηδεως wahrscheinlich für ιδιως.

5. Saec. V. — Dio Cassius, Historiae Romanae, lib. LXXIX, 14,2—16,2. Nicht datiert. Alle Fragmente der Handschrift sind jetzt in Lichtdruck herausgegeben von Pio Franchi de'Cavalieri in *Codices e Vaticanis selecti phototypice expressi* iussu Pii PP. X., vol. IX., unter dem Titel: *Cassii Dionis Cocceiani historiarum Romanarum lib. LXXIX. LXXX quae supersunt,* Rom 1909. — Unciale. Pergament. In der Transkription folge ich der Ausgabe von U. Ph. Boissevain, vol. III, 417—419, Berlin 1901.

(1) (μο)ναρχία ἅτε καὶ πρεσβεύοντι τοῦ Μακρίνου προσήκει, ἐπεὶ δ' ὑπεργήρως εἰμί, ἐκείνῳ αὐτῆς ἐξίσταμαι.'" ληρεῖν δέ πως ἔδοξεν, ὥσπερ που καὶ ὁ Μακρῖνος τὸ μέγιστον τῆς γερουσίας ἀξίωμα τοιούτῳ ἀνδρὶ δούς, (10) ὅστις οὐδὲ διαλεχθῆναί τινι ἐν τῷ συνεδρίῳ καλῶς ὑπατεύων ἠδυνήθη, καὶ διὰ τοῦτο τῇ τῶν ἀρχαιρεσιῶν ἡμέρᾳ νοσεῖν προσεποιήσατο. Ὅθεν οὐκ εἰς μακρὰν τῷ Μαξίμῳ τῷ Μαρίῳ τὴν τῆς πόλεως προστασίαν ἀντ' αὐ-(20)τοῦ προσέταξε, καθάπερ ἐπὶ τοῦτο μόνον πολίαρχον αὐτὸν ποιήσας ἵνα μιάνῃ τὸ βουλευτήριον, οὐ κατ' ἐκεῖνο μόνον ὅτι ἐν τῷ μισθοφορικῷ ἐστράτευτο καὶ τὰ τῶν δημίων ἔργα καὶ προσκόπων καὶ ἑκατοντάρχων ἐπε-(30)ποιήκει, ἀλλ' ὅτι καὶ τὴν τῆς πόλεως ἀρχὴν πρὸ τοῦ

τῆς ὑπατείας ἔργου εἰλήφει, τοῦτ' ἔστιν πολίαρχος πρότερον ἢ βουλευτὴς ἐγεγόνει. Ταῦτα γὰρ περὶ αὐτὸν ὥσπερ τὰ καθ' ἑαυτόν, ὅτι τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἱππεύων ἔτι ἡρπάκει, (40) ἐπηλυγασάμενος ἔπραξεν.

Ἐκεῖνά τε οὖν τινες αὐτοῦ οὐκ ἀπεικότως (II) ἐμέμφοντο, καὶ ὅτι ἐπάρχους τόν τε Ἰουλιανὸν τὸν Οὔλπιον καὶ Ἰουλιανὸν Νέστορα ἀπέδειξε, μήτ' ἄλλην τινὰ ἀρετὴν ἔχοντας μήτ' ἐν πολλαῖς πράξεσιν ἐξητασμένους, ἀλλὰ καὶ πάνυ περιβοήτους ἐ-(10)πὶ πονηρίᾳ ἐν τῇ τοῦ Καρακάλλου ἀρχῇ γενομένους διὰ τὸ πολλὰ αὐτῷ τῶν ἀγγελιαφόρων σφᾶς ἡγουμένους πρὸς τὰς ἀνοσίους πολυπραγμοσύνας ὑπηρετῆσαι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀλίγοι ἐλογίζοντο καὶ ἀπ' αὐτῶν οὐ καθαρῶς ἐθάρσουν· (20) οἱ δὲ δὴ πλείους τῶν ἰδιωτῶν πρός τε τὴν διὰ βραχέος παρ' ἐλπίδα τοῦ Ταραύτου ἀπαλλαγὴν καὶ πρὸς τὴν ἐκείνου παραπλησίαν, ἐξ ὧν ὑποδεδείχει σφίσιν, πρὸς πάντα καὶ τὰ λοιπὰ προσδοκίαν οὐκ ἔσχον καιρὸν δι' ὀλίγου οὕτως αὐτοῦ (30) καταγνῶναι, καὶ διὰ τοῦτ' ἰσχυρῶς ἀποθανόντα ἐπόθησαν ὃν πάντως ἄν, εἴπερ ἐπὶ πλεῖον ἐβεβιώκει, διὰ μίσους ἐσχήκεισαν. Καὶ γὰρ τρυφερώτερόν πως ζῆν ἤρξατο, καὶ τῶν διαμεμφομένων τι αὐτοῦ ἐπεστρέφετο. Τὸν μὲν γὰρ Ματερνια-(40)νὸν τόν τε Δάτον οὐκ εὐλόγως μέν (τί γὰρ ἠδικήκεσαν τὸν αὐτοκράτορά σφων περιέποντες;)

6. zirka **A. D. 512.** — **Pedanius Dioscorides,** Über Pflanzen und Wurzeln. Geschrieben in Konstantinopel für Anicia Juliana, Tochter des Flavius Anicius Olybrius (im Jahre 492 einige Monate lang Kaiser des Westens) um das Jahr 512. Der ganze Kodex ist jetzt in Lichtdruck herausgegeben in *Codices graeci et latini photographice depicti,* Tom. X., unter dem Titel *Dioscurides. Codex Aniciae Julianae picturis illustratus, nunc Vindobonensis Med. Gr. I.* Praefati sunt Antonius de Premerstein, Carolus Wessely, Josephus Mantuani. Leiden 1906. Siehe auch Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber des Mittelalters und der Renaissance,* Leipzig 1909 (XXXIII. Beiheft zum Zentralblatt für Bibliothekwesen), 203 und 473. — Unciale. Pergament. Ich entnehme die Abbildung und die Transkription, mit gütiger Erlaubnis von Herrn E. Maunde Thompson, den Faksimiles der *Palaeographical Society,* I, 177. Unser Faksimile ist etwas verkleinert.

κενταυριον το μεγα Κενταύριον τὸ μέγα.
οι δε . ναρκην καλουσιν . οι δε . λιμνησιον . οι δε . μαρωνιον
οι δε . πληκτρωνιας . οι δε χειρωνιας . οι δε . λιμνηστις
προφηται . αιμα Ηρακλεους . Ρωμαιοι . φιερ'ρει . οι δε : ουνιφερα
οι δε . φελτερ'ραι :
Φυλλα εχει καροια βασιλικη παραπλησια προμηκη χρωματι
χλωρα ως βραμ'βης . το δε περιφερες αυτων εντετμηται
ωσπερ πριων . καυλον δε εχει ως λαπαθου διπηχη και
τριπηχη . παραφυαδας απο της ριζης εχοντα πολλας εφ ων
κεφαλαι ομοιαι μηκωνι ὑπομηκεις εν τω περιφερει
ανθος κυανον καρ'πος δε ομοιος κνηκω εγ'κειμενος
ωσπερ εν εριωδεσιν τοις ανθεσιν . ριζα παχεια . στεραια
βαρεια περι πηχεις δυο μεστη χυλου δριμεου μετα ποσης
γλυκυτητος ερυθρους . ομοιως και ο χυλος ερυθρος
φιλει δε επι γην ευηλιον δρυμους και γεολυφα . πλεονα
ζει δε εν Λυκια και της Πελοποννησσου εν Ηλιδι και
Αρκαδια και Μεσσηνη και περι Φολοην και Λυκειν και
Σμυρνεον . αρμοζει δε η ριζα ρηγμασιν πλευριτικοῖς
δύςπνοια βηχι παλαιως πάσμασιν αιμοπτυεικοῖς
απυρέτοις μετ' οινου . πυρέσσουσι μετ' υδατος
δραχμαι δυο τῆς ρίζης λείαι διδόμεναι και προς στρό
φους ομοίως και ὑστέρας αλγήματα . άγει δε και έμ
μηνα σχῆμα κολ'λυρίου ξυσθεῖσα και προστεθεῖσα
τη υστέρα ὁ τε χυλὸς τα αυτὰ ποιεῖ . έστιν δὲ και τρα
χυσματικη ὑγρά μεν κοπεῖσα ξηρά δε προβραχεῖσα και
ούτως κοπεῖσα . συνάγει δὲ και κολ'λᾶ και τα εψόμενα
δε κρέα συνάγει . εάν τις αυτὴν κόψας συνεψήση .
οι δε εν Λυκία χυλίζοντες χρῶνται αντι λυκίου :

7. A. D. 545. — **Schuldschein.** Aurelius Cheides, Sohn des Phoebammon, und seine Mutter Sophia, aus Hermopolis, bekennen, daß sie von Aurelia Nemesilla, bei der sie noch eine frühere Schuld stehen haben, 4 solidi weniger 24 κεράτια geliehen haben. Datiert den 7. Pauni (26. Mai bis 24 Juni), in der VIII. Indiktion, nach dem Konsulat des Flavius Basilius (= 1. Juni 544 oder wahrscheinlicher 545). — Kursive. Papyrus. Ich entnehme die Abbildung und die Transkription, mit gütiger Erlaubnis von Herrn F. G. Kenyon, den *Greek Papyri in the British Museum,* Facsimiles, III, 87; Catalogue, with Texts, III, 271—272, London 1907.

P
X μετα την υπατειαν Φλαυιου Βασιλειου του πανευφημου Παυνι : ζ : η : ινδικ/ ‖ Αυρηλιοι Χειδης Φοιβαμμωνος εξης υπογραφων και η τουτου μητηρ Σοφια Ταυρινου ‖ μητρος Κυριλλουδος αμφοτεροι ορμωμενοι απο της Ερμουπολιτων Αυρηλια ‖ Νεμεσιλλη Φοιβαμμωνος τη ευγενεστατη απο της αυτης πολεως χαιρειν κυριας ουσης ‖ (5) και βεβαιας της προτερας ημων υποθηκης της ουσης παρα σοι της και την ιδιαν ισχυν ‖ και δυναμιν εχουσης εφ αις [π]ερι̣εχει διαστολαις πασαις αχρι αποδοσεως ‖ του εν αυτη χρεους και επιλυσεως τουτου και νυν ομολογουμεν αλληλεγγυοι οντες ‖ κ[αι] α̣λλη-λα[ν]αδοχοι εσχηκεναι κ[α]ι δ̣ε̣δανεισθαι παρα σου εις ιδιαν ημων και αναγκαιαν ‖ χρειαν δια χειρος εξ οικου σ̣ο[υ] κεφαλαιου χρυσου νομισματια δεσποτικα ‖ (10) [. . .]ι̣ν[.]α τεσσαρα παρα κερατια εικοσιτεσσαρα ζυγω δημοσιω της αυτης ‖ [π]ολεως γῑν̄ χρ/ ν° δ π^ι^ κερ' κδ : απερ σοι αποδωσομεν εξ αλληλεγγυης οποτάν ‖ [β]ουληθειης ανναττιρρητως και αναμφισβολως και απροφασιστως και ουχ ο̣ ημας
]η̣σ̣ε̣[.]ι̣ γνωναι σοι υπερανω επικερδιας των αυτων
. . . . . .
Auf der Rückseite: P X Χειδου Φοιβαμμωνος και της [μητρος Σοφιας

Zeile 1: Siehe die Abkürzung für ινδικτιωνος. — Zeile 11: Siehe die Abkürzungen für die Worte γινεται χρυσου νομισματια δ παρα κερατια κ δ (die Summe, die vorher in Worten ausgeschrieben war, ist in Zahlzeichen wiederholt). Das Wort γινεται oder γινονται wird gesetzt, wenn die Gesamtsumme angegeben wird. — Zeile 12: αννατιρρητως, wie es scheint, für αναντιρρητως.

8. A. D. 895. — **Plato,** Phaedrus. Vollendet im November 6404 nach Erschaffung der Welt, von dem Kalligraphen Johannes. Geschrieben für Arethas von Patras, später Erzbischof von Caesarea. Siehe Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* usw., 203. Dr. E. D. Clarke kaufte den Kodex 1802 im Kloster des hl. Johannes auf der Insel Patmos. Der ganze Kodex ist jetzt in Lichtdruck herausgegeben in *Codices graeci et latini photographice depicti,* tom. III.—IV., unter dem Titel: *Plato. Codex Oxoniensis Clarkianus 39.* Praefatus est Thom. W. Allen. Leiden 1898—1899. — Minuskel. Pergament.

Φαῖδρος ἢ περὶ καλοῦ. Ἠθικός.

Ὦ φίλε Φαῖδρε, ποῖ δὴ καὶ πόθεν; Παρὰ Λυσίου, ὦ Σώκρατες, τοῦ Κεφάλου· πορεύομαι δὲ πρὸς περίπατον ἔξω τείχους· συχνὸν γὰρ ἐκεῖ διέτριψα χρόνον καθήμενος ἐξ ἑωθινοῦ· τῶι δὲ σῶι καὶ ἐμῶι ἑταί-(5)ρωι πειθόμενος Ἀκουμένωι κατὰ τὰς ὁδοὺς ποιοῦμαι τοὺς περιπάτους· φησὶ γὰρ ἀκοπωτέρους εἶναι τῶν ἐν τοῖς δρόμοις. Καλῶς γάρ, ὦ ἑταῖρε, λέγει· ἀτὰρ Λυσίας ἦν ὡς ἔοικεν, ἐν ἄστει. Ναί, παρ' Ἐπικράτει, ἐν τῆιδε τῆι πλησίον τοῦ Ὀλυμπίου οἰκιαι τῆι Μορυχίαι. Τίς οὖν δὴ ἦν ἡ διατριβή; ἢ δῆλον ὅτι τῶν λόγων ὑμᾶς Λυσίας εἱστία; (10) Πεύσει, εἴ σοι σχολὴ προϊόντι ἀκούειν. Τί δάι; οὐκ ἂν οἶει με κατὰ Πίνδαρον καὶ ἀσχολίας ὑπέρτερον πρᾶγμα ποιήσεσθαι τὸ σήν τε καὶ Λυσίου διατριβὴν ἀκοῦσαι; Πρόαγε δή. Λέγοις ἄν. Καὶ μήν, ὦ Σώκρατες, προσήκουσά γέ σοι ἡ ἀκοή· ὁ γάρ τοι λόγος ἦν, περὶ ὃν διετρίβομεν, οὐκ οἶδ' ὁντινα τρόπον ἐρωτικός· γέγραφε γὰρ δὴ ὁ Λυ-(15)σίας πειρώμενόν τινα τῶν καλῶν, οὐχ ὑπὸ ἐραστοῦ δέ· ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο καὶ κεκόμψευται· λέγει γὰρ ὡς χαριστέον μὴ ἐρῶντι μᾶλλον ἢ ἐρῶντι. Ὦ γενναῖος, εἰθε γράψειεν ὡς χρὴ πένητι μᾶλλον ἢ πλουσίωι, καὶ πρεσβυτέρωι ἢ νεωτέρωι, καὶ ὅσ' ἄλλα ἐμοί τε πρόσεστι καὶ τοῖς πολλοῖς ἡμῶν· ἦ γὰρ ἂν ἀστεῖοι καὶ δημωφελῆ εἶεν οἱ λόγοι· ἔγω-(20)γ' οὖν οὕτως ἐπιτεθύμηκα ἀκοῦσαι, ὥστ' ἐὰν βαδίζων ποιῆι τὸν περίπατον Μέγαράδε, καὶ κατὰ Ἡρόδικον προσβὰς τῶι τείχει πάλιν ἀπίηις, οὐ μή σου ἀπολειφθῶ. Πῶς λέγεις, ὦ βέλτιστε Σώκρατες; οἶει με, ἃ Λυσίας ἐν πολλῶι χρόνωι κατὰ σχολὴν συνέθηκε, δεινότατος ὢν τῶν νῦν γράφειν, ταῦτα ἰδιώτην ὄντα ἀπομνη-(25)μονεύσειν

ἀξίως ἐκείνου; πολλοῦ γε δέω· καί τοι ἐβουλόμην γ' ἂν μᾶλλον ἢ μοι πολὺ χρυσίον γενέσθαι. Ὦ Φαῖδρε, εἰ ἐγὼ Φαῖδρον ἀγνοῶ, καὶ ἐμαυτοῦ ἐπιλέλησμαι. Ἀλλὰ γὰρ οὐδέτερά ἐστι τούτων· εὖ οἶδα ὅτι Λυσίου λόγον ἀκούων ἐκεῖνος οὐ μόνον ἅπαξ ἤκουσεν, ἀλλὰ πολλάκις ἐπαναλαμβάνων ἐκέλευέν οἱ λέγειν· ὁ δὲ ἐ-(30)πείθετο προθύμως. Τῶι δὲ οὐδὲ ταῦτα ἦν ἱκανά, ἀλλὰ τελευτῶν παραλαβὼν τὸ βιβλίον ἃ μάλιστα ἐπεθύμει ἐπεσκόπει, καὶ τοῦτο δρῶν, ἐξ ἑωθινοῦ καθήμενος, ἀπειπὼν εἰς περίπατον ἤιει, ὡς μὲν ἐγὼ οἶμαι, νὴ τὸν κύνα, ἐξεπιστάμενος τὸν λόγον, εἰ μὴ πάνυ τίς ἦν μακρός. Ἐπορεύετο δ' ἐκτὸς τείχους, ἵνα μελετώιη. Ἀ-(35)παντήσας δὲ τῶι νοσοῦντι περὶ λόγων ἀκοὴν, ἰδὼν μὲν ἰδὼν

Die Glosse am Rande — in kleinen Uncialbuchstaben — bezieht sich auf den Ausdruck τῶν λόγων εἱστία in Zeile 9; sie lautet nach Thomas Gaisford, *Catalogus Manuscriptorum qui a E. D. Clarkio comparati in bibliotheca Bodleiana adservantur*, Oxford 1812:

Ἀττικὴ ἡ σύνταξις .... μέρους λέγειν. Ἀττικοὶ γοῦν καὶ ἔφαγον τοῦ ἄρτου φασὶν, οὐ τὸν ἄρτον, καὶ ἔπιον τοῦ οἴνου, ἀλλ' οὐ τὸν οἶνον. αὖτως οὖν καὶ ἐνταῦθα εἱστία ὑμᾶς τῶν λόγων. τὸ κοινὸν εἱστία ὑμᾶς τοῖς λόγοις. ὅσοι δὲ λείπειν φασὶ τὴν διὰ πρόθεσιν, ἵν' ἦι εἱστία ὑμᾶς διὰ τῶν λόγων, οὐ κατὰ σκοποῦ βάλλουσιν.

9. A. D. 949. — Evangeliarium, Lukas XVII, 34 — XVIII, 8. Kodex S der Evangelien. Vollendet am 5. Tag, den 1. März, zur 6. Stunde, 6457 nach Erschaffung der Welt, in der VII. Indiktion, von dem Mönch Michael. Siehe Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* usw., 322. — Liturgische Schrift. Pergament. Zwischen den Zeilen häufig Notenzeichen. Unser Faksimile ist verkleinert.

Περὶ τοῦ κριτοῦ τῆς ἀδικίας.

Ταύτη τῆ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς· εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται· . . .

Am Rande stehen die Sektionen des Ammonius und die Kanones des Eusebius: 212, V; 213, V; 214, X. — Zeile 1: Die Überschrift bezieht sich auf die unten beginnende Parabel von dem ungerechten Richter. — Zeile 16: τέλος = Das Ende der Lektion des Evangeliums.

10. post A. D. 967. — Psalterium, Ps. 98, 9—99, 5. Die Datierung der Handschrift beruht auf den Ostertafeln, die sich auf fol. 5—7 finden; sie beginnen mit dem Jahr 6475 nach Erschaffung der Welt. Siehe Martini-Bassi, *Catalogus codicum graecorum bibliothecae Ambrosianae*, Mailand 1906, I 136, No. 127. — Minuskel. Pergament. Unser Faksimile ist etwas vergrößert.

Ὑψοῦτε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ προσκυνεῖτε εἰς ὄρος ἅγιον αὐτοῦ, ὅτι ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν.

Ψαλμὸς τῶι Δαυὶδ εἰς ἐξομολόγησιν.

Ἀλαλάξατε τῶι θεῶι πᾶσα ἡ γῆ, δουλεύσατε τῶι κυρίωι ἐν εὐφροσύνηι.

Εἰσέλθετε ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει, γνῶτε ὅτι κύριος αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν.

Αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς καὶ οὐχ ἡμεῖς, ἡμεῖς δὲ λαὸς αὐτοῦ καὶ πρόβατα νομῆς αὐτοῦ.

Εἰσέλθετε εἰς τὰς πύλας αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει, εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ ἐν ὕμνοις.

Ἐξομολογεῖσθε αὐτῶι, αἰνεῖτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὅτι χρηστὸς κύριος,

11. A. D. 1022. — Evangeliarium, Matthaeus V, 4—17; Johannes I, 1—14. Unter den Bibelhandschriften: Evan. 348. Vollendet im Dezember, in der V. Indiktion, 6531 nach Erschaffung der Welt. Wahrscheinlich in Süditalien geschrieben. Siehe Martini-Bassi, *Catalogus . . . Ambrosianae,* I 108, No. 93. — Minuskel. Pergament.

Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται . . .

12. A. D. 1053. — Privaturkunde. Lucas Tromarchus und seine Brüder Pancratius, Nicolaus und Candidus, Söhne des Clepta, schenken dem Leontius, Propst des Klosters der hl. Dreifaltigkeit zu Cava, das Kloster St. Andreas in Calabrien, das zerstört und verlassen war. Datiert 6561 nach Erschaffung der Welt, VI. Indiktion. — Minuskel, mit Hinneigung zur Kursive. Pergament. Ich benutze für die Transkription Fr. Trinchera, *Syllabus graecarum membranarum* usw., pag. 49, No. 40, Neapel 1865, und den *Codex diplomaticus Cavensis*, vol. 7, pag. 193, No. 1175. Siehe auch Giannino Ferrari, *I documenti greci medioevali di diritto privato dell' Italia meridionale* e loro attinenze con quelli bizantini d'Oriente e coi papiri greco-egizii, Leipzig 1910 (in: *Byzantinisches Archiv,* Heft 4).

† Σίγνον χειρὸς Λουκὰ Τρῶμάρχου. † Σίγνον χειρὸς Πανκρατίου ἀδελφὸς αὐτοῦ. † Σίγνον χειρὸς Νικολάου ἀδελφὸς αὐτοῦ. † Σίγνον χειρὸς Κάνδιδου υἱοῦ τοῦ Κλέπτη. † Ἐν ονοματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υιοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ἡμεῖς οἱ πρῶγεγραμμένοι Λουκᾶς καὶ Πανκράτιος καὶ Νικόλαος καὶ Κάνδιδος οἱ αὐτάδελφοι, οἱ τὰ σίγνα τοῦ τιμίου σταυροῦ ιδιοχειρὶ ποιήσαντες, τὰ παρακατίοντα εντελλῶμεθα. Ἔχομεν μοναστίριον καὶ τόπον τινὰ εκ γονικῆς ἡμῶν κλη-

(5) ρονομείας εἰς τὴν διακράτισιν τῆς Κάλαβρας· ὅπερ ἀμεληθόντες ἐν τὲς ἡμέραις ταῦταις τῶν Φράνκων καὶ πῶς κρατῶμεν ἀυτὸν φράνκον καὶ ἐλεύθερον· καὶ παντελὸς ἠφανησθαι καὶ πυρίκαυστον γέγονεν καὶ παντελὸς ἠρίμωται καὶ ἠφάνησθαι. Καὶ ἡ αγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία κεχαλασμικός ἔκειτο καὶ ἀλητούργητος. Εἰδῶτες δὲ (ἡμεῖς) τὴν κατάπτωσιν τοῦ τόπου, καὶ φοβούμενοι διὰ τοῦ θανάτου, σοῖ τῶ ἐυλαβεστάτω καθειγουμένω Λεοντίω τῆς μονῆς τῆς ἁγίας τρίαδος τῆς Κάβας, καὶ τοῖς σοῖς διακατόχοις, ἰδει ἀπεντεύθεν παραδίδομεν καὶ ἀφιέρωμεν τὸ εἰρημένον μοναστίριον· λέγωμεν δει

(10) τὴν μονὴν τοῦ ἀποστόλου Ανδρέου σὺν πᾶση τῆ διακρατήση ἀυτοῦ. Ἔστιν δὲ ὁ περιορησμὸς τῆς ἁγίας μονῆς ταῦτης: ἀπὸ μὲν ἀνατολὰς ἄρχεται ἀπὸ τῆς φούρκας τῶν ποταμῶν καὶ ἀναβέννει καὶ ἀποδίδει τὸν μέγαν κρημνὸν καὶ ἀπὸ τῶν κρημνῶν ἀναβέννη ἕως τὴν κεφαλὴν τοῦ μεγάλου Ἄτζου. Καὶ ἀπὸ τοῦ Ἄτζου ὡς κρατεῖ τὰ εἴσα καὶ ρείκτει εις τὴν μεγάλην ὁδὸν, καὶ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σκελλίζει καὶ ρήκτει εἰς τῆν βαθείαν τὴν μεγάλην. Καὶ ἀπὸ τοῦ ἄρκτρου μέρος ἄρχεται ἀπὸ τὴν στράταν τὴν μεγάλην· καὶ

(15) ὡς ὑπάγει ἡ στράτα ἕως τὴν ἀλόνην τοῦ Σικέλου καὶ ὡς καταβέννη τὴν ἀλώνην καὶ δίδει εἰς τὸ σήφωνε· καὶ ἀπὸ τοῦ σήφωνε ἀποδίδει εἰς τὸ ρυάκιν τοῦ Γαννουλούτου καὶ ἀπὸ τοῦ ρυάκειν ὡς καταβέννει καὶ δίδει εἰς τὸ ρυάκειν τοῦ Μαύρουβοῦε· καὶ ἀπὸ τοῦ ρυάκειν τοῦτου ρήκτει εἰς τὴν μεγάλην τύνπαν τῆς Καθθοῦσα· καὶ ἀπὸ τῆς Καθθοῦσα σκελλήζει τὸν βουνὸν καὶ δίδει εἰς τὸν μέγαν ποταμὸν· καὶ ὡς κατέβει ὁ ποταμὸς ἕως τοῦ ποταμοῦ ὃς καταβέννει ἀπὸ τοῦ Κεραμίδι καὶ κλύη.

(20) Δῶμεν καὶ ἀφιέρωμεν σοῖ τῶ προειρημένω οιγουμένω καὶ τοῖς σοῖς διακατόχοις, ἵνα ἔχειτε εξουσίαν ἐν αυτῶ τῶ πρωειρημένω μοναστιρίω ὡς κυριοι καὶ αυθένται ὡς παρ' ἡμῶν ἠλειφῶτες τὴν ἐξουσίαν, τοῦ ἔχειν εξουσίαν σὺ καὶ οἱ ὑπο σοῦ προβαλλόμενοι πάντοτε ποιεῖν ἐν ἀυτῶ, ὁσα οἱ θείοι νόμοι παρακελεύονται, ἵνα εὔχεσθαι ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτήχοις ὑπερ ημῶν. Μὴ τολμῶμεν δὲ ἡμεῖς ἀπὸ σήμερον ὁρίζην, ἡ ἐνοχλὴν ἔν τινι ἡμῶν· ἀν δὲ φάνωμεν ποτὲ καιρῶ ζήτισιν ποιούμενοι ὑπὲρ τοῦ παρ' ἡμῶν σοῖ ἐγγράφω παραδοθέντος μοναστιρίου,

(25) ὁμολογοῦμεν ἐν πρώτοις εἶναι ἡμεῖς ἀρνῆται τοῦ τιμίου καὶ ζωποιοῦ σταυροῦ, καὶ ὁποκλήνωμεν ζημιοῦσθαι εἰς τὸ δημόσιον νομισματα ιζ΄, καὶ προς σὲ τὸν ὀνομασθέντα Λεόντιον διδειν ἄλλα ζ΄. Καὶ οὑτω στέργειν καὶ ἐμμένειν τὸ παρὸν παραδωτηκὸν εἰς αἰώνα αἰώνος. Ἐργάφη δὲ τὸ ὅλον ἦφος παρακλήσει ἡμῶν τῶν πρωηθέντων ἄνθρωπών δια χειρὸς Θεοφειλάκτου προτοπαπᾶ τοῦ ἁστεος ἁγίου Κύρικου ἐν ἐτει ,ςφξά, ινδικτίωνος ς΄, παρουσία τῶν παρευρεθέντων μαρτύρων. † Νικόλαος ἡγούμενος τοῦ Κεραμήδου μάρτυρ ὑπέγραψα.

(30) † Θεόδορος προτομανδρίτης της Καλαβρας μάρτυρ υπέγραψα.
† Ἀναστάσιος υἱὸς Λουκὰ Τρωμάρχου μάρτυρ υπέγραψα.
† Λούκας αδελφος αὐτοῦ μάρτυρ ὑπέγραψα.
† Λίκαστος τοῦ Οὐρσίνου μάρτυρ ὑπέγραψα.

13. A. D. 1073. — Menaeum. Josephus Flavius, Narratio de Maccabaeis. Vollendet im März, XI. Indiktion, 6581 nach Erschaffung der Welt, von dem Mönch Klemens. Siehe Martini-Bassi, *Catalogus . . . Ambrosianae*, II 978, No. 878, und Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* usw., 232. Siehe die Ausgabe von Naber (Bibliotheca Teubneriana), VI 291. — Minuskel. Pergament. Aus Thessalien nach Mailand gebracht.

Μηνὶ Αὐγούστῳ ᾱ.

Διήγησις Ἰωσίππου εἰς (5) τὸ μαρτύριον τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων Μακκαβαίων. πάτερ εὐλόγησον.

Φιλοσοφώτατον λόγον ἐπιδείκνυσθαι μέλλων, εἰ αὐτο-(10)κράτωρ ἐστὶ τῶν παθῶν ὁ εὐσεβὴς λογισμὸς, συμβουλεύσαιμι ἂν ὑμῖν ὀρθῶς ὅπως προθύμως προσέχητε τῇ φιλοσοφίαι. (15) Καὶ γὰρ ἀναγκαῖος εἰς ἐπιστήμην παντὶ ὁ λόγος, καὶ ἄλλως τῆς μεγίστης ὢν ἀρετῆς· λέγω δὴ ὅτι φρονήσεως περιέχει ἔπαινον, (20) εἰ ἄρα τῶν σωφροσύνης κωλυτικῶν παθῶν ὁ λογισμὸς φαίνεται ἐπικρατεῖν, γαστριμαργίας τὲ καὶ ἐπιθυμίας. Ἀλλὰ καὶ τῶν (25) τῆς δικαιοσύνης ἐμποδιστικῶν παθῶν κυριεύειν ἀναφαίνεται, οἷον κακοηθείας τὲ καὶ τῶν τῆς ἀνδρείας ἐμποδιστικῶν (30) παθῶν, θυμοῦ τὲ καὶ (II) πόνου καὶ φόβου.

Πῶς ἴσως οὖν εἴποιεν ἄν τινες, εἰ τῶν παθῶν ὁ λογισμὸς κρατεῖ, λήθης καὶ ἀγνοίας πῶς (5) οὐ δεσπόζει; γελοῖον ἐπιχειροῦντες λέγειν. Οὐ γὰρ τῶν ἑαυτοῦ παθῶν ὁ λογισμὸς κρατεῖ, ἀλλὰ τῶν τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀνδρείας καὶ σω-(10)φροσύνης ἐναντίων, καὶ τούτων οὐχ ὥστε αὐτὰ καταλῦσαι ἀλλ' ὥστε αὐτοῖς μὴ εἶξαι.

Πολλαχόθεν μὲν οὖν καὶ ἀλλαχόθεν ἔχοιμι ἂν ὑμῖν ὑπο-(15)δεῖξαι ὅτι αὐτοκράτωρ ἐστὶ τῶν παθῶν ὁ λογισμὸς, πολὺ δὲ πλέον ἀπὸ τούτων ἀποδείξαιμι ἀπὸ τῆς ἀνδραγαθίας τῶν ὑπὲρ αὐτῆς ἀ-(20)ποθανόντων, Ἐλεαζάρου τὲ καὶ ἑπτὰ ἀδελφῶν καὶ τῆς τούτων μητρός· ἅπαντες γὰρ οὗτοι ὑπὲρ τῶν τοῦ θεοῦ νόμων ἕως θανάτου πόνων (25) καταφρονήσαντες, καὶ ὑπὲρ θεοσεβείας τὸ ζῆν αὐτῶν ὑπεριδόντες, ὑπέδειξαν ὅτι περικρατεῖ τῶν παθῶν ὁ λογισμός. Τῶν μὲν (30) οὖν ἀρετῶν ἔπεστί μοι ἐπαι(νεῖν)

14. A. D. 1175. — **Basilius,** Homiliae in Hexaemeron, VI. VII. Siehe Migne, *Patrologia graeca*, 29, col. 145. Vollendet am 13. September, in der IX. Indiktion, 6684 nach Erschaffung der Welt, vom Schreiber Johannes. — Minuskel. Pergament.

ἀλλὰ μικραῖς τισὶν καὶ ἀμυδραῖς ἐμφάσεσιν δι' αὐτῶν πρὸς βιβασθῆναι· ὥσπερ καὶ δι' ἑ-(5)κάστου τῶν μικροτάτων ἐν ζώοις ἢ ἐν βοτάναις. Ἀρκεσθῶμεν τοῖς εἰρημένοις. Ἐγὼ μὲν εὐχαριστήσας (10) τῷ τὴν μικράν μοι ταύτην διακονίαν τοῦ λόγου χαρισάμενος, ἡμεῖς δὲ τῷ διατρέφοντι ὑμᾶς ταῖς πνευματι-(15)καῖς τροφαῖς, ὃς καὶ νῦν ὑμᾶς οἷον κριθίνῳ τινὶ ἄρτῳ τῇ εὐτελείᾳ τῆς ἡμετέρας φωνῆς διέθρεψεν· καὶ (20) διατρέφοι γε εἰς ἀεί, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως, χαριζόμενος ἡμῖν τὴν φανέρωσιν τοῦ πνεύματος, ἐν (25) Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, (30) ἀμήν.

Λόγος ζ̄.

(5) Καὶ εἶπεν ὁ θεὸς „Ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν κατὰ γένος, καὶ πετεινὰ πετώμενα (10) κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ κατὰ γένος". Μετὰ τὴν τῶν φωστήρων δημιουργίαν καὶ τὰ ὕδατα λοιπὸν πλη-(15)ροῦται ζώων, ὥστε καὶ ταύτην διακοσμηθῆναι τὴν λήξιν. Ἀπέλαβεν μὲν γὰρ ἡ γῆ τῶν ἐκ τῶν οἰκείων βλαστημά-(20)των κόσμον· ἀπέλαβεν δὲ ὁ οὐρανὸς τῶν ἄστρων τὰ ἄνθη, καὶ οἱονεὶ διδύμων ὀφθαλμῶν βολαῖς, τῇ συζυγίᾳ (25) τῶν μεγάλων φωστήρων κατεκοσμήθη. Λειπόμενον ἦν καὶ τοῖς ὕδασι τὸν οἰκεῖον κόσμον ἀποδοθεῖναι. Ἦλ-(30)θεν πρόσταγμα, καὶ εὐθὺς ποταμοὶ ἐνεργοὶ,

Die Ausgabe von Migne hat in Zeile I, 3: προβιβασθῆναι; Zeile 12: χαρισαμένω; Zeile 13: ὑμεῖς: Zeile 23: ὑμῖν; Zeile II, 18: τὸν; Zeile 29: ἀποδοθῆναι.

15. A. D. 1255. — **Theophylakt,** In quatuor evangelia enarrationes. Siehe Migne, *Patrologia graeca*, 123, col. 492. Vollendet am 12. Juni, in der XIII. Indiktion, 6763 nach Erschaffung der Welt, vom Mönch Nicander. Siehe Henri Omont, *Fac-similés des manuscrits grecs datés de la Bibliothèque Nationale*, Paris 1891, Taf. 55. — Minuskel. Papier.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιτομὴ διαφόρων ἐξηγητῶν. Εἰς τὸ κατὰ Μάρκον ἅγιον εὐαγγέλιον.

Τὸ κατὰ Μάρκον εὐαγγέλιον, μετὰ δέκα ἔτη τῆς Χριστοῦ ἀναλήψεως συνεγράφη ἐν Ῥώμῃ· ἦν μὲν γὰρ οὗτος ὁ Μάρκος Πέτρου μαθητὴς, ὃν καὶ υἱὸν αὐτοῦ ὁ Πέτρος ὀνομάζει πνευματικὸν· ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Ἰωάννης ἀνεψιὸς Βαρνάβα· ἀλλὰ καὶ Παύλου συνέκδημος· τέως μέν τοι Πέτρῳ συνὼν τὰ πλεῖστα (5) καὶ ἐν Ῥώμῃ συνῆν, ἠτήσαντο οὖν αὐτὸν οἱ ἐν Ῥώμῃ πιστοὶ, μὴ μόνον ἀγράφως κηρύσσειν, ἀλλὰ δὲ ἐγγράφως αὐτοῖς ἐκθέσθαι τὴν κατὰ Χριστὸν πραγματείαν. Μόλις οὖν πεισθεὶς συνέγραψε. Τῷ δὲ Πέτρῳ ἀπεκαλύφθη παρὰ θεοῦ, ὅτι ὁ Μάρκος συνέγραψεν εὐαγγέλιον. Ἰδὼν οὖν καὶ ἐπιβεβαιώσας ὡς ἀληθὲς, εἶτα καὶ ἐπίσκοπον αὐτὸν ἐξαπέστειλεν εἰς Αἴγυπτον. Ἔνθα δὴ καὶ κηρύξας, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὲ ἐκκλησίαν συστησάμενος, τοὺς πρὸς τῷ μεσημβρινῷ κλίματι, πάντας ἐφώτισεν. Ἔστι (10) δὲ ὁ χαρακτὴρ τοῦ εὐαγγελίου σαφὴς· καὶ οὐδὲν ἔχων περινενοημένον· σχεδὸν δὲ κατὰ πάντα τῷ Ματθαίῳ συντρέχει ὁ παρὼν εὐαγγελιστής· πλὴν ὅσον ὁ Ματθαῖος πλατύτερος, καὶ ὅτι ὁ μὲν Ματθαῖος τῆς κατὰ σάρκα γενέσεως τοῦ κυρίου ἐν ἀρχῇ μνημονεύει· οὗτος δὲ ἀπὸ τοῦ προφήτου ἤρξατο Ἰωάννου. Ὅθεν τινὲς, εἰ καὶ περιεργότερον δοκεῖ, τοιοῦτόν τι νόημα εἶπον ἐπὶ τοῖς εὐαγγελισταῖς· ὁ ἐπὶ τῶν Χερουβὶμ καθήμενος θεὸς, ἃ τετραπρόσωπα ἡ γραφὴ λέγει, παρέδωκεν ἡμῖν τετράμορφον τὸ εὐαγγέλιον, (15) ἑνὶ πνεύματι συνεχόμενον. Ὥσπερ οὖν τὰ Χερουβὶμ ἕκαστον, ἓν μὲν πρόσωπον ἔχει ὅμοιον λέοντι, ἕτερον δὲ ἀνθρώπῳ, καὶ ἕτερον ἀετῷ, καὶ ἕτερον μόσχῳ, οὕτως καὶ ἡ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος πραγματεία. Τὸ μὲν κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον ἔχει λέοντος πρόσωπον· βασιλικὸν γὰρ ὁ λέων καὶ ἡγεμονικόν· ὁμοίως οὖν καὶ Ἰωάννης ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ καὶ δεσποτικοῦ ἀξιώματος τῆς θεότητος τοῦ λόγου ἤρξατο, εἰπών „Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος". Τὸ δὲ κατὰ Ματθαῖον ἀνθρωποπρόσωπον· ἀπὸ γὰρ (20) τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως καὶ ἐνανθρωπήσεως τοῦ λόγου ἤρξατο. Τὸ δὲ κατὰ Μάρκον ἀετῷ παρεικαζόμενον· ἀπὸ γὰρ προφήτου ἤρξατο τοῦ Ἰωάννου· ἡ δὲ προφητικὴ χάρις, προορατικὴ οὖσα καὶ ὀξέως τὰ πόρρω βλέπουσα, ἀετός ἐστι· φασὶ γὰρ τὸν ἀετὸν ὀξυδερκέστατον εἶναι. ὥς τε καὶ μόνον ἐκ τῶν ἄλλων ζώων πρὸς τὸν ἥλιον δύνασθαι ἀτενίζειν μὴ κάμνοντα. Μόσχῳ δὲ ὅμοιον τὸ κατὰ Λουκᾶν, διότι ἀπὸ τῆς ἱερατείας τοῦ Ζαχαρίου ἤρξατο, ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ λαοῦ θυ-(25)μιῶντος· καὶ μόσχος δὲ ἦν ὁ θυόμενος τότε. Ἄρχεται οὖν ὁ Μάρκος τοῦ εὐαγγελίου ἀπὸ τῆς τοῦ προδρόμου διαγωγῆς καὶ ἀναδείξεως. Ἄκουε οὖν τί φησί.

Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. Ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις· „Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ".

(30) Ἰωάννην τὸν τελευταῖον τῶν προφητῶν ἀρχὴ εἶναι τοῦ εὐαγγελίου τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ φησί. Τὸ γὰρ τέλος τῆς παλαιᾶς ἀρχὴ τῆς νέας διαθήκης. Ἡ δὲ μαρτυρία τοῦ προδρόμου ἀπὸ δύο προφητῶν ἐλήφθη. Τοῦ μὲν γὰρ Μαλαχίου ἐστὶ τὸ „Ἰδοὺ ἀποστελῶ τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προ-(σώπου)

16. A. D. 1257. — **Privaturkunde.** Die Brüder Petrus, Georgius und Bartholomaeus, Söhne des Gregorius, verkaufen dem Basilius, Sohn des Nicolaus, zwei Teile eines Hauses, von welchem Basilius schon einen Teil besitzt, zum Preise von 100 Gold-Tareni. Datiert Reggio, 26. November, in der I. Indiktion, 6766 nach Erschaffung der Welt. — Minuskel, stark kursiv. Pergament. Ich benutze für die Transkription Fr. Trinchera, *Syllabus graecarum membranarum* usw., pag. 423, No. 299. Die Unterschriften teilweise unleserlich, da eine dunkle Flüssigkeit darüber gestrichen wurde.

Ἐν ὀνόματι κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀμήν. Ἐν τῷ ,ασνζ΄ ἔτει τῆς αὐτοῦ σωτηριώδους σαρκώσεως, μηνὶ Νοεμβρίῳ κς΄, ἰνδικτίωνος πρώτης, δεσπόζοντος τοῦ κυρίου ἡμῶν Κονράδου δευτέρου, θεοῦ χάριτι Ἱεροσολύμων καὶ Σικελίας ῥηγὸς καὶ δουκὸς Σουαβίας, τετάρτῳ ἔτει τοῦ ἀμφοτέρου αὐτοῦ κράτους· ἐπιτροπεύοντος αὐτοῦ γενικῶς ἐν τῷ κράτει Σικελίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Μανφρέδου υἱοῦ τοῦ ποτὲ κυρίου ἡμῶν Φεδερίκου βασιλέως Ῥωμαίων θεοῦ χάριτι πρίγκιπος Ταρέντου καὶ τῆς τιμῆς τοῦ βουνοῦ τοῦ ἁγίου ἀγγέλου κυρίου, εὐτυχῶς ἀμήν. Ἐνώπιον ἡμῶν Ἰωάννου Λεάνδρου

(5) κριτοῦ πόλεως Ῥηγίου, μαίστρου Νικάνδρου πουβλίκου νοταρίου τῆς αὐτῆς, καὶ μαρτύρων τῶν ὑπογεγραμμένων εἰς τοῦτο κεκλημένων καὶ ἠξιωμένων, οἱ αὐτάδελφοι Πέτρος, Γεώργιος καὶ Βαρθολομαῖος, υἱοὶ τοῦ ποτὲ Γρηγορίου, Λαγωδάρη, κάτοικοι χωρίου Λαγωδαρῶν διακρατήσεως Μεσῶν, οἰκεία αὐτῶν καὶ ἐλευθέρα τῇ θελήσει, μὴ βιαζόμενοι ἢ ὀχλούμενοι παρά τινος, ἀναλαμβάνοντες ἐπ' αὐτοὺς πᾶσαν ὄχλησιν ξένων τε καὶ ἰδίων, πεπράκασι, παρεδώκασι καὶ παρουσιαστικῶς ἐφόρεσαν μετά τινος

ξύλου τῶ Βασιλείω, υἱῶ Νικολάου Καλαβροῦ, τὸ δίμοιρον αὐτῶν μέρος, ὁ ἐκέκτητο ἐν τῶ ὑπογραφησομένω αὐτῶν οἴκω, ὃ ὡμολόγησαν κεκτῆσθαι

(10) εἰς τὴν τοποθεσίαν χωρίου Ἐρασιῶν, κοινῶς καὶ ἀμοιράστως μετὰ τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου, ὅστις τὸ ἕτερον τρίτον οἴκου του εἰρημένου ἐκέκτητο ἀδιαχωρίστως μετ' αὐτῶν, ὡς ἔφησαν, ἐκ δικαίου ἀνταλλαγῆς ποιηθείσης περὶ αὐτοὺς ἤδη καιροῦ συχνοῦ παρωχηκότος, μετὰ παντὸς αὐτοῦ τοῦ διμοίρου μέρους, δικαιώματος εἰσοδοεξόδου, περιοχῆς καὶ διακρατήσεως, ὁλόκληρον καὶ διόλου ἐλεύθερον, διὰ χρυσοῦ ταρία ἑκατὸν τοῦ γενικοῦ ζυγοῦ· ἅτινα ἑκατὸν ταρία οἱ εἰρημένοι αὐτάδελφοι ὡμολόγησαν ἀνειληφέναι καὶ δέξασθαι παρὰ τοῦ εἰρημένου Βασιλείου ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν τέλεια καὶ καλῶς ἐζυγιασμένα, ὑπὲρ δικαίου καὶ τελείου τιμήματος

(15) διμοίρου αὐτῶν οἴκου τοῦ εἰρημένου. Καὶ ἀποξενώσαντες αὐτοὺς καὶ τοὺς αὐτῶν κληρονόμους ἀπὸ τοῦ εἰρημένου οἴκου διόλου πρὸς τὸν εἰρημένον ἀγοραστὴν καὶ τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους τοῦτον μετέφερον. Καὶ ἐξουσίαν αὐτῶ ἔδωκαν, τοῦ κρατεῖν αὐτὸν τοῦτον ἔχειν καὶ νέμεσθαι ἔνθεν διηνεκῶς εἰς ἰδίαν ἐξουσίαν καὶ κυριότητα, καὶ ἐξεῖναι αὐτῶ πωλεῖν τοῦτον καὶ ποιεῖν ἐν αὐτῶ καὶ ἐξ αὐτοῦ κατὰ τὸ ἴδιον βούλημα. Καὶ ἀποτασσόμενοι τῆ περὶ ἀναργυρίας ἀζυγίας, δόλου καὶ πλάνης παραγραφῆ, καὶ βοηθεία παντὸς νόμου καὶ συνήθως δυναμένη ἀντιθέσθαι κατὰ τοῦ παρόντος ἐγγράφου καὶ πράσεως, ἐκ συμφώνου καὶ ἐ-

(20) περωτήσεως ἐνσόλιδουμ ἐν ὑποθήκη τῶν αὐτῶν ἀγαθῶν, ἔστερξαν καὶ ὑπέσχοντο αὐτῶ τὴν τούτου νόμιμον διεκδίκησιν ἀπὸ παντὸς προσώπου, καὶ ὑπεξαίρειν ἀπὸ πάσης ἀγωγῆς καὶ βάρους· καὶ ἵνα διηνεκῶς τὴν παροῦσαν πράσιν στερεὰν ἔξουσι καὶ ἀσφαλῆ, ὑπὸ ποίνης αὐγουσταλίων ὀκτὼ, τῆς ποίνης ἀποφληθείσης ἢ οὔ, τῶν εἰρημένων μενόντων ἀεὶ ἀρραγῶν καὶ παγίων. Περιορίζεσθαι δ' ἔφησαν τὸν εἰρημένον οἶκον οὕτως: ἐξ ἀνατολῆς οἶκος καὶ κήπος νοταρίου Βασιλείου Δυσκόμητος· δυσμῶν οἶκος Μαρίας τοῦ Παχαι· βορρᾶς οἶκος Περεγρίνου Μηχαλίτζη· καὶ νότου κήπος τῶν εἰρημένων ἀδελφῶν. Ὅθεν εἰς ὑπόμνησιν μέλλουσαν καὶ διηνεκῆν ἀσφάλειαν τοῦ εἰρημένου

(25) ἀγοραστοῦ, αἰτησάντων πρατῶν τῶν εἰρημένων καὶ συναινεσάντων πρὸς ἡμᾶς τοὺς εἰρημένους κριτὴν καὶ νοτάριον, ὡς εἰς οἰκείους αὐτῶν, — ἐν τῶ γνῶναι μὴ εἶναι οἰκείους αὐτῶν κριτὴν καὶ νοτάριον — ἐποιήσαμεν αὐτοῖς ἔνθεν τὸ παρὸν ἔγγραφον, διὰ χειρῶν ἐμοῦ τοῦ εἰρημένου μαίστρου Νικάνδρου πουβλίκου νοταρίου Ῥηγίου, ὑπογραφὲν παρ' ἡμῶν ἰδιοχείρως. Ἐγράφη εἰς τὸ Ῥήγιον, μηνὶ καὶ ἰνδικτίωνι τοῖς εἰρημένοις, ἔτει τοῦ κόσμου ,ςψξς'.

† Ἰωάννης Λεάνδρου κριτὴς Ῥηγίου ὑπέγραψα.
† Νικόλαος υἱὸς ὁ τοῦ Βαλδινερβίνου μάρτυρ.
† καὶ ἐγὼ Θεόδωρος τοῦ Γερμανίτου μάρτυρ ἰδιοχειρός.
† καὶ ἐγὼ Βασίλειος τοῦ Μαβρίκου μάρτυρ ἰδιοχειρὸς ὑπέγραψα.
† καὶ ἐγῶ Νικόλαος τοῦ Θεοπρίπου ἰδιοχειρὸς μάρτυρ.
† καὶ ἐγῶ Γεώργιος τοῦ Ξυροῦ παρακληθεῖς ὑπέγραψα ἰδιοχειρός.
† καὶ ὁ προσημανθεὶς μαίστρος Νίκανδρος πούβλικος νοτάριος Ῥηγίου ἔγραψα καὶ ὑπέγραψα.

17. A. D. 1317. — **Aristides,** In puteum Aesculapii. In Serapim. Siehe die Ausgabe von Dindorf, I, 414 und I, 81. Vollendet am 28. Juli, in der XV. Indiktion, 6825 nach Erschaffung der Welt, von Theodosius Euphemianus. Siehe Martini-Bassi, *Catalogus . . . Ambrosianae,* I 526, No. 436. — Minuskel. Papier. Unser Faksimile ist vergrößert.

θεοῖς· λοιπὸν ἓν εἰπεῖν· ὅτι καὶ ὅσια ἂν ποιοῖμεν, οὕτω κρίνοντες· ὁ γὰρ θεὸς πρῶτος περὶ αὐτοῦ ταύτην τὴν ψῆφον ἤνεγκεν, ὡς φασίν.

Εἰς τὸν Σάραπιν.

Εὔδαιμόν γε τὸ τῶν ποιητῶν ἐστι γένος καὶ πραγμάτων ἀπήλλακται πανταχῆ. (5) Οὐ γὰρ μόνον αὐτοῖς ἔξεστι τὰς ὑποθέσεις τοιαύτας ὁποίας ἂν αὐτοὶ βουληθῶσιν ἑκάστοτε ἐνστήσασθαι· οὔτε ἀληθεῖς· οὔτε ἐνίοτε πιθανάς· ἀλλ' οὐδὲ ἐχούσας σύστασιν τὸ παράπαν, εἴ τις ὀρθῶς βούλοιτο σκοπεῖν· ἀλλὰ καὶ διαχαράττουσι ταύτας οὕτως, ὅπως ἂν αὐτοῖς δόξῃ νοήμασί τε καὶ ἐνθυμήμασιν ὧν ἔνια εἴ τις τὰ πρὸ αὐτῶν τὲ καὶ μετὰ ταῦτα ἀφέλοι (10) οὐδὲ μαθεῖν ἐστιν αὐτά γε καθ' ἑαυτὰ ὅ τι δηλοῖ. Ὁμοῦ δὲ πάντων λεχθέντων συνέντες ἀπεδεξάμεθα ὥσπερ ἀγαπήσαντες ὅτι συνήκαμεν. Ἐνίων δὲ τὰς ἀρχὰς εἰπόντες τὸ λοιπὸν ἀφῆκαν, ὥσπερ καταγνόντες, τὰ δὲ τῆς ἀρχῆς στερήσαντες, ἄλλων δὲ τὰ μέσα ἐξελόντες, ἀποχρῆν ὠήθησαν, ὥσπερ τύραννοί τινες τῶν ὀνομάτων ὄντες. Ἔπειτα δὲ οὐδὲν αὐτοῖς (15) ἀτόλμητον οὐδ' ἄπορόν ἐστιν, ἀλλὰ θεοὺς ἀπὸ μηχανῆς αἴρουσι, καὶ εἰς πλοῦν ἐμβιβάζουσι συμπλεῖν οἷς ἂν αὐτοῖς δοκῆ, καὶ ποιοῦσιν οὐ μόνον συγκαθημένους, ἂν οὕτω τύχοι, τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ συμπίνοντας καὶ λύχνους ἔχοντας φῶς ποιοῦντας. Καὶ ταῦτα δὴ οὕτω μεγαλοπρεπεῖς εἰσίν· ἀφ' οὗ πᾶς ὅδε λόγος ὡρμήθη, ὡς εἰσὶν εὐδαίμονες κατ' αὐτὸν τὸν Ὅμηρον (20) βεῖα ζώοντες, ἐπειδὰν ποιῶσι τοὺς ὕμνους καὶ παιᾶνας τοῖς θεοῖς. Αἱ δὲ στροφαὶ ἢ περίοδοι ἀπεπλήρωσαν τὸ πᾶν. Καὶ Δᾶλον ἀμφιρρύταν εἰπόντες, ἠδὲ τερπικέραυνον, ἢ πόντον ἐρίβρομον, καὶ παρελθόντες ὡς Ἡρακλῆς εἰς Ὑπερβορέους ἀφίκετο, καὶ ὡς Ἰανὸς ἦν μάντις παλαιὸς, ἢ ὡς τὸν Ἀνταῖον Ἡρακλῆς, ἢ Μίνωα, ἢ Ῥαδάμανθυν προσθέντες, ἢ Φά-(25)σιν, ἢ Ἴστρον. ἢ ὡς αὐτοὶ θρέμματα Μουσῶν εἰσι καὶ ἄμαχοί τινες εἰς σοφίαν ἀναφθεγξάμενοι, αὐτάρκως σφίσιν ὑμνεῖσθαι νομίζουσι, καὶ οὐδὲ τῶν ἰδιωτῶν οὐδεὶς πλέον ἐπιζητεῖ παρ' αὐτῶν Οὕτω δὲ σφόδρα αὐτοὺς ἱεροὺς ἄγομεν καὶ σεμνύνομεν ὥστε καὶ αὐτὸ τὸ ποιεῖν τοὺς ὕμνους τοῖς θεοῖς καὶ προσαγορεύειν τούτοις παρακεχωρήκαμεν, ὥσ-(30)περ προφήταις ὡς ἀληθῶς οὖσι τῶν θεῶν. Καὶ οὐδὲ τὸ προσῆκον ὀρθῶς ὑποθέσθαι καὶ διαχειρίσαι τοῖς πᾶσιν ἐξητασμένως ἐστὶ καὶ διὰ πάσης ἐλθεῖν ἀκριβείας εἰς ὅσον ἀνθρώπῳ δυνατὸν τέτακται, οὐδὲν ἡγούμεθα δεῖν πρός γε τοὺς θεοὺς χρῆσθαι, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τὰ ἄλλα πάντα ἀγωνίσματα τῶ λόγω χρώμεθα, καὶ πανηγύρεις τὲ ἐγκωμιάζομεν καὶ πράξεις (35) ἀνδρῶν καὶ πολέμους ἀφηγούμεθα, καὶ μύθους ποιοῦμεν, καὶ τοῖς δικαστηρίοις ἀγωνιζόμεθα, καὶ πρὸς πάνθ', ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἡμῖν

18. A. D. 1344. — **Thucydides,** Historiae, lib. IV. V. Vollendet 6852 nach Erschaffung der Welt. Siehe Martini-Bassi, *Catalogus . . . Ambrosianae,* II, 880, No. 785. — Minuskel. Papier.

(ἀνέ)μεινεν ἡμέραν γενέσθαι· καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα· καὶ ἕνατον ἔτος τῶ πολέμω ἐτελεύτα τῶδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

Θουκυδίδου τοῦ τοῦ Ὀλόρου ἱστοριῶν, πέμπτη.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους αἱ μὲν ἐνιαύσιοι σπονδαὶ διελέλυντο μέχρι (5) Πυθίων· καὶ ἐν τῆ ἐκεχειρία Ἀθηναῖοι Δηλίους ἀνέστησαν ἐκ Δήλου, ἡγησάμενοι κατὰ παλαιάν τινα αἰτίαν οὐ καθαροὺς ὄντας ἱερῶσθαι, καὶ ἅμα ἐλλιπὲς σφίσιν εἶναι τοῦτο τῆς καθάρσεως, ἣ πρότερόν μοι δεδήλωται ὡς ἀνελόντες τὰς θήκας τῶν τεθνεώτων ὀρθῶς ἐνόμισαν ποιῆσαι. Καὶ οἱ μὲν Δήλιοι Ἀτραμύτειον Φαρνάκους δόντος αὐτοῖς ἐν τῆ Ἀσία (10) ὤκησαν, οὕτως ὡς ἕκαστος ὥρμητο.

Κλέων δὲ Ἀθηναίους πείσας ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία ἐξέπλευσε μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν, Ἀθηναίων μὲν ὁπλίτας ἔχων διακοσίους καὶ χιλίους καὶ ἱππέας τριακοσίους, τῶν δὲ ξυμμάχων πλείους, ναῦς δὲ τριάκοντα. Σχὼν δὲ ἐς Σκιώνην πρῶτον ἔτι πολιορκουμένην καὶ προσλαβὼν αὐτόθεν ὁπλίτας (15) τῶν φρουρῶν, κατέπλευσεν ἐς τὸν Κολοφωνίων λιμένα, τῶν Τορωναίων ἀπέχοντα οὐ πολὺ τῆς πόλεως. Ἐκ δ' αὐτοῦ, αἰσθόμενος ὑπ' αὐτομόλων ὅτι οὐδὲ Βρασίδας ἐν τῆ Τορώνη οὔτε οἱ ἐνόντες ἀξιόμαχοι εἶεν, τῆ μὲν στρατιᾶ τῆ πεζῆ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν, ναῦς δὲ περιέπεμψε δέκα τὸν λιμένα περιπλεῖν. Καὶ πρὸς τὸ περιτείχισμα πρῶτον ἀφικνεῖται, ὃ προσ-(20)περιέβαλε τῆ πόλει ὁ Βρασίδας, ἐντὸς βουλόμενος ποιῆσαι τὸ προάστειον καὶ διελὼν τοῦ παλαιοῦ τείχους μίαν αὐτὴν ἐποίησε πόλιν. Βοηθήσαντες δὲ ἐς αὐτὸ Πασιτελίδας τὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων καὶ ἡ παροῦσα φυλακὴ προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων ἠμύνοντο. Καὶ ὡς ἐβιάζοντο καὶ αἱ νῆες ἅμα περιέπλεον ἐς τὸν λιμένα περιπεμφθεῖσαι, δείσας ὁ Πασι-(25)τελίδας μὴ αἵ τε νῆες φθάσωσι λαβοῦσαι ἔρημον τὴν πόλιν καὶ τοῦ τειχίσματος ἁλισκομένου ἐγκαταληφθῆ, ἀπολιπὼν αὐτὸ δρόμω ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι φθάνουσιν οἵ τε ἀπὸ τῶν νεῶν ἑλόντες τὴν Τορώνην καὶ ὁ πεζὸς ἐπισπόμενος αὐτοβοεὶ, κατὰ τὸ διηρημένον τοῦ παλαιοῦ τείχους ξυνεσπεσών. Καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν τῶν Πελοποννησίων (30) καὶ Τορωναίων εὐθὺς ἐν χερσὶ, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον καὶ Πασιτελίδαν τὸν ἄρχοντα. Βρασίδας δὲ βοηθῆει μὲν τῆ Τορώνη, αἰσθόμενος δὲ καθ' ὁδὸν ἐλαφυτίαν ἀνεχώρησεν, ἀποσχὼν τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίους μὴ φθάσαι ἐλθών. Ὁ δὲ Κλέων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τρόπαιά τε ἔστησαν δύο, τὸ μὲν κατὰ τὸν λιμένα, τὸ δὲ πρὸς τῶ τειχίσματι, καὶ τῶν Το(ρωναίων)

19. A. D. 1362. — **Plutarch,** Vitae parallelae, Sulla. Agesilaus. Vollendet am 5. Tag der Woche, den 7 April, XV. Indiktion, 6870 nach Erschaffung der Welt, von Μανουὴλ Τζυκανδύλη. Siehe Martini-Bassi, *Catalogus . . . Ambrosianae,* II, 1072, No. 1009; Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* usw., 281. Siehe die Ausgabe Plutarchs von Sintenis (Bibliotheca Teubneriana) II, 469 und III, 142. — Minuskel. Papier.

Σύλλας δὲ φυγὰς ὢν καὶ κατεστασιασμένος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, καθ' ὃν χρόνον ἠλαύνετο μὲν αὐτοῦ γυνὴ, κατεσκάπτετο δὲ οἰκία, φίλοι δὲ ἀπέθνησκον, αὐτὸς ἐν Βοιωτίᾳ ταῖς ἀναριθμήτοις μυριάσι παρατασσόμενος καὶ κινδυνεύων ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἴστη τρόπαιον, καὶ Μιθριδάτῃ συμμαχίαν διδόντι καὶ δύναμιν ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς οὐδὲν ουδαμῆ μα-(5)λακὸν ἐνέδωκεν οὐδὲ φιλάνθρωπον, ἀλλ' οὐδὲ προσεῖπεν οὐδὲ τὴν δεξιὰν ἐνέβαλε πρότερον ἢ πυθέσθαι παρόντος, ὅτι καὶ τὴν Ἀσίαν ἀφίησι καὶ τὰς ναῦς παραδίδωσι καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἐξίσταται καὶ Βιθυνίας καὶ Καππαδοκίας. Ὧν οὐδὲν ὅλως δοκεῖ Σύλλας κάλλιον ἔργον οὐδὲ ἀπὸ μείζονος εἰργάσθαι φρονήματος, ὅτι τὸ κοινὸν τοῦ οἰκείου πρόσθεν θέμενος καὶ καθάπερ οἱ γενναῖοι κύνες οὐκ ἂν εἰς τὸ δῆγμα καὶ τὴν λαβὴν πρότερον (10) ἢ τὸν ἀνταγωνιστὴν ἀπειπεῖν, τότε πρὸς τὴν τῶν ἰδίων ἄμυναν ὥρμησεν. Ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ τὸ περὶ τὰς Ἀθήνας ἔχει τινὰ ῥοπὴν εἰς ἦθους σύγκρισιν· εἴ γε Σύλλας μὲν ὑπὲρ τῆς Μιθριδάτου δυνάμεως καὶ ἡγεμονίας πολεμήσασαν αὐτῷ τὴν πόλιν ἑλὼν ἐλευθέραν ἀφῆκε καὶ αὐτόνομον, Λύσανδρος δὲ τοσαύτης ἡγεμονίας καὶ ἀρχῆς ἐκπεσοῦσαν οὐκ ὤκτειρεν, ἀλλὰ καὶ τὴν δημοκρατίαν ἀφελόμενος ὠμοτάτους αὐτῇ (15) καὶ παρανόμους ἀπέδειξε τοὺς τυράννους. Ὥρα δὴ σκοπεῖν μὴ πολὺ τἀληθοῦς ἁμαρτάνωμεν ἀποφαινόμενοι πλέονα μὲν κατωρθωκέναι Σύλλαν, ἐλάττονα δὲ ἐξημαρτηκέναι Λύσανδρον, καὶ τῷ μὲν ἐγκρατείας καὶ σωφροσύνης, τῷ δὲ στρατηγίας καὶ ἀνδρίας ἀποδιδόντες τὸ πρωτεῖον. Σύλλας.

Ἀγησίλαος.

(20) Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου βασιλεύσας ἐπιφανῶς Λακεδαιμονίων κατέλιπεν υἱὸν ἐκ γυναικὸς εὐδοκίμου Λαμπριδοῦς Ἄγιν, καὶ πολὺ νεώτερον ἐξ Εὐπωλίας τῆς Μελισιππίδα θυγατρὸς Ἀγησίλαον. Ἐπεὶ δὲ τῆς βασιλείας Ἄγιδι προσηκούσης κατὰ τὸν νόμον ἰδιώτης ἐδόκει βιοτεύειν ὁ Ἀγησίλαος, ἦχθη τὴν λεγομένην ἀγωγὴν ἐν Λακεδαίμονι, σκληρὰν μὲν οὖσαν τῇ διαίτῃ (25) καὶ πολύπονον, παιδεύουσαν δὲ τοὺς νέους ἄρχεσθαι. Διὸ καὶ φασὶν ὑπὸ τοῦ Σιμωνίδου τὴν Σπάρτην προσηγορεῦθαι δαμασίμβροτον, ὡς μάλιστα διὰ τῶν ἐθῶν τοὺς πολίτας τοῖς νόμοις πειθηνίους καὶ χειροήθεις ποιοῦσαν, ὥσπερ ἵππους εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δαμαζομένους. Ταύτης ἀφίησιν ὁ νόμος τῆς ἀνάγκης τοὺς ἐπὶ βασιλείᾳ τρεφομένους παῖδας. Ἀγησιλάῳ δὲ καὶ τοῦτο ὑπῆρξεν ἴδιον, ἐλθεῖν ἐπὶ (30) τὸ ἄρχειν μὴ ἀπαίδευτον τοῦ ἄρχεσθαι. Διὸ καὶ πολὺ τῶν βασιλέων εὐαρμοστότατον αὑτὸν τοῖς ὑπηκόοις παρέσχε, τῷ φύσει ἡγεμονικῷ καὶ βασιλικῷ προσκτησάμενος ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς τὸ δημοτικὸν καὶ φιλάνθρωπον. Ἐν δὲ ταῖς καλουμέναις ἀγέλαις

20. A. D. 1374. — **Xenophon,** Anabasis, lib. II. III. Vollendet im März, in der XII Indiktion, 6882 nach Erschaffung der Welt. Siehe Martini-Bassi, *Catalogus . . . Ambrosianae,* II, 896, No. 801. — Minuskel Papier. Unser Faksimile ist vergrößert.

ἦστην δὲ ἄμφω ἀμφὶ τετταράκοντα ἔτη ἀπὸ γενεᾶς.

Ξενοφῶντος Κύρου ἀναβάσεως τρίτον.

Ὅσα μὲν δὴ ἐν τῇ ἀναβάσει τῇ μετὰ Κύρου οἱ Ἕλληνες ἔπραξαν μέχρι τῆς μάχης· καὶ ὅσα ἐπεὶ Κῦρος ἐτελεύ-(5)τησεν ἐγένετο ἀπιόντων τῶν Ἑλλήνων σὺν Τισσαφέρνει ἐν ταῖς σπονδαῖς, ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ δεδήλωται. Ἐπεὶ δὲ οἵ τε στρατηγοὶ συνειλημένοι ἦσαν καὶ τῶν λοχαγῶν καὶ στρατιωτῶν οἱ συνεπόμενοι ἀπολώλεσαν, ἐν πολλῇ δὴ ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ Ἕλληνες, ἐνθυμούμενοι μὲν ὅτι ἐ-(10)πὶ ταῖς βασιλέως θύραις ἦσαν, κύκλῳ δ' αὐτοῖς πάντη πολλὰ καὶ ἔθνη καὶ πόλεις πολέμιαι ἦσαν, ἀγορὰν δὲ οὐδεὶς παρέξειν ἔμελλεν, ἀπεῖχον δὲ τῆς Ἑλλάδος πλέον ἢ μύρια στάδια, ἡγεμὼν δ' οὐδεὶς τῆς ὁδοῦ ἦν, ποταμοὶ δὲ διεῖργον ἀδιάβατοι ἐν μέσῳ τῆς οἴκαδε (15) ὁδοῦ, προδεδῶκασι δὲ αὐτοὺς καὶ οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβάντες βάρβαροι, μόνοι δὲ καταλελειμμένοι ἦσαν οὐδὲ ἱππέα οὐδένα σύμμαχον ἔχοντες, ὥστ' εὔδηλον ἦν ὅτι νικῶντες μὲν οὐδ' ἂν ἕνα καταλείποιεν, ἡττηθέντων δ' αὐτῶν οὐδεὶς ἂν λειφθείη· ταῦτ' ἐννοούμενοι καὶ (20) ἀθύμως ἔχοντες ὀλίγοι μὲν αὐτῶν εἰς τὴν ἑσπέραν σίτου ἐγεύσαντο, ὀλίγοι δὲ πῦρ ἀνέκαυσαν, ἐπὶ δὲ τὰ ὅπλα πολλοὶ οὐκ ἦλθον ταύτῃ τῇ νυκτί· ἀνεπαύοντο δὲ ὅπου ἐτύγχανεν ἕκαστος, οὐ δυνάμενοι καθεύδειν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυ-(25)ναικῶν, παίδων, οὓς οὔποτ' ἐνομίζον ἔτι ὄψεσθαι.

21. A. D. 1402. — **Plutarch,** Moralia, De esu carnium. De fato. Vollendet am 31. des 12. Monats, in der X. Indiktion, 6910 nach Erschaffung der Welt, von Andreas Leantinus. Siehe Cosimus Stornajolo, *Codices Urbinates graeci* (in: *Bibliothecae apostolicae Vaticanae codices manuscripti recensiti iubente Leone XIII. Pont. Max.*), Rom 1895, 153; Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* usw., 27. Siehe die Ausgabe Plutarchs von Bernardakis (Bibliotheca Teubneriana) VI, 116 und III, 467. — Minuskel. Papier. Die Überschriften fehlen. Auf unserer Seite sollte in Zeile 25 stehen: Περὶ εἱμαρμένης.

υἱὸν τὸν κείμενον ἢ ἀδελφὸν ἢ πατέρα ἢ σύσκηνον εἶναι· τί βέλτιον, ὑπονοίᾳ προσθέμενον οὐκ ἀληθεῖ προέσθαι τὸν ἐχθρὸν ὡς φίλον, ἢ καταφρονήσαντα τοῦ μὴ βεβαίου πρὸς πίστιν ἀνελεῖν τὸν οἰκεῖον ὡς πολέμιον; ἐκεῖνο δεινὸν φήσετε πάντες. Σκόπει δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ τραγῳδίᾳ Μερόπην ἐπὶ τὸν υἱὸν αὐτὸν ὡς φονέα τοῦ υἱοῦ πέλεκυν ἀραμένην καὶ λέγουσαν „ὠνητέραν (5) ἢ τήνδ' ἐγὼ δίδωμί σοι πληγήν", ὅσον ἐν τῷ θεάτρῳ κίνημα ποιεῖ, συνεξορθιάζουσα φόνου, καὶ δέος μὴ φθάσῃ τὸν ἐπιλαμβανόμενον γέροντα καὶ τρώσῃ τὸ μειράκιον. Εἰ δὲ ἕτερος γέρων παρειστήκει λέγων „παῖσον, πολέμιός ἐστιν·" ἕτερος δὲ „μὴ παίσῃς, υἱός ἐστι·" πότερον ἀδίκημα μεῖζον, ἐχθροῦ κόλασιν ἐκλιπεῖν διὰ τὸν υἱὸν ἢ τεκνοκτονίᾳ περιπεσεῖν ὑπὸ τῆς πρὸς τὸν ἐχθρὸν ὀργῆς; ὁπότε τοίνυν οὐ μῖσος ἐστὶν οὐδὲ θυμὸς ὁ πρὸς τὸν φόνον ἐξάγων ἡμᾶς (10) οὐδὲ ἄμυνά τις οὐδὲ φόβος ὑπὲρ αὐτῶν, ἀλλ' εἰς ἡδονῆς μέρος ἕστηκεν ἱερεῖον ἀνακεκλασμένῳ τραχήλῳ ὑποκείμενον, εἶτα λέγει τῶν φιλοσόφων ὁ μὲν „κατάκοψον, ἄλογόν ἐστι ζῷον". Ὁ δὲ „ἀνάσχου· τί γὰρ εἰ συγγενοῦς ἢ θεοῦ τινὸς ἐνταῦθα ψυχὴ κεχώρηκεν"; ἴσος γε, ὦ θεοί, καὶ ὅμοιος ὁ κίνδυνος ἔχει, ἂν ἀπειθῶ φαγεῖν κρέας, ἂν ἀπιστῶ φονεῦσαι τέκνον ἢ ἕτερον οἰκεῖον; Οὐκ ἴσος δέ τις οὗτος ὁ ἀγὼν τοῖς Στωικοῖς ὑπὲρ τῆς σαρκοφαγίας. Τίς ὁ πολύστομος εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὰ (15) ὀπτανεῖα; Τί τὴν ἡδονὴν θηλύνοντες καὶ διαβάλλοντες ὡς οὔτε ἀγαθὸν οὔτε προηγούμενον οὔτε οἰκεῖον οὕτως πρὸς τὰ περὶ τὴν ἡδονὴν ἐσπουδάκασι; καὶ μὴν ἀκόλουθον ἦν αὐτοῖς, εἰ μύρον ἐξελαύνουσι καὶ πέμμα τῶν συμποσίων, μᾶλλον αἷμα καὶ σάρκα δυσχεραίνειν. Νῦν δὲ ὥσπερ εἰς τὰς ἐφημερίδας φιλοσοφοῦντες δαπάνην ἀφαιροῦσι τῶν δείπνων ἐν τοῖς ἀχρήστοις καὶ περιττοῖς, τὸ δὲ ἀνήμερον τῆς πολυτελείας καὶ φονικὸν οὐ παραιτοῦνται. „Ναί, φησὶν, οὐδὲν (20) γὰρ ἡμῖν πρὸς τὰ ἄλογα οἰκεῖον ἐστίν." Οὐδὲ γὰρ πρὸς τὰ ξενικὰ τῶν ἡδυσμάτων· ἀλλὰ καὶ τούτων ἀποτρέπεσθε, τὸ μὴ χρήσιμον μὴ δὲ ἀναγκαῖον ἐν ἡδονῇ πανταχόθεν ἐξελαύνοντες. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἤδη σκεψώμεθα, τὸ μηδὲν εἶναι πρὸς τὰ ζῷα δίκαιον ἡμῖν, μὴ δὲ τεχνικῶς μὴ δὲ σοφιστικῶς, ἀλλὰ τοῖς πάθεσιν ἐμβλέψαντες τοῖς ἑαυτῶν καὶ πρὸς ἑαυτοὺς ἀνθρωπικῶς λαλήσαντες καὶ ἀνακρίναντες.

[Περὶ εἱμαρμένης.]

(26) [Τ]ὰ περὶ τῆς εἱμαρμένης δοκοῦντα ἡμῖν, ὡς οἷόν τε σαφῶς καὶ συντόμως πειράσομαι ἐπιστεῖλαί σοι, φίλτατε Πείσων, ἐπειδὴ σὺ τοῦτο ἠξίωσας οὐκ ἀγνοῶν ἣν ἔχω πρὸς τὸ γράφειν εὐλάβειαν. Πρῶτον τοίνυν ἴσθι, ὅτι εἱμαρμένη διχῶς καὶ λέγεται καὶ νοεῖται· ἡ μὲν γάρ ἐστιν ἐνέργεια ἡ δὲ οὐσία· πρῶτον μὲν οὖν ἐνέργειαν τύπῳ ὑπέγραψεν ὁ Πλάτων, (30) ἔν τε τῷ Φαίδρῳ λέγων „θεσμός τε Ἀδραστείας ὧδε, ἥτις ἂν θεῶ ξυνοπαδὸς γενομένη"· ἐν δὲ τῷ Τιμαίῳ „νόμους" οὓς ἐπὶ τῇ τοῦ παντὸς φύσει ὁ θεὸς εἶπε ταῖς ἀθανάτοις ψυχαῖς· ἐν δὲ τῇ Πολιτείᾳ „Ἀνάγκης θυγατρὸς κόρης Λαχέσεως λόγον" φησὶν εἶναι τὴν εἱμαρμένην, οὐ τραγικῶς ἀλλὰ θεολ[ογ]ικῶς τὸ ἀρέσκον αὐτῷ ἀποφαινόμενος. Εἰ δὲ κοινότερον ἐθέλει τις ταῦτα μεταλαβὼν ὑπογράψαι, ὡς μὲν ἐν Φαίδρῳ λέγοιτ' ἂν ἡ εἱμαρμένη λόγος θεῖος

22. A. D. 1416. — **Plutarch,** Vitae parallelae, Theseus. Vollendet am 3. Januar, IX. Indiktion, 6924 nach Erschaffung der Welt, von dem Mönch

Stephanus und einem anderen Schreiber. Siehe Cosimus Stornajolo, *Codices Urbinates graeci* usw., 147; Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* usw., 404 Siehe die Ausgabe Plutarchs von Sintenis (Bibliotheca Teubneriana) I, 1. — Minuskel. Papier.

Πλουτάρχου βίων παραλλήλων βιβλίον α΄. Θησεύς.

Ὥσπερ ἐν ταῖς γεωγραφίαις, ὦ Σόσσιε Σενεκίων, οἱ ἱστορικοὶ τὰ διαφεύγοντα τὴν γνῶσιν αὐτῶν τοῖς ἐσχάτοις μέρεσι τῶν πινάκων πιεζοῦντες ἐνίοις παραγράφουσιν ὅτι „Τὰ δ' ἐπέκεινα θῖνες ἄνυδροι καὶ θηριώδεις", ἢ „πηλὸς ἀϊδνὴς" ἢ „Σκυθικὸν ὄρος" ἢ „πέλαγος πεπηγός", οὕτως ἐμοὶ περὶ τὴν τῶν (5) βίων τῶν παραλλήλων συγγραφὴν τὸν ἐφικτὸν εἰκότι λόγῳ καὶ βάσιμον ἱστορία πραγμάτων ἐχομένη χρόνον διελθόντι περὶ τῶν ἀνωτέρω καλῶς εἶχεν εἰπεῖν, „τὰ δ' ἐπέκεινα τερατώδη καὶ τραγικὰ, ποιηταὶ καὶ μυθογράφοι νέμονται καὶ οὐκέτ' ἔχει πίστιν οὐδὲ σαφήνειαν". Ἐπεὶ δὲ τὸν περὶ Λυκούργου τοῦ νομοθέτου καὶ Νομᾶ τοῦ βασιλέως λόγον ἐκδόντες ἐδοκοῦμεν οὐκ ἂν ἀλόγως τῷ Ῥωμύλῳ προσαναβῆναι πλησίον τῶν χρόνων αὐτοῦ τῇ ἱστορία γεγονότες, σκοποῦντι δέ μοι

τοιῶδε φωτὶ (κατ' Αἰσχύλον) τίς ξυμ-(10)βήσεται:

τίν' ἀντιτάξω τοιῶδε; τίς φερέγγυος;

ἐφαίνετο τὸν τῶν καλῶν καὶ ἀοιδίμων οἰκιστὴν Ἀθηνῶν ἀντιστῆσαι καὶ παραβαλεῖν τῷ πατρὶ τῆς ἀνικήτου καὶ μεγαλοδόξου Ῥώμης, εἴη μὲν οὖν ἡμῖν ἐκκαθαιρομένοις λόγῳ τὸ μυθῶδες ὑπακοῦσαι καὶ λαβεῖν ἱστορίας ὄψιν, ὅπου δ' ἂν αὐθαδῶς τοῦ πιθανοῦ περιφρονῇ καὶ μὴ δέχηται τὴν πρὸς τὸ εἰκὸς μίξιν, εὐγνωμόνων ἀκροατῶν δεησόμεθα καὶ πράως τὴν ἀρχαιολογίαν προσδεχομένων. Ἐδόκει δ' οὖν ὁ Θησεὺς τῷ Ῥωμύλῳ κατὰ πολλὰς ἐναρμόττειν ὁμοιότητας· ἄμ-(15)φω μὲν ἀνεγγύῳ καὶ σκοτίῳ γενόμενοι δόξαν ἔσχον ἐκ θεῶν γεγονέναι,

Ἄμφω δ' αἰχμητὰ, τό γε δὴ καὶ ἴδμεν ἅπαντες,

καὶ μεταξὺ τοῦ δυνατοῦ τὸ συνετὸν ἔχοντες. Πόλεων δὲ τῶν ἐπιφανεστάτων ὁ μὲν ἔκτισε τὴν Ῥώμην, ὁ δὲ συνώκισε τὰς Ἀθήνας· ἁρπαγὴ δὲ γυναικῶν ἑκατέρῳ πρόσεστιν. Οὐδέτερος δὲ δυστυχίαν περὶ τὰ οἰκεῖα καὶ νέμεσιν ἐγγενῆ διέφυγεν, ἀλλὰ καὶ τελευτῶντες ἀμφότεροι λέγονται τοῖς ἑαυτῶν προσκροῦσαι πολίταις, εἴ τι τῶν ἥκιστα τραγικῶς εἰρῆσθαι δοκούντων ὄφελός (20) ἐστι πρὸς ἀλήθειαν. Θησέως τὸ μὲν πατρῶον γένος εἰς Ἐρεχθέα καὶ τοὺς πρώτους αὐτόχθονας ἀνήκει, τῷ δὲ μητρώῳ Πελοπίδης ἦν. Πέλοψ γὰρ οὐ χρημάτων πλήθει μᾶλλον ἢ παίδων μέγιστον ἴσχυσε τῶν ἐν Πελοποννήσῳ βασιλέων, πολλὰς μὲν ἐκδόμενος θυγατέρας τοῖς ἀρίστοις, πολλοὺς δὲ ταῖς πολιτείαις ἐγκατασπείρας ἄρχοντας· ὧν εἷς γενόμενος Πιτθεὺς ὁ Θησέως πάππος πόλιν μὲν οὐ μεγάλην τὴν Τροιζηνίων ὤκισε, δόξαν δὲ μάλιστα πάντων ὡς ἀνὴρ λόγιος ἐν τοῖς τότε καὶ σοφώτατος ἔσχεν. Ἦν δὲ τῆς (25) σοφίας ἐκείνης τοιαύτη τις, ὡς ἔοικεν, ἰδέα καὶ δύναμις, οἷα χρησάμενος Ἡσίοδος εὐδοκίμει μάλιστα περὶ τὰς ἐν τοῖς Ἔργοις γνωμολογίας. Καὶ μίαν γε τούτων ἐκείνην λέγουσι Πιτθέως εἶναι

Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔστω.

Τοῦτο μὲν οὖν καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος εἴρηκεν, ὁ δ' Εὐριπίδης τὸν Ἱππόλυτον ἁγνοῦ Πιτθέως παίδευμα προσειπὼν ἐμφαίνει τὴν περὶ τὸν Πιτθέα δόξαν. Αἰγεῖ δὲ παίδων δεομένῳ τὴν Πυθίαν ἀνελεῖν λέγουσι τὸν θρυλλούμενον χρησμὸν, διακελευομένην μηδεμιᾷ (30) γυναικὶ συγγενέσθαι πρὶν ἐλθεῖν εἰς Ἀθήνας, οὐ πάνυ δὲ τοῦτο φράζειν εὐδήλως δοκοῦσαν· ὅθεν εἰς Τροιζῆνα παρελθὼν ἀνεκοινοῦτο Πιτθεῖ τὴν τοῦ θεοῦ φωνὴν ἔχουσαν οὕτως·

Ἀσκοῦ τὸν προῦχοντα πόδα, μέγα φέρτατε λαῶν,

μὴ λύσης πρὶν δῆμον Ἀθηναίων εἰσαφικέσθαι·

ἃ δῆλον ὅτι νοήσας ὁ Πιτθεὺς ἔπεισεν αὐτὸν ἢ διηπάτησε τῇ Αἴθρᾳ συγγενέσθαι. Συνελθὼν δὲ καὶ γνοὺς ἐκεῖνος, ὅτι τῇ Πιτθέως θυγατρὶ συγγέγονε, καὶ κύειν αὐτὴν ὑπονοήσας, ἀπέλιπε ξίφος καὶ πέδιλα κρύψας ὑπὸ πέτραν με-(35)γάλην ἐντὸς ἔχουσαν κοιλότητα συμμέτρως ἐμπερilαμβάνουσαν τὰ κείμενα· φράσας δὲ πρὸς μόνην ἐκείνην καὶ διακελευσάμενος, ἂν υἱὸς ἐξ αὐτοῦ γένηται καὶ λαβὼν ἀνδρὸς ἡλικίαν δυνατὸς ἦ τὴν πέτραν ἀναστῆσαι καὶ ὀφελεῖν τὰ καταλειφθέντα, πέμπειν πρὸς αὐτὸν ἔχοντα ταῦτα μηδενὸς εἰδότος, ἀλλ' ὡς ἥκιστα λανθάνοντα πάντας (ἰσχυρῶς γὰρ ἐδεδοίκει τοὺς Παλλαντίδας ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ καὶ διὰ τὴν ἀπαιδίαν καταφρονοῦντας· ἦσαν δὲ πεντήκοντα παῖδες ἐκ Πάλλαντος γεγονότες), ἀπῆει. Τεκούσης δὲ τῆς Αἴθρας υἱὸν οἱ μὲν εὐθὺς ὀνομασθῆναι Θησέα λέγουσι διὰ τὴν

23. A. D. 1440. — **Herodot,** Historiae, lib. VI. Vollendet im August, III. Indiktion, 6948 nach Erschaffung der Welt, vom Diakon Johannes. Siehe Salvator Cyrillus, *Codices graeci manuscripti regiae bibliothecae Borbonicae, descripti atque illustrati,* Neapel 1832, II, 305 (irrtümlicherweise ist dort als Datum der Handschrift das Jahr 1340 angegeben; vgl. Gardthausen, *Griechische Paläographie,* Leipzig 1879, 354. 358); Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* usw., 200. — Minuskel. Papier. Unser Faksimile ist vergrößert.

Ἡροδότου ἱστοριῶν ἕκτη ἢ Ἐρατώ.

Ἀρισταγόρης μέν νυν Ἰωνίην ἀποστήσας οὕτω τελευτᾷ, Ἱστιαῖος δὲ ὁ Μιλήτου τύραννος μεμετημένος ὑπὸ Δαρείου παρῆν ἐς Σάρδεις. Ἀπιγμένον δὲ αὐτὸν ἐκ τῶν Σούσων εἴρετο Ἀρταφρένης ὁ Σαρδίων (5) ὕπαρχος κατὰ κοῖόν τι δοκέει Ἴωνας ἀπεστᾶναι ὑπὸ Δαρείου. Ὁ δὲ οὔτε εἰδέναι ἔφη ἐθώμαζέ τε τὸ γεγονὸς ὡς οὐδὲν δῆθεν τῶν παρεόντων πρηγμάτων ἐπιστάμενος. Ὁ δὲ Ἀρταφρένης ὀρέων αὐτὸν τεχνάζοντα εἶπεν, εἰδὼς τὴν ἀτρεκίην τῆς ἀποστάσεως· οὕτω τοι, Ἱστίαιε, ἔχει κατὰ ταῦτα τὰ πρήγματα· τοῦτο τὸ ὑπόδημα ἔρραψας μὲν σὺ, ὑπεδή-(10)σατο δὲ ὁ Ἀρισταγόρης. Ἀρταφρένης μὲν ταῦτα ἐς τὴν ἀπόστασιν ἔχων εἶπεν, Ἱστίαιος δὲ δείσας ὡς συνιέντα Ἀρταφρένεα ὑπὸ τὴν πρώτην ἐπελθοῦσαν νύκτα ἀπέδρη ἐπὶ θάλασσαν, βασιλέα Δαρεῖον ἐξηπατηκὼς· ὃς Σαρδὼ νῆσον τὴν μεγίστην ὑποδεξάμενος κατεργάσασθαι ὑπέδυνε τῶν Ἰώνων τὴν ἡγεμονίην τοῦ πρὸς Δαρεῖον (15) πολέμου. Διαβὰς δὲ ἐς Χῖον ἐδέδη ὑπὸ Χίων, καταγνωσθεὶς πρὸς αὐτῶν νεώτερα πρήσσειν πρήγματα ἐς αὐτοὺς ἐκ Δαρείου. Μαθόντες μέντοι οἱ Χῖοι τὸν πάντα λόγον, ὡς πολέμιος εἴη βασιλεῖ, ἔλυσαν αὐτὸν· ἐνθαῦτα δὴ εἰρωτεόμενος ὑπὸ τῶν Ἰώνων ὁ Ἱστίαιος κατ' ὅ τι προθύμως οὕτως ἐπέστειλε τῷ Ἀρισταγόρῃ ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλέος καὶ κακὸν τοσοῦτον (20) εἴη Ἴωνας ἐξεργασμένος, τὴν μὲν γενομένην αὐτοῖσιν αἰτίην οὐ μάλα ἐξέφαινεν, ὁ δὲ ἔλεγέ σφιν ὡς βασιλεὺς Δαρεῖος ἐβουλεύσατο Φοίνικας μὲν ἐξαναστήσας ἐν τῇ Ἰωνίᾳ κατοικίσαι, Ἴωνας δὲ ἐν τῇ Φοινίκῃ, καὶ τούτων εἵνεκα ἐπιστείλειεν. Οὐδέν τι πάντως ταῦτα βασιλέος βουλευσαμένου ἐδειμάτου τοὺς Ἴωνας. Μετὰ δὲ ὁ Ἱστίαιος δι' ἀγγέλου ποιεύμενος Ἑρμίππου ἀνδρὸς Ἀταρνίτεω τοῖσιν ἐν Σάρδεσιν ἐοῦσι Περσέων ἔπεμπε βιβλία ὡς προλελεσχηνευμένων αὐτῷ ἀποστάσιος πέρι. Ὁ δὲ

24. A. D. 1493. — **Aristoteles,** Politica, lib. VI. Vollendet am 24. April 1493 nach Christi Geburt, vom Priester Johannes Rhosus aus Kreta, in Rom. Siehe Salvator Cyrillus, *Codices . . . Borbonicae* usw.; Vogel-Gardthausen, *Die griechischen Schreiber* usw., 190. Siehe die Ausgabe von Aristoteles, Politica, von Susemihl (Bibliotheca Teubneriana), 225. — Minuskel. Papier.

Πόσαι μὲν οὖν διαφοραὶ καὶ τίνες τοῦ τε βουλευτικοῦ καὶ κυρίου τῆς πολιτείας καὶ (5) τῆς περὶ τὰς ἀρχὰς τάξεως καὶ περὶ δικαστηρίων· καὶ ποία πρὸς ποίαν συντέτακται πολιτείαν, ἔτι δὲ περὶ (10) φθορᾶς τε καὶ σωτηρίας τῶν πολιτειῶν, ἐκ ποίων τε γίνεται καὶ διὰ τίνας αἰτίας, εἴρηται πρότερον· ἐπεὶ δὲ τετύχηκεν εἴδη πλείω δημοκρατίας ὄντα καὶ τῶν ἄλλων (15) ὁμοίως πολιτειῶν, ἅμα τε περὶ ἐκείνων εἴ τι λοιπὸν, οὐ χεῖρον ἐπισκέψασθαι, καὶ τὸν οἰκεῖον καὶ τὸν συμφέροντα τρόπον ἀποδοῦναι πρὸς ἑκάστην. Ἔτι δὲ καὶ τὰς συναγωγὰς αὐτῶν (20) τῶν εἰρημένων ἐπισκεπτέον πάντων τῶν τροπῶν· ταῦτα γὰρ συνδυαζόμενα ποιεῖ τὰς πολιτείας ἐπαλλάττειν, ὥστε ἀριστοκρατίας τὲ ὀλιγαρχικὰς εἶναι καὶ πολιτείας δημο-(25)κρατικωτέρας. Λέγω δὲ τοὺς συνδυασμοὺς, οὓς δεῖ μὲν ἐπισκοπεῖν, οὐκ (II) ἐσκεμμένοι δ' εἰσὶ νῦν, οἷον ἂν τὸ μὲν βουλευόμενον καὶ τὸ περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας ὀλιγαρχικῶς ἢ συντεταγμένον, καὶ τὸ περὶ τὸ βουλόμενον ὀλι-(5)γαρχικῶς, ἀριστοκρατικῶς δὲ τὸ περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας, ἢ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον μὴ πάντα συντεθῇ τὰ τῆς πολιτείας οἰκεῖα. Ποία μὲν οὖν δημοκρατία πρὸς ποίαν ἁρμόττει πολιτείαν, ὡσαύτως (10) δὲ καὶ ποία τῶν ὀλιγαρχικῶν ποίῳ πλήθει, καὶ τῶν λοιπῶν δὲ πολιτιῶν τί συμφέρει τισὶν, εἴρηται πρότερον· ὅμως δὲ δεῖ γενέσθαι δῆλον, μὴ μόνον ποία τούτων τῶν πολιτειῶν ἀρίστη ταῖς (15) πόλεσιν, ἀλλὰ καὶ πῶς δεῖ κατασκευάζειν καὶ ταύτας καὶ τὰς ἄλλας, ἐπέλθωμεν συντόμως. Καὶ πρῶτον περὶ

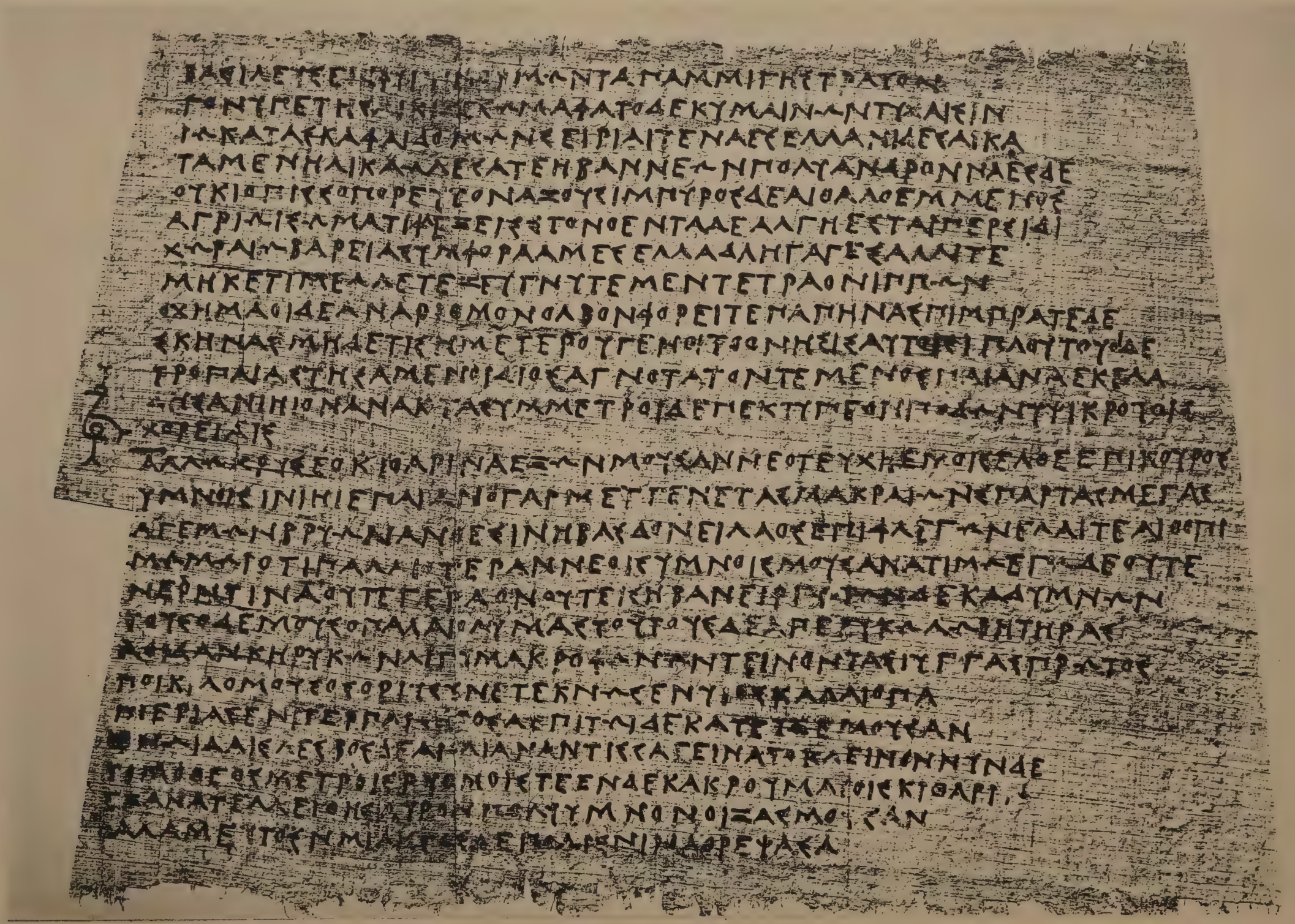

Saec. IV. ante Chr. — Timotheus von Milet, Die Perser.

Berlin, Königliche Museen, Aegyptische Abteilung.

(Aus: »Der Timotheos-Papyrus«, herausgegeben von U. von Wilamowitz-Moellendorff; Verlag J. C. Hinrichs, Leipzig.)

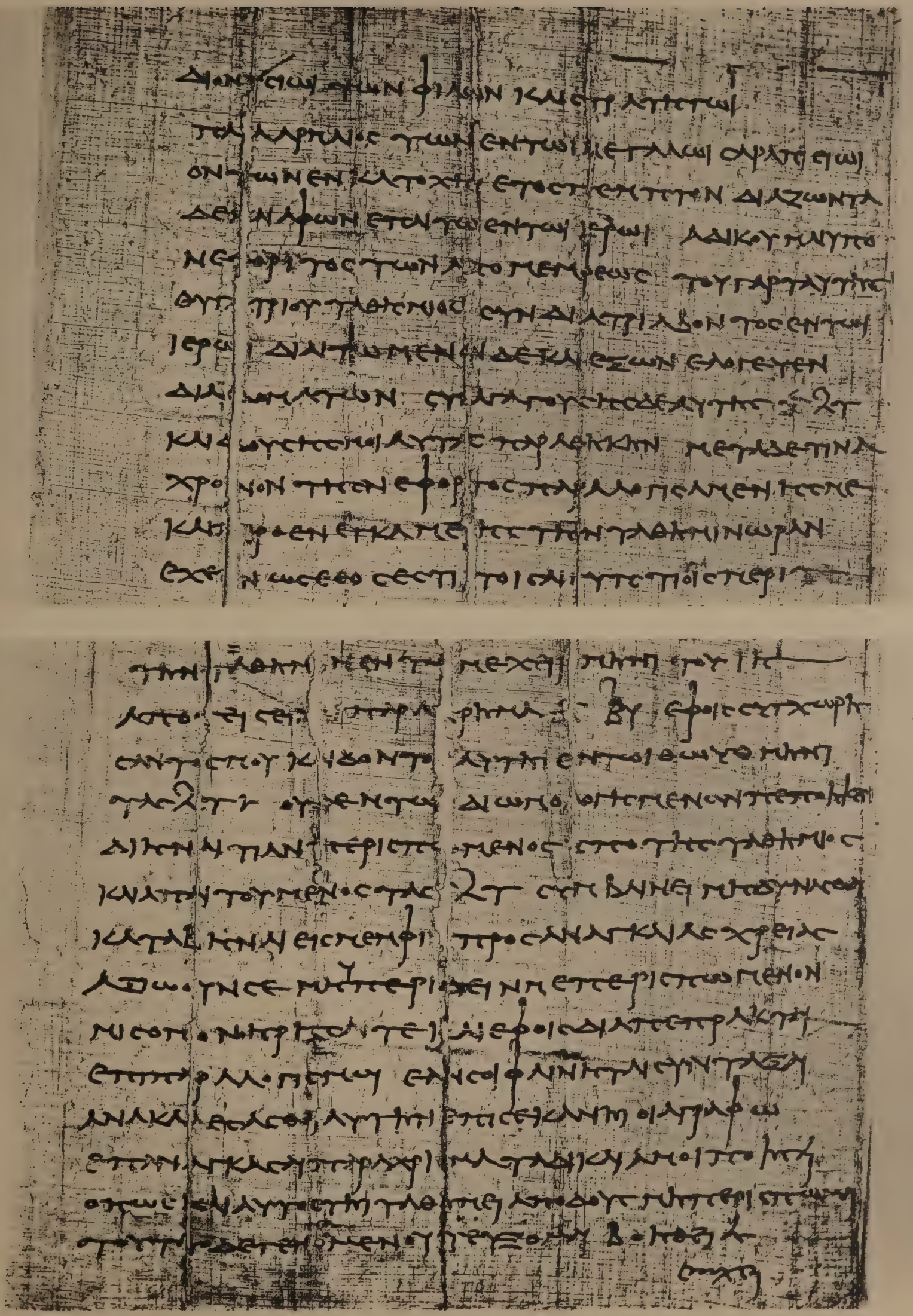

163 ante Chr. — Bittgesuch.

London, British Museum, Papyrus XXIV.

(Aus: Greek Papyri in the British Museum, I, 18.)

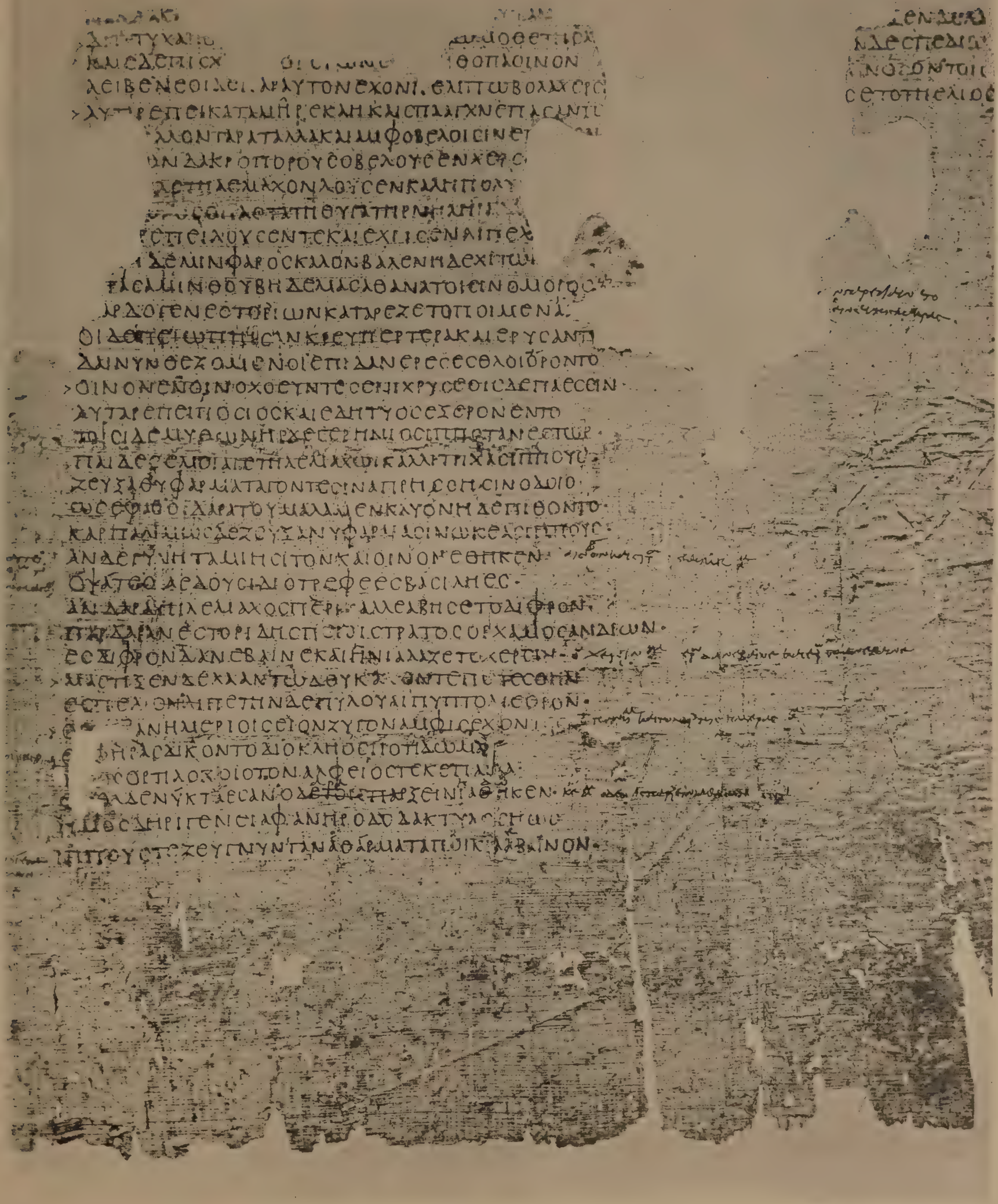

Saec. I. ineunte. — Homer, Odyssee, III, 457—491.
London, British Museum, Papyrus CCLXXI.
(Aus den Facsimiles der Palaeographical Society, II, 182.)

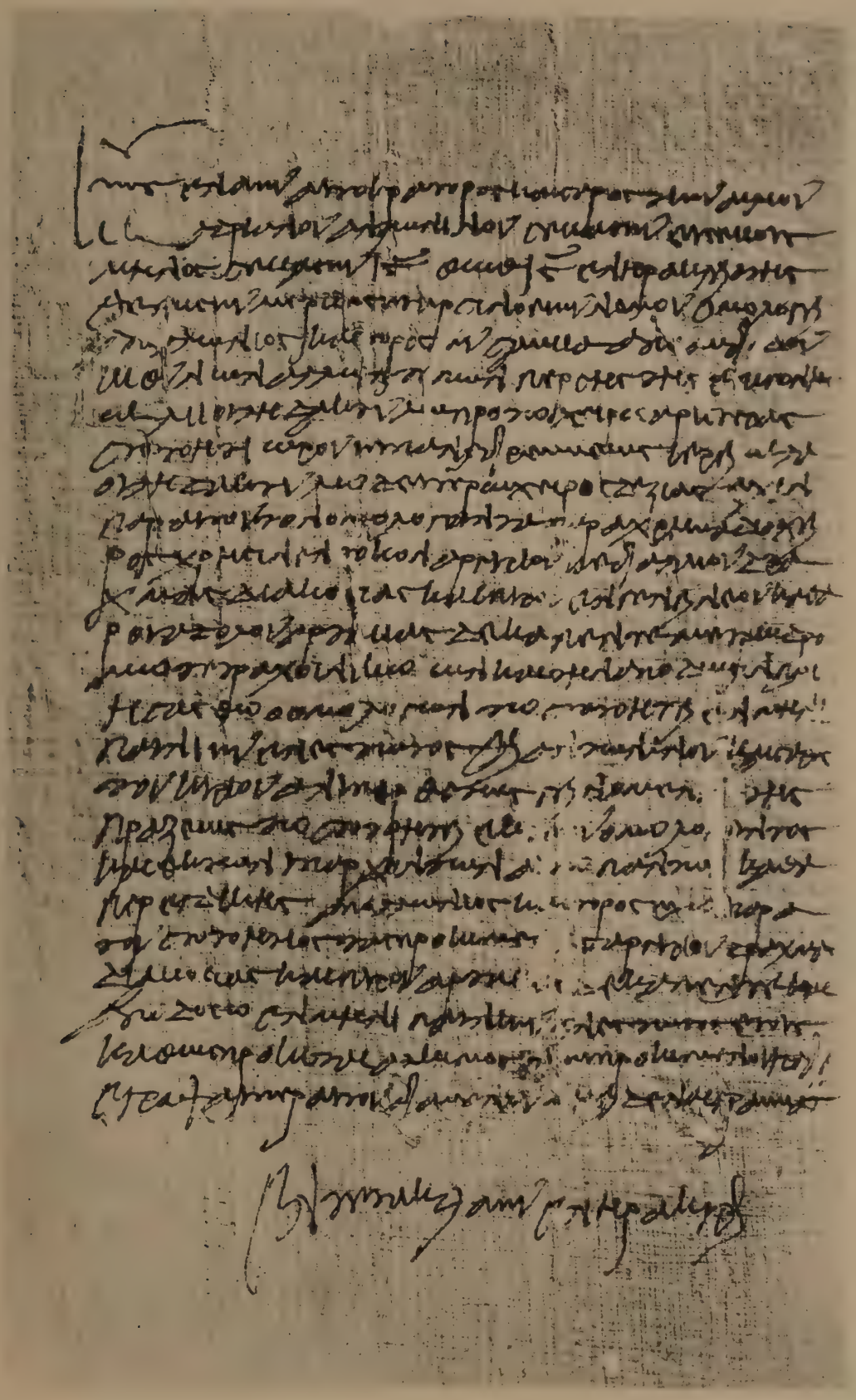

A. D. 145. — Schuldschein.

London, British Museum, Papyrus CCCVIII.

(Aus: Greek Papyri in the British Museum, II, 54.)

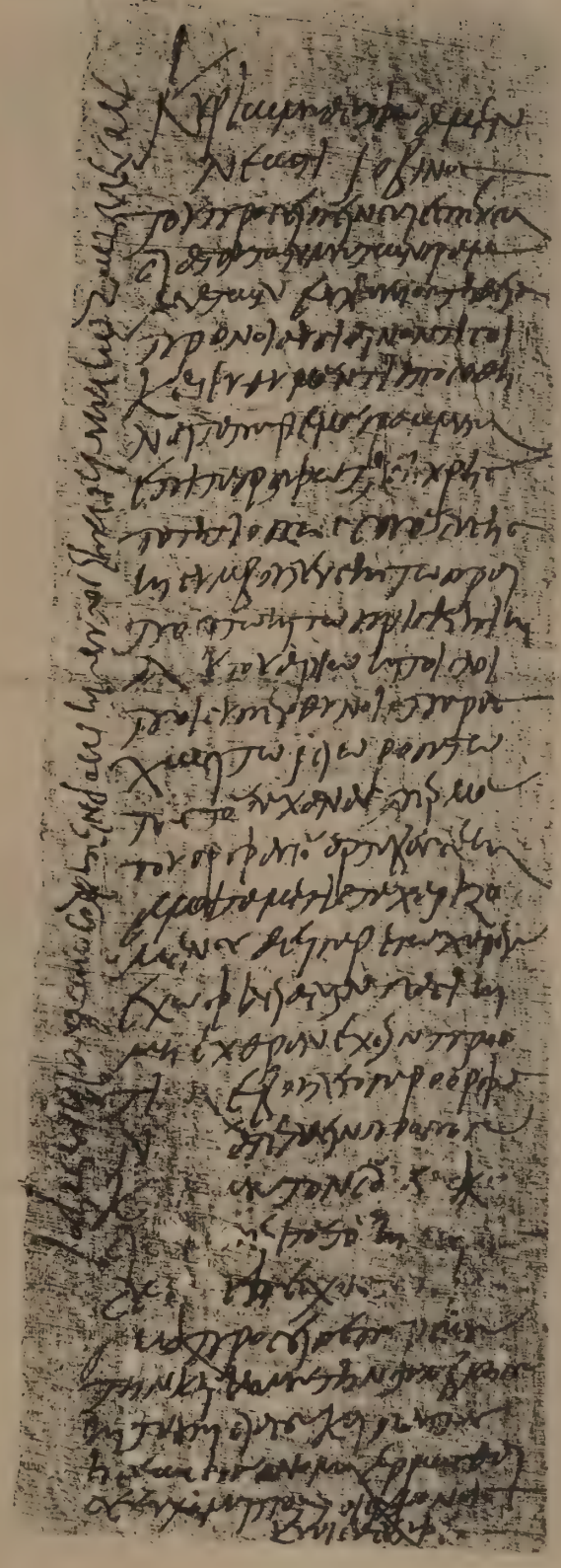

circa **A. D. 346. — Brief.**

London, British Museum, Papyrus CCCCIX.

(Aus: Greek Papyri in the British Museum, II, 96.)

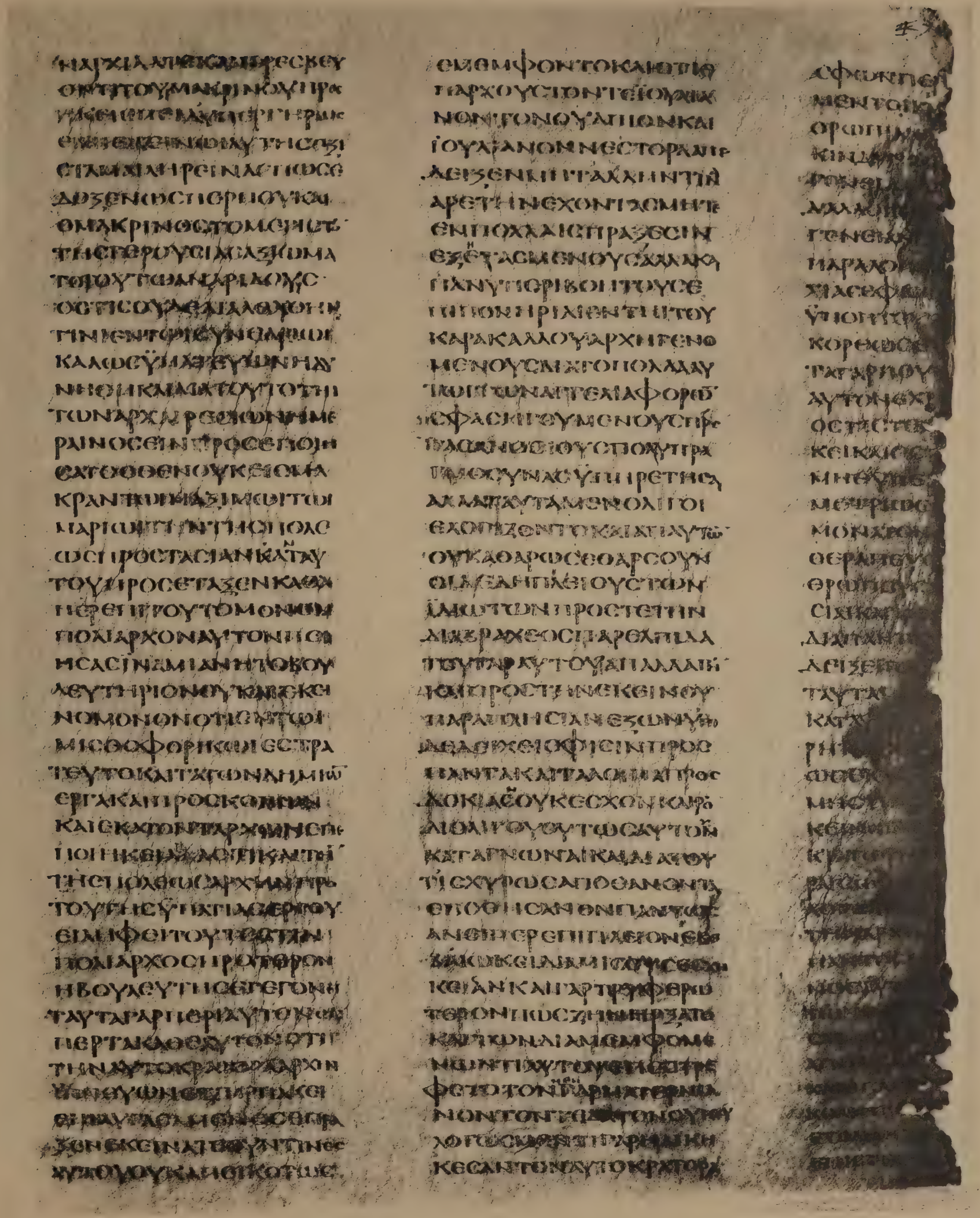

Saec. V. — Dio Cassius, Historiae Romanae, lib. LXXIX, 14, 2—16, 2.
Rom, Biblioteca Vaticana, Vat. grec. 1288, fol. 4r.

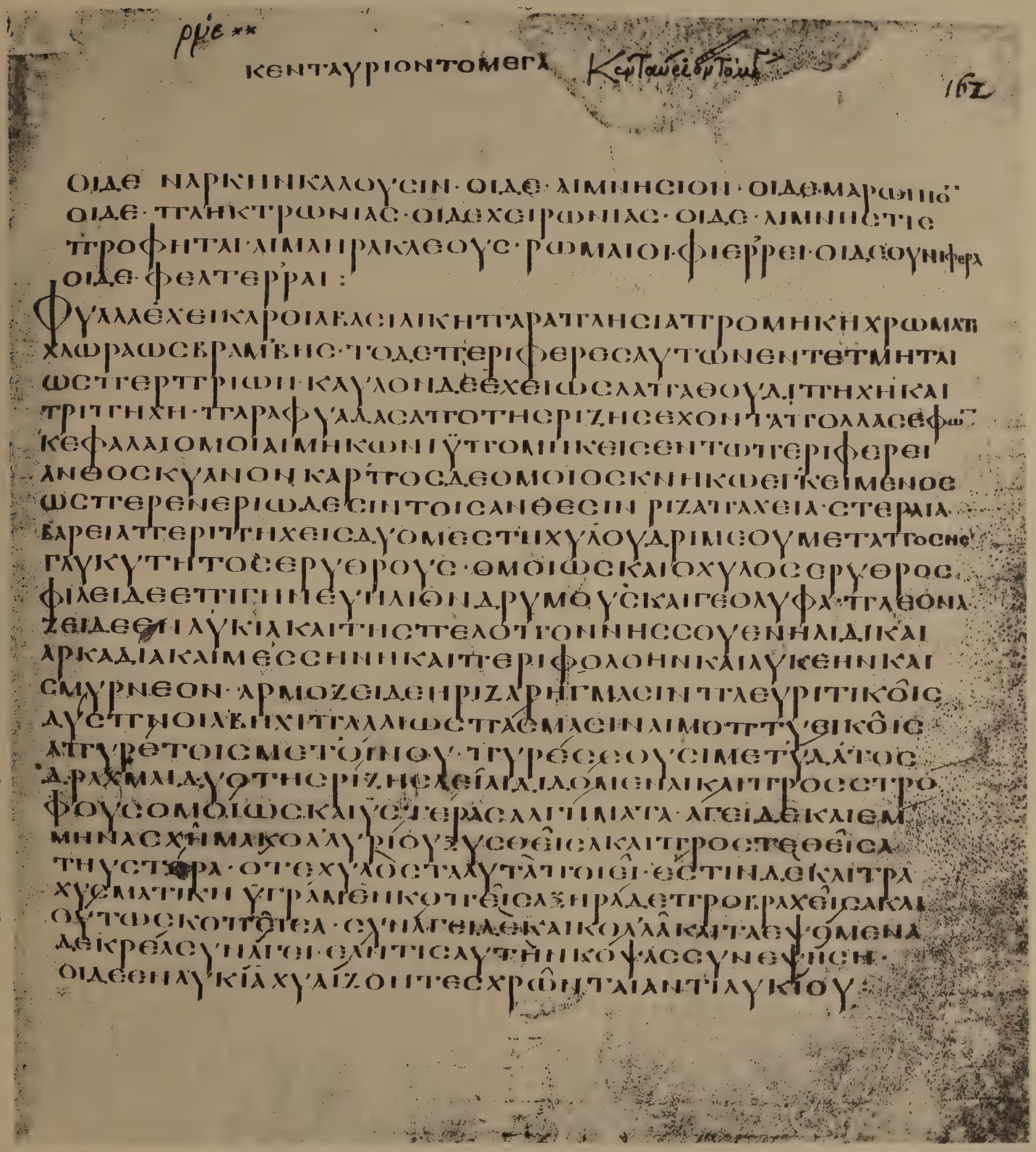

circa **A. D. 512. — Dioscorides.**

Wien, Hofbibliothek, Suppl. Graec. 4, pag. 162.

(Aus den Facsimiles der Palaeographical Society, I, 177.)

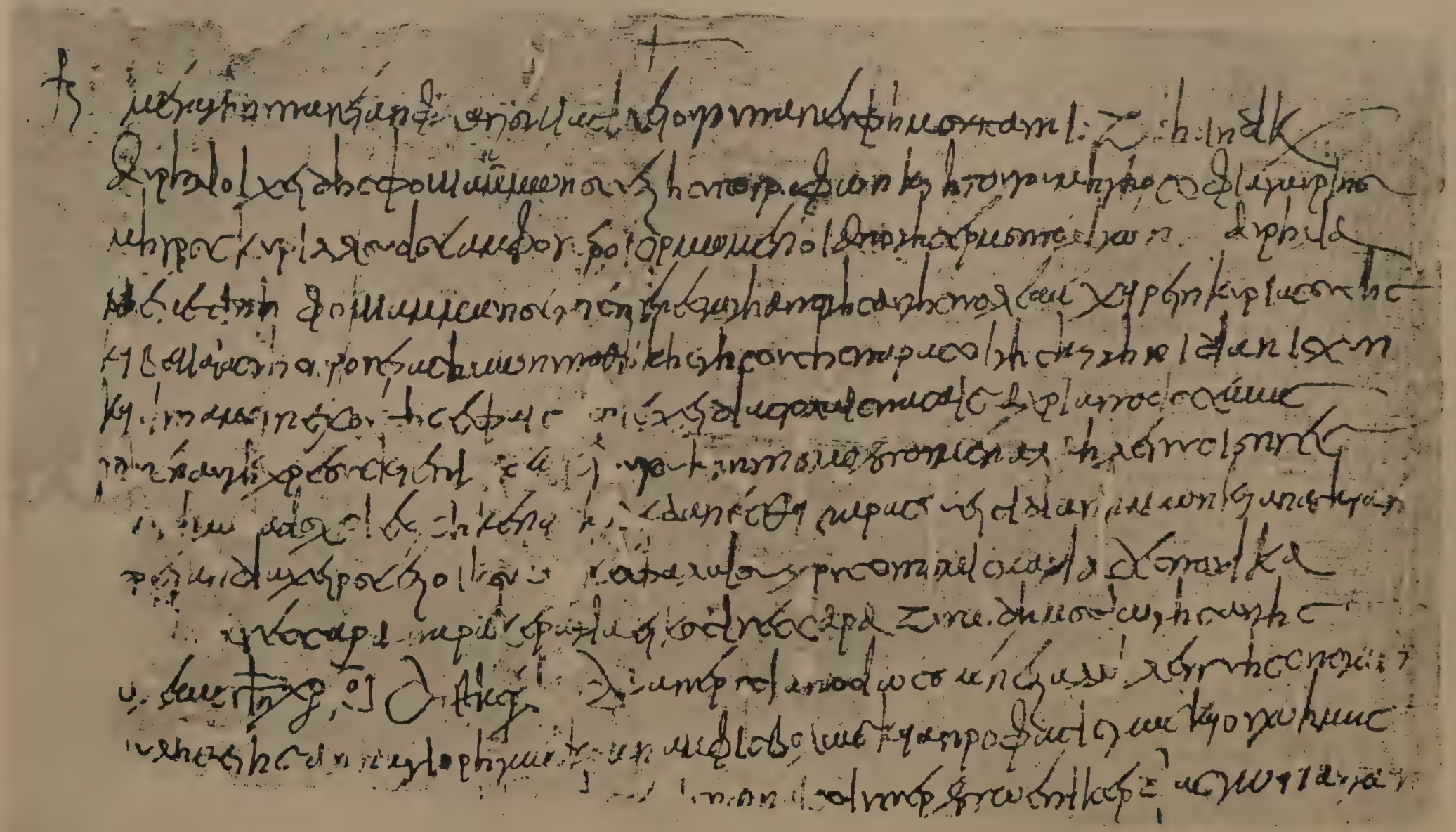

A. D. 545. — Schuldschein.

London, British Museum, Papyrus 1319.

(Aus: Greek Papyri in the British Museum, III, 87.)

Ὦ φίλε φαῖδρε ποῖ δὴ καὶ πόθεν;
παρὰ μὲν σοῦ ἆρα σοῦ λεκτέον τοῦ λόγου
πορεύομαι δὲ πρὸς ἀπολελειμμένον τοῦτον
ἀγρίως τε καὶ χρόνον καὶ θέρους θέρος οὖ
ἐντυχεῖν ἡδέως ἂν ἐμοὶ καὶ ἔτι πρόσθεν
ῥᾷον ἢ τοῦ ἀστεως ἐξιόντι καὶ ἐπὶ τὰς ὁδοὺς
ποιοῦμαι τὸν ἀπολελειμμένον φησὶν γὰρ ἀκούειν
τὰ μὲν ἐγγὺς τῶν ἐν τῷ ἄστει
καὶ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἐπιτηδευμάτων
ἐλθεῖν δὲ ἐπὶ θέαν τῆς πολιτείας
ὡς δὲ νῦν ἐμοὶ δοκεῖ διὰ τὴν τοῦ σώματος ἀσθένειαν
ἐν ἀγροῖς διατρίβειν ἀλλ' οὐ πόλιν
ἀκούειν δὲ αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς
ἐπιτηδευμάτων ἐν τοῖς ἀγροῖς διατρίβειν
ἀλλ' οὐ πόλιν ἀκούειν δὲ αὐτὸν
ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς ἐπιτηδευμάτων
ἐν τοῖς

ΠΤΟΥΚΡΙΤΟΥΤΗΣΑΔΙΚΙΑΣ

ΚΙΒ Ε ΤΑΥΤΗΤΗΝΥΚΤΙ· ΕΣΟΝΤΑΙΔΥΟΕΠΙΚΛΙ ΝΗΣΜΙΑΣ· ΕΙΣΠΑΡΑΛΗ ΦΘΗΣΕΤΑΙ· ΚΑΙΟΕ ΤΕΡΟΣΑΦΕΘΗΣΕΤΑΙ· ΔΥΟΕΣΟΝΤΑΙΑΛΗΘΟΥ ΣΑΙΕΠΙΤΟΑΥΤΟ· ΜΙΑ ΠΑΡΑΛΗΦΘΗΣΕΤΑΙ·

ΚΙΓ Ε ΚΑΙΕΤΕΡΑΑΦΕΘΗΣΕΤΑΙ· ΚΑΙΑΠΟΚΡΙΘΕΝΤΕΣ ΛΕΓΟΥΣΙΝΑΥΤΩ· ΠΟΥΚΕ· ΟΔΕΕΙΠΕΝΑΥ ΤΟΙΣ· ΟΠΟΥΤΟΣΩΜΑ· ΕΚΕΙΣΥΝΑΧΘΗΣΟΝ ΤΑΙΟΙΑΕΤΟΙ·

Τ ΛΕΓΕΝΔΕΚΑΙΠΑΡΑ ΒΟΛΗΝΑΥΤΟΙΣ·ΠΡΟΣ ΤΟΔΕΙΝΠΑΝΤΟΤΕ

ΚΑ ΠΡΟΣΕΥΧΕΣΘΑΙΑΥΤΟΥΣ ΚΑΙΜΗΕΚΚΑΚΕΙΝΕ

ΚΒ ΤΩΝ·ΚΑΣ·ΕΙΠΕΝΟΚΣΤΗΝΠΑ

Κ ΡΙΤΗΣΤΙΣΗΝΕΝΤΙ ΡΑΒ ΝΙΠΟΛΕΙ·ΤΟΝΘΝ ΜΗΦΟΒΟΥΜΕΝΟΣ· ΚΑΙΑΝΘΡΜΗΕΝΤΡΕ ΠΟΜΕΝΟΣ ΧΗΡΑΔΕΗΝ·

ΕΝΤΗΠΟΛΕΙΕΚΕΙΝΗΚΑΙ ΗΡΧΕΤΟΠΡΟΣΑΥΤΟΝ ΛΕΓΟΥΣΑ·ΕΚΔΙΚΗΣΟΝ ΜΕΑΠΟΤΟΥΑΝΤΙΔΙ ΚΟΥΜΟΥ·ΚΑΙΟΥΚΗ ΘΕΛΗΣΕΝΕΠΙΧΡΟΝΟΝ· ΜΕΤΑΔΕΤΑΥΤΑ·ΕΙΠΕΝ ΕΝΕΑΥΤΩΙ·ΕΙΚΑΙΤΟΝ ΘΝΟΝΦΟΒΟΥΜΑΙ·ΚΑΙ ΑΝΘΡΟΥΚΕΝΤΡΕΠΟ ΜΑΙ·ΔΙΑΓΕΤΟΠΑΡΕΧΕΙΝ ΜΟΙΚΟΠΟΝΤΗΝΧΗ ΡΑΝΤΑΥΤΗΝ·ΕΙΚΔΙΚΗ ΣΩΑΥΤΗΝ·ΙΝΑΜΗΕΙΣ ΤΕΛΟΣΕΡΧΟΜΕΝΗΥΠΟ ΠΙΑΖΗΜΕ·ΕΙΠΕΝΔΕ

Ο ΚΣ·ΑΚΟΥΣΑΤΕΤΙΟ ΚΡΙΤΗΣΤΗΣΑΔΙΚΙΑΣ ΛΕΓΕΙ·ΣΘΔΕΘΣΟΥΜΗ ΠΟΙΗΣΕΙΤΗΝΕΚΔΙΚΗ ΣΙΝΤΩΝΕΚΛΕΚΤΩΝ ΑΥΤΟΥΣΤΩΝΒΟΩΝ ΤΩΝΠΡΟΣΑΥΤΟΝΗΜ ΜΕΡΑΣΚΑΙΝΥΚΤΟΣ ΣΚΑΙΜΑΚΡΟΘΥΜΩΝ ΕΠΑΥΤΟΙΣΣΛΕΓΩΥΜΙΝ·

A. D. 949. — **Evangeliarium,** Lucas XVII, 34—XVIII, 8.
Rom, Biblioteca Vaticana, Vat. grec. 354, fol. 161.

ιυό

νδ λι' τὴν ὁσι μό. λι' τὴν ἐλεημοσύνην ἰλήμ. λι ὄρεσο πάμν. τὴν θλῖψίν τὴν ἐμαυτοῦ δι' αὐτοῦ δηλαδὴ τὸ ὄρος. μεμενήκε γὰρ ὁ θῦ καὶ ἐλαττώθη τοῦ δούλου μορφὴν. διὰ τὴν ἁμαρτίαν :- ἀρχή. νε
ἢ τοὺς ἀνόμους δυμῷ. φόβον φθορᾶς ποιῶν ἐμποιεῖ· λι δὲ τοῦτο δουλείαν. φόβον ἁμαρτίας· ἐξ οὗ γίνεται τὴν τυχὴν εὐφροσύνην :- νς ἤδη διὰ τοῦ ἀναγραμμ.
τὴν εἰσενόησεν ἐξ αὐτῆς νοῦν εὐφροσύνης· οὐτε οὖσαν ἐν πλανίᾳ ἢ τῷ κῦ χαρᾶν χαίρειν· ὡς τοῦτο γὰρ λι ἀγαπᾶσθ :-
νζ οὐτος δ" ὁ κῦ τοὺς ἰδίους αἰ μαπὶ παῦσαν ἀντεφοσάμενος τὴν γῆν· οὗτος γὰρ ὁ ὡς τοῦ λιμένος τοῦ ποιήματος δημιουργός· οὐ γὰρ αὐτὸ τὸ μέτωπον ἐν ἑαυτῷ μένον ἀγαπᾷ τοὺν χαρᾶν αὐτῷ ἐρίζειν δύναται· διὸ ὅλως ὁ σωτὴρ ὡς περὶ ματαν αὐτοῦ τυγχάνομεν· ἤγουν λαός. ὁλομκό τερος· περὶ ματαν δὲ, οἱ τὴν ἀμέτρητον θεῶν τούτων ἐπιζητοῦντες· ὡς μὴ ἐν πλάνῃ τῶν θῶν ὄντων λογίων· κτὶ τὸ εἰρημ· ὡλαν ἡθ ὡς περὶ ματὰ δωλ :
νθ πύλας τοῦ κῦ,

τὴν ἐκκλησίαν ξν. ἐν ᾗ ἐξομολογοῦνται δῆ. τοὺς περὶ τέρων αἰ νεσθέντων τὴν σωτηρίαν τὴν ματαν· χαίρε εἰ σὺ μόνος γενόμενος αἰχμητὴς ἐν ἐρ γοῦσιν :- ξ ἀνοικτὸς γὰρ ὁ μαὸς ἐστοίμασται ἐν τῇ πλάτει καὶ οἰκίᾳ· οὐκ ἐμφοβοῦνται ἐφ' ἑαυτοῖς ἐμβαθμοῦσιν εἰ τὴν ἀρετὴν :- ξ χεν φάσθαι γὰρ ἐθέλει αὐτοῖς ὁ σωτὴρ διὰ τοῦ αἰῶνος :-

circa **A. D. 967. — Psalterium,** Ps. 98,9—99,5.
Mailand, Biblioteca Ambrosiana, B. 106, parte superiore, fol. 166.

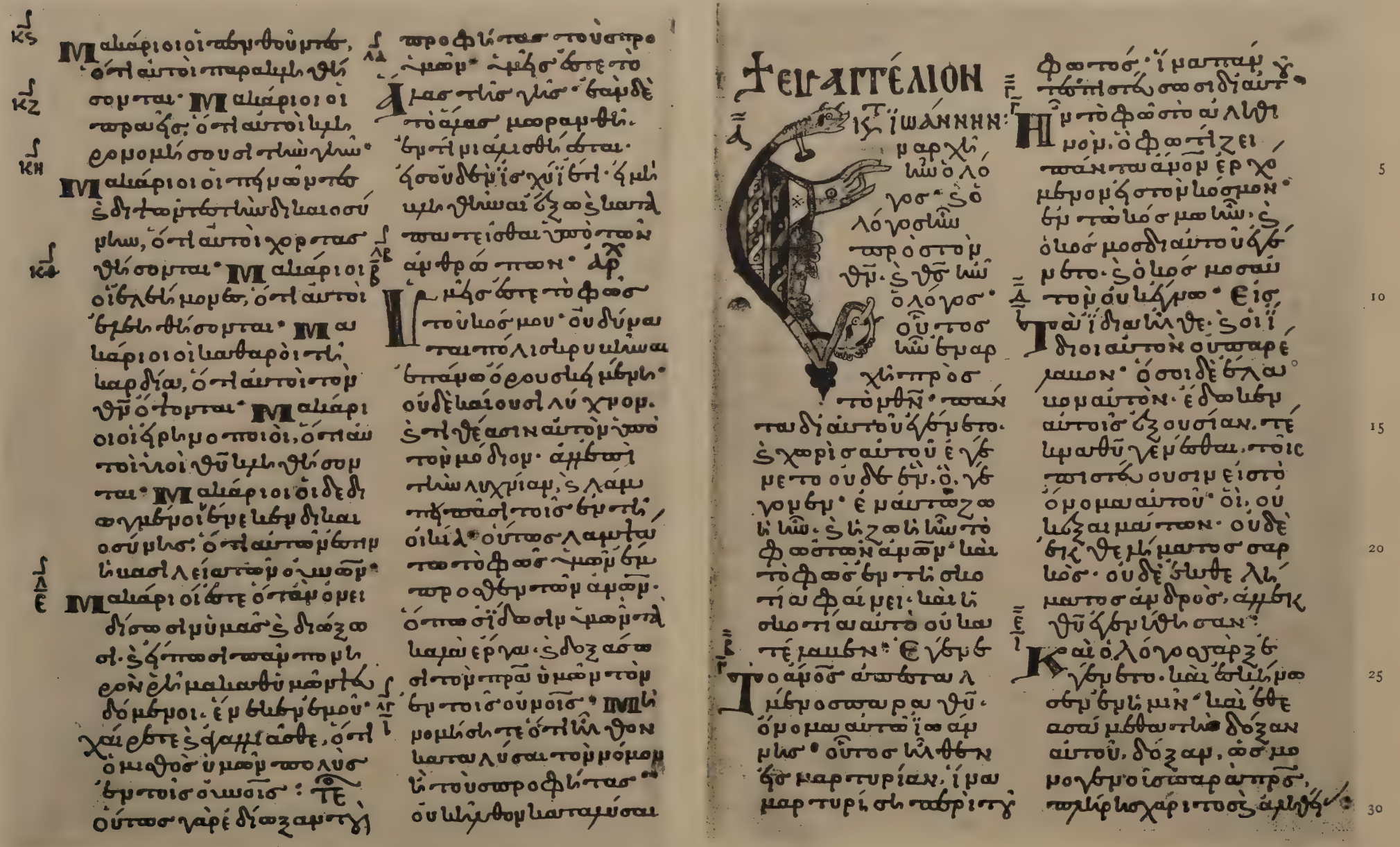

A. D. 1022. — Evangeliarium, Matthaeus, V, 4—17; Johannes, I, 1—14.
Mailand, Biblioteca Ambrosiana, B. 56, parte superiore, fol. 28ᵛ & fol. 150.

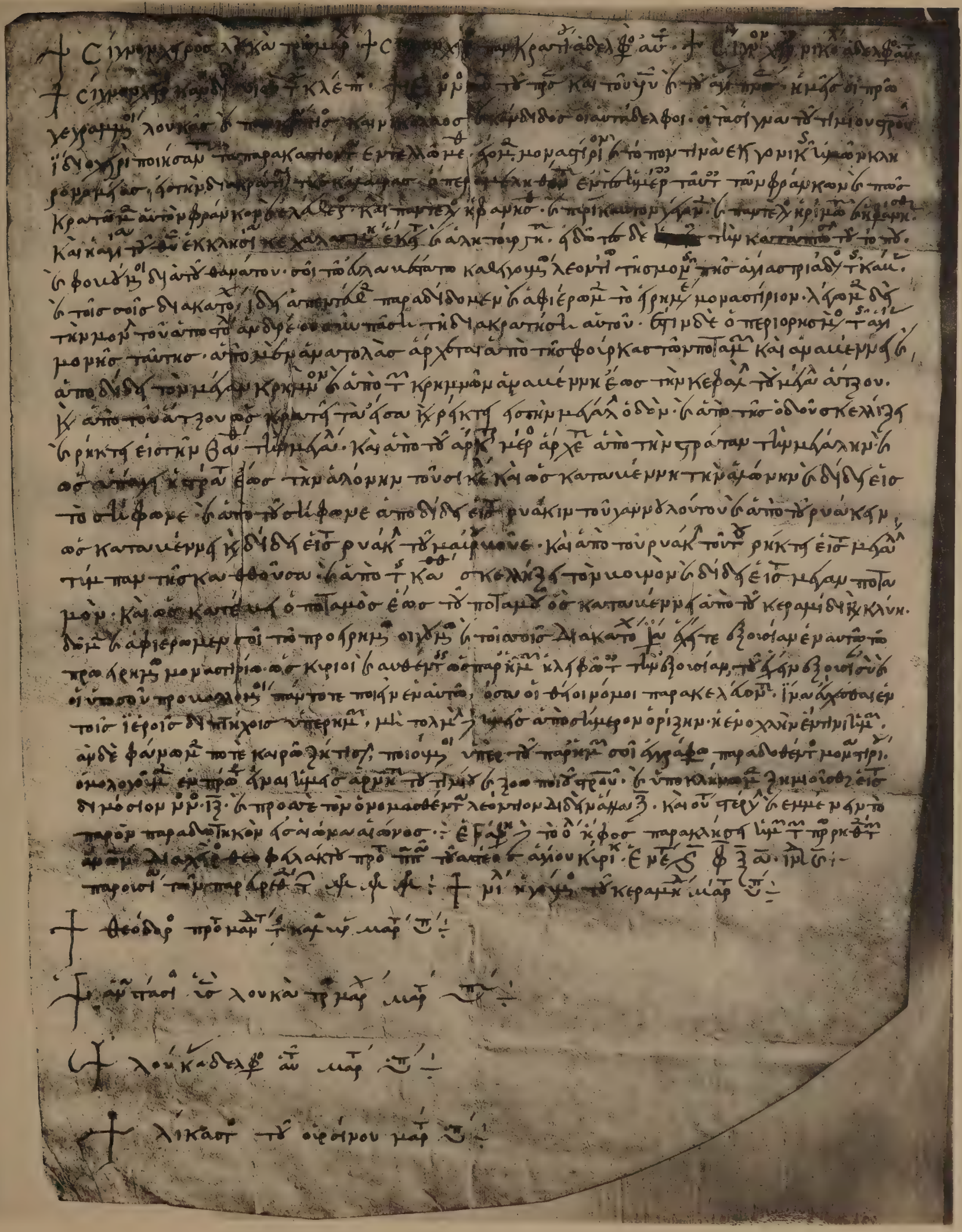

A. D. 1053. — Privaturkunde.

Badia della SS. Trinità di Cava de' Tirreni, Pergamene greche 6.

ΜΗΝΙ ΑΥΓΟΥCΤΩ Α:

† Διήγησις ἰωσίππου εἰς
τὸ μαρτύριον τῶν ἁ
γίων καὶ ἐνδόξων μακ
καβαίων: περ ἑν:-

Φιλοσοφώτατον μόνον δοκῶ
δεῖν μνησθῆναι λόγῳ· ἑαυτὸ
κρατοῦντα τῶν παθῶν
ὁ αὐτὸν λογισμὸν, σημ
νύναι μὲν ὑμῖν ὀρθῶ·
ὅσοι προθύμως προσέ
χητε τὴν φιλοσοφίαν·
καὶ γὰρ ἀναγκαῖόν ἐστι πᾶσι
τὴν μεγίστην ἀρε
τῆς· λέγω δὲ ὅτι φρονή
σεως περιέχειται μόν·
ἐστὶν οὖν τῶν σωφροσύνης κω
λυτικῶν παθῶν, ὁ λογι
σμὸς σφαλῆναι δοκεῖ μηδ·
ναμένους ἡμᾶς ἐγκρατῆ·
ναι ἁμαρτίας τε καὶ ἐπι
θυμίας· ἀλλὰ καὶ τῶν
τῆς δικαιοσύνης ἐμποδί
ζεται κωλυτικῶν παθῶν κυριεύειν
ἡμῶν φαίνεται· οἷον καὶ
κοινωνῆσαι τὸ, καὶ τῶν τῆς
ἀνδρείας ἐμποδιζόντων
παθῶν· θυμοῦ τε καὶ
πόνου καὶ φόβου·

Πῶς ἴσως οὖν ἄν τις εἴποι μή·
ἐστιν τῶν παθῶν ὁ λογισμὸς κρα
τεῖν· λέγω δὲ ἐνθυμήσεις ἀγνοίας, πῶς
οὐδαμῶς ἔχει· γνοίη μὲν γὰρ ἄν τις
ῥᾳδίως τὸ μάχεσθαι· οὐ γὰρ τῶν
δυνατῶν τοῦ παθῶν ὁ λογισμὸς
κρατεῖν· ἀλλὰ τῶν ἐπιδικα
ζομένων συμφορῶν καὶ ἀνδρείας καὶ σω
φροσύνης· ἐμποδίζεται δὲ καὶ ὑπὸ
τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν· ἐπὶ πλεῖστον γὰρ οὗτοι ὑπὸ τῶν τοῦ θεοῦ
μοίμων· ὥστε θαυμάτου πόμπων
κατανοῆσαι τὸν· καὶ ὑ
πὸ θεοῦ οἰκίσαντος τὸ ζῆν αὐ
τῶν ὑποδιδόντος, ὑποδεί
κνυσι ὅτι ὑπὸ λογισμὸς· τῶν μὲν
οὖν ἀρχῶν, ὅσα ἡμῖν ἐστὶ

A. D. 1073. — **Menaeum.** Josephus Flavius, In Maccabaeos.
Mailand, Biblioteca Ambrosiana, C. 186, parte inferiore, fol. 95v.

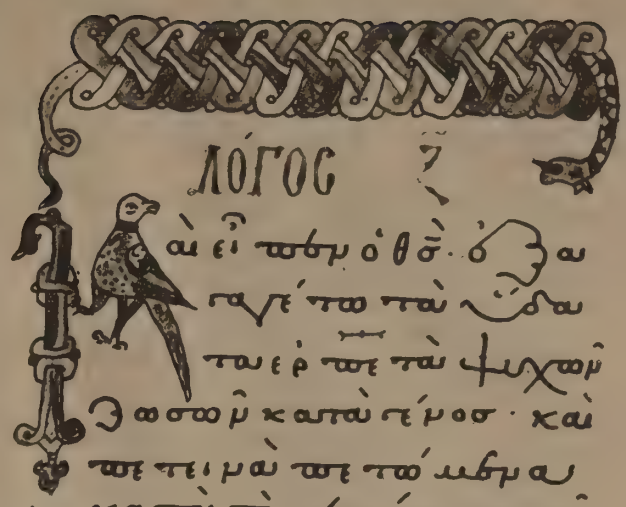

ἀλλὰ μὴ ἁπλῶς τισὶν ἢ
οἰκοδομὴν εἰσφέρουσιν
διὰ τοῦτο τοσοῦτον μισεῖ
θῆναι· σοῦ τοίνυν καὶ δι-
καίου τοῦ μικροῦ
τοῦ δὲ ζῴοις ἢ ἐλ-
βοταίοις ἀρκεσθῆ-
ναι τοῖς εἰρημένοις·
ἵνα μὲν οὖν χωρισθῶσι
τῶν τιμίων μικρά μοι
ταύτην διαλαμβάνου
λόγου χάριν· σοῦ
δὲ τοῦ διατρε-
φομένου ὑπὸ σοῦ τοῦ
καὶ τρεφομένου· οὗ καὶ
νῦν ὑπὸ σοῦ· οἷον κρίθι-
νον τι λάβωμεν εἰς τρο-
φὴν σώματος ἀνθρώ-
που· ἢ πυρὸν ἢ ὄσπριον
ἢ ἄλλο τι τῶν εἰς τροφὴν
ἀνθρώπου χρησίμων·
ἐὰν οὖν τοῦτο ἐν γῇ
βληθὲν σηπεδόνα
λάβῃ καὶ διαφθαρῇ
καὶ ἐκφυῇ ἕτερος στά-
χυς ἢ καρπὸς ἄλλος
ἐκ τοῦ σπαρέντος
ἐκείνου κόκκου, τί
ἐροῦμεν; ὅτι ὁ μὲν
πρῶτος ἐτελεύτησεν
ὁ δὲ δεύτερος ἀντὶ
τοῦ πρώτου ἐβλά-
στησεν; ἢ ὅτι ὁ μὲν
πρῶτος ἐκ τοῦ ἰδίου
ἐβλάστησεν ὁ δὲ
δεύτερος ἐκ τοῦ
τοῦ πρώτου ἀπο-
λέσαντος; ἀλλ' ἐκεῖνο
μὲν ἐν τῇ τοῦ
σπαρέντος ἐκεί-
νου κόκκου
δυνάμει ὁ θεὸς
ἐνεργείᾳ ἐποίησε
τοῦ δὲ ἐκ τοῦ
σπαρέντος ἐκεί-
νου κόκκου

277

Τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ μὴ διαφόρως ἔχειν τῶν εἰς κατὰ μαρκον αἰῶν τοῦ δαιμονίου. +

Τὸ κατὰ μαρκον δαιμόνιον, μεθ' ὧν δικαίως ἔχει τῆς ἀναγραφῆς ἐμνήσθημεν· ἡμῖν γὰρ οὗτος ὁ μᾶρκος, πέτρου μαθητής· οὐδὲ γὰρ οἰκεῖον αὐτοῦ ἐποιήσατο τὸ εὐαγγέλιον· ἀλλ' ἐκείνου τοῦ βαρναβᾶ· ἀλλὰ καὶ παύλου ἐδέησεν· τί οὖν πέτρωι φησὶν ταῦτα ἐμνήσθημεν· ἢ τί σοι τοῦτο αὐτοῖς ἐκείνοις ἐγράφομεν, μὴ μόνον ἐγράφωσαν ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ ἐπράφωσαν αὐτοῖς ἐκεῖσε τὴν χεῖρα τὰ πράγματα· μᾶλλον οὖν πάντα σοι ἐγράφη· ἐπεὶ πέτρωι οὐκ ἐκελύθη πρὸ αὐτοῦ τὸ μᾶρκον σοι ἐγράψαι τὸ δαιμόνιον· ἰδοὺ οὖν ἐστὶ βεβαίως ὅσα ἐλήφθη· εἰ τὰ καὶ ὑπὸ σκοπὸν αὐτὸ ἔχει πέτρος· αὐτὸν τὸν βάπτισμα δηλαδὴ κηρύξαι βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, πάντες ἐφοίτων ἐκεῖ δὲ ὄχλων ἦν τοῦ δαιμονίου σωφρονοῦντος· ἐκεῖ δὲ ἐκήρυττεν ὁ μᾶρκος· πλὴν ὅσον μόνον αὐτοῦ, πλατύτερος ὁ λόγος, ἢ κατὰ σάρκα γενέσθαι τοῦ κυρίου ἀρχὴν μὴ μόνον ἔχειν· οὐδὲ δεῖ ἀπὸ τοῦ προφήτου ἄρξαι τοῦτο· ὅλον τὸν βίον δεῖ βραβεύειν, τοιοῦτον δεῖ τὸν μέλλοντα πομπεύειν τοῖς ἀγγέλοις· οὐ τὸν τοῦ χρυσοβαλάντου καθήμενον θεὸν εἰς τετράπρόσωπον γραφὴν λέγω· παρέδοκεν ἡμῖν τετράμορφον τὸν ἄνθρωπον· ἐν ἑνὶ πρόσωπον ἔχοντα ὅμοιον λέοντι· τὸν μὲν δαμάλει· τὸν δὲ ἀετῶι· τὸν δὲ τετράμορφον ὄντα οὐ τοσοῦτον καὶ τὸ τοῦ δαιμονίου κηρύγματος πρόσωπον ἔχοντα λέοντος πρόσωπον· βασιλικὸν γὰρ ὄλεθρον καὶ ἡγεμονικὸν ὁμοίως ἐστὶν ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ ἀξιοῖ μὴ τὴν θεότητα τοῦ λόγου ἄρξασθαι· ἀφ' οὗ ἐνανθρώπησεν· τὸ δὲ κατὰ μᾶρκον, ἀνθρώπου πρόσωπον· ἀπὸν ἀφ' οὗ σαρκωθῆναι ἐβουλήθη τοῦ λόγου ἄρξασθαι· τὸ δὲ κατὰ μᾶρκον, ἀετοῦ παρεικάζεται· ἀπὸν ἀφ' οὗ προφήτου ἄρξασθαι τοῦ ἰω· ἥδε προφητικὴ χαρὶς περορατικὴ οὖσα καὶ ὀξέως τὰ πόρρω ὁρῶσα, ἀετοῦ ἔοικεν· ὃς γὰρ τὰ ἀετοῦ ὀξυδερκέστατα φῶς· ὡς τὸν μὲν ἐκ τῶν ἄλλων ἡμῶν πρὸς τὴν ἡλίου δύναμιν ἀτενίζειν ἡμᾶς καὶ μύειν τοὺς ὀφθαλμούς· μόνος δὲ οὗτος ὁμοίως τὰ λαμπρὰ καὶ ἀμυδρὰ διὰ τὴν ἱερατείαν τοῦ ζαχαρίου ἔρασται· ὑπὲρ τὰ ἁμαρτίαν τοῦ λαοῦ μύειν τὸ μὲν δὴ ἡμῶν ὅθεν μὲν τὸν ἀρχαιοῦν μᾶρκον τοῦ δαιμονίου, ἀπὸ τοῦ πνεύματος καὶ ἁγιασθῆναι σοφίαν· ἀκουέτω τῆς φησί· + Κεφ. ιβ

Περὶ τοῦ δαιμονίου τοῦ λουκᾶ τοῦτο· ὡς γέγραπται αὐτοῖς προφήταις· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν μου· φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ· + ἐπὶ τοῦ ἁγίου ἰωάννου τοῦ προφήτου· ἀρχὴ ἁγία τοῦ δαιμονίου τοῦ λουκᾶ τοῦτο· ἐπὶ τὸν τόπον δὲ πολλαχοῦ· ἀρχὴ δὲ μαρτυρεῖ τοῦ προδρόμου, ἀπὸ δὲ προφήτου ἐλήφθη· τοῦ μὲν γὰρ μᾶλλον ἐστὶ τὸ ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προ

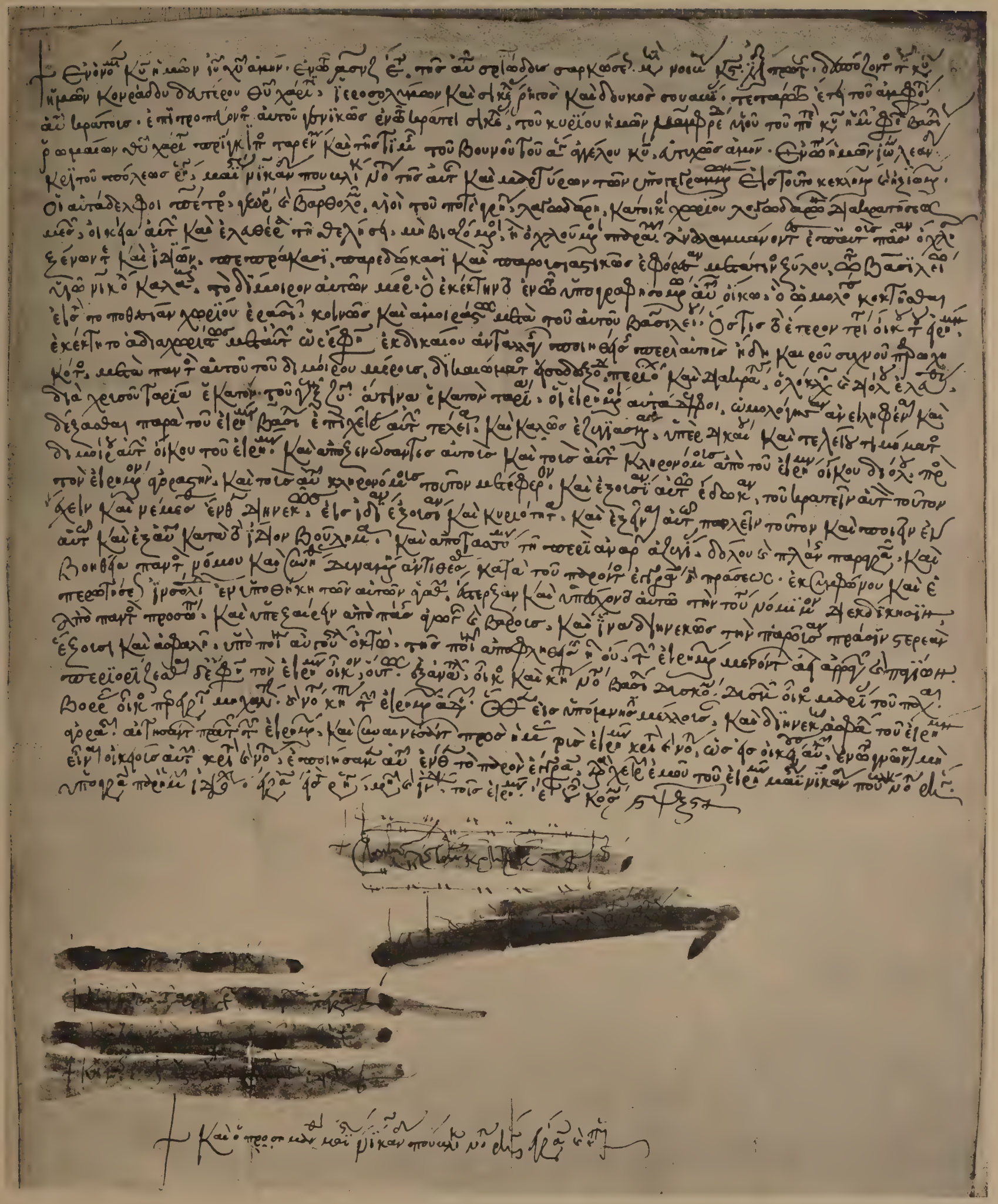

A. D. 1257. — Privaturkunde.

Badia della SS. Trinità di Cava de' Tirreni, Pergamene greche 93.

θεοῖς· λοιπὸν ἀπὸν· ὅτι καὶ ὅσα λοιποῖς, οὕτω κεῖνοντο.
Ὅπως θεὸς πρώτος περὶ αὐτοῦ ταῦτα τὴν τῆν ἀφορμὴν ἐποιήσατο φαίνεται: +

+ περὶ τοῦ σοφιστοῦ +

Οὐδαμοῦ γε τὸ τῶν ποιητῶν θεῖον· ἀπραγμάτευτον ἀπόλαυστον πάντη ἀεί.
Οὐ τὰ μόνον αὐτοῖς ἐξ ὑποθέσεως τοιαῦτας ὁποίας ἂν αὐτοὶ βούλη-
θῶσι λαμβάνειν τε ἐν τῇ σοφίᾳ ἔστιν· οὔτε ἀληθεῖς· οὔτε ἐνίοτε πιθανάς· ἀλλ'
οὐδὲ ἐχούσας σύνταξιν τοῦ πρέποντος πάντῃ· ὅτι ὁ θεὸς βουλόμενος σκοπεῖν·
ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς τοῦτο οὕτως, ὅπως ἐν αὐτοῖς δόξει· μοίρας τε
ἐν τῷ μέσῳ σὺν ὧν ἐνίας φησὶ τὰς πρὸ αὐτῶν τε καὶ μετ' αὐτὰς φύσει
οὐδὲν μᾶλλον εἶναι αὐτοῦ τε καθ' αὑτὰ ὄντα δηλοῖ· ὃ μὴ δὲ πάντων λεχθέν-
των, ἵνα μὴ τὸ ἀπροσδόκητον θαῦμα πρὸς τὸ ὄντως ὂν ἐμποιῇ τὰς ἀρχὰς φησὶ τοῦ λόγου, ἢ
τὰς ἐξ ἐκστάσεως, ἀλλ' ὧν δὲ τὰ μετὰ ταῦτα, ἀποχρώσας ἐστὶν
ἐξ, ὡς πολυφανῶς τῶν ὀνομάτων ἐστί· εἴπερ γε, οὐδὲ ναῦς
ἀπόλοιτ' ἄν· οὐδὲ πρόνοιαν· ἀλλὰ θεῖα πρὸς μηχανὴν αἱρουσι. Φησὶ πλὴν
ἐμβιβάζουσι σύμπλουν οἷς ἀνὴρ αὐτοῖς δοκεῖ· Φησὶ οὖν οὐκέτι μόνον οὐχ
καθημᾶς ἀνοῦ τῶν ὑχ' οἷς ἀνοῖς, ἀλλὰ Φοῦ μὴ μόνον ἐχόντας φῶς ποιοῦντας. Φταῦτα δὲ λέγοντος μεγάλου πράγματος· ἀφ' ἑ
παῖ ὅδε λόγος ὥρμηται· ὡς φησὶ δεδιήρηται καὶ ὧν τὸν ὅλον ὅμηρον·
ῥᾴδιον ζωὸν τόδε· ἦν δὲ ποιῶσι τοῦτο ὑμνοῦσι Φπαιᾶνας τοῖς θεοῖς· αὖ
τροφὰς ἢ περίοδοι, ἀπὸ πλήρωσον τὸ παῦ· Φδάλον ἀμφίρρυτας
φ' πόντιος· ἢ δι' τρίκρανον· ἢ πόντον δ' ἐβρόλλον· Φπρὶν ἐλθόντ'
ὡς ἤρακλῆς φὶ ὑπὸ βορέου σ' ἀφίκετο· Φὡς οἱ ἀπὸς ἦν μάντις πολυ-
ἢ ξ' τὸν ἀπαίσιον ἤρακλῆς ἢ λεῖνα ἢ ῥᾴδιον θῶ· πρὸς θεάτ' ἢ φα-
σίν· ἢ ἵ' τρον· ἢ ὡς αὐτοὶ θρέμματα λύουσιν Φοἱ καὶ ἀμφο-
τὸν φὶ Φφίαν ἀναφθεγξάμενοι· ἀπὸ ἢ σφίσιν ὑμνῳδοῦσι
ξουσι· Φοὐδὲ τῶν ἰλιάδων οὐδὲ πλέον ἢ ἓξ τῷ πάντ'· οὕτω ἢ
σφέδρα αὐτῇ βοῶ ἀγορὰς καὶ σιμύνομαι, ὡς τ' Φαὐτὸ τὸ ποιῆ-
τῇ ὑμῶν τοῖς θεοῖς Φπροσάγορεύειν, τοῦτοις πάλαι χωρὶς καλεῖ· ὡς
πρὸ φήτ' ὡς ἀληθῶς οὗ τῶν θεῶν· Φοὐ γὴ τὸ προσῶπον ὁρᾶν
ὑποθέσθαι καὶ διαχρεῖσαι τοῖς πᾶσι δέξασθαι ποιεῖν· Φδιὰ πα-
λιὰν δ' κρὶ Β ἔσας, φὲ ὅδ' ἂν ὦ, δεῦρ' ἀτ' τάκτ', οὐδ' ἤγουμεθα,
δὲν προσεῖτο ὦ θεῖ' χεῖσθαι· ἀλλ' ἢ μ' τὰ ἄλλα πάντ' ἀγωνί-
μῳ, πολύγω χρώμεθα· Φπάντ' ὑροῖς τε ἐ' γω ὑμᾶ ζομεν· Φπρὸς
ἀνδρῶν· Φπολέμῳ δ' ὠφγούμεθα· Φὠῷθ' ποιοῦμεν· Φτοῖς δὲ
παιρεῖ ὁς ἀγωνίζομεθα· Φπρὸς πάνθ' ὧς ἐ' πος φ' πᾶν ἤ μεν

μᾶλλον ἢ μὲ ἐναντίον ἐλθεῖν. καὶ ὁ ἔχθος μὲν ἐς τὰ λοιπὰ καὶ ἐν τούτῳ τῷ
πολέμῳ ἐς τὰ μάλιστα τῶδε, ὅτι θουκυδίδης ἐξηγήσεται.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΤΟΥ ΟΛΟΡΕΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ, ΠΕΜΠΤΗ:

Οὐδὲ πιθηνομένους θεοὺς, αἴμεν ἐπὶ λακεδαιμονίοις τοῖς δὲ λέλεγε τὸ μὲχρι
πυθίων. καὶ ἐπὶ τῇ ἐπεχείρησαν ἀθηναῖοι, δηλίους ἀνέστησαν ἐκ δήλου. ἦν
δὲ λύμενοι κατὰ πολέμων πυλαίαν, οὐκ ἀθροίζοντας ἱερὰ θύειν. καὶ
λάβδε ἐπὶ πεσόφιον εἶναι τοῦ τοῦ ἐπὶ καθέστεως, ἢ πρότερον οἱ δὲ δηλίω
τὰ ὡς ἀνήκον τες τὰς θήκας τῶν τεθνεώτων, ὅθεν ὡς ἐνόμιζον ποιῆσαι.
Καὶ οἱ μὲν δήλιοι ἀτελὲς μὲν τὸ ἱερὸν φλεναίους δὲ ὄντας αὐτοὺς ἐν τῇ νήσῳ,
ὡς κηδον οὕτως ὡς ἕκαστος ἔρεμπτο. πλέονδε ἀθηναίους πόσους,
ἐς τὰ ἐπίθεα ἥκης χωρία, ἔξεπλησε μετὰ τὼς ἐκεχειρίαν. ἀθηναίων
μὲν, ὁπλίτας εἶχον δὲ ἀκοσίους καὶ χιλίους. καὶ ἱππέας, τελακοσίους. τῶν δὲ ξυμμάχων, πλείους. ναῦς δὲ, τελάκοντα. σχὼν δὲ ἐξ σκιώνην πεῶτον ἔτι πολιορκούμενον, ἐς προσλαβὼν αὐτόθεν ὁπλίτας τῶν φευεῶν, κατέπλησεν ἐς τὸν κολοφωνίων λιμένα τῶν τορωναίων, ἀπέχοντα, οὐ πολὺ τῆς πόλεως. ἐκδοῦ τοῦ δὲ ἀθρόμενοι ἐς αὐτὰ τὸ μόλων ὁπλίτου δὲ βοιωτῶν ἐν τῇ τορώνῃ, οὔτε οἱ ἐνόντες ἐξῆλθον μάχοι φέν, τῶν δὲ ἐς τὰ τὴν πόλιν, ἐχώρεσιες τὼν πόλιν. ναῦς δὲ, πλεύσαντες καὶ τὸν λιμένα πλέον. καὶ περὶ στὸ πλίτεις ἐσκιώνην πεῶτον ἀφικνεῖται. ὁπρος ἐβάλετο πόλει ὁβοιωτάρχης, ὡὐτὸς βουλόμενος ποιῆσαι τὸ πρόσχεσιν. καὶ διελὼν τοῦ πλαιοῦ τείχους, μὴ ἀνοῖ τὴν ἐποίησε πόλιν. βοηθη
σάντες δὲ, ἐς αὐτὸ, πάσι τῆι σιες τε ὁλακεδαιμόνιος δὲ χων. ὡς ἦλθον οὖ
σαν φύλακη, προσβαλόντων τῶν ἀθηναίων, ἡμιῶσιν. καὶ ὡς ἐβιάζοντο
καὶ αἱ νῆες ἄλλα πλείονες ἐς τὸν λιμένα πλέουσαι, δείσασα ὁπάσι
τῆι σιες μὴ αἱ νῆες φθάσωσι λαβοῦσαι ἐρημον τὴν πόλιν, καὶ τοῦ τῇ
χίσματος ἀλίσκομένου ἐκαλάλφθη, ἀπολέμως αὐτοὶ δεόμενοι ἐχώρεσιες
τὼν πόλιν. οἵδε ἀθηναῖοι φθανόσιν οἵ τε ἀπὸ τῶν νεῶν ἐλόντες τὴν τοῦ
εώνυμον, καὶ ὁ πλοεῖ ἐπιὼν ἀὐτὸ βοιὸς κατὰ τὸ δι ἐρημένον τοῦ πα
λαιοῦ πάχους ξυνεστεσιν. καὶ τοὺς μὲν, ἀπέκτειναν τῶν πηλοπόννησ
καὶ τοὺς ἀθηναίους ἀθύσαντες. τοὺς δὲ, ζωῦ τας ἔλαβον. καὶ πάσι τῆι σαν
τὸν ἔχοντα. βοιωτοὶ δὲ, ἐβοήθησαν, τὸ τορώνη. οἱ δόμενος δὲ
καθ' ὃν ἔλωκήσαν, ἀνεχώρησεν. ἀποσχὼν πεῶτον ἀκοντα μάλιστα
τοὺς μὴ φθάσαι ἠθῶν. ὅδε ἐλέων καὶ οἱ ἀθηναῖοι, πρόπαν τε ἔστη
σαν δύο. τὸ μὲν, κατὰ τὸν λιμένα. τὸ δὲ, πρὸς τῷ τείχισματι. καὶ τῶν τὸ

πρὸς τὸ λιμένου τοῦ πο
λέμου δὲ ἀβολὴ καὶ ὁ
πῆ πρὸ τοῦ ἔχθρας.
οὐ δὲ ἐχεχειρία:
ἐπὶ δὲ μετὰ τὸν βοιω
χων τε ἐπὶ δὲ κωσ πρὸ
λιν πολιορκάσι τὸν
τῶν τεθνεώτων
λοιπὸν κτλ.

ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ πόλεμου
τῶν τορωναίων πρὸ
τείου. τοῦ πολεμοῦ τείχη
μέρος δι' ἀκόλ μαθοῦ
τὸ προάστειον, ἐπὶ τείχι
προβοκοδόμησε καὶ
ὡς ἐπὶ βάλετο πόλ. ἐφ' ὧν
ἀπὸ τῆς ἡμέρας, τὸν πολ
πρὸς τὸ πολεμοῦ. ὡς τείχισε τὸ
πᾶν γενέσθαι:

ξεν τὸς τοῦ πέλων ὁ πα
λαιὸς λιμὴν, εἴσας ἐχω
ρεῖ τὴν πόλιν. μέσοτε
ὧν ἐν τῷ λιμένι τείχ
σμα ἐπὶ ἐλάμβανε ἐπὶ
τὸ ἐπὶ δὲ ἐσ ἐπὶ τὸν
λιμένα ἐπὶ τείχισμα
τὸ ἐπὶ δὲ ἐσ ἐπὶ τὸν
ἐχωρεῖτο περὶ τοὺς
αὐτῶν:

A. D. 1344. — Thucydides, Historiae, lib. V.

Mailand, Biblioteca Ambrosiana, A. 4, parte inferiore, fol. 56.

A. D. 1362. — Plutarch, Vitae parallelae, Sulla. Agesilaus.
Mailand, Biblioteca Ambrosiana, D. 538, parte inferiore, fol. 253.

κτω διὰμφω. αμφὶ τὰ παραλία τὰ πὰ τὸ τὴν θάλατταν

οἱ ξενοφῶντος. κύρ γὰρ ἀναβάσεως τρίτον!—

Ὅσα μὲν δὴ ἐν τῇ ἀναβάσει τῇ μετὰ κύρου οἱ ἕλληνες ἐπράξαν μέχρι τῆς μάχης. καὶ ὁ θάνατος τοῦ κύρου ἐγένετο ἀπίων τῶν ἑλλήνων σώζοντα φέρει ἡμέραις ὁδοῖς. ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ δεδήλωται. ἐπὶ δὲ οἱ τε σφαλῆναι οἱ σὺν φαλινοὶ ἦσαν. καὶ τῶν μὲν καὶ σφαλῆναι τῶν οἱ σὺν ἐπόλεμοι ἀπολώλεσαν. ἐν πολλῇ δὲ ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ ἕλληνες. ἐνθυμούμενοι μὲν, ὅτι ἐπὶ τὰς βασιλέως θύρας ἦσαν. κύκλῳ δὲ σφῶν τοῖς πάντα πολλὰ καὶ ἔθνη καὶ πόλεις πολέμιαι ἦσαν. ἀπορία δὲ γάλα σφαρέξαν ἐμέλλεν. ἀπῆν δὲ τῆς ἕλλαδος πλέον, ἢ μυρίας σταδίας. ἡγεμὼν δὲ γάλας τῆς ὁδοῦ ἦν πορεύεσθαι δὲ διὰ φρονᾶ δὲ βαρβάρους. φίλοι δὲ καὶ πολέμιοι ἦσαν. ἀλλ' ἐκ τούτων ἦν ὁδός. ἀπῆν δὲ καὶ ἐπιτήδεια. ἐν μὲν τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἦν οὐδέν. ἐν δὲ τῇ ἀρχῇ ἐν ἐκάστοις. γάλα δὲ μὲν καὶ γάλα ἦν οὐδὲν τῆς, καὶ πόθου πρίασθαι. γόνιον. γυναικῶν. παίδων. οὐ γὰρ ἔνομίζον ἐπὶ ὁδὸν

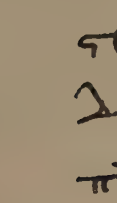

A. D. 1374. — Xenophon, Anabasis, lib. III.
Mailand, Biblioteca Ambrosiana, A. 78, parte inferiore, fol. 39.

ὑγρὸν τὸν κείμενον · ἢ ἀδελφὸν · ἢ πρᾶ · ἢ στέγνον εἶναι · τί βέλτιον ὑπονοῆσαι προσθέμενος
οὐκ ἂν κακῶς θείη προσάψαιτο τὸν ἐχθρὸν ὡς φίλον. ἢ καταφρονήσαντα τοῦ μὴ βεβαίου πρὸς πίστιν, ἀνε-
λεῖν τὸν οἰκεῖον ὡς πολέμιον · ἐκάλουν δὲ νέον φήσαντες ἁπλῶς. σκόπει δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ πράξει
μεροπίαν ἐπὶ τοῦ ὑὸν αὐτοῦ. ὡς φονεύσοντα τοῦ ὑοῦ, πέλεκυν ἁρπάσαντα καὶ λέγουσαν, ὡμπέρ
ἢ πήδεται τὸ δίδυμόν σοι πλησίον. ὅσον ἐν τῷ θεάτρῳ κίνημα ποιᾶσαι ξιφηφορίζουσαν φόνου. καὶ
δεῖσαι μὴ φθάσῃ τὸν ἐπιλαμβανόμενον γέροντα καὶ πρῶτον τὸ μάχαιρον · ἀλλ' ἕτερος τέρων, πάν-
τα δὴ κεῖ λέγων, παῖσον, πολέμιός ἐστιν. ἕτερος δὲ, μὴ παίσῃς υἱός ἐστι· πότερον οὖν κἀμὲ
μᾶλλον. ἐχθροῦ κόλασιν ἐκλαίειν διὰ τὸν υἱόν, ἢ τεκνοκτονεῖν περισωθῆναι ὑπὸ τῆς πρὸς τὸν
ἐχθρὸν ὀργῆς · ὅπου τοίνυν οὐ μίσος ἐστὶν · οὐδὲ θύμος ὅπου πρὸς τὸν φόνον ἐξαγωνία μαῦ.
οὐδὲ ἄμυνα τις οὐδὲ φόβος ὑπὲρ αὐτῶν · ἀλλ' εἰς κέρδους μέρος ἔστηκεν ἱερεῖον ἀγαπεκλασμῶς
πραχθὲν ὑποκάμνον · εἰ ταλαίπωρον τῶν φιλοσόφων, ὅμως, καὶ ἀκόντων, ἄλλο τι ἐστὶ ῥᾷον. ὅλως,
ἀνάγκην · τί γὰρ ἂν συγγενοῖς ἤθεσιν τοιοῦτον ἐνταῦθα τύχῃ κεχωρηκέναι · ἴσως τε ὧδε οἱ καὶ ὅμοιος
ὁκίνδυνος ἔχει · ἀνὰ πάθῳ, φαγεῖν κρέας · ἀνὰ τὸ τῷ φονεῦσαι, τέκνον ἢ ἕτερον οἰκεῖον, ἀνικέ-
σῃς δὲ τὸ οὗτος ὅδε ὢν τοῖς σωικοῖς, ὑπὲρ τῆς σαρκοφαγίας · τίς ὁ πολύτομος δὲ τὴν γαστέρα καὶ τὰ
ὀπτὰ ἀνδρῶν · τί τὴν ἡδονὴν θηλώντες καὶ διαβάλλοντες · ὡς οὔτε φαγεῖν, οὔτε προηγούμενον.
οὔτε οἰκεῖον, οὕτως πρὸς τὰ περὶ τὴν ἡδονὴν ἐσπουδακασι. καὶ μὴν ἀκολουθοῦσιν αὐτοῖς ἀμύρ-
ἐξελαύνουσι καὶ πέμμα τῶν συμποσίων, μᾶλλον αἷμα καὶ σάρκα δι' ἐχεραίνειν. ὧν δὲ ὡς πρὸ
δίκης ἀφιμερίδας φιλοσοφοῦντες. δαπανῶσιν ἀφαιροῦσι τῶν δένδρων, ἐν τοῖς ἀρίστοις καὶ
περιττοῖς · τὸ δὲ ἀνήμερον τῆς πολυτελείας καὶ φονικὸν οὐ περαιτοῦσι; ναὶ φησὶν · οὐδὲ
γὰρ ἡμῖν πρὸς τὰ ἄλογα οἰκεῖόν ἐστιν · οὐδὲ γὰρ πρὸς τὰ ξενικὰ, τῶν ἡδυσμάτων · ἀλλὰ καὶ
τούτων ἀπεχρέσθαι, τὸ μὴ χρήσιμον · μὴ δὲ ἀναγκαῖον ἐν ἡδονῇ · πολὺ πρόσθεν ἐξελαύ-
νοντες · οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἤδη σκεπτώμεθα τὸ μηδὲν ἀδικεῖσθαι πρὸς τὰ ζῷα δίκαιον ἢ μὴ
δὲ τεχνικῶς · μὴ δὲ σοφιστικῶς · ἀλλὰ τοῖς πάθεσιν ἐμβλέποντες τοῖς ἑαυτῶν · καὶ πρὸς
ἑαυτοὺς ἀνθρωπικῶς λογιζόμενοι καὶ ἀναφιλάνθρωπον :

ἃ περὶ τῆς εἱμαρμένης δοκοῦσιν ἡμῖν ὡς οἷόν τε σαφῶς, καὶ συντόμως πειράσομαι
ἐπιστῆσαι φίλτατε Πείσων ἐπιδεικνὺς τοῦτο ἀξιώσας · οὐ κατηγορῶν ἧς ἔχω πρὸς τὸ
προφανὲς ὑλαθείαν · πρῶτον τοίνυν ἴσθι ὅτι εἱμαρμένη διχῶς καὶ λέγεται καὶ νοεῖται. ἡ
μὲν γάρ ἐστιν ἐνέργεια · ἡ δὲ, οὐσία. πρῶτον μὲν οὖν ἐνέργειαν, τὸν αὐτὸν τρόπον ὅπερ
ἐντεῦθεν φαίνεται λέγων · θεσμός τε ἀδράστειας ὢν ἔφη τις ἀνθρώπων ἐξωπαθὲς γενομένη. ἐν
δὲ τῷ τιμαίῳ, νόμους οὓς ἐπὶ τῇ τοῦ παντὸς φύσει ὅθεσθαι φησὶ θεούς. ταῖς ἀθανάτοις τύχαις · ἐν
δὲ τῷ πολιτείᾳ, ἀνάγκης θυγατρὸς κόρης λαχέσεως · λόγον φησὶν εἶναι τὴν εἱμαρμένην. οὐ
τραγικῶς. ἀλλὰ θεολογικῶς, τὸ ἀφέσπον αὐτῷ καὶ πεφασμένος · ἢ δὲ κοινότερον ἐθέλει
τις ταῦτα μεταλαβὼν ὑπονοεῖσθαι · ὡς μὲν ἐνθαύμαστοί τινες τὴν εἱμαρμένην, λόγος θεῖος

A. D. 1402. — Plutarch, Moralia, De esu carnium. De fato.
Rom, Biblioteca Vaticana, Urbinas grec. 100, fol. 178.

πλούταρχου βίων παραλλήλων, βιβλίον α΄.

Ὥσπερ ζωγράφος ὁ γεωγραφίαις ὠσόσοις ἐπιβαλὼν σπουδάζειν, οἷς τὰ ἐντὸς ἀεὶ διαφανῆ τοῖς ἐκτὸς ἐποίησε τοῦ σώματος μόρια τὰ ἐν τῷ στήθει καὶ τῇ κεφαλῇ τοῖς ὁρῶσι φανερὰ γενέσθαι, καὶ μηδὲν ἀπόκρυφον ἐᾶν εἶναι μηδὲ ἄδηλον· οὕτως ἐγὼ τὸν ἐμὸν βίον ἐπὶ τὴν τῶν πολιτικῶν πράξεων ἱστορίαν ἀναγράφειν ἐπιβαλόμενος, οὐκ ἀπεκρύψατο τὰ ἐν τῇ ψυχῇ πάθη, οὐδὲ τὰς μάχας ἐποιήσατο τὰς πρὸς τὸ σῶμα, καὶ τὸ μὲν ἔργον ἐν τοῖς ἔργοις ἐᾶν ἱκανὸν ἡγούμενος εἶναι τοῖς ἐπιδεικνυμένοις τὸν βίον ἀρετῆς καὶ πράξεων ἀγαθῶν μνήμην καὶ ἀκοὴν ἐπιδοῦναι τοῖς ἐθέλουσιν ἀκούειν· ἐπεὶ δὲ τὸν Θησέα καὶ τὸν Ῥωμύλον ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἐμοὶ καιρὸν ἡ τῶν παλαιῶν ἱστορία παραπέμπει, τοσαῦτα τῶν ἀπιθάνων ἐν τοῖς πρώτοις ἐκείνοις χρόνοις ἀναμεμιγμένα τοῖς ἀληθέσιν ἔχουσα, ὥστε μὴ τοῖς λόγοις ἀλλὰ τοῖς ἤθεσι τὴν ἱστορίαν ἐπιβάλλειν καὶ τὰ μὲν ἀμφίβολα μὴ παραιτεῖσθαι μηδὲ κολάζειν, ἀλλὰ καὶ ἐκτιθέναι τὰ λεγόμενα περὶ αὐτῶν, ἐὰν μὴ τὸ ἄπιστον ἢ τὸ μυθῶδες ὑπερβάλλῃ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν· τὸν μὲν οὖν Ῥωμύλον ἐπὶ τοσοῦτον ἐπιδεῖν ἐμοὶ δοκῶ τῷ λόγῳ τὸν ἐκ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ πατρὸς θεῖον ἀπὸ τύχης ἀναδειχθέντα καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς πόλεως ἐκ τοσούτων ἀνθρώπων καὶ τοσούτων ἀνδρῶν ἐπιφανῶν ἐπιβαλόμενον καὶ τὸ πλεῖστον τῆς ἀρχῆς ἐν τοῖς ἔργοις ἔχοντα τοῦ θείου καὶ τοῦ δαιμονίου· τὸν δὲ Θησέα τῆς μὲν ἐκ τοῦ θείου γενέσεως ἀπιθάνου καὶ μυθώδους ἐν πολλοῖς ὄντος ἐν τῇ ἱστορίᾳ, τοῖς δὲ πολλοῖς ἔοικε καὶ τὸν Ἡρακλέα τὸν αὐτὸν ἐμοὶ καιρὸν παραπέμπ

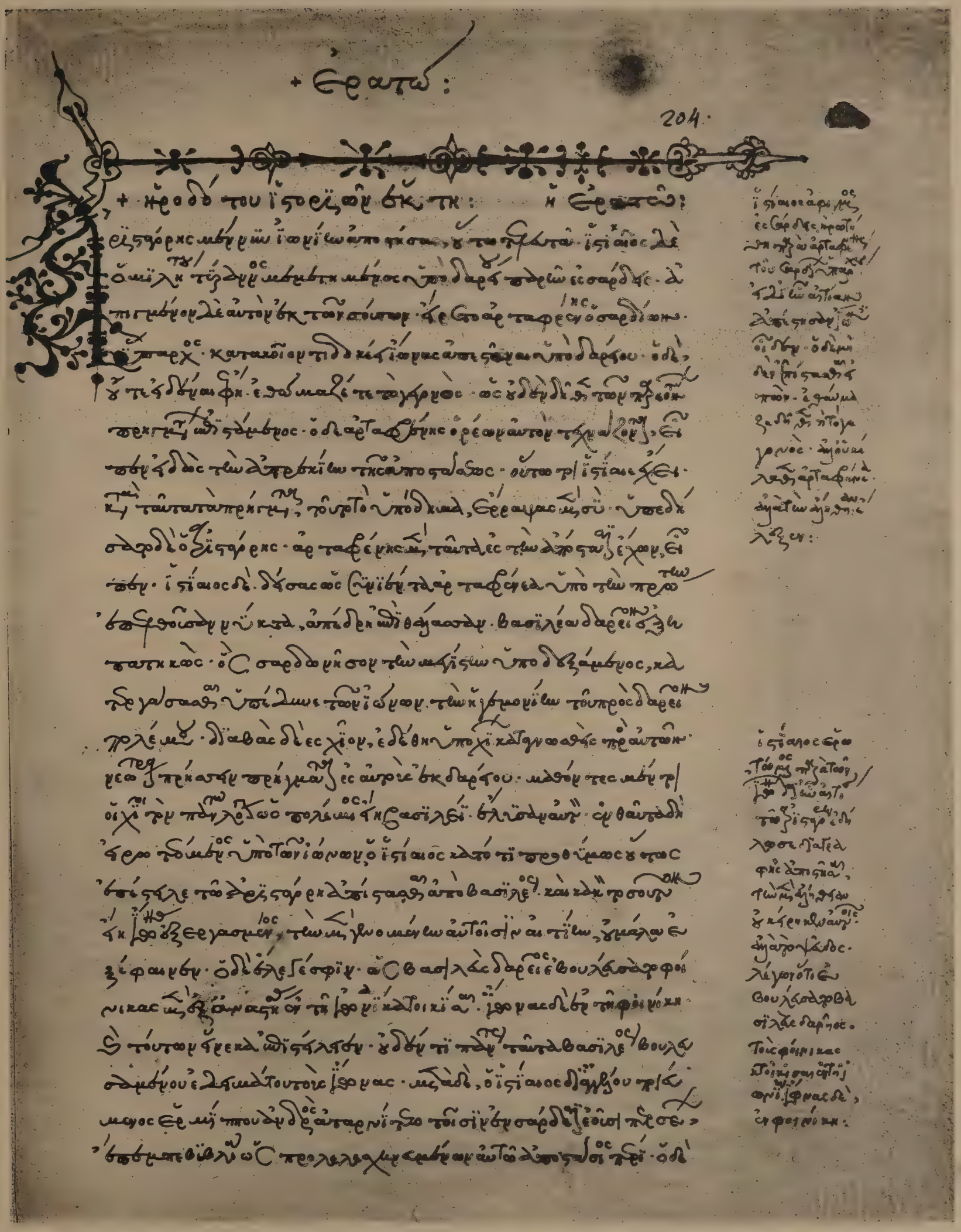

A. D. 1440. — **Herodot,** Historiae, lib. VI.
Neapel, Biblioteca Nazionale, III. B. 1, fol. 204.

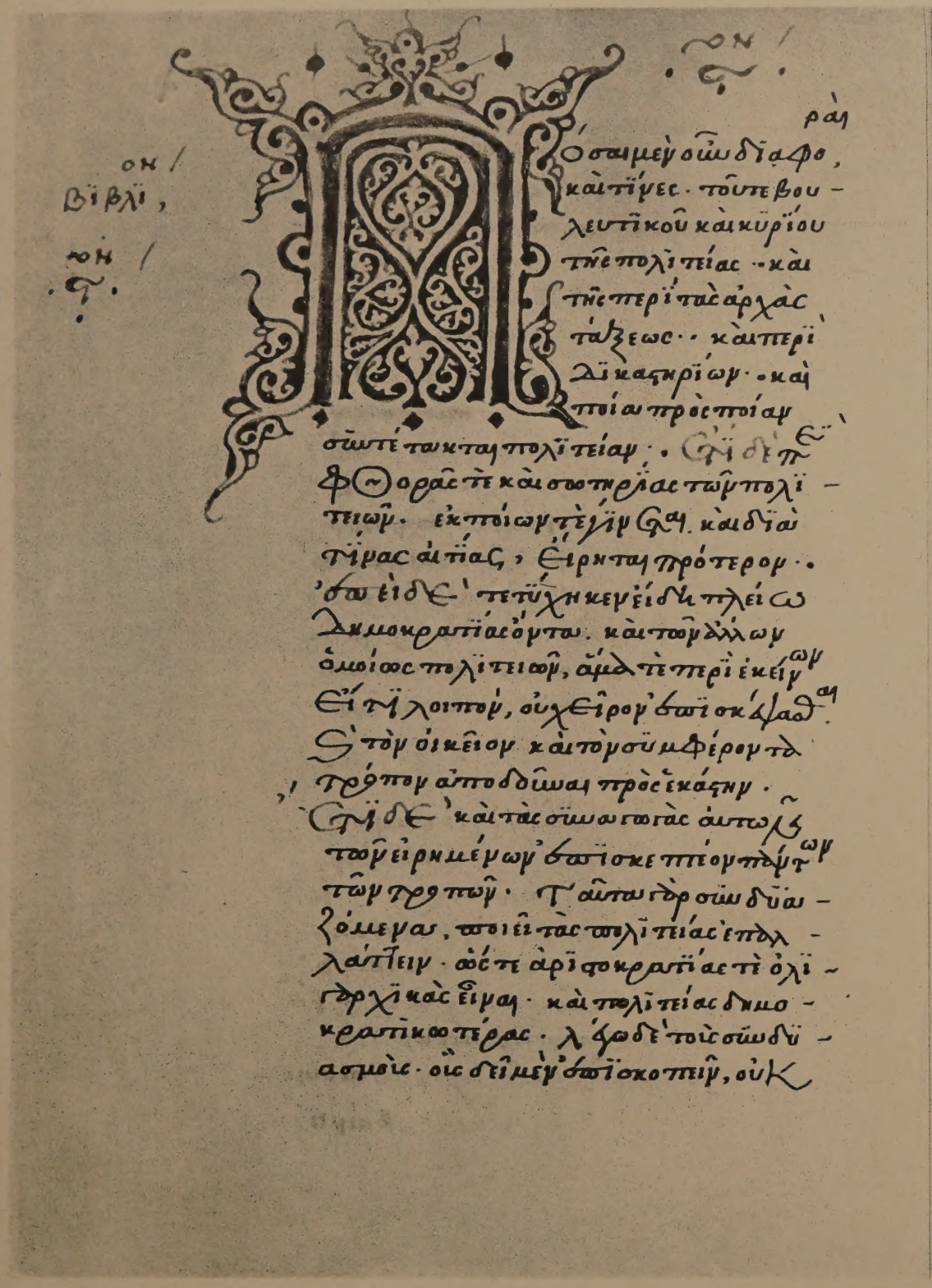

Ὅσα μὲν οὖν διαφο-
ρὰ καὶ τίνες τοῦ πεβου-
λευτικοῦ καὶ κυρίου
τῆς πολιτείας· καὶ
τῆς περὶ τὰς ἀρχὰς
τάξεως· καὶ περὶ
δικαστηρίων· καὶ
ποία πρὸς ποίαν
σώζει τὰ κατὰ πολιτείαν· ἔτι δὲ
φθορὰς τε καὶ σωτηρίας τῶν πολι-
τειῶν· ἐκ ποίων τε γίγνεται καὶ δι᾽ οἵας
τύχας αἰτίας, εἴρηται πρότερον·
ὅσων εἶδε᾽ πεπύχηκεν εἰδὴ πλείω
δημοκρατίας ὄντα· καὶ τῶν ἄλλων
ὁμοίως πολιτειῶν, ἅμα τε περὶ ἑκείν-
ων εἴρηται λοιπόν, οὐχεῖρον δ᾽ ὠισκέφασ-
θαι τὸν οἰκεῖον καὶ τὸν συμφέροντα
τρόπον ἀποδοῦναι πρὸς ἑκάστην·
ἔτι δὲ καὶ τὰς σώσας τοιὰς αὐτῶν
τῶν εἰρημένων δ᾽ ὠισκεπτέον πάντ-
τῶν τρόπων· τ᾽ αὐτὰ γὰρ σώζοντα δύο-
χόμενα, ὥστε εἶ τὰς πολιτείας ἐπολ-
λαπλεῖν· ὡς τι ἀριστοκρατίας τε ὀλι-
γαρχίας εἶναι· καὶ πολιτείας δημο-
κρατικωτέρας· λέγω δὲ τοὺς σώζου-
σους τρόπους· οἷς δεῖ μὲν δ᾽ ὠισκοπεῖν, οὐκ

ρὰ

οη /

Βίβλι,

οη /

ϙ.

ϙ.

οη /

ϙ

ἐσκεμμένοι δ᾽ εἰσὶ μῶν. ὅτι μὲν οὖν.
ὅτι μὲν βουλευόμενον· καὶ τὸ περὶ τὰς
ἀρχαιρεσίας ὅτι ἀρχικῶς καὶ σώζο-
μενον· καὶ τὸ περὶ τὸ βουλόμενον, ὅτι
ἀρχικῶς· ἀριστοκρατικῶς δὲ τὸ περὶ
τὰς ἀρχαιρεσίας, ἢ καὶ ἄλλον πρὸς
μηδὲν αὐτὸν θεὶς τῶν τῆς πολιτείας
οἰκείων· ποία μὲν οὖν δημοκρατία
πρὸς ποίαν ἁρμόττει πολιτείαν· ὡς σώ- τις ἂν πολίτ.
δικαιοπραγίαι τῶν ὀλιγαρχικῶν ποίων
πρέπει· καὶ αὐτῶν λοιπὸν δὲ πολιτειῶν ὁπ
τίνι συμφέρει τινί, εἴρηται πρότερον·
ὅπως δεῖ διειλέσθαι λοιπόν, καὶ μόνον
ποία τούτων τῶν πολιτειῶν ἁρμόττει τοῖς
τοιοῖσδε· ἀλλὰ καὶ ποῖσι δεῖ κατασκε-
ύάζειν, καὶ ταύτας καὶ τὰς ἄλλας
ἐπιθωμεν σώτομως· ὁ πρῶτ
ἀρ᾽ εἰ δημοκρατίας εἶ ποιμεν·
ἅμα γὰρ καὶ περὶ τῆς λοιπῆς κειμένης
τοῦ πολιτείας φανερὸν ἀναδεῖξαι,
ἣν καλοῦσί τινες, ὀλιγαρχίαν· λε-
πτέον δὲ πρὸς ταύτην τὴν μέθοδον
τοὺς ἤθη τοὺς δημοτικούς· καὶ ταύτὸ δο-
κοῦντα τοῖς δημοκρατίαις ἀκολουθεῖ. ἢ
ἐκ τούτων σώζεται θεμέρων, τὰ
τῆς δημοκρατίας εἰδέναι γίγνεσθαι σύμ-
βαίνει·

A. D. 1493. — Aristoteles, Politica, lib. VI.
Neapel, Biblioteca Nazionale, III. E. 3, fol. 157ᵛ & 158.

In unserm Verlage ist auch erschienen und durch jede Buchhandlung zu beziehen:

Fr. Steffens, Lateinische Paläographie.

Zweite vermehrte Auflage. 125 Tafeln in Lichtdruck mit gegenüberstehender Transkription nebst Erläuterungen und einer systematischen Darstellung der Entwicklung der lateinischen Schrift. In eleganter Mappe. Preis M. 60.—

Das Werk gibt in chronologischer Reihenfolge Beispiele der lateinischen Schrift und der aus ihr hervorgegangenen Schriften von den ältesten Zeiten bis zum 18. Jahrhundert. Die Einleitung enthält auf 40 Seiten eine systematische Darstellung der Geschichte der lateinischen Schrift und eine Erklärung der Abkürzungsmethoden der römischen und mittelalterlichen Schreiber.

— — Paléographie latine.

Edition française d'après la nouvelle édition allemande, par R. Coulon, O. P. M. 64.— (fr. 80.—)

— — Proben aus Handschriften lateinischer Schriftsteller.

24 Tafeln in Lichtdruck. Separatabzüge aus dem oben genannten Werk „Lateinische Paläographie", vermehrt um 6 neue Abbildungen. Zweite vermehrte Auflage. Preis M. 5.—

Prospekte gratis und franko zur Verfügung.